PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL 248 A23N3 1852
'Abdunnafi'
Nafi' ul-asar nev-bave-'i simar ul-esmar

4042
No 10 of Literature
94
95
18/10

فهرست رسالهٔ نافع الآثار

۲ درحمد وثنای حضرت خدا
۳ درتصلیه وتسلیم حضرت
. سید الورا
٤ درستایش حضرت
. خلافتپناهی
۹ درمدایح حضرت
. وکالتپناهی
۹ دراسترحام ازصدر مشار الیه
۱۰ دراوصاف حضرت فتوا
.. پناهی
۱۱ درمدایح وکلاء فخام
۱۱ درسبب واساس نظم وترتیب
۱۳ ابتدای نظم کتاب
۱۷ دراحتراز ازنفاق نمام
۱۸ حکایهٔ دمنه وکلیله
۲۵ حکایهٔ سلطان پرویز
۲۷ دربیان لزوم ترتیب مجازات
.. غماز
۲۷ تکملهٔ حکایهٔ دمنه
۳۰ دربیان فوائد اتحاد ومحبت
۳۲ حکایهٔ زاغ وموش وکشف
.. وآهو
۳۳ حکایهٔ سنی ورافضی
۳۵ حکایهٔ درایجاب اخوة
۳۵ حکایهٔ بریان
۳۵ درعدم جواز اعتماد بخندهٔ
.. روی اعدا
۳٦ حکایهٔ شیر ودوالکر
۳۹ دراحتراز اززوال مطلوبکه
.. حاصل شده
٤۰ حکایهٔ پوزینه وسنك پشت
٤۳ درآفت تعجیل وشتاب
٤٤ حکایهٔ یکی ازامرا
٤۵ درفوائد حزم وتدبیر
٤٦ حکایهٔ موش
٤۷ دراحتراز ازمکردشمن
٤۱ حکایهٔ ملك یمن بامرغ قبره
٤۹ درفضیلت عفو جمیل
۵۰ حکایهٔ فریسه
۵۲ دراحتراز ازظلم
۵٦ حکایهٔ شیر وسیاه کوش
۵٤ دراحتراز ازکار نا ملایم
۵٦ حکایهٔ یکی اززاهدان
بایکی از درویشان
۵۸ درفضیلت حلم ووقار
۵۹ حکایهٔ شاه هند هیلار
٦۲ دراحتراز ازنامناسبان شریر
٦٤ حکایهٔ شاه حلب وزرکر
٦۸ درتفویض امور بخداوند غیور

٦٩ حکایهٔ برادران
٧٣ درترجیح حضر بر سیاحت
.. و سفر
٧٣ حکایهٔ کبوتر
٧٥ د رفوائد سیاحت
٧٥ حکایهٔ باز
٧٦ د رفضیلت قناعت
٧٧ حکایهٔ گربهٔ پیره زن
٧٨ درعدم احتیاج رزق مقدر
.. بجستجوی بشر
٧٩ حکایهٔ شهزادگان شاه حلب
٨٠ درقبح اسراف و سفاهت
٨١ حکایهٔ دهقان
٨٢ درفوائدبذل مقدور برخوای
.. همت الرجال تقلع الجبال
٧٢ حکایهٔ سالم وغانم
٨٣ درمفادالجزاء من جنس العمل
٨٣ حکایهٔ زاهد
٨٦ حکایهٔ تیزهوش حازم
٨٨ دراحترازازموانست مردم
.. زشت شیرین
٨٩ حکایهٔ کشف وکژدم
٩٠ حکایهٔ سواری شتربا افعی
٩٢ حکایهٔ زاهدباموش
٩٤ درعدم مضرت قرب ملوک
٢٠ با ارباب سلوک
٩٤ حکایهٔ شد ودرویش
٩٥ دربیان حسد
٩٥ حکایهٔ رفقای حسد پیشه
٩٦ درفضائل امانت ورزائل
خیانت
٩٦ حکایهٔ آهن
٩٨ در فضیلت کتم اسرار
٩٨ حکایهٔ رکابدار پادشاه
٩٩ درفضائل علوم
١٠١ حکایهٔ صیاد
١٠٢ درقبول پند ونصایح
١٠٢ حکایهٔ بط وضفدع

❊❊﴿فهرست نثر کتاب﴾❊❊

١٠٣ الآثار النادرة فی الضرورات
... البشرية لسوق العالم على
... الخدمات السلطانية
١٠٧ الآثار المقبولة فی الوظائف
... السلطانية
١١٤ الآثار المهم فی وظائف
... الوزرا وغيرهم
١٢٠ الآثار الشريفة فی الخطط
... العلمية
١٢١ الآثار المنقولة فی الاطوار
... المقبولة

١٣١ الآثار المرقومة فی الاخلاق
... المذمومة
١٣٩ المواعظ المندرجة فی صحف
ابراهیم علیه الصلوة والتسلیم
١٣٩ فی الاحتراز عن سوء الکلام
... فی حقه وحق احبائه
١٤٢ خطوط الکنز المذکور فی
... سورة الکهف الشریف
١٤٣ حدیث عیسی و یحیی علیهما
... السلام
١٤٤ پند حضرت لقمان
١٤٥ نصیحت قبرز با اسکندر
١٤٦ پند سقراط با اسکندر
١٤٧ نصیحت ارسطو با اسکندر
١٤٨ نصیحت افلاطون با اسکندر
١٤٩ نصایح شاه منوچهر با رعیت
... ولشکر
١٥٣ علاوهٔ آثار
١٦٠ در نعت حضرت عبد القادر
... قدس سره
١٦١ در نعت حضرت مولانا
... قدس سره
١٦٢ در اوصاف حضرت قدوس
... قدس سره
١٦٣ تاریخ کتاب در ضمن تسلیت
حضرت شهریار شوکتنصاب

حالا اوقاف همایون ناظری عطوفتلو زیور افندی حضرتلرینک تقریضیدر

معارف زیب دوران حضرت نافع افندیدر

زهی بو نسخه‌یی نظم ایدوب ابتدی عالمه اهدا

ایدوب ترتیب الفاظ ومعانیدن نیجه کوهر

کشیده قیلدی سلک نظم ونثره چوق درکفتار

کلیله نامه اولان کتابن چوق حکایاتك

هزار بابنه قیلدی جهانده نظمله اشعار

ایکی سال اقدمی کورمش ایدم اول نسخه تألیفن

اوناریخ اوزره تقریضده تاریخ ایلدم املا

موفق اوله بویله نافع الآثار کفتاره

دمادم اوله نواثار نظمی منفعت بخشا

دیدم تقریض تألیف اوزره زیور ایکی قات تاریخ

بازیله نافعك منظومه سیدر نافع الآثار

١٢٦٦ ١٢٦٦

LIBRARY
MAR 14 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

ʿAbdünnāfiʿ

Nāfiʿ ül-āsār nev-bāve-i simār ül-esmār

LIBRARY
MAR 14 1972
UNIVERSITY OF TORONTO
PL
248
A23N3
1852

کتاب نافع الآثار نوباوهٔ ثمار الاسمار

بسم الله الرحمن الرحیم … قفل در گنج کلام قدیم
حمد و شکر تو خدا یا کرزن … بسر جملهٔ ذی بال سخن
ای خداوند مطیع وعاصی … مفتقر ذاتکه دانی وقاصی
یوروب کتم عدمدن ایجاد … بو قدر عالمی قیلدك آباد
نعمت ولطفکه یوقدر غایت … همه مستغرق بحر نعمت
حمد وشکرکده جهاندر حائر … انده مقدور بشر در قاصر

نثر

ای مشاطه عروس معنی وای واسطهٔ العقد شوهر الفاظ دلاراکه (ن والقلم وما یسطرون) شهادت علوجنابکه کافی و (لو لا القلم ماقام دین ولاصلح عیش) دلالت سمو قدرکه وافیدر دوشیزهٔ پاکیزهٔ والانژاد نو پیدایی قریحهٔ صبیحه ایله پیغوله کیر سطور زبور اولان زادهٔ طبایع اسلافك بووجهله طفق واجرای عقد وکابیننده اولا ترتیب نکارخانهٔ حمد وثنای حضرت فرمانفرمای (وخلقناکم ازواجا) یه صرف یارا واعتنا ایتدکجه لامحاله لوازم عرس وسور

(نوباوه) فتح واو ایله عموما تازه وبدیع نسنه وخصوصا ترفنده میوه یه دینور وطرفه ومفرح نسنه یه دینور وتحفه وهدیه معناسنه در بو مقامده طرفنده مراددر (الثمار) بکسر الثاء جمع الثمر یمش معناسنه (الاسمار) جمع سمر قصه وحکایه معناسنه (القفل) قپویه وغیری یه اوریلان کلید (کرزن) نوشیروانه قدر منتهی اولان تاج مشهوردرکه اول تاجده هر بری سرچه یموزطه سی قدر یوزدانه درشاهوار استوار ایدی بوراده ذکر الخاص ارادة العام طریقیله مطلقا تاج مرصع مراددر (المشاطه) باش طرایجی ودوزکون ویریجی (شوهر) یعنی زوج دیمکدر شوی کبی

اجزم

اجزم وابتر ووجب بمنك ونكوسار ماده ونر اوله رق امتزاج
ازدواجدن حصه یاب ونتیجهٔ اعتبار تبار اولی الانظار ایله تفریح
الباب اولنمق جلوه کر مرآت استحاله درای داور سروش جیوش
خطهٔ (الملك لله) وای زور آور عظمت دستكاه دار الحکم (لارب سواه)
اولان خلاق بی اشتباه سن اول پادشاه مستحق ایقاه سنکه محضا
ید قدرت ومشیتکله هیولای عدمدن صور تپذیر حیطان وجود
اولوب وظیفه خوران خزانهٔ غیب لاریبك اولان صنوف مخلوقات
(هر زبانیکه او سخن راند * وحده لاشریك له خواند) سطو رند،
اثبات وجود ایدوب مرجع ضمیر یسبح لله اولدقجه مستحق طعن
ونفرین صفت کفور و (الشاکر یستحق المزید) نظرندن مستور
اولهجغی مشکلات جزم اصحاب جول وخرده ماندهٔ شعلهٔ جوالهدر
لك الحمد یا مستعان ویا معین　　ایاك نعبد وایاك نستعین

﴿ بيت ﴾

بذکر وفکر یزدان باش مشغول　　که باشی دردو عالم مرد مقبول

﴿ در نعت شریف حضرت سید الوری
علیه وعلی آله اکمل الصلوات واسنی التحایا ﴾

ی الفتکاه سپهر اولاك
صاحب شرع ومنور منهاج
بر اشارتله اولوب فرمانبر
اشرف معجزه‌سی کم قرأندر
کوثره اولدی بنانك مجری
جملهسی بولدی حیات جاوید
چاریار ککه همه اهل صفا
هم امامین حسین وحسن
صد صلاتیله سلام ازدل وجان

مطلع بدر وما ارسلناك
عارج سلم نورمعراج
شق اولوب کلدی حضوریکه قمر
حشره دك بعثتکه برهاندر
قیلدك اصحاب کزینی ارواء
اولدیلر فیض ولایتله بدید
چار رکن ایلدی دینه مولا
قرنی اعین اصحاب سنن
اولدی مفروضهٔ ذمت هر آن

(دوشیزه) باکره قز
(والا) بمعنی بلند قدر
(نژاد) صوی واصل
ونسب معنا سنه ونجیب
وعریق وصوبی پاك
دیمکدر (القریحة) یقال
فلان قریحة جیده یرادبه
استنباط العلم بجودة الطبع
(پیغوله) کوشه و بوجق
(الزبر) کسر زا ایله کتاب
معنا سنه اولوب جمعی
نمله زبور کلور وضم
زا ایله زابورك زانك فتحیله
جمعی اولوب یازلمش
مکتوب معنا سنه در
(الطفق) الشروع
(بمنك) طاسه (نکوسار)
شرمنده (ماده) عورت
(نر) ارکك (تبار)
قوم وقبیله
(ایقاه) اطاعت ایتمك
(نفرین) طعن (الکفر)
زیاده منکر لطف ونعم
(الجول) بالضم عقل ورأی

سم سمند سعد واقباللری غرهٔ ناصیهٔ آسمان خلافت نقع مثار مجلای
مجد واجلاللری سرمهٔ دیدهٔ ملك وملت اولدیغی روز فیروز مسعدت
بروز دنبرو نقدینت خیریهٔ ملوکانه‌لری تریاك دوای عدل وانصاف
ایله زهر افاعی ظلم واعتسافك انعدام وانصرافنه مصروف
ومجد همت سنیهٔ تاجدارانه‌لری تبر قواعد نصفت وداد ایله بنیاد
جور وبیدادك انهدام واجحافنه معطوف اولوب سرچشمهٔ دریا
قیاس روحانیت پیمبریدن فائض حوض درون همایونلری اولان
رشحات فیوضات ایله طراوت افزای چارباغ ملك وملت وتقویتنمای بن
وبیخ شجرهٔ ثابت الاصل شریعت اولدقلری وایادیٔ ارباب
ظلم وبیداد ایله میانهٔ کریبان عجزهٔ زیردستان وضع سیاج تنظیمات
خیریه وعلاوهٔ بشنیبان احکام عدلیه ایله * بو مدهٔ کرك
خونی اولدی راعی کوسفندان * تعدی ایلمك قابلمیدر کیمسه
رعایه * مؤداسی اوزره کوسفندان رعایانی هجمهٔ کرکان غدر
واشتطاطدن محروس بیوردقلری مشهود ومسلم (وبیت)
نه شبهه صورقیامتده هم قنابلمز * اورتبه یلدی بنیان عدلی مستحکم
مزایاسی سجهٔ زبان عالمدر وغبطه فرمای طهماسب ونوشیروان
اولان زمان نادرزمان جهانبانیلری ادوار اسلافده مقیس وفرد
آفریده عصر معدلتحصر ملوکانه‌لرنده خلاف شرع وقانون حرکته
مقتدر والیس اولمیوب خصوصیله صحرای مرآت آسای ملسای دنیا
سبب مستقل ازهاق احقاق امور رعایا اولان مغیلان لازم الازالهٔ
ارتشادن تطهیر ومبرا بیورلمش ایکن اشبو اوان اهتزاز خامهٔ
عجز اقترنده دخی محضا اصلاحات ملکیه حقنده درکار اولان
دقت متمادیهٔ جناب شاهانه‌لری ایجاب عالیسنجه شاید پیغوله کیرخبا
واختفا اولوب قالمسی ملحوظ اولان خار وخسیله برابر بین الاحبا
تعاطیسی مجاز اولان هدایانك مقدار ودرجه سی تعیین وتحدید

(سم) اسب وامثالی حیوان
طرنغی وایاق معناسنه‌ده
کلور عربیسی حافردر
(سمند) قوله اسب (النقع)
فتح ایله توز معناسنه غبار
کبی (المثار) غبارمرتفع
(الافعی) دیشی یلان
جمعی افاعی کلور ارککنه
افعوان دیرلر ضمتین ایله
(تبر) تانك فتحی وباء
موحده‌نك فتحیله بالطه
(الاجحاف) کیدرمك
اذهاب کبی
(الرشحه) دزلمك وصو
صیزب چقمق ویاشلق
رطوبت کبی جمعی
رشحاتدر
(بن) تمل واساس وبنیاد
معناسنه وهرشیئك دبنه
وکوکنه دیرلر
(سیاج) دیوار معناسنه
بشنیبان بشنیوان دخی
دینور دیواره استحکام
ایچون اوریلان اغاجدرو
بنادستکنه وخاطل اغاجنه
وقپوآرقه سنه قونیلان
اغاجه دخی دیرلر وحامی
وپناه وظهر ومساعدن
کنایه اولنور

بیوریله رق مافوقی مجاز اولوب * اخذ الامیر الهدیة سحت وقبول
القاضی الرشوة کفر حدیث شریفی مؤداسی وحضرت امام نوو ینك
ومن خصایص المصطفی صلی الله علیه وسلم انه قبول الهدیة
بخلاف غیره من الحکام کلاملری مزایاسی وجناب عمر رضی الله
عنه حضرتلرینه برفخذ جزور اهدا اولنوب بعده برخصوص
دعوا ذیلنده مهدی فخذ جزور خصمیله حضور حضرت
امیر المؤمنینه حاضر اوله رق یا امیر المؤمنین اقض لی قضاء فصلا
کما یفصل الفخذ من الجزور دیو خطابنده حضرت ابن خطاب
الله اکبر کبیرا هدایا العمال سحت بیوردقلری مفادی اوزره درجهٔ
حرمت وممنوعیته رسیده اولان حصاة هدایانك دخی کلزار عالمدن
قلع وقمع رفع ودفعیله ازسرنو تصفیه وتنظیف ریاض ظلیت
ودهان قاطبهٔ عماله بندحشاك حلف وایمان ایله بی اقتدار تناوز
شریعت بیوردقلری زد ملاء اعلاده ساپاش واطراه شایان وبویله
نوانوافضهٔ جویبار معدلتله قاطبهٔ قطان ممالك محروسهٔ شاهانه لری
سایهٔ دوحهٔ اصفای جهان آرازنده مربعنشین چمن صفهٔ امن
وامان وازاحهٔ ظلام حیف وشقاوتله کافهٔ نشینان بلاد معمورهٔ
خسروانه لری یکسره خرم وخوشحال وشادماندر * مصرع * اویور
آهو بره زنوی شیران زیان اوزره * وحقا که شهریار جمشید اشتهار
عدالتشعار افندیمز حضرتلری برپادشاه فلك بارکاه ملك انتباهدرکه
کیومرث وجمشید وبلکه ابتدای کردش چرخ وماه وخورشیددن
بو وقته کلنجه یعنی دور آدمدن بو دمه منتهی اولنجه بو رسمه
توانکر فهم وفراست وصاحب خزائن عقل وکیاست ومالك ملك
رحم وشفقت وسالك مسالك حلم ومروت ومؤسس نظام وانتظام
وشناوردریای توفیق والهام سفینهٔ مراحم واشفاق دفینهٔ محاسن
اخلاق حائز خصائل حمیده فائز شمائل برکزیده برپادشاه جم جاه

(الاشطاط) الجور اشاطه
بالقضیة ای جار علیه
(طهماسب) سلاطین
ایراندن برشاه عادلدر
مملکت ایرانی آبادان ایدوب
اللی ییل سلطنت سورمشدر
(نوشیروان) نوشین روان
مخففیدر نوشین لذیذ وهنی
وروان جان معناسنه
اولمغله جان شیرین دیمك
اولور اکاسرهٔ عجمدن
اولوب لقبی کسری
اوله رق بعده مطلق ایران
شاهلرینه علم خاص
اولدی (الیس) بهادر
شجاع کبی بو مقامده
مجتری ومجاسر دیمکدر
(الملساء) دوز بیوك صحرا
فیفاء کبی (الازهاق)
مضمحل ایتمك (لاهتزاز)
تحریك وخرام (خانیه) قلم
(الخباء) بالفتح کیزلمك
وکیزلنمش (الامیر) یعنی
الامام ونوابه (الهدیه)
لغة ما اتحف به وعرفا
تملیك ما یبعث غالبا
بلاعوض (سحت) بضم
وسکون وبضمتین یعنی
حرام (لرشوة) ما یعطی

باانتباه مؤيد من عندالله سايه انداز تختگاه ظل الهى اولد يغين
ديدۀ عجايب بين روزكار مشاهده و تماشا ايتمامشدر رواحتى
خطط و مراتب سلطنت سنيه لرى حقنده دركار اولان افكار
الهام آثار جم شعار يلرى (ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها)
مجراسنده جلوه كر (واعط القوس الى باريها) مؤداسى اوزره
باهر الاثر اولوب (اذا اراد الله بالامير خيرا جعل له وزير صدق ان نسى
ذكره وان ذكر اعانه الى آه) حديث شريفى برهان تأييد الهى اوله رق
برذات ذى آراى هم شعار ابن برخيا نك دست استيهال يدهمالنى
مهر مهر همايونلريله تنوير و مكرم بيورد قلرى آثار بينهٔ الهام
ربانيه در بنابرين عصر معدلت حصر بختياريلرنده ادارهٔ اقداح افكار
و كلاى ذوى الارا ايله بزم عالمده تهيئه و ترتيب اولنان نظامات
مستحسنه وقوانين حكميه نك مطالعه و اختراعى بيرون حوصلهٔ
بارأى اولى الآرا و دوختهٔ كاركاه همت بهمتلرى اولان انواع
امتعه واقمشهٔ پيراسهٔ صنايع و معارف عقول فلاسفه يه حيرتنما
و استوانهٔ لزوم حقيقيه مبنى اوله رق انشا واحيا بيوريلان
مكاتب متعدده وسائر بنيهٔ جسيمهٔ نامعدوده و آثار پسنديده اكثر
من ان يحصى اولوب امثال و اشباهى مرآت شؤنات اسلاف
ومتقدمين اولان كتب تواريخده كشيدهٔ رشتهٔ سطور اولمديغى
عند واريخ شناسانده مسلم وغيرمستور ودر همان حضرت رب متعال
صفت رحيم و رحمانى حرمتنه ذات هما يون ملوكانه لرين ما اختلف
الملوان وما دارت الدوران اورنك معلاى تاجداريده واريكهٔ عظماى
شهرياريلرنده مؤبد و برقرار و ياورىٔ خضر توفيقات يله بركار
مصالح دولت عليه زين استقامت وموفقيتيله دوار ايليوب ابد الدهر
كهف سلطنت سنيه لرى اولان بو چاكر شاكر الاحسان و بو عبد
ناتوان دلپريشانى شايستهٔ احسان شهنشاهى و پيراستهٔ الطاف

لاحقاق باطل اوابطال
حق (كفر) اى ان استحل
و الا فهو زجر وتهويل
و بالجملة فاعطاء الرشوة
واخذها من الكبائر مناوى
(فخذ الجزور) ذبح
اولنمش دوه اويلغى
(الفصل) كسمك وايرمق
و بيان وعيان ايتمك
(العمال) جمع عامل
متولىٔ مصلحت معناسنه
(حصاة) اوفق طاشلر
(قاطبه) جميعا معناسنه
(الحشالك) شول اغاجدركه
بوزاغو آغزينه اناسين
امسون ديو صنعتله بغلرلر
(الاطراء) مبالغه فى المدح
(الدوحه) شجرۀ عظيمه
(الازاحه) اراق ايتمك
يقال ازاحه اى ابعده
(جمشيد) رابع سلاطين
پيشداديانذر اسم اصليسى
پادشاه عظيم معناسنه
اولان جم و رشيد شعاع
معناسنه دركه يوم نوروزده
اولان قصهٔ اكليله مبنى
جمشيد ديمشلردر

فراوان عالمپناهی بیورسون آمین بجاه من بعث رحمة للعالمین

﴿ مثنوی ﴾

درایام عدل توای شهریار   ندارت شکایت کس از روزکار
جهانت بکام وفلك یار باد   جهان آفرینت نکهدار باد

﴿ درمدایح حضرت وکالتپناهی ﴾

مفخر الصدر رشید الوزرا   ماری الناس نظیرا قطعا
آصف از رشك اودر لجهٔ هم   دریدش جوهر انکشترجم
مهر لطفیله جهاندر پرنور   بوکشایشله کوکللر مسرور
رأینك صائب اولوب دوستری   المعید رلقب کفتاری
فیضی بربسته یی بر رسته ایدر   رأیی رسطورلری دربسته ایدر
کلمامش هم نه کلور بویله وزیر   خارق عاده مکر اوله نظیر
جامع الکلم کمالات وشیم   غبطه انداز نحاس خاتم
بولدی وقتنده جهان امن وامان   عصر مهدی یه معادل بوزمان
رأینك رهبری توفیق خدا   فکرینك پیشرو یدر نور ذکا
دانی وقاصی یه لطفی شامل   کرمك موجدیدر الحاصل
واضع قفل دردار رشا   بانیٔ اس نظام دنیا
اثرحقدر غرضدن عاری   دلپسندیده همه کرداری
مروت ذاتی همال قمقام   اولدی مستغرقی بالجمله انام
سرعت طبعی صبابه همدم   مکنتی سنك کرانه توأم
اهل عرفان وهنر حقنده   نیر عاطفتی تابنده
وصفنك اولسه مدادی دریا   ایده مز خامهٔ اشجار احصا
نتدکم ایلیه کردان کردون   عمرو اجلالنی حق ایده فزون

﴿ در استرحام از صدر مشار الیه ﴾

داورا صدر مکارم پیرا   ای خداوند فقیر وغربا
کمسه سز ایتدی بنی چرخ لئیم   نه شفیق ونه رحیم ونه حمیم

(کیومرث) اول ملوك پیشدادیاندر عالمده ابتدا پادشاه اولان بودر هنوز شهر وقریه اولمامغله جبالده متمکن اولوب وبوستکی کیرلر ایدی بیك سنه عمر سوردی دیرلر کاف فارسی وعربی وثاء مثلثه وتاء مثناة ایله مرویدر (کرد) کاف فارسینك فتحیله کردیدندن دونمك معناسنه در بومقامده مراد بودر کاف فارسینك کسریله مدور معناسنه در (تونکر) زنکین (شناور) صو ده یوزز (جم) حضرت سلیمان علیه السلام ایله شاه جمشیده اشارت اولنور سودی اونی ترجیح ایتمشدر (خطط) خانك کسری وطانك فتحیله خطه نك جمعیدر
کشی

خشك اولوب روضهٔ بختم جيفا
كورمز اثمارنى اطفال منا

ويرسه ساقئ فلك برباده
بجر وطالعيدر لغزيده

اولدى بدبختمه همپا اعدا
ايتديلر نقد حضورى يغما

حسن خدمتلره سعى ايتمش ايكن
امكم ويردى هبايه دشمن

غيرت الله ايدر البته ظهور
ايتديكى كبى بولور شخص عقور

بيكسه دست رس اولمق نه‌لك
اهل عرفانه قديم احسانك

بوبراقلمش دله كل ديمه يقل
كه اولور شان خديوى يه مخل

امكم ايلمه ضايع بارى
امكك ايتمه يه ضايع بارى

يتشر چكدكلرم آزار والم
بريجق ساله قريب اولدى چله م

المدد المدد اى ذى احسان
ايله اقران آره سنده خندان

عمرم اولدقجه دعالر ايده‌يم
نظم ونثر ايله ثنالر ايده‌يم

در اوصاف حضرت فتواپناهى

حضرت عارف حكمت بك كيم
عجز وصفيله سپهر وكلكم

رونق افزاى سرير فتوا
فضل ايله ذاتى فريد العلما

سامح مثلى دكلدر كردون
بعد ذا الله له كيف يكون

ديلسه سعدى ايله‌هم رتبه‌در
بحدرى برآ برزنه نسبتدر

ناظم سلك درارئ هنر
نور صفوت ايله طبعى انور

بحر فضلنده بولنمز ساحل
كورمدك قعرنه اولمش واصل

مخزن جوهر علم وعرفان
طبعيدر كان مزايا وبيان

فارسى وعربيده ماهر
سه زبان اوزره نظيرسز شاعر

سينه سى لفظ هدايه معنا
ذاتى فحواى كلام تقوا

مبتدا حالته درشانى خبر
جد بجد ذى شرف وپاك كوهر

صدرى مرأت عروض كلات
ذهنى مطلع انوار نكات

اتسه براهره مقدم تدبير
اولور البت اكا ثانى تقدير

دونه خرط قتاد اولسه برايش
جسم صاف ايلرانى بى تشويش

كندى نفسيچون خط چكوب وضع علامت ايتديكى محل اولوب شول خطدن مأخوذدركه سلطان عسكريدن هركشى يه خط چكوب تعيين مكان ايدوب تقسيم ايدر بناء عليه مراتب ومساند دولت عليه اولنديغى مشهوردر (اذا اراد الله بالامير) اى الامام ونوابه (جعل له وزير صدق) اى صالحا وصادقافى نصحه ونصح رعيته (ان نسى شيئا) اى من احكام الشرع وآدابه اونصر المظلوم ومصلحة الرعية (ذكره) بالتشديد اى مانسيه ودله على الاصلح والانفع والارفق (وان ذكر) بالتخفيف واحتاج لمساعده اعانه بالرأى اواللسان اوالبدن اوبالكل من المناوى (برخيا) آصف مشهور پدرلريدر (مهر) كونش معناسنه

نور الهام ایله قلبی لامع / یم عرفان عمیق وواسع
اعمعیدہ بو فصاحت نابود / برمکیده بو سماحت مفقود
حاصلی جمله کمالات بشر / بحر ذاتنده دشنا ورلك ایدر
تا که تابنده اوله عالمه شید / عمری افزون اوله اقبالی مزید

درمدایح مختصرهٔ وکلای فخام حضره

ذات والای سپهسالاری / سیفنك نصرت حق کرداری
یعنی همنام جناب حیدر / مهر سلطان جهان سرعسکر
ملهم خاطری قانون ونظام / اولدی وصافی فلکده بهرام
فتحی پاشای مجلا کردار / ذکره حاجتنه شعاری درکار
قپودان یعنی سلیمان پاشا / حسن اخلاقی مثال دریا
هم رئیس حضرت عارف پاشا / آسمان قدر مکارم پیرا
حضرت ناظر عالی پاشا / مثلی نایاب صنوف وکلا
پرهمم حضرت رفعت پاشا / معدن اثر ور صاحب آرا
حضرت ناظر نافذ پاشا / ذاتی بین الوزرا بیهمتا
پرهنر یعنی رئیس الرؤسا / نادر ایلشلر محمد پاشا
داخی وار نیجه سزای مدحت / بوقدر اما که مجلده وسعت
تا که بربرایدرك وصف وثنا / اوله زیبندهٔ نظم زیبا
جمله سین ایده موفق مولا / کورمسون دیده لری غم قطعا

نثردر سبب واساس نظم وترتیب

حکمت عملیه اوزرینه مؤسس ومرتب اولان کتب ومؤلفاتك احسن واوجزی اولوب آثار براعهٔ حکمای هند اولان کتاب شوق افزای الباب زبان وحوش وبهایمدن اصناف افسانه وروایاتی جامع رکون کردهٔ اولی الطبایع اواسیله اولا حکیم روشن رأی برهمت بید پای هندشاهی رأی دابشلیمك نامنه زبان هندی اوزره تصنیف وبعده زمان نوشیروان معدلت داستانده لغت پهلوی یه وخلفاء عباسیه دن

(الالهام) بطریق الفیض قلبه ظهور ایدن نسنه (اداره) دوندرمك (اقداح) قدحك جمعیدر (یارا) قوت وقدرت معناسنه (دوخته) دکلمش وطوقنمش (بیهمتا) بی نظیر وامثالسز دیمکدر (پرند) طلس دیدکلری قماشدر (فیلاسوف) یونانیدر فیلا ایله سوف کلمه سندن مرکبدر فیلا محب وسوف حکمت معناسنه اولمغله محب حکمت دیمك اولور حکمایه فیلاسوف اطلاقی بو جهتله در (کذا فی البرهان وفی الاختری الفیلسوف عاقل وکامل وحکمت اهلی کشی (اسطوان) بالضم دیرك جمعی اساطین کلور (الشؤن) جمع شان بمعنی امر وحال (الملوان) کیجه کوندز (اورنك) تخت پادشاهان

خلیفهٔ ثانی ابو جعفر طاب ثراه حضرتلرینك كمال رغبتلرینه مبنی
عصرنده لسان تازی یه و ملوك سامانیه دن ابو الحسن امیر نصر بن
احمد سامانی زماننده شیرین زبان فارسی یه نقل و ترجمه و كتاب كلیله
و دمنه واقطار روی ده همایوننامه نامیله تسمیه اولنوب بعده سلطان
محمود غزنوی اولادندن ابو المظفر بهرام شاهك همتیله طرز جدید
اوزره ترتیب و تألیف اولنمش و مؤخرا سلطان حسین بیقرا امراسندن
امیر سهیلی التماسیله احسن كلمات و اوجز عبارات ایله ترتیب اولنوب
انوار سهیلی نامیله بازار صحافده رهین اشتهار و سلطان سلیمان
ابن سلطان سلیم خان طاب ثراهما حضرتلرینك زمان
معدلت اقترانلرنده دخی زبان تركی اوزره همیشه اوله رق
ثمار الاسمار نامیله شهر تشعار اولشدر انجق كتاب مذكورك
اصل و ضمنندن مراد فوائد حكمیه و نصایح ادبیه یی شوق انگیزانه اسماع
و احساس ایله برابر طباع ظرفایه ایراث نشئه و نشاط و درون ارباب
زكایه فرش قالیچهٔ انبساطدن عبارت و كشایش بالده نظمك نثر اوزره
رجحان و تفوقی رهین رتبهٔ بداهت ایكن تنكنای نظمه سوق توسن همت
یورلمامسی و بعض حكایه و افسانه لری آرایش لطافتدن معرا
و خصوصیله ترتیبی پیرایش انتظامدن مبرا اولمسی و زمان سعد
اقتران حضرت شاهانه ده امتعهٔ هنر و معارف رواجگیر بازار اعتبار
اولوب و هر شیء آرایش انتظام و حسن ترتیب ایله مانند عروس
دلفریب هیئت پذیر احسن صورت اولمقده بولنمسی جهتلریله محضا
شناور دریای عرفان و كرامت آفتاب فلك ولایت و حقیقت محیی طریق
فیض رفیق حضرت غوث اعظم درجهٔ قطبیتله مكرم طاب ثرا
ریاض فردوسی مرعشی زاده شیخ احمد قدوسی قدس الله اسراره
حضرتلرینك یاوری همت روحانیت مرشدانه لری ثمره سی اوله رق
دریوزه كر دریچهٔ عرفان و هنر اولان بو فقیر كسیر كثیر التقصیر

وفر و حشمت و ابهت
معنالرینه (اریكه) تخت
(خضر) مشهوردر
علیه السلام (كهف)
غار معناسنه (پیراسته)
مصیقل و مجلا (لجه) درین
و معظم صو (انگشتر) یوزك
خاتم مراددر (دوستار)
عاشق (بربسته) جماد
(بروسته) نامی (قفل)
كلید اولدیغی مرورایتدی
(در) قپو معناسنه (دار)
او معناسنه (رشا) رشوتدن
(اس) تمل معناسنه
(كردار) كاف عربینك
فتح و كسریله نیك و بد فعل
و عملدر (قمقام) دكز
معناسنه دریاكبی (نیر)
نورانی نسنه كواكبدن
شمس و قمره نیرین دیرلر
(المداد) مركب (كردون)
افلاك (خداوند) صاحب
(الحمیم) المطر الذی یأتی
فی شدة الحر

بی قدرت و بضاعت یعنی ادنه مفتیسی مرحوم حاجی اسحق افندی حفیدی نائل رتبهٔ ثانیهٔ حضرت شهریاری السید عبد النافع عفت بو وقت عزلت و کربت و ذلتده پریشانیٔ خاطر و عجز باهر له برابر گنجیدهٔ خردار امکان و اقتدار اولدیغی قدر نیچه زوائد پرفوائد علاوه و بعض حکایات نامطبوعه لرینی طی و ترك و تبدیل ایله ماننده لآلیٔ گرانبها حسن ترتیب و نوادا اوزره نظم و تلفیفه صرف یاراوا عتنا و کلیا گوهر نثردن بی اثر اولمامق املیله ذیلیه سنی دخی اضافهٔ انواع تحف مشکین ریای نثر ایله دکانچهٔ عطار آسا و نافع الآثار نوباوهٔ ثمار الاسمار نامیله مسمی ایتمشدر و تهاجم نائبات گردون دون غدر شعار و حرقت فرقت برادر و عیال و تبار موجب توزع بال و مستوجب تشتت احوال اولوب برزده سامان و برگشته دوران اولدیغمزدن وقوع بولان خبط و خلل و زیغ و زللی پرتشویشه وسیلهٔ معذرت اتخاذ اولندرق مشاطهٔ خامهٔ طرفه نگار زلف خم بخم سلسلهٔ سطور عنبرین ایله پیرایه بخش رخسارهٔ صحایف اولمشدر و منه التوفیق

﴿ بیت ﴾

خدایا آب و رنگ لعل و گوهر ده بیانم را * ز گنجینهٔ راز حقیقت کن دهانم را

ابتدای نظم کتاب

آچل ای خامهٔ مشکین ریا	ایله تعطیر مشام ظرفا
صدف طبعه مدام ایله رکون	آنده در نیچه لآلی مکنون
ایله تزیین عروس کلمات	اوله پیرایه مزایا و نکات
سیر ایدنلر که اولسون حیران	طوطیلر مدحکی قیلسون دستان
چین ماچینده همایون فال نام	وار ایدی بر شه صاحب الهام
صاحب فکر و خرد دل آگاه	رأی و تدبیری خجسته بر شاه
بر وزیری وار ایدی بی امثال	فکرتی عقده گشای اشکال
رأی و تدبیر ایله نام آور ایدی	اکا خجسته رأی دیرلر ایدی

(خشك) قورو و (روضه) باغچه (کجرو) اگری معناسنه اولان کج ایله یورومك و کتمك معناسنه اولان رودن مرکبدر (لغزیده) قایمق و زلق معناسنه در (هما) اباقداش (عقور) قدورمش کلب معناسنه (دست) ال معناسنه (رس) رسیدندن اسم مصدر در رسیدن ایرشمك و یتشمك و اولاشمق و وصول و بلوغ معناسنه در و وصف ترکیبی جهتله اسم فاعل و فعل امر اولور (سیه) سیاه مخففیدر که قاره دیمکدر (رو) یوز معناسنه (کلك) قلم معناسنه (السامح) یقال سمح به ای جاد و سمح له ای اعطاه (الند) یعنی مثل و نظیر (آبزن) صودولدرمق ایچون ترتیب اولنان کوچك حوض و امثالی (الدراری) شول بیوك

اوشهنشاه جهاندار کزین — رأینه قائل اولور ایدی همین
رأی اغیاره دکلدی محتاج — که وزیری ایدی صاحب منهاج
برکون اول شاه سکندر سیرت — اول وزیر ایله ایدردی صحبت
ایتدی اول صاحب آرایه سؤال — کی وزیرم عجبا فنی خصال
ضبط ملك وملله اوله تمل — کلمیه سلطنته ذره خلل
دیدی ای پادشه دانادل — بو ایکی شیدر انی رعنا بیل
عارف عدل وسیاست اوله سین — بونلرك شرطنی رعنا بیله سین
بولمیه سلطنتك ذره زوال — اوله سین ملك بقاده خوشحال
فائز دولت دارین اوله سین — ایکی عالمده سلامت بوله سین
حکمت ومعدلت اولمشدر اساس — سلطنت دارنه ای خیر الناس
دقت ایت وعظنه اهل علمك — نصحنی فعله چقارذی حکمتك
تاکه ملکك اوله معمور آباد — اوله عدلکله رعیت دلشاد
نتکیم ایلدی رأی دابشلیم — نکه نصح ایلدی بیدپای حکیم
اول نصیحتده اولوب راسخدم — کورمدی رنجش واکدار والم
سورمشدی نیچه ییل سلطنتی — ملکنده بسط ایدرك معدلتی
خیر ایله نامنی ایتدی ابقا — حشره دك اولدی سزای اطرا
چون وزیر ایلدی اتمام کلام — سویلیوب پندنی بروجه مرام
بیدپای ایله شه دابشلیم — خبرین کوش ایدیجك شاه کریم
دیدی بوعقدهٔ دلدر نیچه سال — چون ایشتمشدم آنی بالاجمال
بولمدم رازلرین کشف ایده جك — قصهٔ نادره سین وصف ایده جك
شمدی جزم اولدیکه ای دانادل — حل اولور ذاتك ایله بومشکل
براثر اخذی امیدم زیرا — قصه دن حصه دیمشلر حکما
کوش ایدوب امره وزیر اولدی مجیب — طوغریسی نادر اولور بویله غریب
پربلاغت ایدرك بسط مقال — ایلدی شاهی رهین آمال
نه شکرلر یدی اول طوطی دهن — ایتدی اول قصه یی برزلف رسن

بلدزلرکه اسمی بلنمیه
(مخزن) خزینه معناسنه
جمعی مخازن کلور (کان)
معدن معناسنه
(سه زبان) اوچ لسانکه
فارسی وعربی وترکی (فحوا)
معنا معناسنه (کوهر)
اصل ونژاد معناسنه
اولوب (پاك کوهر)
اصلی تمیز دیمکدر (مرأت)
آینه معناسنه (العروض)
فحوا ومعنا یقال عروض
کلامه ای فحوی کلامه
(التالی) تابع معناسنه
(دونه خرط قتاد) خرط
اغاج قابغنی صویمق ودخی
اغاجك اعلاسندن الیله
طوتوب اشغه سنه صغامق
یپراغنی دوکمك ایچون
وقتاده کون دیدکلری
دیکنلو اوتدر وعند البعض
غیلان دیکنی جمعی قتاد
کلور مجموع ترکیب کار
مشکل دیه جك مقامده
اصطلاح عربیدر
(التشویش) التخلیط

اولا مدحنه جویان اولدی | خیر ادعیه یه پویان اولدی
دیدی ای شاه عدالتپیرا | وای شهنشاه خلافت آرا
شوکت و عمرکی حق ایده فزون | همه آمالکه اتسون مقرون
شویله نقل ایلدیکم بعض روات | طوطیان شکرستان نکات
هند سوادنده وار ایدی برشاه | مالك ملکت وطبع آگاه
رأی دابشلیم ایله نام آور | داور عالیکهر عدل افسر
معنیٔ اسمی دیمك شاه عظیم | صاحب رأی ایدی اول شاه کریم
اهل حکمت اوزمان وافر ایدی | جمله سی مجلسنه حاضر ایدی
انلرك رأیی ایله عامل ایدی | بویله برپادشه عاقل ایدی
یاد ایدرلر ایدی خلق حسن | اکثری حصر ایدوب آنده سخن
برکون ایراد محاسنده ایکن | بحث انواع احاسنده ایکن
صحبت جوده اولوب جر کلام | ویردیلر وصف سخایه اندام
جود درحاتمی نام آور ایدن | برمکی قدرنی هم برتر ایدن
باقیدر عالمه چون نام سخا | صاتین آن نامکی قیل بذل عطا
چوروه مزمش دیدیلر جسم کریم | صاحب جوده بودر لطف عظیم
اسخیا بذل عطایا ایلر | دائما قدرنی اعلا ایلر
بخلدر اقبح افعال عباد | حرص ایله کندینی ایلر برباد
حکما جمله سی یکدل بربر | اولیحق مدحت جود مخبر
فیض الهام ایله او شاه جواد | ایتدی احسان وعطایی اعداد
خلقی جمع ایلیوب آنده درحال | ایلدی نیجه خزائن ابذال
ایلیوب شرط جوادی اتمام | ایتدی تحصیل رضای علام
اوکیجه واقعه سنده بر پیر | کوردی مانندهٔ خورشید منیر
دیدیکم ایلدك بذل وعطا | اولدی مقبول حضور مولا
اولیجق خوابدن ای شه بیدار | جبل شرقی یه تیز اول رفتار
کوره سین آنده عجیب الاحوال | اوله سین نائل کنج آمال

بو بشارت ایله اولدی بیدار | مژدهٔ غیب ایله اولدی هشیار
درعقب عزم ره کوه ایتدی | دامن کوهده غاره یتدی
کوردی مستغرق نور اولمش غار | انده بر پیر اونورر پر انوار
ایتدیلر الفت و صحبت وافر | جلب همت ایله باطن ظاهر
دیدی اول پیر کمالات مقرون | بونده وار جوهر ونقد مدفون
پدرمدن بکا موروث اما | یوق لزومی سکا ایتدم اهدا
قیل قبول که بو پیری مسرور | حضرت حق سنی اتسون مجبور
درعقب حفر ایله اول ماوایی | بولدیلر مدفن بیهمتایی
مخزن جوهر ونقد موفور | بر حریر اوزره دخی چند سطور
کلدی رؤیاسی ظهوره عینا | قیلدی احلامنی مولا حقا
راز رؤیایی همان قیلدی عیان | ایلدی پیره وقوعاتی بیان
اوقویوب خط حریری اول شاه | اولدی گنجینهٔ نصحه آگاه
شاه خوشنک انی ایتمش اشعار | وضع ایدوب انده نقود بسیار
شویله یازمش اکا اول شاه کریم | کی شه رأی شهنشاه فخیم
بونده دفن ایلمشز نقد وفیر | دخی چند سطر نصایح تحریر
حق نصیب ایتسه کرك سز رایه | ایتدی الهام آنی بو دانایه
او وصایا که اونقش اشعار | ایده سن پله او نور استظهار
اون سبن جمله سی ایله عادل | ایده حق جمله منایه واصل
کورمیه سلطنتك ذره زوال | کلمه یه قلبکه عالمده ملال
اعتماد ایتمه صاقین تمامه | مفسدلك ایشنی ویر اتمامه
متفق اوله قلب ارکانك | دشمنك لطفنه بند ایتمه میان
الده کی مطلبی ضایع ایتمه | راه تعجیل و شتابه کتمه
ایله تدبیر اموره دقت | ایتمه اعدایه صقین امنیت
ذاتکه ایلیه رك عفوی شعار | کیمسه یه ایلمه رنج وآزار
ناملایم ایشه ایتمه رفتار | مایهٔ ذاتك اوله حلم ووقار

(شید) شمس معناسنه
(سپهسالار) سرعسکردر
(کردار) کاف عربینك
کسریله بسیار وزننده
شغل وعمل وفعل وطرز
وطور وقاعده معنالرینه‌در
(همنام) ترکیده اداش
تعبیر اولنور یعنی اسملری
بر دیمکدر (الصهر)
القرابة من جهة الزوجة
(بهرام) کواکبدن مریخدر
(مجلا) فتح لامله روشن
وظاهر نسنه یه دیرلر
(نایاب) ال ازبولنان شی
(شایعه) اچلمش قلم (افسانه)
حکایه (رکون) میل ایتمك
واکرلمك (رای) پادشاه
هنده علم مخصوصدر
هرکیم اولورسه اولسون
پادشاه ختا وترکستانه خان
وپادشاه چینه فغفور
وپادشاه ایرانه شاه علم
مخصوص اولدیغی کبی
(لسان تازی) فارسیدر
عربی معناسنه یعنی
کلام عربی دیمکدر
(سامان) برکسه

قرنابی ایده کور شخص امین | راضی اول هرنه قضا اوله قرین
واردی اون درده چاره یا کامل | دائما بونلر ایله اول عامل
هر بریچون بولنور افسانه | بخش ایدر حصه دل انسانه
استرایسك انی حاصل قیله سین | عازم کوه سرندیب اوله سین
انده وار چونکه حکیم بیدپا | جمله دستانی اوایلر انبا
اوقویوب جمله سنی دابشلیم | ایتدی بربنده یه ملکی تسلیم
کتدی وسنی عزم سرندیب ایتدی | ساعت سعدده پیره یتدی
ایتدی حق حسن ملاقاتی نصیب | کوردی اول پیرده بك طرز عجیب
سویلدی قصهٔ خواب وکنجی | سبب ترك دیار ورنجی
ایلدی شاهه برهمت تحسین | ایتدی افسانهٔ پندی تلقین
یاد ایدوب هر برینه بر دستان | قیلدی دعوایه بدیهی برهان
انلری در کبی هب نظم ایده لم | طوطئ طبعه شکر چکنده لم
یازلم نیجه زوائد انده | فهم اولور دورلو فوائد انده
نیجه فسانه لر اشعار ایده لم | قلب خوابیده یی هشیار ایده لم
پرده بزدن اوله دورانه اثر | اوله رحمت ایله یاد رهبر

﴿ در احتراز از نفاق نمیم کار وغماز
قال الله تعالی ان جاءکم فاسق بنبأ فتبینوا ﴾

(قال عم النمیمة والشتیمة والحمیة فی النار لا یجتمعن فی صدر مؤمن)

غمز ایدر ایسه برین اهل نفاق | یعنی برشخص قبیح الاخلاق
ایله تحقیق وتحری بسیار | ماوقع هرنه ایسه قیل اظهار
اعتماد ایلیه رنك نمامه | کرم تعجیله سبب آثامه
دائما صبر وتأنی ایله | حق تحصیله تمنی ایله
ایل سوزی ایله تعدی ایتمه | بی سبب غدره تصدی ایتمه
صکره دن حیف وندامت نه مفید | ادمی نادم ایدر طبع حدید
باخصوص صکم قرنای شاهی | حسد ایلر اکا بعده ماهی

اسمیدر که اولادندن طقوز کمسنه خلفاء عباسیه عصرنده ماوراء النهرده شاه اولدیلر سامانیان مشهوردر سلطنت آنلردن سلطان محمود سبکتکین غزنوی یه انتقال ایلدی (الاقطار) جمع قطر بمعنی الاطراف والجوانب (غزنه) غزنین شهریدر کابل ایله قندهار ارasında سلطان محمود غزنوی اول شهره منسوبدر بدرینك مدرسه یی مشتمل برشهر عظیمدر (الثری) یر آلتنده اولان طپراق (انکیز) انکیختندن اسم مصدر انکیختن دپرتمك وقوپرمق واویناتمق ویوکسلتمك واشکار ایتمك

انلرك عرضنی نقض ایتمك ایچون — كندینی مظهر فیض ایتمك ایچون
نفسا دلر قوپارر اهل حسد — اوكمز انلر دخی دنیاده ابد
خاطر پادشهی تغییره — چالشورلر نیجه بدتدبیره
ایله بر كره تواریخه نظر — غمز ارباب حسدله اكثر
دوكلوب نا بجل چوق قانلر — بی سبب كتدی بدندن جانلر
اصدقای وكلای دولت — اولدیلر سپر سهام نكبت
هرنه سویلنسه انك اصلنه بت — صحبت اهل غرضدن حذر ایت
یشته بو قصه بو راده برهان — ایلمش آنی برهمت اتیان

حكایه

سویله ای كلك هزار عرفان — اویله برقصه‌كی اولسون برهان
بر بازركان وار ایمش دانادل — صاحب عقل و توانكر كامل
رهبر اولمشدی اكا ریش سفید — امر رحلت ایدی حالنده بدید
كتوروب مركدن اول پیره سلام — پشت خم عزمه ایدردی ابرام
نزدنه دعوت ایدوب فرزندین — الدی آغوشنه اول دلبندین
اولادین ودیاننده هزار — ایلدی نصح ووصایا بسیار
دیدی هم ایله تجارتله سفر — خضر توفیق اوله دائم رهبر
ایلدی آنك ایله ختم كلام — قیلدی هم وقت حیاتی اتمام
كتدی عقبایه او پیر ذی مال — قالدی فرزندنه چوق مال حلال
ایتدی اجرای وصایای پدر — ایلدی راه تجارتده سفر
زیربارنده ایكی كاوار ایدی — اكا شتربه متربه دیر ایدی
كلدی برجاده شتربه‌ فتور — نا مبسر اولوب اول یردن عبور
مرغزار ایدی اومأوای تحف — بولدی مطلوبی كبی آب وعلف
تك وتنها ایدرك رعی وچرا — دائما ذوق ایله بیچون وچرا
كون بكون قوتی اولدی مزداد — خانهٔ جسمنی ایتدی آباد
ایلیوب كاهی بلند آواز — بخش ایدرایدی هراس وافراز

(النظم) معلوم (النثر) بی نظم كلام (تنكنای) طاربوغاز دركه مراد ایكی طاغ میاننده اولان طاریول ودره در اصطلاحجه زده دربند تعبیر اولنور (توسن) تند خوی وبك سرت اولان آت معناسنه (دلفریب) كوكل الدایجی (دریوزه) سؤال یعنی دیلنمك (كر) كاف عربیله كاردن مخففدر اداة فاعلدر (دریچه) درك تصغیردر قپومعناسنه (كنجیده) اسم مفعولدر صغمش معناسنه (خروار) یوك حوله دیمكدر (التلفیق) بریره جمع ایتمك وبربرینه ضم ایتمك (ریا) كوزل رائحه (آسا) اداة تشبیه مشبه بهك اخرنه لاحق اولور (نائیات) جمع نائبه مصیبت معناسنه (برادر) قرنداش معناسنه (تبار) فارسیده خصم واقربا وقوم وقبیله

هیبت بانکی ویردی دهشت
وار ایمش انده مکر شاه سباع
نامنه دیرلر ایدی شیر ژیان
ظن ایدر ایدی او شیر مغرور
کور میوب کاوی ولکن دبار
دخی آوازیده مسموعی دکل
چونکه کاوك ایشدوب آوازین
هیبت نعره یه حیران اولدی
باقدی کانون دلین نار هراس
ایلدی سد درسیر وشکار
اکا خدمتده ایدی ایکی شغال
دیکری ایدی کلیله یعنی
ایکیسی داخی زکاده معروف
دمنه یه اولدیکه باهر احساس
تلکی یه ایلدی بو حالی سؤال
واردر آثار ملالت انده
ایشیدوب دیدی کلیله بو مقال
غرض بسط سؤال احوال
بو سبب ایله تقربسه مراد
الده کی نعمتکه شکر ایله
الده کی نعمته شکر ایتمیه رك
قانع خدمت و نعمت اوله لم
دمنه چون اولدی بو پندی سامع
دیدی یارساده دکل طعمه ارب
مسند عالی یه اولمق واصل

کتورر ایدی قلوبه رقت
صاحب شوکت وانجم اتباع
بنده سی ایدی جمیع حیوان
یوقدر امثالی آنك صاحب زور
ایتمامشدی آنی عمرنده شکار
هر شیك جهلی بو کونا مشکل
شدت نعرهٔ پر افزازین
بیم جان ایله هراسان اولدی
ایتمدی لیکه وحوشه احساس
انزوا اولدی طریق مختار
بریسی دمنه دینورتورکجه چقال
تلکیدر راستر ایسك کر معنی
انلرك طبع ودهاسی موصوف
کورینور شیرده آثار هراس
دیدی وارشیرده اطوار ملال
قالمدی نور بشاشت انده
خارج طور ادب بونه سؤال
تقیه قابمق ایسه بو امر محال
اوله مزسین بو املده دلشاد
سندن ادنالریکی فکر ایله
نیچه لر بولمدی بر لقمه اتمك
تاکه آسایش وراحت بوله لم
اولمدی اکا ولکن قانع
انتساب در سلطانه سبب
دخی اقصای منایه نائل

معناسنده دروصوی واصل وتژاد معناسنه (التوزع) طاغلمق وپراکنده اولمق (بال) عربیده قلب وحال وشان وخاطر وراحت وفراغت معنالرینه (برزده) بربرندن ایرلمش وطاغلمش (سامان) انتظام حال (برکشته) کاف فارسیله برکاشته مخففیدر برکاشتن دن عموما دوندرمك وخصوصا یوز دوندرمك (الخبط) سهو ونسیان (الخلل) الفساد (الزلل) سویلرکن خطا ایتمك وکلامده سهو ایلمك (طرفه) اجناس بی همتا ونایاب وخوش آینده یه دینور (نکار) نقش ومحبوبه نك برمقلرنده حنادن صورتیاب اولان نقش دلپذیره بتخصیص اطلاق اولنور (خم بخم) خم فتحله اکری که بونده جعد یعنی قورچق اولان صاچ معناسنه وباصله ایچوندر جعد جعده اولان زلف سطور سلسله سی دیمکدر

هر کسك بونده اولوب دلخواهی   طوتدی هر بری مناسب راهی
استرم بنده بو تقریبه سبب   اولهیم واصل اقصای ارب
کرچه یوق اهل مراتبده بقا   اعتباری وار آنك کل آسا
پایدار اولمده در طبعی دنی   خار ایله بردوتر اربابی آنی
چون کلیله ایشدوب بو سخنی   کشف ایدوب غنچه مثالی دهنی
دیدی ای دادر والاکهرم   دهنی مجمع شیر و شکرم
سخنك کرچه سزای اطرا   هرشی اربابنه نسبت اما
مسند و منصبه لازم ارباب   هرشیه ویردی خدا بر اسباب
شرف اصل ونسبدر الزم   باکما ذاتی اوله توغ وعلم
ایکسندن دخی بز هیابز   منصب ومسنده بی ارباز
سوزنی ایتدی دمنه تسلیم   نقدر ایتدی کلیله تفهیم
دیدی مسندده نسب زائددر   بوندهکی فکر وسخن فاسددر
عقل وعرفان وکیاست البت   نسب وفضله مقدم خصلت
واراپکن بنده بو هوش کامل   اولمق ایشدنمی منایه واصل
بویله پسپایه نیچه برقالهیم   برطقم شخصه نیچون پای اولهیم
ایلیوب یعنی تقرب شاهه   کیدرم بنده برعالی جاهه
چون کلیله ایشیدوب بو سخنی   چارهٔ قربته آچدی دهنی
دیدی یا باعث قربت نه اولور   خاطر دولته آیانه کلور
دیدی درکاهه واروب برتنها   سبب حزنی ایدوب استنبا
نه ایسه باعث حزن و خشیت   اوله رق واقف نبض علت
چارهٔ دفعنی شاید بولورم   اوزمان قربه سزاوار اولورم
چون کلیله ایدرك کوش کلام   بیلدی کم دمنه ایدر بویله مرام
منعنه بولمدی چاره قطعا   کارکر اولمدی پندی اصلا
دیدی چون دکلمدك غیر برجواب   عدایدرسین بونی برراه صواب
قرب سلطانده اولور نیجه خطر   دائما ایله امور کده حذر

﴿ختم﴾

(مکنون) دیزلمش
منظوم کبی وکیزلو نسنه
مستور کبی (همایون)
قوتلو ومسعود ومبارك
معناسنه (خجسته)
قوتلو واوغورلی ومسعود
ومبارك معناسنه همایون
کبی (کزین) کزیده
ومنتخب ومطبوع معناسنه
کماسبق (منهاج) بالکسر
طریق واسع ور وروشن
یوله دیرلر جمعی مناهج
کلور (کی) که ای
مخففیدر (ذره) بالفتح
والتشدید زیاده کچرك
قارنجه که یوزی برابه قدر
اوله وشعاع شمسده
کورینن اواجق غبار
جمعی ذرکلور و ابو ذر
بوندن مکنیدر (فریب)
فانك کسریله شکیب
وزننده فریبیدن دن اسم
مصدر الدامق وخداع
معناسنه (پویان) پویا
معناسنه سکردیجی
دیمکدر (سواد) کوی کند
معناسنه (افسر) تاج
(جود) سخاوجومردلك

ختم اولوب آنده سؤال ایله جواب
ایلدی نفسنه عالی همت
کوریجك آنی دیدی شیر دلیر
بی اجازت یوقدخوله جرأت
دمنه چون اهل فصاحتدن ایدی
نظم ایدوب درلو لآلیء سخن
ایلیوب صحبتی شیرین ازغال
برکون ازادهٔ اغیار اولدی
سبب حزنی ایدوب شیره سؤال
بنه کاو ایتمشیدی بر آواز
شیر برآه حزین چکدی اودم
دیدی اول علت حزنه آگاه
فهم اولور غیری بو صحراده خرام
کورمدك کندیسین اما برآن
دیدی ای پادشه ذی صولت
ظاهر صوته سبب ترك دیار
جثه و صوته بقلمز قطعا
امر و فرمانك اولورسه صادر
اوله رق واقع حاله واقف
ایده یم صکره حضوره عودت
پك ملایم کورنوب بو تدبیر
عزم ایدوب کاوه یتشدی درآن
بی توقف ایدوب عودت درآن
دیدی کر قامت وقدی بالا
خورد وخواب وعلف وآبه مدام

ایتدی دمنه ره مقصوده شتاب
ایتدی درکاهه دخوله جرأت
برمهم وار ایسه تیز ایله خبیر
واردر البته اکا برحکمت
یعنی ذی نطق بلاغتدن ایدی
ایلدی طبعنی شیرك روشن
دمنه یی قیلدی مصاحب درحال
شیری آسوده وتنها بولدی
دیدی شهانسبیدر بوملال
شیره عرض ایلر ایکن دمنه نیاز
دمنه یی ایلدی پرسوز الم
که ظهور ایتدی بو صوت کراه
غالبا اولمغه یوز طوتدی حرام
قوت ذاتنه صوتی برهان
بومیدر باعث بیم وحیرت
کار عاقلمیدر ایله افکار
برمی کیفیت لفظ ومعنا
کوره یم صاحب صوتی باهر
قوت وهمتنی هم عارف
عائد اولسون قولکه بو خدمت
ویردی رخصت اکا اوجهله شیر
بیلدی احوالنی اولدی خندان
ایلدی کاوایدوکین عرض وبیان
صاحب صوت وشکمدر اما
ایلمش همتن آنده اتمام

(بخل) خست ونکاستدر
(علام) اسماء الهیدندر
(کنج) کاف فارسینك
فتحیله رنج وزننده دفینه
وخزینه درزیر زمینده
مدفون مالدن عبارتدر
عربیده کنز دیرلر
(حبور) شادلق سرور
کبی ومنه قوله تعالی
فی روضة یحبرون ای
یسرون (الحفر) قازمق
وچقور ایتمك (الحریر)
شول ثوب که ابریشمدن اوله
(چند) مقدار غیر معین
(سطور) سطرك جمعیدر
خط معناسنه (احلام)
حلمك جمعیدر ضم حا ایله
رؤیا معناسنه (راز) سر

(فخیم) اولو وعظیم
(منی) میمك فتحیله منینك
مقر دیدر مراد ومقصود
معناسنه (نمام) قووجی
وناقل خبر علی جهة
الفساد (بند) بغلمق
(میان) بل

بو قدر آثار شجاعت انده | كورمدم زوره علامت انده
امرك اولورايسه درآن كيدهيم | انى بر ر بقـه ايله بند ايده
تنك ايدوب بو يرى اول بدبخته | ايده يم جلب آنى پاى تخته
شير بوبشيره مسرت ايتدى | دعوت كاوه اشارت ايتدى
دمنهٔ فتنه اولوب كاوه قرين | ايلدى عرض مقالات بهين
سبب مقدمنى ايتدى سؤال | ايلدى پرسش طبع واحوال
چون شتربه ايدى برصاف نهاد | ايلدى ماوقعى هب ايراد
سركذشتى ايدرك استكناه | دمنه احواله اولنجه آكاه
ديدى وار صاحبى مرغزارك | پك خطرشى كورينور اطوارك
صاحب صولت وقدرت برشاه | مالكيدر بو يرك اول آكاه
سنى دعوت ايدرم اول شاهه | ديلرم عزم ايده سين دركاهه
انقياد اوزره اولورسك عازم | جرمك عفونه اول هم جازم
بوق خلافيله اولورسك عامل | فكر ايت انجامنى اولمه غافل
كاوچون كورديكه نولدى حالت | بيلديكم كتدى سرندن دولت
غلبه ايتدى هراس وخشيت | ايتدى تسليم زمام طاعت
ديدى هم عفو سياستده بكا | عهد وميثاقك اولور مستدعا
ايليوب دمنه دخى حلف ويمين | ايلدى كاوى وساوسدن امين
اولديلر ايكيسى دركاهه روان | دمنه اوجه واروب قيلدى بيان
كلدى كاو ايلدى عرض آداب | يوز سوروب خاكه مثال محراب
ايتدى اكرام اكا اول شيرژيان | عفو وتلطيفنه قيلدى شايان
جانـه ويردى اوآن امنيت | ايتدى برمنصب عالى همت
لطف شاه ايله اولنجه مكرم | كاو دخى ايليه رك شكر نعم
خدمت شاهه كمربند اولدى | كون بكون فيض وتقرب بولدى
رتبه ومسندى اولدى مزداد | خانهٔ خاطرى اولدى آباد
ايلدى خدمته برر تبه قيام | جمله‌نك فوقنه كسب ايتدى مقام

(خوابيده) نائم واويقو ازيوين كمسنه

معنى الحديث الشريف يعنى تملق وسب ايتمك وغضب ايتمك صدر مؤمنده اجتماع ايتمز بوصفاتك موصوفى جمله بارده در (اثام) اثمك جمعيدر كناه معناسنه (اليم) بالفتح والتشديد دكز بحر معناسنه (النقض) بالفتح بوزمق عهد اولسون بنا اولسون (ريش) صقال ولحيه معناسنه (سفيد) اق وبياض معناسنه (مرك) ميمك فتحيله ترك وزننده اولوم وموت معناسنه در (پشت) باء فارسينك ضميله ارقه وظهر معناسنه (فرزند) اوغل معناسنه (آغوش) قوجاق وسينه معناسنه

دمنه آکاه اولەرق بو حالە
قالمەدی طاقتی بو احوالە
حسد وحقد ایلە بی راحت اولوب
کندی کسبی ایلە آزازی بولوب
ایتدی بو حالتی تلکی یە بیان
اضطراب والمن قیلدی عیان
کاو چراغم ایکن ای یار قدیم
رتبەلر ویردی اکا شاه کریم
جملە ارکانە سرافراز اولدی
رتب ومنصب وعزت بولدی
بن ایسە قطع مراتبدە ایکن
کیتدی اولکی مقام الدن
ضعف رأیم ایلە بولدم بو غمی
سوء تدبیر ایلە چکدم المی
صوردی تدبیرندز بوندە عجب
دیدی تلکی انی سن ایلە طلب
دیدی تدبیرم اودر بوندە همان
اولەرق ذلت کاوە پویان
رتبەسندن آنی تنزیل ایدرم
امر قهرین دخی تسهیل ایدرم
ایشیدوب بونی کلیلە دیدی آه
قصد فاسدە کزرسین ایواه
فهم اولورجانە قصد ایتمش سین
صفحۀ فکرکە قید ایتمش سین
اولمە غافلکە بو قصد فاسد
اکثری صاحبنە درعائد
بوجواب ایلە اولوب ختم کلام
یقیلوب کتدی اویردن تمام
بر وقت ایلدی دمنە عزلت
تا کە برکون بولەرق برفرصت
داخل درکە شاهی اولدی
کوزلری خون الملە طولدی
شیر دیدی دمنەیە نردە قالدڭ
یانیچون بحر همومە طالدڭ
دیدی رقتمی اولور بی حکمت
انی عرض اتمکە لازم خلوت
خلوت ایتدی اوزمان شیر دلیر
دیدی تیز حادثەدن ایلە خبیر
چونکە تأخیردە وار در آفت
خبر حکمتە ایلە سرعت
دمنە چون بولدی طریق فرصت
ایلدی غمزنە کاوڭ غیرت
ایلدی ذهنی بر رتبە بیان
پرغضب اولدی اودم شیر ژیان
دیدی کنسون اکا تیز بر آدم
دفع اولوب کتسون اوخائن بودم
دمنە چون شیرە دیدی ای شاها
قورقرم ایلیە فتنە پیدا
اندە چون اولدی اهانت مخفی
لازم اجرای سیاست مخفی

(بار) یوك وحمل (کاو) کاف فارسیلە اوکوز معناسنە (شتربە مثربە) اوبقرلرڭ اسم مخصوصیدرە (مرغزار) بختیاروزنندە اوتلی وچایرلی چمنلی یرە دینور چایرلق تعبیر اولنور (آب) صو (علف) یونجە تعبیر اولنور اوتدر (چرا) اوتلمق (هراس) قورقو افزاز کبی (بانك) صیحە وآواز بلند معناسنە ترکیدە اون تعبیر اولنور (شیر) ارسلان (ژیان) کوکرەیجی وتند وخشم آلود معناسنەدر (الافزاز) بر کیمسەیی اخافە ایدوب قورقویە دوشورمك (بیم) خوف معناسنە (کانون) اوجاق (شغال) خیال وزننده چقل تعبیر اولنان جانوردر نوشروان عهدندە ظهور ایتمشدر کلیلەیە اطلاقی تغلیب طریقیلەدر (الدهاء) بالمد زیرکلك

شیر دیدی بیننه بوق دعوایه / نیجه سرعت اولنور اجرایه
دیدیکم دمنه فراست وافی / قلب صافك انی فهمدکافی
جلب ایدوب آنی حضوره شاها / نظر ایت چشم فراستله اکا
خائن البته تلون ایلر / هم ایدر پیش و پس وارسته نظر
چون اوله خبث عقیدت ظاهر / دخی اثار اهانت باهر
اولوقت ویرمه اوبدکاره مجال / ایله اجرای سیاست درحال
شیره راست کلدی بوتدبیر فریب / دیدی واقعده بودر رأی مصیب
ایلیوب بویله فریفته شاهی / کاوه دوندردی اودمده راهی
کاوه عرض ایلدی شاهك قصدین / تلخ ایدوب یعنی دماغ قندین
بیم جانه دوشوب اول بیچاره / دمنه دن استدی رأی و چاره
وارمی بو مهلکه‌یه راه خلاص / بلورز ذاتکی صاحب اخلاص
دیدی تدبیر وتدارك بی سود / حزمده صرف ایله مداما مجهود
اولمه غافل واریجق مجلسنه / دقت ایت حالت خشم و کینه
کاه یاتور کاه اوتورر کاه قلقر / پنجه سی ایله کهی خاکی طوتر
که زمینه اورارق دنبالین / بلدررر بونلر ایله احوالین
ایلیوب کاوی فریفته اول آن / آتش لغب ایله اولدی سوزان
دمنه چون تلکی‌یه کلدی شادان / پرمسارایتدی وقوعاتی بیان
دیدی بوامر ایدی کرچی عسیر / اولدی بروفق مناویله یسیر
چون کلیله ایشیدوب بوخبری / دیدی یار ایلدك امر خطری
عاقبت بونده ندامت کورلور / شبهه سز زحمت چکلور
فتنه درنائمه جای خفا / لعن الله لمن ایقضها
سویلدم نیجه مجازیر شدید / ایلیوب نیجه صورله تهدید
ایتمدین هرنه دنلدیسه حذر / عن قریب ظاهر اولوردی خطر
قالمیوب شیرده صبره طاقت / ایتدی درکاهنه کاوی دعوت
کاوچون واردی حضور شیره / خوف ایله دوشدی تدبیره

(پیش) اوك وایلرو وقدام معناسنه
(پس) کرووارقه (راست) طوغرو

(دنبال) ضم ایله فارسیدر قویرق معناسنه (فریفته) الدانمش (لغب) زحمت ومشقت بومقامده زحمت دزونی یعنی اضطراب مراددر

ایکی جانبدن علایم ظاهر | اولیجق اولدی عداوت باهر
ایتدیلر یکدیکره عطف هجوم | کاو بر جمله ده اولدی معدوم
برتوب ایشنی کاوك در آن | شیردن کتدی لهاب غضبان
اثرندمی نمایان اولدی | بویله تعجیله پشیمان اولدی
صکره دن فائده یوقدر ذره | جیغده بعد خراب البصره
کوردیکم دمنه اولور شیرنادم | تسلیت بخشنه اولدی عازم
دیدی اعدایه ندامت نروا | یقشوراویله کروهه بو جزا
بویله انواع تسلی بولدی | تسلیت بخش دل شیر اولدی
لیکه کتدی بکه ندامت آرتر | ایتدیکی کبی بولور دمنه خطر
باب ثانیده اولور بو معلوم | مقصد اولدی بوقدرله مفهوم
بشقه بر قصه ده ایتدم اشعار | تا که مشهود اوله حزمه آثار

حکایهٔ نادره

وار ایمش برشه شهرت آمیز | اسم پاکی ایدی سلطان پرویز
وزرادن ایدی برشخص جلیل | نزد شاهیده ایدی قدری نبیل
مبتلا ایتدی غروره شیطان | طاعت شاهه اولوب روکردان
ایتمك استردی عتو وعصیان | فهم ایدیجك انی نیك اندیشان
کلدیلر مفسدتی اعلانه | سدهٔ سامیهٔ سلطانه
سویلیوب جمله وقوع حالی | ایتدیلرقیدنه استعجالی
اولمسون بویله خصوصه اهمال | ساریدر سائره بو داء عضال
کورینور شمدی اکر شیٔ یسیر | کیدرلك دفعی اولور امر عسیر
بیلدی کرچه شاه کزین دانا | بیغرضدر کلمات و کلا
لیکه صبر ایلدی اجراسنده | راه اصلاحه اولوب جوینده
دیدی یارین اوله جمع ارکان | جلب اولوب آنده هم اول بی اذعان
اویله اجرای سیاست اولسون | جمله حضارده عبرت اولسون
طبق فرمودهٔ شاهی فردا | جمع اولوب جمله وکیل وزرا

(پرویز) ملوك فرسك طبقهٔ رابعه سندن خسرو بن هرمز بن نوشروان لقبیدر بالغه زیاده محبتی سببیله پرویز یله ملقب اولدی (النبل) نونك فتحیله نمل وزننده وضمیله قفل وزننده عالیقدر معناسنه (العتو) ای التجاوز فی الاستکبار (السده) بیوك قپو (داء عضال) حکما دوادن عاجز اولان مرض شدید (بی اذعان) همزه نك کسریله خضوع وسرفرو قیلمق ورام ومنقاد اولمق بی اداة نفی یولارسز وسرکش حیوان دیمکدر (فرموده) بیورلمش

تخت شوكتده اوتوردی پرویز … قهرمانانه مهابت انكيز
شخص برنقص خباثت اطوار … ایلدی جای قدیمده قرار
مترقب ایدی هر كس امره … وقت پاشئ شرار قهره
ایتدی او تیره دله شاه كریم … صورت جهل ایله احسان عظیم
رتبهٔ سابقه سندن بالا … قیلدی بر رتبهٔ علیایه سزا
ایلدی نیجه عطا یا احسان … صرهٔ طبعنی قیلدی همیان
جمله اركان آكا اولدی حیران … اولدی حیرتله كوكلر سوزان
قهر وكین اوزره ایكن دون افكار … بو العجب اولدی ظهور آثار
عفو جرمندن آنك صرف نظر … اولدی بو رتبه عطایه مظهر
وار در البته بوكا بر حكمت … سبب عفو و عطایه علت
اولدی مستغرق حیرت وكلا … هر بری ویردی اكا بر معنا
دیدی اول پادشه دوراندیش … غوطه خوران بحار تشویش
سبب عفو می ایراد ایدهیم … سزی اندیشه دن آزاد ایدهیم
دونكو كه عرض اولنان جمله مقال … واقع الامره موافق اقوال
اقتضا ایتدیكی شخص مغرور … اولملی بند كزندله مقهور
بو جزا اولدی مهم دولت … تا كه مقدارنی بیلسون نكبت
بسكه فكر ایلدم آیا قندن … وورملیدر آنی قید و بنده
اولملی اویله كه بر حبس مدید … انفصام اولمه یه حقنده بدید
حیل و مكر ایله بولمه یه رها … ایتمه یه رأی و تدابیری وفا
جمله اعضالرینی ایلیه بند … ایده هر عضونه برگونه كزند
بوكا زنجیر و سلاسل اولهمز … قید ظاهرله جزاسین بولهمز
اولدی بو راهده كه رأیم جویان … قلمیدر جملهٔ عضوه سلطان
بند ایدر قلبی دخی لطف كثیر … اكا تأثیر ایدهمز چون تدبیر
رأیمه تابع اولوب بی پروا … ایلدم بستهٔ زنجیر عطا
تا كه موجود اوله بو عالمده … اولمه یه قید جناندن سادە

پاش) پاشیدندن صاچمق و سرپمك و طاغتمق معناسنه (شرار) شرار كبی فتحات ایله شراره نك جمعیدر آتش قغلجمی كه اوراق اوراق یلدز كبی كورینور ما یتطایر من النار معناسنه (تیره) بولانق (صره) اقچه كیسه سی (غوطه) بالفتح صویه طالمق غوطه معربیدر خور ایچمك غوطه یه اسنادی مجازیدر زیرا ایچلان بحار تشویش صو ییدر یعنی غوطه ایلدكچه ایچردیمكدر سببه اسناد اولوب مجاز مرسلدر (كزند) كاف فارسینك فتحیله ضرر و الم و آفت معنالرینه (الانفصام) انكسار كبی صینمق و برتلمق و كسلمك یقال انفصم عنه ای انقطع (سلاسل) سلسله نك جمعیدر زنجیر معناسنه

ایشدیلر شو یله روایت او غرور | اولقدر اولدی بو یوزدن مسرور
بند اولوب بنده لکه ازدل وجان | صدق ایله ایلدی سبق اقران
حزم ایله بو یله اوشاه عاقل | ایلدی خائنی صدقه واصل
کوردی رنج ندامتدن اثر | بو یله افسانه یه اولدی مظهر

در بیان لزوم ترتیب مجازات ارباب غمز ونفاق

(قال الله تعالی وجزاء سيئة سيئة مثلها)

مصرع هرکه بدی کرد بجز بد ندید

حیل ومکر ایله ارباب نفاق | ایتدیر آدمه امر افلاق
ایتدیروب ترك طریق مروت | عاقبت نادم ایدر اول نکبت
اولمه اعذوبه کلامه تابع | رأی قائل ایله اولمه قانع
اتفاقا کر ایدر ایسه صدور | رأی نمام ایله بر فعل دحور
اکا تعجیل سیاست لازم | اهل افساد ایچون عبرت لازم
قالمسین ایتدیکی اول بد کاره | کندیده اوغره سین اول آزاره
یا نمسین نارنه بشقه مظلوم | او یله بدکارلر اوسون معدوم
اولمز اصلاح اوکبی اهل نفاق | جانك التنده ایمش بد اخلاق
بو اور البته بلاسین نمام | قصهٔ دمنه اولنسین اتمام
تا که برهان اوله بو دعوایه | نقل اولنمش ایدی سلطان رایه

(الافلاق) همزه نك کسریله براص عجب پیدا ایلمك معناسنه افتلاق کبی (اعذوبه) طاتلو واذیذ (دحور) بالضم خور وذلیل

تکملهٔ حکایهٔ دمنه

ایلدی چونکه شتربه رحلت | ایلدی دمنه سرور وفرحت
شیر ایسه نادم تعجیل وشتاب | نفسنه ایلر ایدی بغض وعتاب
ذکرنی یاد ایدرك بی راحت | ایلیوب جمله سباعی دعوت
دائما اول شه شیر دلریش | کنه احوالی ایدردی تفتیش
دعوت ایتدی پلنکی برشب | قیلدی داروی تسلی یی طلب
دیدی ای پادشه دانادل | ایتمز اندیشه بو امره عاقل
ایتملی بونده تحری وافر | تا حقیقت اوله ظاهر باهر

(دلریش) کدردن قلبی آجیان (الکنه) بالضم غایت ونهایت یقال کنه الشیء غایته ونهایته وبلغت کنهه ای غایته (پلنك) خدنك وزننده قبلان تعبیر اولنور یرتجی حیواندر

کاوه استاد اولنان جمله مواد ‖ ما وقع ایسه اولور رأی رشاد
یعنی شایان مجازات اولمش ‖ کندی فعلنجه جزاسین بولمش
امر بالعکس اولور ایسه رعنا ‖ قهر شاهی‌یه اولوردمنه سزا
دیدی ای معتمد مذی آرا ‖ بونی سندن دیلرم قیل اجرا
متعهد اولوب آنی قبلان ‖ راه تحقیقنه هم اولدی روان
مسکن دمنه‌یه طوغری کتدی ‖ از قضا آنده تصادف ایتدی
تلکی و دمنه ایدوب بحث دراز ‖ ایلمشلردی بو رازه آغاز
(اغازیدن) شروع ایتمك
چون پلنك ایلرایدی اکا کمان ‖ اولدی تنورهٔ ظنی سوزان
چون کلیله دیر ایدی کل ای یار ‖ ایده لم سزایله قطع اقرار
بوله کورکندیکه بر بشقه صدیق ‖ کمی استرایسك اول اکا رفیق
اولدی واجب بزه چون قطع وداد ‖ قید اخلاصدن ایله آزاد
بی سبب کاوه اهانت ایتدك ‖ شاهی بر سوز ندامت ایتدك
(الوداد) بالفتح دوست دوتمق ومحبت ایتمك
شاهه بدعهدلکی ایتدك کردار ‖ ایلدك رنج درونه دوچار
چون جزا جنس عملدر البت ‖ باشکه کلسه کرکدر نکبت
اهل دیوانه اولورسه بو عیان ‖ سنی البته ایدرلر بی جان
غیری همخانه لکم اولدی محال ‖ بویله در ایشته برادر احوال
ایشیدوب دمنه دیدی ای دادر ‖ کلمسون خاطره بو امر خطر
کاو ایچون ترك اولنورمی هیچ یار ‖ چون کچن کچدی نه لازم تکرار
اچدی ابواب فتوحی مولا ‖ قیل مسرتکه عدو بولدی فنا
چون کلیله دیدی ای نابینا ‖ بو قباحت ایله بویله حالا
(نابینا) اعمی معناسنه که غافل دیمکدر
خاطرك بزم فراغتده کزر ‖ نشئه و شوق مسرتده کزر
سویلدی دمنه که ای مرد دلیر ‖ بولنورمی بو کاهر کز تدبیر
تابع حرص مقاصد اولدم ‖ باعث فعل مفاسد اولدم
شبهه سز بونده شآمت واردر ‖ باشه البته بر آفت واردر
چون خروج ایتدی کماندن بر تیر ‖ انی ارجاعده اولورمی تدبیر

چون پلنك كوش ايدوب اولرازى همان
دركه شيره اودم اولدى روان

جمله مسموعنى ايتـدى اعلام
سويلـدى واقعهٔ حالى تمام

حال كيفيت اولوب شيره عيـان
درعقب ايلـدى امر ديوان

جمع اولوب جمله وزير واركان
دمنه احضار اولنوب هم درآن

دمنه يه هرنه اولنـديسه سؤال
ايتـدى الزام ايله ايراد مقـال

چونكه تقريره ايدى پك مالك
ره الزامه اولوردى سـالك

ايتدى جرمى اومجلسده ظهور
قالدى فردايه بو امر معسور

ايليوب دمنه يى حبس زندان
كيتدى اثناسنه اهل ديوان

ايشيدوب حالى كليـله درآن
كلدى زندانه ايدوب زار وفغان

ديدى يارابو نه كيفيتدر
بو بـلا يه نه سبب علتـدر

بلورز حكستن اماای دل
انى كشف ايلمك اولدى مشكل

بر وقت اولدى شعورى مسلوب
ايتدى خورشيد خردانده غروب

ديدى ايتـدم سكا نصح وافر
هرنه كم سويلدم اولدى ظاهر

دمنه كشف ايليوب انده ينه راز
ايلـدى بحث كـذشته آغاز

ديدى نصح ايلدك اما بسيار
كاركـر اولمدى قلبه ديار

حب جاه ايله كلوب حرص وحسد
بنى دوندردى ايدى بوندن ابد

جمله سين نفسم ايدوب انده قبول
عاقبت اولدى بو زندانه وصول

چون كليله ديدى اى غمديده
رأيكـزوارمى رهـاى قيده

ديدى افكارمى تكثير ايدرم
حيـله ومكر ايله تدبير ايدرم

نصح ايدوب ديدى كليله اى يار
بونى كتم ايلمـه ايله اقـرار

باعث مغفـرت اولسون بارى
بشقه تدبيره چالشمه غـيرى

ديدى تدبير ايدرم تا بصبـاح
بولنور بلكه ديكر راه نجـاح

دمنه چون ايلدى رازين استماع
ايتـديلر بربرينه انده وداع

وارايمش آنده مكر بر محبـوس
ايشيدوب جمله كلامى محسوس

كچدى كويا يدينـه بر نعمت
صما قالدى جانى كبى اول نكبت

(كاركر) كاف اول عربى وثانى فارسى اولەرق كاركار مخففيدر مؤثر معناسنه
(نجاح) نجـاه وزننده بركيمسه كندى حاجتنه ظفرياب اولوب واضطراب وخلجاندن خلاص ايله قورتلمق

چون صباح اراده‌ی بتون ارکانه ... کیتدی دعوتجیلری دیوانه
عقد اولندیغی کبی چون دیوان ... طلب اولندی ینه دمنه در آن
دیدیکم مجلسنه قاضی القضات ... بونده لازم کوریورچون ثبات
شاهدین ایتملی حالی انبا ... حکمیم شرعی یه اوله تا مبنا
درعقب قیلدی پلنك بسط مقال ... ایتدی محبوسده شهادت درحال
ایتدیلر حکم قصاصی اجرا ... امرشاهی یه اولوب عطف جزا
آندیلر کوشهٔ زندانه آنی ... عطش وجوع ایله آچندی دهنی
یری زندان جهنم اولدی ... ایتدیکی کبی جزاسین بولدی

در بیان فوائد اتحاد ومحبت

قال علیه السلام المتحابون فی الله علی کراسی من یاقوت حول العرش
(قال الله تعالی حقت محبتی علی المتحابین
اظلهم فی ظل العرش یوم القیمة یوم لاظل الا ظلی)

چون محبت سبب راحت روح ... مبدأ سبل فیوضات فتوح
بولنور آنده فوائد بسیار ... کورینور نفعنه پك چوق آثار
ایتمدك آنلری بونده املا ... عقل ایله فهم اولنورهب زیرا
بی غرض اولملیدر حب درون ... لغرضن چونکه زواله مقرون
ایکیدر مرتبهٔ جاه حباب ... اولدی مادونی آنك نقش برآب
بریسیدر غرض شرعه منوط ... اوده تحصیل رضایه مربوط
مثلا صاحب آلایه ولا ... اولملی ایتدیکیچون جلب رضا
کوزدوب یعنی رضای مولا ... ویرراربابنه هردملر عطا
بویله معنایه اولان حب درون ... اولمسه جلب منافع مقرون
حب خالصدر اوداخی اما ... بحثمز آنده دکلدر دانا
رتبهٔ ثانیه درچون مقصود ... آنده اغراض وسبیدر مفقود
صاف اولوب اولمیه زنکار غرض ... دنیوی اخروی امید عوض
بوده چند رتبه ایمش ای عاقل ... وارایسه اهلی آنك اول واصل
دوستنی نفسنه ایلر تقدیم ... کافدی ملکی ایلر تسلیم

(الانباء) خبرویرمك یقال انبأه ای اخبره

(الکراسی) کرسینك جمعیدرکه اوستنه اوتوررلر (حقت) ای وجبت (حباب) بالضم والکسر محبت وداد (نقش برآب) صواوزرنده اولان نقش معناسنه که سریع الزوال اولانشیده استعمال اولنور (آلا) همزه‌نك کسر وفتحی ولانك فتحیله اولان الی کلمه‌سنك جمعیدر نعمت واحسان معناسنه‌در (الولا) فتحله مولاتدندر ضد معاداتدر

بردە هرشیدە طوتردوستی شریك
بسكه شرع ایلمیه منع تشریك

خانه واسب ولباس وخدام
كافۀ مامالك ورزق وطعام

اولمیه بیلمزندە تكلیف
بو بنم بودە سنكلە تعریف

مال دكل بلكه فدای جانه
اقتضا سندە دكله میدانه

سوء ظن ایتماملی اخوانه
بلكه بیكانه اولان انسانه

آچملی داخی جناح تعظیم
ایلیوب فرش عذار تكریم

رتبۀ حبه آنی ایله خبیر
ایلیوب طرز ادبله تعبیر

ایتملی جانبه دائم دقت
اولمسون ضیق معاش وكربت

جمله سندن هله بودر الزم
یكدیكر اوستنه در حق اهم

ایلسه عزم سفرله ایما
ایلمه آنده تردد قطعا

ذم ایدرایسه صدیقی ذمام
قیل صیانت ایله عرضین اتمام

ایتمه منفوری اولان نام ایله یاد
شكر انعامنی ایله تعداد

عفو زلت ایله ایله توقیر
هر نه رتبه سنی اتسه تحقیر

اندن اولدقچه تهاون ظاهر
نفسه عذر ایلیه رك اول صابر

كر اولورسك اكا ذره مغبر
سن شقاوتده اولورسن رهبر

جرم ایدر ایسه حقوقه دائر
منع ایدوب قیل اكا نصح وافر

كاركر اولمزایسه پند وجواب
ایكی یول یازدی اكا اهل صواب

صحبتی قطع ایله ایتدی ایما
حضرت نادره كو بودررا

ایتمدی تركی ابوذر ترجیح
جرم ایله الفت اولنمز تشریح

چونكه صحبتده اثر در باهر
رفته رفته اكا نصح ایت وافر

ایده كور صبرایله هردم ارشاد
بلكه حق ایلیه شایان رشاد

یعنی دوست ایلمیدر پیدا
لیكه بو رتبه ده اولسون زیرا

صوپالوداجی دینور ساترینه
باقه دوستم دیه نك ظاهرینه

وقت اقبال ایله ادباری همان
دوست اولان دوتمایدر چون سیان

بو یله صادقلری دائم اره بول
كرچه بو وقتده كوره پك مشكل

(زلت) زا ایله یوررکن
ایاغی قایمق وسویلركن
خطا ایتمك وذال ایله
خورلق وحقیرلك عزلك
وعزتك غیریدر (التهاون)
خورلق حقارت كبی

وقت دولتده كثور آنى اله ‌ ‌ آنى جوهر كبى دائم صاقله
وقت ادبارده چون پشتبان ‌ ‌ قوت الظهر اولرر البت اخوان
بونده بر قصه ديمش دابشليم ‌ ‌ اولا ايليوب آنى ترقيم
بعده بعض حكايات لطيف ‌ ‌ ايلدم دركبى نظم وترديف

حكايه

سويله اى كلك ستوده سيرت ‌ ‌ اوله دعواى محبت مثبت
سمت كشميرده بر صحراده ‌ ‌ خجستان فرح افزاده
زاغ ايله موش وكشف برآهو ‌ ‌ كشت ايدوب نيچه زمانلر هرسو
مرغزارى ايدنوب جمله وطن ‌ ‌ حب وخلتله ايدوب ذوق وسخن
كچوروب لعبت ايله ايامى ‌ ‌ داخى بربرده ايدوب اطعامى
حاصلى بويله ايدوب الفت تام ‌ ‌ بريره جمع اولهرق روز وشام
زاغ ايله موش وكشف بر معتاد ‌ ‌ كلديلر جاى قديمه دلشاد
كلمدى وقتى كچردى آهو ‌ ‌ ديديلر يكديكره كيم ياهو
نسبيله عجبا كلمدى يار ‌ ‌ جمله سى ايلدى تفتيش كنار
بولميوب زاغه رجا ايلديلر ‌ ‌ آنى وجدانى منا ايلديلر
موجب حزن اولوب اندره بوحال ‌ ‌ اچدى زاغ آنده همان پروبال
كوردى بردامه كرفتار اولمش ‌ ‌ بيم جان ايله دلازار اولمش
ايتدى يارانه آنى زاغ اخبار ‌ ‌ جمله سى ايتدى اوسمته رفتار
موشه بوخدمت اولنجه تحميل ‌ ‌ ايتدى دندان ايله دامى تحليل
ظاهر اولمشدى غبار صياد ‌ ‌ اولمدن واصل اكا اول بيداد
موش چون خدمتى قيلدى اتمام ‌ ‌ قالمدى باعث تسليم زمام
صچرايوب آهو اودم اولدى روان ‌ ‌ زاغ اوچوب موش دخى اولدى پنهان
پس كشف قالدى اوپرده حيران ‌ ‌ اوچمغه قاچمغه يوق تاب وتوان
دامى چون كوردى كسلمش صياد ‌ ‌ اولدى بوحالتـه غايت ناشاد
عجبا كيمدن اولوبدر بوديو ‌ ‌ نظر ايلر ايكن آنده هرسو

(زاغ) قارغه (موش) فاره (كشف) قبلوبغه (آهو) كيك (كشت) كاف فارسينك فتحيله سير وتماشا معناسنه اسم اولور (هرسو) هرطرف وهرجانب ديمكدر (دام) دوزاق معناسنه در

کشفی کوردی اودم اول بیداد | دیدی بوش کتمکی صنف صیاد
نابکارلك دیو عند ایلرلر | شمدیلك طوربه‌مزه بوده یتر
کیردی چون طوربه‌یه اول بیچاره | اره دیلر اکا اخوان چاره
دیدیلر جمله‌ٔ یاران بربر | ایده لم هر بریمز برتدبیر
موش دیدی خاطرمه ایتدی خطور | کیم ایده آهو اوصیادی عبور
کوستروب کندیمز مجروح امثال | چونکه مشهود اوله صیاده بوحال
براقوب طوربه‌یی رفتار ایلر | صیدایچون سرعت بسیار ایلر
سن همان اوغرینه لنکان لنکان | طمعین کسمه اول آهسته روان
بلکه بوطرز ایله قورتوله رفیق | دیدیلر جمله‌سی بورأی حقیق
اولدی بورأیله آهو پویان | چونکه صیاد انی کوردی درآن
براغوب طوربه‌یی عزم ایتدی اکا | موش کلوب طوربه‌یی کسدی بویکا
کشف قورتلوب عزم ایتدی اوآن | اولدی برمجمع آب ایچره نهان
آهودن عاجز اولوب چون صیاد | توربه‌سین المغه کلدی ناشاد
کشفی بولدی اولدی حیران | بوالعجب حال ایله اولدی ترسان
خوف ایدوب نفسنه ایردی بیان | که پری مسکنی ظنم بومکان
غوللر خوابکه‌یدر یاخود | اولدی بوحال اوسببدن مشهود
کلمیوب بردخی بوصحرایه | هم و صحبت ایده‌یم دنیابه
ایتدی صیاد اومحلدن رحلت | ایتدی یاران وفا جمعیت
شکر ایدوب حقه امین وسالم | اولدیلر ذوق ایله انده قائم
اتحاده سبب اول مهلکه‌دن | بکدیلر جمله‌سی بی رنج و محن
قصه‌ٔ دیکرنی یاد ایده لم | صدقا سودنی اشهاد ایده لم

حکایه‌ٔ دیکر

سنیلردن بریسی ایزانده | ساکن اولمش ایدی بردکانده
رافضیدن بری همسایه ایدی | سب اصحاب ایدرایدی اوکدی
هر صباح ایلسه دکانی کشاد | سب اصحابی ایدردی ایراد

(لنك) اغسق اعرج کبی

(غول) بالضم ط. ننه جندن برنوع مدرسه‌لی دیرلر بیابانده وصحرالرده اولور اشکال مختلفه ایله متشکل اولورناسی طریقدن ازیدوب هلاك ایدر انجق حضرت پیغمبر بونك حقنده لاغول یعنی غولك وجودی یوقدر بیوره‌شلر صدق علیه السلام

جوز

اهل ایمانه یقشمز بو حال	اهل اسلامه ویرر رنج وملال
بوکا طاقت کتورر می مؤمن	بونی کافر دخی ایتمز خائن
حاصلی سنی کوروب بو حالی	طوتشوب غیرت ایله اذیالی
هر صباح سنی ایدوب هم معتاد	حسن کاشی یه سبی ایراد
کوج کلوب بر دخی اول کراهه	رافضی ایتدی تشکی شاهه
دیدیلر ایلیه شاید انکار	حکمی معسور اولور ایتمز اقرار
زیر دکانه کیروب چند فرزند	ایشیدوب ایلیه لر رنج وکزند
ایتدیلر انده بوکونا ترتیب	چند سپاه اولدی خفیجه تسریب
وارایمش سنی یه بریار صدیق	ایلیوب حال وقوعی تحقیق
در عقب ایلدی بو رازی عیان	ایتدی برحیله دخی اکا بیان
چون صباح اولدی ینه بر معتاد	رافضی ایلدی دکانی کشاد
بعده سنی کلوب دکانه	رافضی یه دیدی فرزندانه
شو بزم اون بیکی ویر ایتمه جفا	ایتمه فردایه آتوب غیری اذا
اقچه نك بکا لزومی درکار	عون وتأخیره کل ایتمه دوچار
رافضی اولدی بو سوزدن پرهم	دیدی هرکون کبی سویله آدم
دیدی سنیکه نه سوزدر بو سوز	استرم حقمی سندن هر روز
مختفیلر ایشیدوب بویله جواب	ایتدیلر رافضی یه شتم وعتاب
اولجق شاهه بو افسانه بیان	الدیلر اون بیکی اندن دز آنی
اقچه یی سنی آلوب بولدی سرور	رافضی حبس ایله اولدی مقهور
مدت حبسنی ایتدی اتمام	کلدی دکانه قیلدی آرام
ایتدی سنی اولئیمد درآن	حسن کاشی یه سبی اتیان
رافضی بن دخی دیر ایدی اکا	حبس اولوب اون بیکی کتدی زیرا
بوده آنا راخوت اولدی	بی الم نقد وفیری بولدی
کلدی برقصهٔ دیکر باله	کوردم روی جواز اهماله

(هم) تشدید ایله صقندی بوقصه معناسنه

قصهٔ برحصهٔ دیکر

وار ایمش برملك بی نصفت	ظلمی حاجه ایدرمش سبقت
برنیچه افقر بیچاره لری	غمز ایدوب شاهه نفاق زمره لری
جمله سین قتله اولندی فرمان	همه خلق اولدی بو حاله کریان
جمله سی جمع اولیجق میدانه	بریسی کلدی انك مردانه
دیدی سیردن ایدرم استدعا	جمله دن اول اولهم قتله سزا
ایشیدوب بونی او شاه اظلم	جلب ایدوب آنی حضورینه اودم
صوردی ای کیمسه ندر بو اطوار	سائری ایلر ایکن ناله وزار
سویله بو جرأتیك حکمتنی	خواهش ترك حیات علتی
دیدی بونلر که بنم اخوانم	مایهٔ راحت جسم وجانم
تا که اول ایده یم ترك حیات	اوقدرجه اوله اخوانه نجات
کوش ایدوب چونکه ملك بو قالی	ایتدی تحسینه سزا بو حالی
جمله سی عفو ایله پرنور سرور	ایتدیلر مهلکه دن بو یله عبور
حال اخوانه مناسب دیکر	یازدی برقصهٔ نو کلك عبر
اولدی راوی عمر بن خطاب	رضی عنه جناب وهاب

یعنی ابو الحسن النوری

حکایهٔ چیرتمون دیکر

بریسی طبخ ایدرك بربریان	ایتدی بردوستنه اهدا درآن
اودخی ایلیوب اهدا برینه	کوندروب حاصلی یکدیکرینه
دور ایدوب بو یله بتون اخوانی	کزدیروب الدن اله بریانی
عاقبت کوردیکه صاحب بریان	ایلدی کندییه بریان دوران
سویلدی جمله سنه احوالی	ایتدیلر شکره سزا بو حالی
بو یله در شرط اخوت اما	شمدی امثالی مثال عنقا

در عدم جواز اعتماد بخنده رو و لطف اعدا

ان العدو وان ابدی مسالمة	اذا رأی منك یوما فرصة وثب
عرض ایدوب کاهی عدو لطور قریب	کوستررمکر ایله الوان عجیب
دانه با شیء تملقلر ایله	دوشورر غافلی دام حیله
صدق ایله خدمتن ایلر اتمام	بولجق فرصت الور البت کام

ظاهرا صدقنی اثبات ایلر | وقت غفلت کوزه دردامه چکر
ایتمه اسرار که هرکز آکاه | عاقبت فائده ویرمز ایواه
فرضا اولسه اصم واعمی | ینه طوردورمه قپوکده قطعا
کوسترر صدق ایله تسلیمیت | کوزه‌در کوزلری امافرصت
اغلیوب عجزنی ایلر اظهار | مرحمت ایله دیو ایلر زار
حلف ایدوب صدقنه ایلر ایمان | حلفین امااید ر آزکونده عیان
نیجه لر دشمنی اصلاحه هزار | صرف ایدوب سعی ونقود بسیار
کورمیوب فائده سین آخر کار | ایلدی نفسنی ندمه دوچار
دشمنك حاصلی شیطانلغنه | خدمت صدق ایله بویانلغنه
اعتماد ایتمه دکلدر جائز | اولسه‌ده صدقنه برهان بارز
کندی تصمیم صداقت اتسه | نقدر ترك عداوت اتسه
وقت فرصت ینه ایلر غافل | دشمن اولمزسکا دوست الحاصل
بونی اثباته اکردا بشلیم | ایتدی برقصه ولکن ترقیم
ایتمدم بن انی بونده منظوم | عد ایدوب یعنی کتابه مشئوم
سویلدم قصهٔ رعنا زیبا | یعنی تحسین وپسنده احرا

حکایه

وارایمش وقت سلفده برشیر | نامنه دیرلر ایمش شاه دلیر
صاحب ملك وشجاعت شه ایدی | انجم شیرده کویامه ایدی
رأی وتدبیرایله مشهور جهان | بویله برنادرهٔ شیر زبان
ویرمامش ایدی خدا براولاد | بو امل ایله اولوردی ناشاد
درکه حقه ایدوب عرض منا | یوزسوروب ایلدی مولایه دعا
دیدی ای پادشه ذی احسان | برپچه ایله بوعبده شایان
ایتدی احسان آکا حق برفرزند | شکرایدوب شیرا کااولدی دلبند
دیدیلر نامنه آثار دعا | دخی تعیین اولنوب برلالا
چونکه هنکام طفولیت ایدی | مائل دائرهٔ لعبت ایدی

التزام ایلیه رلك ذوقنی شیر — ایتمدی تربیتنده تدبیر
شیره برعلت ایدوب آنده ظهور — جسمنه عارض اولوب ضعف وفتور
ایتدیلر دورلو تدابیر ودوا — اولدیلر عجزه مقارن حکما
مخلب مرکه کرفتار اولدی — یرنی ملك عدمده بولدی
بیعته کلدی وکیل ووزرا — کیجدی مأواسنه آثار دعا
طفل ایدی کرچه ولکن پردل — علم شجعانیده غایت کامل
سورمامش ایدی ولکن دوران — کورمامش ایدی شؤنات جهان
زور بازو ایله غایت مغرور — فکر ایله اولمامشیدی مفطور
ساده دل ساده نهاد اندکسال — عالمه حکمی ایدردی آمال
دایه سی ایدی انك چون روباه — هم وزیر ایتدی آنی بی آکاه
عزل ایدوب یعنی پلنکی درآن — ایتدی برملك دیکرده اسکان
صوردی روباهه جهانده ایا — سرکش اولمش بزه کیم وار عجبا
اودخی ایلدی ناسی تعریف — حسن تدبیر وزکاسین توصیف
جمله ارکانی جمع ایتدی همان — بو سؤالی ینه ایتدی اتیان
جمله سی سویلدیلر عین وزیر — پرغضب اولدی همان شیردلیر
استدی ایلیه انسانه سفر — محو ایده آثاری تاسر تاسر
دیدی افسانه لرین یاد ایده سز — جمله احوالنی ایراد ایده سز
دیدی اشترکه ایا شاه کریم — صاحب جثه ایکن بویله عظیم
بند ایدوب باشمه برحبل سهیل — دوشمه حمل ایله چون بارثقیل
سوق ایدرلر بنی هر اقطاره — بویله دوچار اوله رق آزاره
خوف ایدوب خدعه لرندن هربار — ایدرز خدمتنده دائم رفتار
خرس وپوزینه دخی ایتدی قیام — ایتدی ایکسیدخی عرض مرام
دام ایله بزی چکرلر بنده — اوکردوب لعبت ایدرلر بنده
ایتدیررلر بزه لعب بسیار — قوجه قاری کبی کاهی رفتار

(مخلب) برنجی قوشلرك وجنناورلرك درناغی
(مرك) موت یعنی اولوم
(روباه) تلكي
(اشتر) ضم ایله دوه معناسنه
(خرس) آیو (پوزین) مایمون

قازنوب اخذ بى بو سيرت ايله … الــداد ر بر برينى لعبت ايله
حاصلى شرح ايله بر بر حالين … هر برينى نيجه صد احوالين
شير اودم ايلدى اعلان سفر … نصح وپند ايلــدى ذره اثر
جمع ايدوب نيجه وحوش بسيار … سفره ايلدى برــكون رفتار
ادميار ايشيــدوب بو حالى … مشورت ايلــديلر احــوالى
بردروكــز ايدى آنده حاضر … حيل وخدعه ده غايت ماهر
ديدى يوق جمع جيوشه حاجت … اويله حيــوانه ندر جمعيت
بن تعهــد ايدرم اول امرى … ايده يم اكــا كه برتد بيرى
اوله افــواه انامده دستــان … قاله حيرتده اوراٴيمده جهــان
جــله آلاتنى آلــدى درآن … شيرك اردوسنه چون اولدى روان
سك انى كوردى كلوب ويردى خبر … قالــدى اردوده اول انده اثر
هر برى بر طرفه ايتــدى فرار … ســاده شير ايلدى تختنده قرار
كوردى اول دولــكرى بر بير حقير … غضبه كلــدى اودم شــيرد لير
ديدى كندى يه كى بو بير حقير … نه روا در اوله قهــر وتدمير
شــانمه دوشمز آنكله غــوغا … جملهٔ شيره دكل چونكه سزا
جلب ايله دركهنه بيرى او آن … صوردى كيم قنده كيدرسين انسان
كوستروب روى مذلت دولــكر … ايلــدى خير دعاى بهــتر
ديدى اى شــاه دليردوران … قولكه كلدى پلنكدن فرمان
ايشتمش يابغــه عالى بر تخت … بويله امر ايلمش اول سامى بخت
كوش ايدوب بو سخنى شيرزبان … اعتمــاد ايليوب اول بى اذعان
ديدى تخت اولدى سزاى شاهان … نه روا تختــده جلوسى قپلان
بكا بر عالى سرير ايت ايجــاد … ايده يم بنــده سنى هــم آزاد
درعقب امره اجابتله همــان … اولدى انشــاسنه تختك بويان
رسم صندوقه در بر تخت متين … ياپدى اول صاحب افكار رزين
كتوروب انى همــان ميدانه … ككزدروب شيرى اكا شاهــانه

(سك) كوبك

(تدمير) هلاك ايتمك

وسعتن تجربه ایچون یاتدی   دولکر اوستنه قپاغین آتدی
قپایوب ایلدی هم ذی الاوتاد   حبس ایله ایلدی شیری ناشاد
کیردی صندوقهٔ مکره ناگاه   ایلدی حالنه شیر اولدم آه
پیانك کلبی دیو هم دولکر   جاننه رکز ایدرایدی اکسر
کتوروب بلده ده بر میدانه   آتدیلر صکره انی زندانه
علت جوع ایله اولدی مقهور   آدمی زاده لر اولدی مسرور
ایشیدوب انی کروه شیران   دوشدی شب لرزه یه انلر الآن
بویله در مکر اعادی ای دل   سوء تدبیر ایله اولمه غافل

﴿ در احتراز زوال مطلوبکه حاصل شده ﴾

سعی ایله حاصل اولور چون مطلب   تلف ایتمه انی اهمال ایله سبب
حفظ ایدوب محفظهٔ دقتله   اولمه اتلافه سبب غفلتله
سعی ایدوب امر حصوله وافر   نز واولمه یه ضبطه قادر
مطلبك عسرتی وقت تحصیل   یوخسه تضییع وقف امر سهیل
اهل منصب چالشور برجاهه   اونودر چیقمدن اول زاهه
سیر ایدن آنی مؤبد دیه رك   دالقوقلرده معاشین یه رك
زیردستانه ایدر رنج واذا   کلمیوب خاطرنه عزل وجزا
باب عالی یه کلوب محضرلر   ایتدکین مجلسه هپ سویلرلر
درعقب عزلی ایدرسه ایجاب   اولور اول پوسته ایله طبعی خراب
چون حسابی اولنجه رؤیت   کزرینور یوزیکه طوغری ذمت
اوزمان باشه کلور هوش اما   فائده ویرمز اووقت اولدی هبا
کلور استانبوله خجل ونادم   هنوز اولمقسزین اوده قائم
درعقب مجلسه اولور احضار   اولوقت اوله معینی غفار
اقچه سنی دخی صراف استر   انده خرجلق دینلان شی نه کزر
نه برمنصب اولنسه احسان   حال سابقلرین ایلر نسیان
بویله در جمله جهانك حالی   کاراندکاره یکن احوالی

(اوتاد) وتدك جمعیدر چوی معناسنه

تا كه احوالنه ایدوب دقت   اوله محروسی زمان دولت
الغرض ایله اووقته دقت   كه چكه دست منایه دولت
سنك پشت ایله دخی پوزینه   قصدسی ایتدی وفا برهانه

حكایهٔ عبرتنما

قوم پوزینه كه میمون دیرلر   برجزیره ایدی اول قومه مقر
كاردان دیرلر ایدی بكلرینه   پیر اولوب دیكری كچدی یرینه
بركون اودخی ایدوب ترك دیار   برجزیره ده نه اغیار ونه یار
ایلدی انده قرار وعزلت   دیدی الراحة بس فی الوحدت
سنك پشتدن دخی بربی غم وكار   ایتدی سیر ره دور اقطار
اول جزیره یه اولوب راهی قرین   كوردی بر پوزینه درآنده مكین
ایتدیلر صحبت ایله ربط وداد   كچدی ایام هزاران دلشاد
سنك پشت اولدی اورتبه مسرور   مرز بومین دخی قیلدی مهجور
خدمت ایلر ایدی پوزینه مدام   هم نفایسله ایدردی اطعام
سبر به اولدی همای دولت   یعنی پوزینهٔ عالی همت
زوجه سی وار ایدی مرز بومده   قالیوب فرقته طاقت انده
حسرت زوج ایله چون بی آرام   نوم وراحت ایدی حقنی یه حرام
ایتدی برحقنی یه بو حالی بیان   سوزش فرقتنی قیلدی عیان
سویلیوب واقعه یی اول كراه   راز پوزینه دن ایتدی آگاه
دیدی اول رتبه ده انلر دوولا   كه انك جلبی محال اولدی سكا
بلكه پوزینه اولورسه اتلاف   سنی ترك ایتمه یه اول بی انصاف
یوخسه جلب اولدی سكا مرمحال   ویرمه بی فائده هیچ طبعه ملال
اتفاق اوزره ایدوب رأی غریب   زوجه بركسه اولدی تسریب
سنك پشته واروب اول كسه همان   حقنیك خسته لكین قیلدی بیان
دیدی بر دائه گرفتار اولدی   حال مرك انده نمودار اولدی
سنك پشت چون ایشیدوب بو حالی متغیر اوله رق احوالی

(سنك پشت) قبلو بغه
(پوزینه) میمون اولدیغی مرور ایتدی
(مرز بوم) وطن معناسنه
(تسریب) یورتمك گوندرمك معناسنی مستلزمدر

آلدی پوزینه دن اولدم رخصت — ایلدی عزم دیاره سرعت
ورز بومبنه وکون بولدی وصول — کوردی یارانی بالجمله ملول
زوجه سین کوردی یاتار بستر ده — اولمش امراض ایله پك آزرده
نقد رحانی ایتدیسه سؤال — صادر اولمز ایدی بوکونه مقال
صوردیکیم زوجه سنك حمد منه — بوتمارضلری تعریف ایدنه
یا بزمله نیچون ایتمز الفت — نسبت ترك مقال وصحبت
اودخی ایلیوب اظهار الم — ویردی بوطرز ایله بیچاره یه غم
اولسه برخسته شفادن مأیوس — ایتمز صحبتی اولمز مأنوس
دیدی آیاندر اول درده دوا — سعی ایله دستنه کیچرمی عجبا
دیدیلر بو مرض تسوانندر — دل پوزینه اکا درماندر
بونی وجدان وتدارك مشكل — انی دردست ایده مز برعاقل
غرض دعوت ایدی استحلال — سزه تکلیف اولنورمی بو محال
سنك پشت اولدی اودم پرتشویش — قتل پوزینه یی قیلدی درپیش
سمت پوزینه یه اولدی عازم — هدم خلت ایله اول بی حازم
اشتیاق اوزره ایکن اول غافل — اولجق یار قدیمنه واصل
پرمسار ایلدی تحصیل وصال — قالمدی پوزینه ده ذره ملال
ایلیوب شوق وصالی اظهار — ایتدی هم دائره سین استفسار
سنك پشت ایسه قوروب دام حیل — دیدی فرقتله اولوب لا یعقل
ایتمدم انلره تحصیل وقوف — عزم دیداره دل اولدی مصروف
املم دعوته اولدی جاری — ایله رده سزا وشناری
فخر ایده مقدم ملك ایله خانه م — جنت امثال اوله اول کاشانه م
ایشیدوب پوزینه چون اولدی مجب — سنك پشتی ایدوب اول آن تطییب
دیدی کر دعوته اولدم مسرور — لیکه مشکل بکا بو بحری عبور
سنك پشت الدی انی پشته همان — اولدی دریایه خرامانه روان
وسط بحره اولنجه واصل — راه ترجیح اکا اولدی مشکل

(کاشانه) محقر ومختصر اوطه یه دینور وقوش یواسنه ده دینور
(پشت) ارقه ظهر کبی

کاهی بورأیی ایدردی تقبیح
فهم ایدوب یوزینهٔ دانا دل
سنك پشته دیدی ای صادق یار
بوخسه برفکره می اولدك دوچار
بولنوربلکه اکا برچاره
سنك پشت ایلیوب غدر بسیار
ایشیدوب یوزینه ایتدی تدبیر
بونه شیدرکه طوترسین مکتوم
یوق لزومی بزه قلبك قطعا
دل نه شیدرکه اولنمز اعطا
بزانی هم چقارر هم یودارز
یانیچون ایتمدك اول اخبار
دیدی ای یار معالی همت
المدیکز نیچون آنی عجبا
یوزینه ویردی اکا شویله جواب
مورد خاطره درچون خاطر
انقلابانه اولور داخی سبب
هم وغم اندهٔ چون اولمز نقصان
بزاحبابه که بویله کیدرز
عزم دعوت یار اولدی خصوص
استدم ایلیه لم ذوق وصفا
ایلیوب یاری بویردن عودت
همهدایا اوله بوعاجزدن
سنك پشت اولدی بوسوزله مسرور
دوندیلر جای قدیمه درآن
زوجه سین کاهی ایدردی ترجیح
اولدی تشویش درونه واصل
کورینور سنده عجایب اطوار
ایله بوبنده یه لطفا اظهار
ابتلا اولمه مدد افکاره
ایلدی قصهٔ حالی اظهار
دیدی ای یار بودر امر یسیر
بودواجمله یه امر معلوم
ساده دل ساده نهاددر زیرا
مرض زوجهٔ یارانه دوا
بویله بیدل دخی سیران ایدرز
نابرابر اوله ایدی دل زار
انی ترك ایتمکه نوالدی علت
هیچ کوکل ترك اولنور می جانا
آچدی صدکونه ظرفدن ابواب
دیدیلر اکا انکیچون خاطر
قلب ایله آنکیچون بولدی لقب
بزم اخوانه دکلدر شایان
بزانی سینه دن اخراج ایدرز
خاطری ترك ایدوب انده مخصوص
اولمه خاطرهٔ دل قطعا
اخذ ایدوب ایلیه لم هم رجعت
اوله کم بوله شفا بویوزدن
الدانوب خدعه یه دلشاد وحبور
یتشوب ساحله یوزینه همان

جاب آتوب بر شجر بالا یه
سنك پشت ایلدی آنده آرام
دیدی یوزینه که ای ساده نهاد
ایتمه دعوای مروت غیری
کرم وسردین کچروب دنیالك
رأیمه قائل اولور افلاطون
غیری بول کندیکه بر یارد یکز
سنك پشت اولدی بورازه آگاه
کاهی غدر ایلدی کاهی انکار
سؤتد بیرایله کیتدی دولت
فرقت یار ایله اولدی پر غم
مرز بومینه کاوب بو یله حزین
اویله بر یاردن اولدی مهجور
دولتن بولمش ایکن اول خاسر

شکر و حمد ایتدی او دم مولایه
دخی تعجیله ایدردی ابرام
ای دنائت ایله پرورده نژاد
قیلمه ابراز صدا قت غیری
سورمشز نیجه دمین دورانك
بنی ظن ایلمه بر ساده درون
سنك پشت ایشته سکاقطعی خبر
دوشدی کرداب غم ایلدی آه
کورمدی فائده امداد یار
یاقدی تنورهٔ جسمین فرقت
بولمدی علت هجره مرهم
فرقت یار ایله ایلردی انین
کورمدی مدت عمرنده سرور
اولمدی ضبطنه بو یله قادر

در بیان آفت تعجیل وشتاب

(قال علیه السلام التأنی من الله والعجلة من الشیطان)

ایتمه بر امره شتاب وسرعت
نزد ارباب خرد ده مردود
صبرایدن مقصده آسان اولاشر
متتابع کورینور صبره ظفر
ایله آهسته امور ی اجرا
هم پیمبر دیدی الصبر رضی
کاهی تعجیله ضرر عائد اولور
یری وار هر برینك ای دانا
بره تعجیل وشتاب ایت اما

که اولور منتج ندم وآفت
اثر وسوسه دندر معدود
سارعك پاینه دامن دولاشر
تیز رفتار اولان آزاره دوشیر
چونکه قوروق صبر ایله اولور حلوا
نصف ایمان دیو ایتدی ایما
که تأنیده مضرت کوریلور
آنی تمییز ایدر ارباب زکا
نص قاطع ایله ثابت زیرا

(نهـاد ونژاد) طینت واصل معناسنه ساده نهاد دن ساده دل یعنی احمق وبی ادراك مراد در

زیرا قوروقده حموضت واکشیلك دركار ایکن صبر اولنوب وقت کچرسه اوزم اولور بعده بکمزی جیقاریلوب حلواسی پشر (پیمبر و پیامبر وپیغمبرو پیغامبر) اطلاقی صحیحدر (زکاء) زا ایله وفتحله عقل وکیاست معناسنه در یقال رجل زکی ای عاقل ومدرك وذکاء ذال مفتوحه ایله تام وسریع الفهم معناسنه در فلان ذکاء الفهم ای تام الفهم وسریع الفهم (بر) باء الکسر ایلك افعال مرضیه نك هر برینه اطلاق اولنور

نفع وضر اولمسه آنده قطعا   اوده آهسته اولورسه نه خطا
محتمل اولسه ضرر ایتمه شتاب   بودر اولمجه بر راه صواب
بونده تعجیل سیاست مقصود   قصه‌در اول سخن اوزره مورود

حكايه

بیلورز وار ایدی بر بدكردار   امرادن ایدی هم اول غدار
تلف نفسی ایدنمشدی شعار   ظلمی حاجی ایدردی اخطار
زوجه‌سی ایله یتاركن برشب   ظاهر اولمش اكا برحال عجب
یعنی بیت اوزره بر آثار قدم   ایشیدوب طبعی قیلمش برهم
زوجه‌سندن آنی ایتدكده سؤال   زوجه‌یه اولدی بو فق آمال
دیدی آندن دكلم بن آكاه   كتخدا دائره سنده بیكاه
اكثری ظاهر اولور بو احوال   جاریه كدن آنی سن ایله سؤال
سوء قصد ایلیوب آنده درحال   ویرمیوب فكر وتأنی‌یه مجال
كتخدا ایله بتون خدامین   دخی اول جاریهٔ بیكامین
ایلدی جمله‌سنی قتل وتلف   كسر ایدوب آنلری مانند خزف
لرزه‌ناك ایلدی اول سقفی مكر   برسك ایلرایمش اول جایه كذر
كتخداسی ایدی صاحب آرا   هم صداقتده ایدی بیهمتا
كرم وسرد ایله كوروب نیچه شؤن   رأینه بسته ایدی افلاطون
هم كنیزك ایدی حوری‌یه مثال   پاكدامن عدویه امثال
ذقنی اهل دله جام صبوح   دهنی تنك دله كنز فتوح
رخلری سبزه ویرردی حسرت   لبی طوطیلره قند حیرت
سرویلر قدینه نسبت قورودال   كلشن حسنه ایدی تازه نهال
چشم آهوس مثال بادام   زلفی ظلمت رس رخسارهٔ شام
عرضنی كسر ایدوب اول بی انصاف   آلده سرمایه سین ایتدی اتلاف
دوشدی افواه انامه بو مقال   اولدی بادیٔ تنفر بو حال
اثر ندمی كوستردی شتاب   نفسنه ایتدی ملامتله عتاب

(خزف) سفال كبی صاقسی معناسنه
(كنیزك) جاریه
(الندم) ندامت كبی پشیمان اولمق

اولیوب فعلنه راضی مولا	ایتدی دنیاده وعیدین اجرا
عاقبت رفع امارتله همان	اولدی هم مملکتندن عریان
ذلت نفی ایله اولدی مقهور	اولدی افسانهٔ ظلمی مشهور

(وعید) وعدك خلافیدرکه شر ایله وعده ایدوب قورقمق

درفوائد حزم وتدبیر

(برفحوای الرأی قبل شجاعة الشجعان قال علیه السلام (خذ الامر بالتدبیر فان رأیت فی عاقبته خیرا فامض وان خفت غیا فامسك)

نظم عربی

لاتترك الحزم فی شیء تحاذره * فان سلمت فما الحزم من بأس
الذل نقص وفعل الذل منقصة * واحزم الحزم سوء الظن بالناس

(الغی) الضلالة والخیبة
(الحزم) جودة الرأی
(آلفته) الشمس

حزم وتدبیرایله اول آلفته	تا که غمدن اوله سین وارسته
حسن آرا ایله اول دوراندیش	مکر اعدا ایله اولمه دلریش
اوله سین هر بر اموره حازم	سازمند اوله امورك دائم
حیرت وغفلت ونکش وهوشا	ره نارفتهٔ صنف حکما
حسن رأی ایله اولانلر مفطور	اولمز انلرده امور معسور
حزم ایمش صاحبنی حفظه حصار	بوله مز راهنی اعدا دیار
غفلت انسانه خفی بردشمن	الحذر اولمه مقارن آکاسن
باعث فرجهٔ اعدا غفلت	سبب جلب بلا یا غفلت
شهرت وشانه مبادی تدبیر	سبب قهر اعادی تدبیر
رأی ایله کرچه بوزلمز تقدیر	ینه سن ایلمه سوء تدبیر
سوء تدبیرکی یاد ایتمه یه لر	محض تقدیر خدا درد یه لر
صاحب رأیه دینور افلاطون	مدح ایله یاد اولنور مرد فطون
حسن تدبیری ایله اسکندر	آلدی دارای جهاندن افسر
ذاته نسبت ایدوب شاهانی	شعرا یاد ایدر اکثر آنی
حکمت طبعه اولنلر مالك	دائما اولدی بوراهه سالك
نظم سوءدنده کورنمز حاجت	سلفك حالنه ایله دقت

(سازمند) منتظم معناسنه
(نکش وهوشا) تنبل آدم

حکایه

بیشهٔ بردع ایچنده برموش
بر درخت اولمشیدی سایه فکن
دخی بر کربه اولوردی ساکن
طلب طعمه ایله فاره دخی
زیر وبالایه ایدوب مدتکاه
کربه یه ازلدی مصادف نظری
اولدی کرداب هراسه دوچار
کوریجک بستهٔ زنجیر بلا
پرمسار ایلدی بالایه نکاه
اوتوروب صیدنه اولمش حاضر
برکمینکاهده هم برراسو
غلبه ایلدی موشه دهشت
پیشه عزم ایلسه کربه خاطر
ایدوب کربه یه عرض ایتدی سلام
زاغ ایسه دمبدم ایلردقت
کربه یی ایلدی ترجیحه سزا
کربه نك حالنی چون ایتدی سؤال
موش دیدی ایسته سکا شافی خبر
چون سنك باشکه کلمش بوبلا
بنی سن ایله خلاص ایلردن
ایتدیلر قول وقراری اتمام
کربه چون ایلدی موشی توقیر
زاغ وراسویه بوحال اولدی بدید
هر بری برطرفه عزم ایتدی
قطع بند ایتکه هم ایتدی قیام

متمکن ایدی اول چابکموش
سایهٔ شاخده طوتمشدی وطن
دوشوروب حرص ایله دامه پابن
ترك ایدوب چقمشدی سوراخی
چپ وراستینه بقرکن ناکاه
قالمدی بوی شعورك اثری
ایتدی بوحال ایله مدانظار
ایتدی صیادده اودم خیردعا
کوردی شاخ اوستنده برزاغ سیاه
موش ینه اولدی پریشان خاطر
صیدنه سحرده مداوم جادو
قلبنه ویردی اعادی خشیت
کرده صیدنه راسوناظر
اوده پرحزن واسف قیلدی قیام
عزم صحرایه ویررمی رخصت
بویله رأی ایلدی تحسینه بجا
ایلدی کربه دخی عرض ملال
سوء قصد ایتمز ایسك بکا اکر
هم بنی ایتدی احاطه اعدا
قالمه یه سنده دخی قید محن
ایتدی تعریف اکا بروجه مرام
بوی حرمتله دماغین تعطیر
ایکیسی داخی ایدوب قطع امید
موش رها بولدی مرامه یتدی
احتیاط اوزره اولورایدی مدام

(موش) فاره (کربه) کدی
(سوراخ) دلك دلوله کبی
(چپ) صول ویصار

(راسو) کلنجك دیدکاری
جانوردر فاره یه شبیه
واندن اکبردر ایچنی کنیز
ایله دولدوروب قوروتدقدن
صکره تنا ولی حشرات
عزم
اصردیغنه نافعدر
وزنده ایکن طپوغنی
چیقاروب نسوانك صاغ
اویلغنه عندالجماع تعلیق
تجلده مؤثردروبو جانور
زهرلی طعام کوردکده
بویلری اوروب فریاده
باشلر وخنازیر وصرع
عتلریچون دمنی طلا
نافعدر (برهان)

کربه نك مکرنه اولوب حازم ‌ چونتأنی ایله کسردی دائم
ظاهر اولدقده غبار صیاد ‌ کربه بوحال ایله اولدی ناشاد
اولوقت ایلدی قطعی اتمام ‌ هول جان ایله ایدوب کربه قیام
ایلیوب موشی فراموش اول آن ‌ اولدی بالای درخته پویان
موش سوراخنه کردی درحال ‌ حسن تدبیرایله رهیاب ملال
دامنی کوردی شکسته صیاد ‌ دوندی مأواسن اولدم ناشاد
چقاروب باشنی سوراخدن موش ‌ کربه‌یی ایلدی طوری مدهوش
عذرایدوب کربه‌یه عرض اتدی عقل ‌ دیدی وصلك بکاچون اولدی محال
مرحبا غیری اوزاقدن یاهو ‌ الوداع ای اخ صاحب نیرو (نیرو) قوت
ایشیدوب کربه بورازی درآن ‌ دیدی چون خدمتك اولمشدر عیان
قالدی غیری عداوتدن اثر ‌ احتراز ایتمکه یوق راه خطر
ایده لم الفت وصحبت دائم ‌ بینمزده اوله خلت قائم
موش دیدی چون ایشمز اولدی تمام ‌ غیری ممکن دکل اولیرده قیام
کربه بوحال ایله اولدی مأیوس ‌ ماوایوب چهره‌سنی قیلدی عبوس
ایله تدبیرینه موشك دقت ‌ دشمنی صلح ایله وقت حاجت
املین ایلدی آنده اتمام ‌ احتیاط اوزره دخی قیلدی قیام
بویله برمهلکه‌دن بولدی رها ‌ اولمدی اکا مظفر اعدا
صاحب عقل وخردکن آدم ‌ نه روادرچکه غفلتله الم

﴿ دراحتراز کردن ازمکر دشمن ﴾

(مصراع) (دشمن نتوان حقیر وبیچاره شمرد)

مکر اعدایه فریفته اولمه ‌ رشتهٔ حیله‌یه بسته اولمه
حیله‌دن خالی دکلدر دشمن ‌ احتیاط ایله مدام اعدادن
صواویور دشمن اویومز دیرلر ‌ دانهٔ حیله ایله دامه چکر
نه تغافللر ایدرکم اعدا ‌ غافل عد ایلرانی نابینا
دائما کوستره‌رك محویت ‌ ایلر اظهار دنوّ وذلت

ظن ایدرسن آنی برمور ضعیف ... باش اکر اولسه نرتبه تعنیف
کوزدرحیدمثالی فرصت ... صوقرعقرب کبی برکون البت
کتوروب صونیچه صدوادیدن ... دلفریبانه ایدر بسط سخن
سنی آلداتمغه ایلرکوشش ... سنده آلدتمغه اویله چالش

﴿ حکایه ﴾

واراعمش پادشه ملك یمن ... کنیه ایدی اکا ابن مدین
قبره نامنده برمرغ مدام ... انس والفتله ایدرایدی غرام
صحبت ایلردی انکله دائم ... مجلسنده اولور ایدی قائم
بربچه ایلدی مولی احسان ... اولدی بولطف خدایه شایان
پادشهه دخی برشهزاده ... اولدی الطاف حق اول آماده
کون بکون بولدی بچه نشو ونما ... قدشهزادهم اولدی بالا
ایتدیلر برېری ایله الفت ... ایلیوب کشت وکذار وصحبت
جلب ایله قبره نوپادهلری ... دائم اطعام ایدرایدی اولری
قبره کتدی ینه برمعتاد ... میوه جانبنه جناح ایتدی کشاد
بچه شهزاده ایله بی اغیار ... ساحهٔ لعبته اولدی رفتار
بچه سنی ایله الندن طوتدی ... دست شهزادهیه پرخون ایتدی
غرضی ایدی لطیفه اما ... ویردی شهزادهیه بك رنج واذا
بچهیه ویروب اول آنده امان ... مشتهٔ سنك ایله قیلدی بیجان
قبره کلدی اوده ناکاه ... بچهسین کشته کوروب ایلدی آه
چشم شهزادهیه ایتدی جسته ... خون ایله قیلدی رخین آغشته
انتقام آلدی او حیوان کویا ... بچهسین ایتدیکی بلمم احیا
آنده کوستر میوب آرامه جواز ... ایتدی برکنکرهاوزره پرواز
خبر موحش اولوب شاهه عیان ... چشم شهزادهیه اولدی کریان
انتقام اخذینه اولدی پویان ... کوریجك کنکرهده آنی اوآن
دانهٔ حیلهلری قیلدی نثار ... دیدی ای یارانیسم بونه کار
چون پچن بچدی اولهجق اولدی ... هرکس ایتدیکی جزاسین بولدی

(قبره) بالضم وتشدید الباء المفتوحة طورغای دیدکاری کچرلك قوش

(بچه) یاوری معناسنه

(کشته) اولش دپهلنمش

(جسته) صچراهرق

(آغشته) بولاشمش وصلانمش

(کنکره) قلعه ودیوار بدنلری اوزرنده اولان شرفه

بسرم ايتدی قباحت اما ‌ ‌ ‌ ‌ ايلدك سنده قصاصين اجرا
يوق كراهيته علت سزده ‌ ‌ ‌ ‌ بزده يوق هم سبب آزرده
اعتماد ايت بو جوابه البت ‌ ‌ ‌ ‌ اولمسون بويله سببله فرقت
يارغارمسين انيسمسين سن ‌ ‌ ‌ ‌ نيجه ممكن اوله فرقت سزدن
قبره ديدی ايا شاه كزين ‌ ‌ ‌ ‌ اعتقاد ايتمش ايدم بويله متين
چقميوب طوق عبوديتدن ‌ ‌ ‌ ‌ هركز آيرلميه‌يم خدمتدن
كنديمه بشقه پناه ايلميم ‌ ‌ ‌ ‌ كمسه‌يه فرش جباه ايلميم
بوله‌يم سايهٔ دولتده رفاه ‌ ‌ ‌ ‌ ايتميم نفسمه بر بشقه پناه
حاليا خون جكر كوشه‌می آه ‌ ‌ ‌ ‌ دوكديلر چون دم قربانه شكاه
غيری بو بيتی طواف اولدی حرام ‌ ‌ ‌ ‌ ناروا در بكا بو يرده قيام
غدر شهزاده اولنجه ظاهر ‌ ‌ ‌ ‌ سؤقصد اولدی ضروری صادر
اولدی بغی باعث وحشت معلوم ‌ ‌ ‌ ‌ موجب امر سياست مجزوم
يارمستوحش ايله صحبتدن ‌ ‌ ‌ ‌ حكما منع ايدر اول جرأتدن
دلفريبانه مقالات كذاف ‌ ‌ ‌ ‌ اعتماد ايتمزا كا بو دل صاف
ترك ايدوب صحبت شاهی ناچار ‌ ‌ ‌ ‌ ايدرز بيم قباحتله فرار
مدت هجرتی شاه ايتدی سؤال ‌ ‌ ‌ ‌ قبره ديدی رجوع امر محال
حاصل اولدی ملكه جزم يقين ‌ ‌ ‌ ‌ ايده مز قبره‌يی صيده قرين
ايتديلر رسم وداعی اكمال ‌ ‌ ‌ ‌ اولدی طبعی ملكك پر بلبال

(شكاه) مشاكهت كبي عربيدر بكزمك معناسنه

﴿ در فضيلت عفو جميل ﴾

(قال عليه السلام عفو الملوك ابقى للملك وفي حديث آخر من عفا عند القدرة عفا الله عنه يوم العسرة)

اولدی كردار حسن عفو جميل ‌ ‌ ‌ ‌ عفو درچون صفت رب جليل
عفو اولور جلب قلوبه باعث ‌ ‌ ‌ ‌ عفو ايله برالم اولمز حادث
عفو جرم ايله همان ای دانا ‌ ‌ ‌ ‌ جرم بسياركی عفو ايده خدا
عفو ايله دشمن اولورمش صادق ‌ ‌ ‌ ‌ دشمنی دوسته ايدرمش لاحق

باخصوص ایتلید رجمله ملوك　　دائما شاهره عفوه سلوك
اولدی خصیصهٔ آل عثمان　　عفو وعدل کرم بی پایان
واقعا امر سیاست لازم　　چونکه اسایش آنکله قائم
شرع وقانونه موافق تأدیب　　مرض مفسدته عین طبیب
حاصلی عفو وسیاست لازم　　اولملی شرع ایله اما دائم
یازدی لطیفه ده سنبل زاره　　صبر ایله عفوه بورمزی ساده
صبری اعلا بلورز تلخ اما　　ینه اولمزمی نیجه درده دوا
کظم غیظ ایله دخی عفو جمیل　　اولدی ممدوح خداوند جلیل
مشکل اما که بشرده بو خصال　　مگر اقدار ایده رب متعال

حکایه

بر فریسه اولوب عفتله بنام　　بشدهٔ هندده ایدردی آرام
ورع وزهد ایله مشهور جهان　　نور عرفانی جبینده عیان
حسن تدبیری فلاطون امثال　　نیك وبد ملهم اولوردی احوال
عزلت ایتمش ایدی اول ماواده　　ذکر حق ایدی انیسی ساده
دبشه‌یه مالك ایدی برارسلان　　اسمی کامجوی ایله مشهور جهان
عدله موصوف ایلرایدی افکارین　　وصف ایدرایدی جهان اطوارین
اولمامش ایدی وزیره مالك　　راه تحصیله اولوردی سالك
سمعنه اولدی فریسه واصل　　ایلدی حب درونی حاصل
ایتدی درکاهنه جلب ودعوت　　قیلدی شایان نواز وحرمت
کوردی اطوارنی ذی رأی سداد　　ایلدی مسند صدره اقعاد
یارناچار اودخی قیلدی قبول　　اثر معدلتی بولدی شمول
کون بکون ایلدی ملکی آباد　　اولدی بو وجهله قدری مزداد
رأیی بروفق مراد شاهی　　مسلکی ایدی عدالت راهی
یدینه کچدی زمام دولت　　قالدی دستنده مهام دولت
کیمسه‌نك حدی دکل لا ونعم　　اولدی فرمانبری اعیان وخدم

حسد ایلردی بو حاله ارکان	فکر مکر اوزره ایدیلر هر آن
بولمدیلر دارنی برکون تنها	ایتدیلر کوشهٔ شیری القا
روز دیکرده کلوب هب اعیان	اولدیلر جالس صف دیوان
اولمامش ایدی فریسه حاضر	بر مهم اوزره اولوردی ناظر
شیرچون کوردی کچر وقت طعام	ایتدی خدامه تهورله کلام
اولدیلر اهل حسد فرصتیاب	ایتدیلر قدح فریسه یه شتاب
بولدروب چاشتی دخی دارندن	بو اهانتله ایدوب بسط سخن
ایتدیلر نیجه جرایم اسناد	عزو ایله نورلو بنور بیداد
کلدی بو غمز ایله چون شیره غضب	جلب ایدوب مجلسنه قیلدی تعب
صوردی کیفیتی چاشتین درآن	پرغضب غیظ ایله اول شیرژیان
چون فریسه ایدی بیجرم وکناه	مکر اعدادن ایدی بی آکاه
دیدی مأمورنه اولدی تسلیم	ایتدی انکاره تصدی او ذمیم
امر ایدوب ایلدی بند زندان	ایتمک استرایدی قتله فرمان
مادرینه بو خبر بولدی وصول	اولدی بو حادثه یه طبعی ملول
دیدی فرزندنه ای نور بصر	کوریور بونده سکا امر خطر
بیکناه ایتمه وزیری اتلاف	بولمه یه ظلم ایله ذاتك اوصاف
می خذلانله اولوب سرکردان	اولمه بی بهرهٔ عفو واحسان
عفت ذاتی مثال خورشید	وزرا ایجره صدا قتده فرید
صاحب هوش وزکا دانادل	سوء اطواره دکلدر مائل
حسد ومکر اعادیدر بو	محض اغراضه مبادیدر بو
شیرچون مادرینك کفتارین	ایشیدوب پند صدق کردارین
عفو وتخلیص ایله هم ایتدی وزیر	عذر بسیار ایله قیلدی توقیر
یوز سوروب درکه شاهه درآن	شکر احسان ایله اولدی کریان
جرم حسادی ایدوب استرحام	قیلدی تحقیق مقاله ابرام
دیدی کر عفو ایله اولدم مسرور	واقع الحال اکر ایتمزسه ظهور

(چاشت) قوشلق طعامی

نام اولور بكا اهانت شاها | ايله تحقيقنى لطفا اجرا
شاه بروفق تمناى وزير | ايتدى اركاننى جلب وتوقير
ويردى مجموعنه كم امنيت | ايتميوب ذره هراس وخشيت
سويليوب جمله وقوع حالى | رفع ايدك سينه ده كى بلبالى
جمله سى ايلدى آنده اقرار | غمز واسناد ايدى جمله كفتار
دامنن ايتدى فريسه تطهير | اولدى ممدوح جهان عفوايله شير

(بلبال) كدر

﴿ در احتراز ظلم وازار ﴾

(قال عليه السلام الجزاء من جنس العمل)

غدر وزار ايله اولمه مألوف | همتى ايلمه ظلمه مصروف
منتقم نام خداده داخل | سنى بدكاركه ايلر واصل
چون جزا جنس عمل ديدى رسول | اولدى بيداد ايله آزارى محمول
ايتمه برناكسه هم جور واذا | آه مظلومى قومز پرده خدا
ايتمه ظالملرى كوردك رعنا | اولدى دنياده مجازاته سزا
آخرتده دخى حق عبدى | مغفرت ايتمز ايمش حق ابدى
روز عقباده ايده اول قهار | دفتر سيئه يى بى اظهار
دخى مضموننى قبل الاثبات | ايتمز اجراى مكافات بغات
ذكر ايدر ايدى جناب لقمان | سبب حبس مدين هر آن
ايلدم حبسه سزا برعصفور | ايتدى دنياده مجازاتى ظهور
نيك وبد هرنه ايدرايسه صدور | ايدر البته مكافاتى ظهور

﴿ حكايه ﴾

بيشهٔ شهر حلبده برشير | ظلم ايله اولمشيدى شهر تكير
برسيه كوش ايدى شيره خادم | خدمتن رؤيت ايدردى دائم
رشتهٔ رحم ايدى آنده مقطول | دائما سفك دمايه مشغول
برستمكار ايدى اول بدكردار | غدر وازارى ايدنمشدى شعار
چون سيه كوش ايدى بردورانديش | ايتدى بوفكر رزينى دربيش

(المقطول) كسلمش مقطوع كبى

کم معین ظلمه آخر کار
اولدی بو فکر ایله خرفه دوچار
بولدی برفاره یه صحراده وصول
اولدی ظاهر اومحلده بر مار
خارپشت اولدی اواثناده عیان
اولدی برکرسنه روباه ظاهر
خارپشت ایتدی تصور اول آن
سرنی ایلدی اخراج ناگاه
اولدی برسك اومحلده ظاهر
اولدی ظاهر هم اواثناده پلنك
یتشوب آنده پلنكه صیاد
برسواری دخی اولدی ظاهر
ویرمدی پوستی آلندن صیاد
اولدی صیاد اومحلده كشته
ایتدی آتنده اولان اسبی خطا
چون بوحال اولدی سیه كوشه عیان
كورمیوب آنده اودم شیردلیر
سبب غیبتنی ایتدی سؤال
نصح ایدوب دیدی وحالی شیره
ظلمه اولمدی نصحی حائل
ظلم وغدر اوزره ایدردی اصرار
ایكی روباه بره یی ایتدی شكار
دیدی كل ایلمه چشم كریان
بردوشون فكر مكافات ایله
ایتمیوب شیر آكا شفقت قطعا

ظلمنه اولسه كركدر دوچار
ایلدی ترك وطنله رفتار
بردرخت عرقنی قطعه مشغول
موشی اكل ایلدی قیلدی رفتار
ایلدی حیه یی طعمه دران
اوسنه ایتدی تبول وافر
كه مطیر اولدی سحاب نیسان
باشنی آلدی بدندن روباه
ایتدی روباهی شكار ظاهر
كلبی اهلاك ایدوب اول چاپق چنك
ایلدی آنی هلاك وبرباد
پشت ایچون ایتدی جدال وافر
اولدی اهلاكنه بادی بوعناد
غدر ایله مالك اولنجه پوسته
پوست دیوجاتی قیلدی افنا
ایتدی تحصیل یم اطمینان
ایتدی احضار ایله عنف وتكدیر
اودخی ایلدی عرض احوال
كاركر اولمدی هیچ تأثیره
اولمدی سمعنه قطعا واصل
بركون ایلر ایدی هم كشت وكذار
ایتدی مادرلری صد آه ایله زار
آتش فرقته قیلمه سوزان
ایتمه غدر كلهبنی پرناله
قیلدی فرزندلرین طعمه سزا

(خارپشت) اوقلی كرپی در
(كرسنه) آج جوعان كبی
(روباه) تلكی

(چنك) نیچه معنا سنه

قالدی روباه او محلده کریان　　ایلدی حالنی عرض سبحان
بچهٔ شیره دخی باق نولدی　　ایتدکی کبی مکافات اولدی
یتشوب آنلره راه صیاد　　ایلدی تیر ستمله برباد
شیر چون بیشه یه کلدی ناکاه　　کوردی فرزندلرینی ایلدی آه
خون ایله ایکیسی هم آغشته　　بسته سرزخاك ایله یکسان کشته
اویله برنالش دلسوز ایتدی　　فزعی ابلق چرخه یتدی
اغلدی حالنه قطان بیشه　　تسلیت ایلدی سکان بیشه
برشغال وار ایدی همسایهٔ شیر　　ایلدی تسلیت و نصح وفسیر
دیدی فریاد وفغان در بی سود　　بوکا صبر اولدی طریق محمود
چون رضا دردو بلایایه دوا　　بولنور صبر ایله بو رنجه شفا
شیر دیدی یانسیدن بو قضا　　اولدی فرزندلرمه امر خدا
ایلدی رو جواب آنده شغال　　دیدی فعلکله ظهور ایتدی بو حال
بو بلا اولدی مکافات عمل　　چون برا قمزآنی مولا مهمل
ایتمسه ایدك اکر ظلم وستم　　سفك دم ایله دخی هتك حرم
مبتلا اولمز ایدك بو درده　　بو صداع اولمز ایدی هیچ سرده
نته کم بویله ستمکار اوله سین　　نیچه صد کونه بلالر بوله سین
اولدی بو پند ایله وافرمد هوش　　ایلیوب جمله سنی قرطهٔ کوش
آلوب آتا رجزایه آکاه　　اولدی طعمه اکابس آب وکیاه
اکل لحم ودمی ترك ایتدی اوآن　　توبهٔ ظلم ایدهرك ازدل وجان

در احترازاز کارنا ملایم

(ومن کلام اهل الکمال لکل عمل رجال)

فعلکی حالکه ایله تو فیق　　ایله دقتکه بو در راه دقیق
اولمسه حاله مناسب افعال　　ایدر اصحابنی دوچار ملال
چونکه تحویل طریق مسلوك　　نزد ارباب ضرورتده متروك

صنعتین ترك ایدن اولمز راحت　　قهقری مشکل اولور رهم رجعت
دیکرین ایلیه مزسك حاصل　　الده کین داخی ایدرسین زائل
باشمه کلدی بو تبدیل طریق　　خضر توفیق ایدی هرشیده رفیق
ینه چکدکلرم آزار وجفا　　ندمی ایلر ایدی کاهی ایما
سلسله م حبل علومه بسته　　حضرت خالده در پیوسته
راه اسلافه اولدم سالك　　نشر وتدریسه ده اولدم مالك
اوقیوب هم اوقدوب نیچه فنون　　دیدیروب نامه مثلای فطون
اولدی دوریه رؤسی احسان　　باعث شوقم اولوب ازدل وجان
حصر ایدوب درس خیالیده خیال　　دخی سنم ایدی پك اند کمال
طلبه م کون بکون افزون اولدی　　هنرم بلده ده شهرت بولدی
درسمی دکلر ایدی نیچه فحول　　غبطه ایلر ایدی اصحاب عقول
مجلس بلده ده ایدم اعضا　　درسمه اولمدی مانع قطعا
اکثری مدح اولنوب استانبول　　سوق ایدرلردی بنی اهل عقول
بعض اسبابه ده اولدم دوچار　　راه استانبوله اولدم رفتار
واقعا خال جهان استانبول　　مثلی نادیده مکان استانبول
برسنه ایلدم آنده آرام　　ایلدم دانهٔ ذوقی اتمام
ساحهٔ طبعه اولندقجه نظر　　کورینور ایدی کتابتدن اثر
دوشدی سودایه اودم نفس رحیق　　ایتدی تبدیل طریقه تشویق
اولدی اسعاف معالی الطاف　　ایتدی آمال درونی اتحاف
سایهٔ شاه جهانده در آن　　رتبهٔ ثالثه اولدی احسان
بلده مه داخی اولندم مأمور　　لطف اوفا ایله اولدم مسرور
رتبهٔ ثانیه هم ایتدی ظهور　　چشم حساد ایله اولدم منظور
غیرتم خدمته اولدی مصروف　　دائما صدق وسداده معطوف
ضیق ایدی آنده ولی امر معاش　　ینه ویرمزایدی بو طبعه خراش
ایلیوب هر بر اموری تسهیل　　رهبر اولمش ایدی توفیق جلیل

غمز ارباب حسد ایتدی ظهور　　انفصالم ایله اولدم مغدور
ایتدیلر خدمتمی محو و هبا　　ایلیوب نامی عجاج آسا
ینه استانبوله ایتدم عودت　　غربت اولدی وطنمدن راحت
ایلدم آنده تأهل در آن　　قیلدی تسهیل آنی رب یزدان
غمز و اسناد ایله بیحد اعدا　　بر وقت ایلدیلر دور او اذا
اولمیوب حقمده برشی ظاهر　　اولدی مولا بکا هر دم ناصر
یوغیدی ذره قصورم زیرا　　جمله سی غمز ایدی مولادانا
هر نه کم اولدی بویوزدن حادث　　اولدی تبدیل طریقم باعث
انسب حالم ایکن هم بو طریق　　ینه آزاره اولندم ترفیق
وار ایدی چون سلفمده وزرا　　رمضان اوغلو کبی اهل لوا

حکایه

صاحب زهد و ورع بر زاهد　　اتقا اوزره خدایه عابد
مسکنی ایدی آنك شهر فتوح　　خانقاهی غربایه مفتوح
میهمان اولدی اکا بر درویش　　کربت غربت ایله خاطر ریش
شرط اکرامنی قیلدی اجرا　　ایلدی مردهٔ طبعین احیا
کرم الفتله ایدوب پرسش حال　　سبب سیرنی هم قیلدی سؤال
بو سیاحت سببله حادث　　عجبا نولدی بو سیره باعث
ایتدی درویشده جوابه آغاز　　دیدی دستان سفر طرل ودراز
ایلمز ایسه صداعی دعوت　　ایده لم بحث و بیانه جرأت
قصه دن حصه دیدیلر مشهود　　اولورز همت اولورسه پرسود
دیدی کرساکن ترکستانم　　فی الاصل اهل فرنکستانم
او دیار ایچره ایدم هم خباز　　صنعتم ایدی بکامثل رکاز
دخی احبابم ایدی بر دهقان　　غله اعطا ایدر ایدی هر آن
بویله بر دوست مدد کارم ایدی　　کو بیابر طلو انبارم ایدی
باغنه ایلدی برکون دعوت　　شرط ضیف اوزره ایدوب هم

(دهقان) فلاح واکنجی ورئیس فلاحان

(دادوستد) الش ویوش اخذوعطا کبی (سود) فائدونفع

صحبت داد وستد ایلر ایدك
سود صنعتلری یاد ایلر ایدك

کسبمك فائده بسین ایتدی سؤال
یوزده یکرمی دیدم سود حلال

ایتدی اظهار تحیر آنده
دیدی برفائده یوقش بونده

ظن اولور ایدی منافع بسیار
اعتبار اولمیه جق رتبه بوکار

بزبز تخمی زمین اکرز
بره محصولنی اون اخذ ایدرز

املم اولدی زراعت اول آن
براقوب صنعتی اولدم دهقان

صرف اولوب اکا بتون سرمایه
بوالعجب دوشدی کوکل سودایه

فکر مستقبل ایله پر بلبال
تنك وتار اولدی دخی عیش عیال

بالضروره ینه آچدم دکان
ویردی سرمایه یی قرضا اخوان

(حانوت) دکان

آیلغی ایله دوتوب برخادم
آنی حانوته ایدردم قائم

عزم صحرا ایدرك روز لیال
چفتجیلك ایلر ایکن بومنوال

سود سرمایه یی خادم غدار
اخذ ایدوب جمله سنی ایتدی فرار

ایتدی آفت دخی محصوله ظهور
اولدی صرفیه هباء منثور

طبعمی برغم ایدوب دین وفقیر
ایلدم ترك دیاری تدبیر

سیر بلدان ایدرك بی سامان
ایتمیوب یاد وطن خیلو زمان

رنج غربتله چکوب جورمدید
برخبر اولدی اوتاده بدید

قالمیوب اهل وعیالم قطعا
ایلمش مالمی حاکم غرما

یأس ایله تا اوزماندن بویله
دور بلدان ایدرز پرواله

حمدلله که بووقت خرم
شرف بزمك ایله قالمدی غم

تسلیت ایلدی زاهد بسیار
ایتدی درویش فقیرانده قرار

زاهدك نسلی ایدی اهل نبیل
دخی پیوست بنی اسرائیل

بلور ایدی لغت عبرانی
بك فصاحت ایله سویلردی آنی

لغت سائره یی هم عارف
هب محلنده اولوردی صارف

دوشدی تشویش درونه درویش
اولدی تحصیله هوسله دلریش

زاهده ایلدی تعلیمی رجا
ازدل وجان ایدوب اظهار منا

دیدی زاهد اکا ای مهمانم   ایدرم راهکده افشا جانم
ایکه افرنجی زبان ایله عبر   آنی جامع اوله مزطبع بشر
بونی تحصیل ایدر ایکن ناکاه   اسکیسی داخی اولور محو و تباه
ینه درویش ایدیجك بسط نیاز   ایتدی تعلیمنه زاهد آغاز
نیچه دم ایلدی حصر اوقات   کلمدی ضبطنه اندك کلمات
ینه زاهد اکا نصح ایتدی وفیر   ایتمدی ذهننه قطعا تأثیر
عاقبت کتدی لسان سابق   کچمدی دسته زبان لاحق
اله اوکلمدی بو کتدی الدن   اولدی بوحال ایله اسکی دلدن

در فضیلت حلم وو قار

(قال علیه السلام الحلیم سید فی الدنیا و سید فی الآخرة وفی حدیث آخر علیك بالرفق ان الرفق لایکون فی شیٔ الازانه ولاینزع من شیٔ الاشانه صدق رسول الله)

صفت ذاتك اوله حلم وو قار   سنی ممدوح ایدرالبت بوشعار
صاحب حلمه سیادت درکار   ایکی عالمده بوعزت درکار
ایتمه بر وجهله تعجیل امور   حل اولور صبرایله عقد معسور
قیل تحمل نقد را و اسه مشاق   ایتمه خرمنکه صبری احراق
جرم ادنایه سبب ایتمه تعب   غمز ایله ایلمه اظهار غضب
دوتدیلرچون غضبی ناره نظیر   اکثر او جاغی یاقارنارشریر
سوزحدتله درونك یاقمه   سخن اهل نفاقه باقمه
اوله سین حلم ایله احسن کردار   چکمسون کمسه یوزکدن آزار
بغض ایله ایتمه کدورت حادث   ترك اسایشه اوله باعث
زیر دستانکه ایتمه آزار   اولمسون کمسه یوزکدن غمخوار
حسن حالك کوره دائم هرکس   خوش دل ایت اولسه ده فرضا ناکس
چین جبین ایتمه غضب برفرده   ایتمه حدتله صقین آزرده

حکایه

هند دیارنده وار ایدی بر شاه / نامنه دیرلر ایدی هیلار شاه
ایکی فرزندی اولوب حسن جمیل / بریسی ماه ختن بری سهیل
دخی مادرلری نام ایران / اکلنز ایدی اوچیله هر آن
بر وزیری وار ایدی نام بلار / صاحب فکر و خرد ذی افکار
بر دبیری وار ایدی بی امثال / مجمع نادرهٔ فن کمال

(دبیر) کاتب
(پیل سپید) بیاض فیل
(بختی شتر) عربی وعجمیدن طوغمش دوه‌در

دخی بر پیل سپیدی وار ایدی / کورمامش مثلنی کمسه ابدی
وار ایدی هم ایکی بختی شتری / دائما انلره ایدی نظری
بر سمندی وار ایدی بی مانند / سرعت سیرنه خاطف دلبند
دخی بر تیغه ایدی هم مالك / دائما بند نطاقه سالك
بونلرك مثلی جهانده یوغیدی / شاه بونلرله تفاخرده ایدی
برقبیله دخی ایتمشدی ظهور / انلره قوم براهمه دینور
ناسی اضلاله اوقوم جسور / قهرنه اولدی اوسلطان مجبور
ایلیوب سوق جیوش بسیار / قتل عام ایتدی اوشاه قهار
ویردی بس درتیوزنه امن وامان / ایلدی خدمت قربه شایان
چونکه انلر ایدی اهل حکمت / جمله سی الزم نزد دولت
اولدیلر عفو ایله لطفه شایان / کتمدی لیکه برندن عدوان
فرصت شاهه رصدبین اوله‌رق / حافظ غیرت آیین اوله رق
ظاهرا جمله سی صادق بنده / لیکه هر کوز اهانت دلده
بروقت ایتدی بوحال اوزره کذار / کوردی هفت واقعه شاه هیلار
بریسنی ویردی ایکی ماهی سلام / دملری اوزره ایدرلردی قیام

(ماهی) بالق (دم) قویرق
(اشتر) ضم ایله دوه

دفعهٔ ثانیه‌ده هم بر زاغ / بال آچوب اوچه ایدر شاهه رواغ
دفعهٔ ثالثه ده هم بر مار / صارلوب ساقنه اولدی دوار
دفعهٔ رابعه ده سرتاپا / جسمنی خون ایله کوردی حمرا
اولدی براشتره خامسده سوار / هم رکابنده ایکی خدمتکار
کوردی سادسده که برنار شرار / سر شاهیده اولور شعله نثار

دفعهٔ سابقه بر مرغ شکار
خوابدن اولدی او ساعت بیدار
دوشدی تشویشه او شب تا بصباح
چکروب دستنه ذیل سحری
ایتدی رؤیالری بر بر تقریر
کوردینوردی اثر خوف وهراس
بولدیلر فرصت اجرای منا
ایلیوب طرز حکمله تنویر
ماهی مخدوم شهنشاهیدر
زاغدر پیل سپید معلوم
هم شترلر اولیکی خدمتکار
مرغ قاصد ایسه اول شخص دبیر
سنی شمشیر ایله اتلافه شها
بودر انجق بو قضایه چاره
دملرین ایتملی خلط ومجموع
ایلیوب شاهی اوخونه اقعاد
بوکا جائز دکل اصلا اهمال
شاه ایشتدکده بو تعبیری او دم
دیدی ای قوم مهین دولت
زینت جامه بونیجه کلام
کیتدی خلوتکهنه پر حیرت
غصه سی بولدی دمادم شهرت
پرسش حاله قیام ایتدی بلار
شاه دخی ایلدی رازی ابراز
ایتدی رؤیاسنی اول اتیان

باشنه اورمده دائم منقار
اولدی خشمله درونی پر نار
قالمدی دلده شیم مفراح
جمع ایدوب جمله براهمه لری
دیدی لازم بوکا حسن تعبیر
اضطرابین ایدر ایدی احساس
دیدیلر عین خطر بو رؤیا
شوزمین اوزره اولندی تعبیر
مار ایسه والدهٔ ماهیدر
ناروزیر اولدیغی رعنا مجزوم
دخی اشترا وسمند رفتار
کوردکک خون دخی خون شمشیر
متحد جمله سی باحصر منا
ایلیوب جمله سنی صد پاره
دخی بر آبزن اولسون مصنوع
اوقور زانده فسون واوراد
عوقیدر باعث انواع ملال
اولدی اظهار غضبله پر هم
بونه سوزدر بونکونا صحبت
نیجه ممکندر اولارسز آرام
یم اندیشه یه دوشدی غایت
کمسه بلمزدی ندر بو حالت
دیدی شاها نسبب بو افکار
ایتدی اسرار درونی سرباز
بعده ایلدی تعبیری بیان

کوش ایدوب انی وزیر اولدی حزین — دیدی ای شاه خردمند کزین
واقع الامر ایسه کر بو تعبیر — جان فدا زاهکه ای شاه دلیر
اعتماد اولمز او قومه اما — جمله سی اهل غرضدر زیرا
جمله مز صادق دین و دولت — ایله تحقیقنه شاهم دقت
حلنه اولدی بونك رأی زرین — کوه خضراده همه کوشه نشین
بر حکیم وارکه دینور کاربدون — سویله رؤیا ایله تعبیری بتون
ظلمت خاطری ایلر تنویر — صاحب صدق و دیانت بیر پیر
او زمان شبهه بولور رفع و زوال — اقتضا سنده اولنمز اهمال
رأی شاه ایتدی بو تدبیری قبول — مجلس پیره همان بولدی وصول
رسم توقیرینی بعد التکمیل — ایتدی تعبیر و منامی تفصیل
ایشیدوب جمله سنی کاربدون — دیدی بو واقعه یه اول ممنون
چون سفیرلردر اوایکی ماهی — کوندرر آنی سرندیب شاهی
زاغدر برشتر سرافراز — ماردر تیغ مرصع برساز
هم شتردر اثر پیل سپید — افسر پرکهر اولنار بدید
خونکم ظاهری بردهشتدر — ارغوانی دنیلان خلعتدر
جمله سی تحفه هدایالردر — باعث شوق و دلارالردر
ملك غزنوی همدهلوی شاه — آنی عرض ایتسه کرك اول آگاه
سرده‌کی مرغکه اور منقارین — چکدیر جزئی کوکل آزارین
اودخی عاقبتی خیر مآل — کلمز اندن دخی برکونه ملال
ایکه اول قوم مهین هرکز — ایتمه اسرارکی شاهم بارز
یوقدر انلرده دیانت اثری — کوریلور بلکه اهانت اثری
شاه بو تعبیر ایله اولدی مسرور — کون بکون ایتدی هم آثاری ظهور
انفعال ایلدی ایران دوخته — عفو ایله اولدی ینه دلبسته
سرنه مرغکه اوردی منقار — بوقدر کوستره بیلدی آثار
ذکر اولان تحفه هدا جمله — کلدی درکاهنه ایلچیلر ایله

هم براهمه يى قيلدى احضار ‌ ‌ باز شمشير ايله هب قيلدى شكار
ايتدى خاكسارى آغشتهٔ خاك ‌ ‌ تيغ جلاد ايله بربر اهلاك
بيلدى حلم و وقار اول دانا ‌ ‌ بولمدى راه مذلت اعدا

﴿ در احتراز از نامناسبات شرير ﴾

(كفت برخىٔ ارباب خرد يار بد بد ازمار بد)

(قال عليه الصلوة والسلام اياكَ وقرين السوء فانك به تعرف صدق)

ايله احوال قرينه دقت ‌ ‌ بد منش شخص ايله ايتمه الفت
پر خطردر كشى يه سوء قرين ‌ ‌ بركمنيكاهه ايدر چونكه قرين
هر كسه حال قرينى مرآت ‌ ‌ نيك و بد ساريدر انسانه صفات
ماربددن دخى بد بد ياران ‌ ‌ قابل طب ودوا داء يلان
چاره سز درده ايدرلر دوچار ‌ ‌ كوله رك آغله دراو يله بدكار
زم ايله سينه يى ايلر احراق ‌ ‌ بوله مزسين آكا ترياق ايله راق
صورت حقده ايلر مغرور ‌ ‌ ايدر افعال قبيحه مجبور
بلى آنلردخى بولمزراحت ‌ ‌ لازم غير مفارق ذلت
دوزديكى دامه دوشنلر چوقدر ‌ ‌ عاقبت خيرنى كورمش يوقدر

﴿ حكايه ﴾

كامران ايدى حابده برشاد ‌ ‌ ويرمش ايدى آكا بردختر الله
عمرنك وارى ايدى اول دختر ‌ ‌ استدى جلب اولنوب بر زركر
تاكه مصنوع اوله بر پيرايه ‌ ‌ يعنى اول نور عيون آرايه
بولنوب آنده بر استاد زركر ‌ ‌ جلب ايله ايلديلر شاهه خبر
حرم شاهه ويرلدى رخصت ‌ ‌ صنع پيرايه يه اولدى صحبت
پر فصاحت ايدى مرد زركر ‌ ‌ اولدى اعطافنه شاهك مظهر
ايليوب نيچه صنايع اظهار ‌ ‌ غوطه خورِ قند كفتار
كون بكون بولدى تزايد قدرى ‌ ‌ اولدى تقديره سزاوار اثرى
حرم خاصه هم اولدى محرم ‌ ‌ رخصت اولشدى دخرله هردم

دختر پادشه ایله دائم — مجلس صحبته ایدی قائم
حدنی قدری اولوب افزونتر — استقامت رهنی قیلدی گذر
صوندی اموال رعایایه الین — غمزه سوق ایلدی مجرای دلین
استدی دختر شاهی برتاج — اولدیلر جوهره وافر محتاج
ایتدی تفتیش وتحری زرگر — معدن جوهرایدی بر دختر
پدری ایدی آنك بر تجار — ایلدی دخترشاهه اخبار
حرم شاهه اولندی احضار — ایتدیلر جوهر مقصودی نثار
ماملك جوهرنی اول دختر — گوستروب ایتدی تحسین زرگر
دها اعلالرینی اخراجه — دختری رنج وغم وازعاجه
سوق ایدوب دخترشاهی زرگر — دوشدی چنگال شکنجه دختر
بی تحمل ایدرك آه وفغان — کیتدی جوهر یولنه گوهر جان
پدری ایدی مقدجه مگر — بر سبب ایله عدوی زرگر
انتقام اوزره قزین ایتدی هلاك — پدری قیلدی گریبانن چاك
عرضحال ایلدی شاهه پدری — یوغیدی شاهك اوشیدن خبری
خاطرشاهی پریشان اولدی — دیت کامله احسان اولدی
ایلدی دخترنه خشم وغضب — نفی ایله ایلدی تأدیب وتعب
خارج بلده ده بر باغه همان — ایتدیلر دخترشاهی اسکان
ایشیدوب زرگرانی ایتدی فرار — بر بیابانده کیدرکن شب تار
حفر اولنمش ایدی آنده بر چاه — اول گیجه کاهه دوشب ایلدی آه
بر ببر بر دخی بوزینه ومار — اوچی اولمشیدی آکاهم دوچار
کندی تشویشی ایله چند ایام — بی تعرض ایدرایکن آرام
سفرایتمش ایدی هم بردرویش — گوریجك زرگری بویله دلریش
ایتدی تخلیصنه ارسال رسن — دوندی بوزینه همان اوچندن
دفعهٔ ثانیه وثالثه هم — ببروما ر اولوب آزادهٔ هم
جمع اولوب ایلدیلر خیر دعا — ایتدیلر عجز تشکر ایما

(ببر) قپلانه بڭزر بر جانوردر
کدی‌یه شبیه اولور ترکیده
بوبورد یرلر

جمله سی قیدی مقامین اینا | حصر ایدوب مقدمنه چشم هنا
ایتدیلر داخی تمنی بسیار | زرکری ایتمه یه تخلیص دیار
کورینور آنده خصال مذموم | بونی تخلیصه ندامت مجزوم
ایتمدی آنلره قطعا اصغا | رسن همتی قیلدی اعطا
ایتدی تخلیص آنیده اول بردن | خیراد عیه آلوب زرکردن
اودخی ایلدی آنی دعوت | جمله سی ایتدی نیازه دقت
دیدی سیاحکه اجابت برسر | عودت اولورسه سیاحتدن اکر
سمدیلك عودتمز امر محال | چون سیاحت دل زاره آمال
ایتدیلر رسم وداعی انیسان | اولدیلر هر بری بر راهه روان
کندینی زرکر ایدردی مخفی | باغده دختر شاهی منفی
کچدی بو حال ایله برسال تمام | ایتدی سیاح دخی سیرین تمام
اولدی سرمایه سی اوجیوز درهم | اولدی حب الوطنه بسته اودم
وطن اصلی یه ایتدی عودت | شهره قالمش ایدی بس برساعت
قالدی اخشامه کسلدی طاقت | دامن کوهده قیلدی راحت
ناکهان کلدی دودزد دغدار | آلدیلر مالکین اول شب تار
دست و پاینی ایدوب بستهٔ بند | ایتدیلر قید ایله دو چارکزند
کیتدیلر قالدی اوبرده سیاح | ایتدی فریاد وفغان تا بصباح
جای پوزینه ایدی اول وادی | ایشیدوب آنده اولان فریادی
کوردیکم یارنصیری درویش | بستهٔ قید بلا پرتشویش
بندلرین حل ایله قیلدی اکرام | خانه سنده یدروب دورلو طعام
براقوب اوده آنی پوزینه | دوشدی سارقلرینك پیشینه
آنلر ایسه کیدرلك تابسحر | برمحلده ایو مشلردی مکر
یانلرنده نه وار ایسه درآن | جمله سین ایلدی دفن وپنهان
بردرخت اوزره چقوب ایتدی قرار | چون حرامیلر اولنجه هشیار
کوردیلر مالکی بی آثار | دوشدیلر فکر عمیقه بسیار

(دزد) خرسز سارق کبی

دیدیلر جنی مقامی بی محل — نفسمزده هله یوق ذره خلل
دوشدیلر خوف وهراسه درآن — شکرایدوب ایلدیلر عزم وروان
ویردی سیاحه خبر بو زینه — نشئه‌بخش اولدی دل غمکینه
بولدی اموال نقودین کامل — اولدی هم فضله مالا واصل
ایلدی رسم وداعی ایفا — ببرک خانه سنی قیلدی مثا
ایلدی آکا بر چوق حرمت — ایلدی بسط طعامه سرعت
دختر پادشهک باغی مکر — هم جوار ایدی آکا جای ببر
باغی دور ایله ره تنهاده — جلب میوایه ایکن بو ینده
کوردیکم دختر شاهی تنها — سیر حوض ایله ایدر ذوق وصفا
کردنده کورینور پیرایه — درعقب کلدی ببر اول جایه
ایلدی دختر شاهی اهلاک — یعنی بر حمله ده آغشته‌ٔ خاک
آلدی پیرایه‌یی اول بی انصاف — ایتدی درویش فقیره اتحاف
چون وداع ایتدی ببر ایله همان — جانب شهره اودم اولدی روان
کوردی بولطفی خلاف جنسدن — دیدی زرکر که بنی نو عمدن
مقدمم ایله ایدر کسب سرور — صرف ایدر خدمت البت مقدور
هم بو پیرایه‌یی مطلق زرکر — قیمت لایقه‌سی ایله صاتر
کندیسی نفع ایله اولور دلشاد — الده سرمایه م اولور هم مزداد
طوغری بو نیت خالصله همان — خانه‌ٔ زرکره چون وار دیغی آن
کوردی زرکر آنی ایتدی تعظیم — حال مغدورینی قیلدی تفهیم
دیدی سیاح آکا هیچ چکمه الم — بزده وار حیلو نقود ودرهم
دخی پیرایه‌ٔ جوهر پیرا — جمله‌سی راه برادرده فدا
نقد ایدوب بونلری ایتمه توقیف — بیمزده نرواد رتکلیف
سزه ده بزه ده کافی وافی — قلبکی ایله کدردن صافی
ایلیوب بویله کلامی تتمیم — نقد و پیرایه‌یی قیلدی تسلیم
ایتدی دقت ایله امعان نظر — بیلدی پیرایه‌یی بی شک زرکر

دخترك فوتی شیوع بولشیدی　　زرکره داخی خبر اولمشیدی
زرکره ویردی نشاط بسیار　　قپودن اولدی فرحله رفتار
شویله فکر ایلدی خائن درآن　　که ایدوب شاهه آنی عرض و بیان
قاتل دختر شاهی بودیزم　　شبهه سز آنی قصاص ایتدیریرم
اعتبارم ایدر عودت تکرار　　بخت خوابیده می ایلر بیدار
باخصوص بونجه نقود درویش　　الده سرمایه اولور بی تشویش
بو غنیمتکه بکا ایتدی ظهور　　نروادرکه ایدهم آنده قصور
بو امل ایله واروب درکاهه　　ویردی پیرایه یی درآن شاهه
دیدی ای شاه عمیم الاحسان　　قاتل دختر که ایشته نشان
بو خبر دنبرو چشمم کریان　　قاصدین بولمغه اولدم پویان
ایتدی بو خدمتی اجرایه خدا　　بنده کی احسن توفیقه سزا
جلب ایدوب خانه مه ایتدم اسکان　　کلدم اخبارنه شاها درآن
ایشیدوب بو خبری شاه او زمان　　اولدی احضارینه صادر فرمان
کتدی مأمورلری جلب اولدی فقیر　　سبب حاله دکل ایدی خبیر
کلدی دیوانه الله درویش　　زرکرك مکرینه اولدی دلریش
ایلدی زرکره بی صبر و قرار　　حدت طبعله شتم بسیار
کورنوب آنده بو کونا غلظت　　قالدی پرسش حالنه حاجت
ایتدیلر برخره آنی ارکاب　　هم اولور ایدی نیجه رنج و عذاب
کزدروب شهرت ایله اسواقی　　دوندی آوازهٔ شتم آفاقی
اوچ کون اول حال ایله اولدی تشهیر　　بعده ایلدیلر در زنجیر
تاکه اتمام اوله روز ماتم　　قعر زندانده چکوب رنج و الم
بعده اوله قصاصی اجرا　　دیو اولمشیدی قرار وکلا
خبر ایله شهری اولورکن دائر　　مار مشهود اولور ایدی ناظر
کوردیکم یار شفیق اوزره بو حال　　طبعنه دوشدی تأسفله ملال
اولدی زندانه کیررکن همپا　　بو ایدی اغیاردن آنده تنها

ویردی درویشه ثنا یا وسلام — پرسش خاطرین ایتدی اتمام

بیلدی درویش آنی اولدی شادان — سرکذشتی دخی ایتدی اتیان

قیلدی اظهار تلهف بسیار — سرزنشله دیدی هی جانم یار

دیمدیمیدی سکا بو زرگر — ناکسی بدتوخم بدگوهر

آکا احسان و اسائت سیان — کارگر اولمدی نصح یاران

دیدی یوق سرزنشه یار محل — شمدی تخلیص گریباندر اهل

وار ایسه قدرتك ایله چاره — قالمدی طاقت بجان آزاره

ماردیدی مال درشاهی دیجور — زخم زندان ایله قیلدم رنجور

حالت مرك و هلاکی بارز — حکما اولدی دوادن عاجز

پر الم مادرنك … شاه — اکا دارو ایسه انجق بو گیاه

حل ایدوب ایچسه حلیب ایله درآن — بودر اول زخمه دوای لقمان

بو وسیله سنی ایلر آزاد — ظفر دشمن ایله هم دلشاد

ایتدی درویشه وداع اولدی روان — بام قصره چقوب اولدی پنهان

دیدی آواز بلند له ای شاه — اول بو شاقی خبرمدن آگاه

مادر شاهه مراد ایسه دوا — تهمه زندانده کی درویشه آذا

آنده درچونکه علاج مادر — افترادر دخی غمزز کر

بام قصر اولدی تحری وافر — ومیوب ایلدیلر درخاطر

که بودر هاتف غیبی الحق — دکل انسان بنو ناطق مطلق

ایتدیلر درویشی درآن اخراج — صوردیلر مادر شاهیه علاج

دیدی سیاحکه بودر امر یسیر — ایتدیلر شاهی بشارتله خبیر

در که شاهه اولندی احضار — دیدی شاهم بوکا اولمه بیزار

اکا تریاق ودوا درحاضر — بلنور زدا نخی علاج وافر

ایدرز سمی بدندن زائل — بولور البت شفای عاجل

رخصت شاهی اولور ایسه اگر — بودر اولجه نیاز احقر

تجث حمامی انها ایدیم — صکره اول خدمتی اجرا ایده یم

شاه کلامندن صداقت کوردی — راه تلطیف ایله حالین صوردی
ایتدی تفصیل سرانجامه قیام — سرکذشتیله ایدوب بسط کلام
ذمتن ایتدی مبرای کناه — ایلدی حالنه شاهی آکاه
بعده ایلدی ترتیب دوا — مادر شاهی همان بولدی شفا
مظهر عفو همایون اولدی — همت و خلعته مقرون اولدی
دوتدیلر زرکری سیاحه بدل — اولدی ظاهر اکا هنکام اجل
ایتدیلر آنی اوساعت بردار — اثر مکرنه اولدی دوچار
بویله بر کوهر ایله چون صحبت — ایلدی بونجه بلالر دعوت

درتفویض امور بخداوند غیور

(قال علیه الصلوة والسلام النصر مع الصبر والفرج مع الکرب)
(وان مع العسر یسرا)

ایله مولایه که تفویض امور — سهل اوله جمله امور معسور
دوشور رنجه دلی طول امل — آدمی بی امل ایلر چون امل
دور ابوابه دوشوب اولمه ذلیل — ویرر ارزاقکی خلاق جمیل
دائما حقه توکل ایله — فیض مولایه توسل ایله
مانع و معطی خدادر دانا — اکا محتاج بتون بای کدا
سبب ظاهری یه قیلمه نظر — لطف حقدر الکده هرنه کچر
وار ایکن باب کشاد مولا — درسائرده مذلت نروا
اولسه بر امره ترتبه تدبیر — اقتضاسین ایدر اجرا تقدیر
نیجه دانالری کوردك رعنا — اولدی تقدیر ایله تدبیری هبا
لیکه رأیکده صاقین ایتمه قصور — ویرمه اسبابه تشبثده فتور
اعتقادك اوله اما جازم — اوله پولاده مماثل دائم
اعتقادککه اوله جزمه قرین — اولور البته خدا سکامعین
چون توکل ایله بحری موسا — ایلدی پای سمندده مجرا
هم توکل ایله آدم حوا — اولدیلر حسن ملاقاته سزا

نار نمرودی خلیله مولا | قیلدی تفویض ایله گلکش اسا
ایکی عالمده بزه کافی خدا | حسبی الله تعالی و کفی

حکایه

روم دیارنده وارایدی برشاه | ایکی فرزندی ایدی وارث جاه
یتشوب شاهه مخالیب اجل | قالدی تخت وشکوه اوزره ابل
مهتری ایتدی اودم تخته جلوس | اولدی حرمان ایله کهتر مأیوس
مکرداردن ایدوب خوف وهراس | اولدی اندیشه ایله پر ایجاس
بوتفکرله ایدوب ترك دیار | برشب ایتدی اومحلدن رفتار
کلدی برمنزله چون وقت غروب | او کیجه چکدی هزار خوف ولغوب
آفتاب ایلدی چون رفع ظلم | ایتدی شهزاده یوله وضع قدم
برجوان اولدی مصادف ناکاه | اولدی شهزادهیه آنده همراه
صاحب حسن وجمال اول آفت | ایتدی شهزاده ایله انسیت
طبعنه کلدی موافق بو رفیق | اولدی مانند بهشت و بل طریق
دخی برشوخ بازرکان زاده | راه راست اوزره اولوب آماده
ویردی تثلیثده سعادت صورت | ایتدیلر جمله سی عقد الفت
هم طریق اوزره براین دهقان | آنلره اولدی رفاقتله عیان
ماهر علم زراعت عاقل | مثلی یوق چفتچی ایدی اماسل
رفقا بیتنی رب ارحم | قیلدی چاررکن ایله چون مستحکم
چار ابروکبی بر حسن وفاق | ایتدیلر بند قراری اطلاق
الفت وصحبت ایله هرشب وروز | ایتدیلر طی مراحل نیچه روز
اولدیلر واصل شهرت سطور | شحن راه ایله کلمشدی فتور
ایتدیلر آنده قیام وآرام | زاد راه اولمشیدی داخی تمام
جمله سی قالمشیدی بیوایه | یوغیدی درهمه دائر مایه
دیدی اودم بریسی ای یاران | نفقه جانبنه لازم پویان
ایده لم هر بریمز صرف هنر | بی تشبث اله زیرانه کسر

(ایجاس) درون قلبه استیلاء خوف و ...

صاحب حسن جمال انلردن   دیدی یارانه جمال احسن
جمع مال ایتمکه در باعث تام   مال دکل جان ویرر اصحاب غرام
فخر ایدوب دیدی بزرکانزاده   صاحب هوش و خرد هرجاده
الده سرمایه‌سنه رأیی حاضر   جلب ایدر صرف ایله مال وافر
دیدی یارانه دهقان زاده   صاحب کسبه نقود آماده
دائم اسبابه تشبث لازم   کسب ایله اولدی معیشت قائم
آچدی شهزاده بلیغانه دهن   حصر ایدوب بحث توکلده سخن
دیدی اخوانه رزاق جهان   قولنك رزقنی ایلر احسان
تقدر ایتسه عبادی تدبیر   ایدر ایشبابنی اجرا تقدیر
واقعا حسن جمال عقل وکمال   دخی تحمیل مشاقه اعمال
سبب مال و منال بیلورز   یعنی بو بحثده تسلیم اولورز
لیکه بر شیء خدا ایتسه مراد   بی تعب عبدنی ایلر دلشاد
بر شیئه اولسه ارادت مانع   جد وسعی ایدر البت ضایع
مانع ومعطی خدادر یاران   امر وتقدیرینه وابسته جهان
کوستروب امرینه تسلیمیت   ایلر زحقه بو یوزدن طاعت
بو سخنلرله او کون ایتدی مرور   قالدی فردایه بو رأی غیور
جلب عیش ایتمکه فردادہ همان   در شهره کلوب ابن دهقان
اولدی مشغول رواج هیزم   کرچه عزم ایلدی سرعتله اودم
درعقب جلب ایله بر یوك هیزم   بدل اولدی صاتوب اون درهم   (هیزم) اودون
اخذ ایدوب دوراو طعام ایله شراب   سمت یارانه همان قیلدی شتاب
ایتدی دروازهٔ شهره اشعار   کسب کار اهلنه بو قدر غم وزار
کسب یکروزه سی ده درهمدر   مالك درهمده بی همدر
متنعم اولوب اول کون یاران   ایتدی یارانی مهمان دهقان
صاحب حسن جمال اولشب تار   اولدی زینتده اندام و عذار
قیلدی خورشیده طلوعی ابرام   ایتدی نازنده روش شهره خرام

یوغیدی اهل دلی اول شهرك　　برایدی قدری خرفله کهرك
باقمدی کمسه اوماهه قطعا　　اهل بلده ایدی میال نسا
یوق ایمش حاصلی آنده انسان　　عفواوله اولدی ایسه سرج اسان
شعرا چونکه سور خوبانی　　درکبی نظمه چکر خوبانی
زنه میل ایدیجی زندن صایلور　　مرد اولان طفل جوانه بایلور
حاصلی کوشهٔ شهرا یچره حزین　　برکدر بریده اولمشدی مکین
اولدی برزن اوجوانه مفتون　　برکنیزك اکا اولدی مقرون
طرف زندن ایدوب عرض سلام　　ایلدی دعوته بسط ابرام
درعقب اولدی محب ازدل وجان　　خانهٔ عاشقه یه اولدی روان
اولدی مهمانی اوکون الحاصل　　اولدیلر دوراو مراده واصل
سمت یارانه اولنجه نیت　　یوزدرم اولدی قدومه اجرت
بویله بر دلبره البته زنان　　مال دکل جانی ایدرلر احساز
اخذایدوب آنك ایله دورلو طعام　　ایتدی یارانی مکمل اطعام
یازدی دروازهٔ شهره درآن　　صاحب حسن و جماله برآن
نه کدر مال ونه الده قلت　　یوزدرم سیر جماله قیمت
یوم ثالثده بازرکان زاده　　اولدی بوخدمته چون آماده
ایلدی وقت سحر شهره دخول　　بر بازرکانه همان بولدی وصول
وارایدی خیلو متاعی حاضر　　آلمامش ایدی هنوز بر تاجر
تاجرك آلدی متاعین درآن　　صرفنه ایتدی اوکون سعی وروان
اونو اون بر قزانوب الحاصل　　بیك درم نقده چون اولدی واصل
الدی اسباب معاشی بسیار　　ایتدی یارانه درآن احضار
یازدی دروازه یه اوداخی همان　　صاحب عقله کدر یوق برآن
اولدی یکروزهٔ کسب عاقل　　بیك درم اقچه یه اولمق واصل
کلدی شهزاده یه نوبت فردا　　ایتدی احوالنی تفویض خدا
جانب شهره همان اولدی روان　　باق نه لطف ایتدی خدای منان

بلدەنك شاهی وفات ایتدی اوکون خلق عالم ایدی جمله محزون
قصر شاهی یه کلوب شهزاده سنیر ماتمده ایدی آماده
قالمامش ایدی ولیٔ عهدی نه نبیرەسی نه برفیروزندی
جمع اولوب جمله وزیر و وکلا مشورت ایلدیلر کیم آیا
قنغی شاهه تبعیت لازم کیم اوله یوخسه بو امره قائم
بو کلام اوزره اولورکن وکلا آنده شهزاده دورردی تنها
کوردیلر انده که بر بیکانه صحبته دقت ایدر مستانه
آنی جاسوس دیو بادئ نظر حبس ایچون مجلسه جلب ایدیلر
حال و کیفیتی اولدقده سؤال سرکذشتندن ایدوب بسط مقال
ایتدی شهزاده لکین آنده بیان داخی طورنده ایدی صدقی عیان
سبب مقدمی هم اولدی سؤال ایلدی بسط بیان احوال
والدینك دخی دیوانده وار ایدی آنی کورنلر آنده
ایتدیلر قولنی تصدیق وقبول اولدیلر جمله سی بو حاله ملول
شوکت والد واجدادی همان اولنوب انده بیان و اتیان
وضع وطوری ایدی هم شاهانه ویردی حیرت سخنی دیوانه
جمع اولوب آنده قلوب عالم دیدیلر اشته بودر امر اهم
بشقه شاه استمکه یوق حاجت ایشته شهزاده سزای شوکت
ایتدیلر جمله سی یکدل بیعت کچدی شهزادەیه تخت وشوکت
مکر اول بلدەده ایدی آیین بندروب بادشاهی بیله اوحین
کزدیررلردی عموم شهری بتون عادتی ایتدیلر اجرا هم اوکون
کزرك سطوت ایله شهزاده جمله ارکان و جنود آماده
کلدی دروازهٔ شهره درآن کورینوب انده خطوط یاران
آب زرله اوسطور اوزره همان شویله نقش اولمسین ایتدی فرمان
ذی توکل اولانی بویله خدا کسب یکروزەده بیرنج و عنا
صاحب سلطنت وجاه ایلر مالك ملك وشهنشاه ایلر

بعده ایتدی مقره عودت ... ایتدی یار آنی حضوره دعوت
صاحب عقللی اودم ایتدی وزیر ... کوکب بختنی قیلدی تنویر
اولدی ناظر دخی ابن دهقان ... جمله املاکه هما یونه همان
صاحب حسن وجماله ذرآن ... ایدوب اموال فراوان احسان
در عقب ایلدی نفی واجلا ... ویرمدی مکثنه رخصت قطعا
تا که بو حسنه سبب فسق وفجور ... اولمیه شایع شهر تسعنور
اعتذار ایتدی بو یوزدن بسیار ... در عقب ایتدی جوان ترك دیار
ذی توکل اولانی بویله خدا ... صاحب شوکت ایدرمش دانا
سببه ایلر ایسه کوه کوشش ... هر امور کنده توکلله چالش
بید پا قصه لری اولدی تمام ... غیری ذیلیه یه سوق اولدی کلام

در ترجیح حضر بر سیاحت وسفر

(قال علیه السلام السفر قطعة من السقر وفی حدیث اخر السفر قطعة من العذاب یمنع احدکم طعامه وشرابه ونومه فاذا قضی احدکم نهمته من وجهه فلیعجل الرجوع الی اهله)

چون سفر اولدی سقردن قطعه ... دقت ایت نفسکی آندن منعه
راحتی محنته تحویل ایتمه ... خواب وآرامکی تقلیل ایتمه
باخصوص کم اوله ایام شتا ... بحر وبره سفر ایتمه اصلا
قیش کونی عزم طریق دریا ... بالرضا قبره عزیمت آسا
برده زحمت چکیلور بی پایان ... باخصوص کم یاغه برف وباران
برده اوکیره لی مردار خانلر ... نه اذالر چکر ابنای سفر
اویقو کرمز کوزه تا وقت سحر ... خانجی غدارك الندن نچکر

حکایه

بر وقت ایکی کبوتر وار ایدی ... بربری ایله رفاقتده ایدی (کبوتر) کوکرجین
برینك اسمی ایدی بازنده ... هم نوازنده ایدی ذیکریده
یعنی برلانه ده هردم ومساز ... ایکی دادر کبی دائم همراز

عیش دائملری آب ودانه   هم قرار کهلری بر کاشانه
ایتمك استرایدی بازنده سفر   منع ایدردی نوازنده اکر
کارکر اولمدی ایتدی پرواز   ایلدی خیلو مسافه احراز
مرغزاره یتشوب وقت غروب   رنج راه ایله حضوری مسلوب
برنهال اوزه اوشب ایتدی قرار   الم راه ایله ایدی بیزار
اولدی شدتله نزول باران   آتش رعد ایله دللر سوزان
بیم جان ایله اوشب تا بصباح   بولمدی نفسنه برجای مراح
هرنه حال ایسه کچوردی اوشبی   اولدی تبخاله نهیب ایله لبی   (نهیب) خوف وقورقو
ایتدی بر بشقه طریقه رفتار   یولی برشاهینه اولدی دوچار
هرنحال ایسه کچوردی انیده   اولدی برجاده اوشب خوابیده
کلدی پروازه همان وقت سحر   چپ وارسته ایدرك عطف نظر
مرض جوعله سلب اولدی مجال   آرزوی وطنی وبردی ملال
برکناره یتشوب اول غمخوار   دانه دوکشلرایدی برمقدار
التقاط ایلرایکن دانه لری   بستهٔ دام اوله رق پای وسری
اولدی بوحال ایله نومید نجات   قالمدی سینه ده امید حیات
مضطرب اولدی مثال مذبوح   عقده دامنی کوردی مفتوح
شکر وحمد ایلیه رك بی پایان   دانه دن وازکچوب ایتدی طیران
کشتزارایچره کوروب بردیوار   ایتدی اسایش ایچون آنده قرار
حاضرایدی اومحل برکودك   آتدی بیچاره‌یه در آن برسنك   (کودك) جوجوق
طوقنوب بالنه دوشدی چاهه   ایشی قالمشدی همان اللهه
چاهده قالدی اوشب بازنده   اولدی فریادرسی مولا آنده
بیك بلاایله چقوب اولدی روان   سمت مأواسنه ایتدی طیران
صفق بالیله نوازنده همان   ایشیدوب مقدمنی دلشادان   (صفق) شول ضربه
ایتدی بازنده‌یی چون استقبال   ضعف حالیله کوروب ایتدی ملال   دیرلرصداسی ایشیدیله
دیدی ای یارندر بو احوال   ضعف بال ایله ملال وبلبال

سرکذشتین اودخی قیلدی بیان   ما جرای المین ایتدی عیان
توبهٔ عزم بیابان ایتدی   کربت غربتی دستان ایتدی

ذرفوائد سیر و سیاحت

(قال علیه السلام سافروا تصحوا وترز قوا وفی حدیث اخر سافروا تصحوا وتغنموا (مصرع) بسیار سفر باید تا پخته شود خامی)

بعضیلر دیدی بوقوله عمر جوخ   چون سیاحتله اولور قلبه فتوح
شبه سز سود سیاحت بسیار   دل خوابیده یی ایلر هشیار
ایتمین کیمسه یی سیر دنیا   عد اید راهلی آنی نابینا
سیر بلدان ایله ارتر مایه   دوست قزانمغه اودر سرمایه
نیچه عبرت آله جوق شیلر وار   نیچه مخلوق و نیچه کشور وار
اید وب اصحاب هنر سیر بلاد   علم و عرفانی ایلره مزداد
حاصلی محنت غربت وافر   لکن انواع فوائد باهر
وطنك راحت ایسه راحت دور   بالعکس ایسه یرك غربتدر

بیت عربی

ان ضاق مسرح ناقتی فی بلدة * فزمامها بیدی وضاق الفضاء

حکایه

وار ایدی ایکی رفیق همراز   یعنی برکوه باننده ایکی باز
برپچه ویردی اولاره مولا   دائما ایلیه رك جلب غدا
بسلیوب مادری اغوشنده   پدری ایدی مثال بنده
ایتدیلر طعمه یه برکون پرواز   اولدی بازیچه ترنم آغاز
درعقب دوشدی یره ایلدی آه   برزغن فاره دیوبی آکاه
درعقب بازیچه یه ایتدی هجوم   ایدیجك لانه سنه وضع قدوم
ریش وچنکاله علامت کوردی   دخی طبعنده محبت کوردی
تربیت ایلدی فرزند آسا   کون بکون قامتی اولدی بالا
اولدی چنکالی کما لینه رسید   کوهر ذاتی دخی اولدی بدید
کوردی بوخلقت مادرزادی   حال بوکه کندی زغن اولادی

(باز) طوغان دید کلری شکاری قوشدر دینور

(زغن) چایلق (لانه) یوه

زغنه بكز عزم صورتده   شكل اضداد ايله هم سيرتده
نه عجب لانه زنده دابند   عدايدرلرنى كويا فرزند
دائما بويله تصورلر ايله   اولدى آنديشه ايله پرواله
سير ايدوب آنده زغن بو حالى   صوردى طبعنده اولان بلبالى
ديدى افكار ايله اولدم قابض   عزم غربت دله اولدى فائض
ايلدى كرچه نصيحت بسيار   كاركر اولمدى اما ديار
ايلدى رسم وداعى اكمال   طيران ايليوب آچدى شهپال
ايندى برقلهٔ كوه اوزره قرار   دائما ايلرايدى صيد وشكار
كوردى بركبك درى بى قدرت   ايلدى صيدنه حصر همت
ايتدى برحمله ده آغشتهٔ خاك   سينه سين ايلدى منقارايله چاك
كورمامش ايدى بو امثالى غدا   ايتدى بوطعمدن احراز صفا
الفت تام ايله صيده هربار   كبك وتيهولرى ايلردى شكار
بركون او مملكتك پادشهى   صيدايدركن دوشوب اوجايه رهى
ساعدنده وار ايدى چون برباز   قصدصيد ايله ايدنجه پرواز
درعقب باز سريع الهمت   ايليوب بسط جناح سرعت
درعقب آلدى شكاربازى   قصب السبق اولوب احرازى
شاه كوروب سرعتين اولدى حيران   صيدنه ايلدى امر وفرمان
قوردیلر دام حيل صيادان   آنى دردست ايله اولدى شادان
شاه كوروب آنده يم استعداد   كون بكون قدرنى قيلدى مزداد
صيده عزم ايلسه قنقى جايه   ايليوب ساعدنه پيرايه
جمله بازانه ايدردى ترجيح   ايليوب يادنى دلده تسبيح
ايتدى دولت قوشى اول بازى سفر   دولته عزم سفر دررهبر

(كبك) كَكلك قوشى
(تيهو) چيل قوشنه ديرلر

در فضليت قناعت

(قال عليه السلام القناعة كنز لا يفنى وفى
حديث آخر القناعة مال لا ينفد)

اولمز ارباب قناعتده کدر	اولور اسایش باله مظهر
رنج بلبال قناعت مرهم	حرص ایله دردده دوشر چون آدم
قانع رزق مقدر اوله سین	دائما فیض فتوحی بوله سین
حرص ایله اولمه زبون آلام	صاحب حرصه مهیا اسقام

حکایه

کربه سی وار ایدی بر پیره زنك	خدمتن رؤیت ایدر ایدی آنك
دائما موشه شکاری مقصود	دخی شوربایه غداسی محصور
لحم ونان کورمامشدی دیار	مرض جوعه مداما دوچار
قالمامش ایدی نحافتله مجال	اولمامش ایدی جهانده خوشحال
برکون عزم ایلدی بام ییته	چپ وراشنه بقوب دخسته
کوردی برکربه که مانندی شیر	ایلمش سمت ایله جسمین تخمیر
ایلسه کاهی غریو وافغان	کورینور شائبهٔ شیر ژیان
کربهٔ پیره زن اولدی حیران	صوردی فریاد ایله که ای جانان
نره دن کلدی سزه بو دولت	کورینور سنده عجب بر صورت
دیدی اول کربهٔ همسایه همان	بنم اول بندهٔ سلطان جهان
سمیزات تازه سمید در لقمه م	طعمهٔ شاه جهاندر طعمه م
کربهٔ زن ایشیدوب بویله جواب	ایلدی آکا بو رسم اوزره خطاب
ات سمید بلمدیکم بر تعبیر	نصل اشیا ایسه ایله تقریر
ییدیکم سایهٔ زنده شوربا	هم شکارمله اولور فاره غدا
دیدی بیچاره ندر بو حالت	وار ایکن مطبخ شاهه قربت
ذبح اولور آنده طیور واغنام	دیزیاور صبح ومسا دورلو طعام
یارین آماده اولور ایسك اکر	اوله یم ذاتکزه هم رهبر
کوره سین آنده سماط بسیار	اوله سین آکا مداوم هر بار
جانه منت دیه رك کربهٔ زن	اولدی بو قول ایله وابسته سخن
ایتدیلر رسم ودایعی اجرا	کربهٔ زنده ظهور ایتدی صفا

فكر فردا ايله اولدى شادان كلدى نزد زنه شاد و خندان
ماجرايى زنه ايتدى تقرير ذكر ايدوب جمله نقير وقطمير
ايشيدوب آنى زن اولدى پرغم حق شناسلق ايله نصح ايتدى اودم
اهل دنيايه فريفته اولمه اويله اغنوا ايله ذلت بولمه
قانع لطف خدا اول نه ايسه حرص ايله بولمدى راحت كمسه
ايلدى نصح وصايا بسيار كاركر اولمدى اما ديار
وقت معهودده ترقبله همان سمت مقصوده اودم اولدى روان
كيتديلر كربهٔ همسايه ايله ويرميوب ذره جواز اهماله
طبع شاهى مكراول اثناده كربه دن اولمشيدى آزرده
كربه راحتمى ويرز انسانه سفره حاضرا وليجق ميدانه
موليوب سبقت ايدوب بر برينه اوزا دردستنى اتمك يرينه
جمع اولوب آنده نيچه تير انداز كدى صيدينه ويرلمشدى جواز
كربهٔ زن اولوب آندن غافل حرص ايله سفره يه اولدى واصل
ايلدى بوى طعام استشمام قالمدى آنده مجال آرام
اوغرايوب تيرجكرسوزه همان موليوب ايلدى فرياد و فغان
بدنى خون ايله آغشته اولوب دست و پانيرايله اشكسته اولوب
هول جان ايله چاردى آندن ديرايدى اولمزايسدم كربوندن
اوله يم قانع موش وشوربا كچميم بيره زنمدن قطعا
بويله دراكثر خدام زمان قدر نجنبد ومنى بلمز برآن
كندوسين ناز واستغنايه جكر اوكمز آنلرده قپو قپو كزر

✻ درعدم احتياج رزق مقدر بجستجوى بشر ✻

(قال عليه السلام الرزق اشد طالبا للعبد من اجله)

رزقى حاجته طلب كار اولمق كلور آلبته حصوله مطلق
رزق ايچون ايتمه تكاپو قطعا خلق ايدن رزقنى ايلر اعطا

✻ حكايه ✻

و ارایمش ملك حلبده برشاه
ایکی شهزاده عطا ایتدی خدا
عیش وعشرتله اولوب روز ولیال
اولمیوب قدرینه مالك واقف
فکر ایدوب شاه جهان بوحالی
عیش و عشرتله ایدرلر افنا
شویله رأی ایلدی شاه کامل
انده برزاهد عابد وارایدی
نه که وار جمله نقود وجوهر
ایلدی جمله سنی آماده
اولمدی کمسه بوحاله آکاه
ویره زاهد آنی فرزندلرینه
ایتدی برمخزن آخر انشا
دخی شهزاده لرین اول شاه
بعده ایتدی وفات اول دانا
قالدی اول صومعه ده مال وفیر
دخی شهزاده لره قسمت مال
ضبط ایدوب ملك ونقودی مهتر
مال و الدن اولوب بی بهره
غم و اندوه ایله اولدی دلریش
استدی صادق یارپدری
خبر فوتنه اولوب آکاه
ایتدی اول صومعه یه فرش قیام
و ارایدی صومعه ایچره برچاه
صارقیدوب بقرجی برکون ناکاه

روزکارده وطبعی آکاه
ایرذیلر حد بلوغه همپا
ایتدی مغرور اولاری جاه وجلال
بربرندن ایدی غایت مسرف
کندودن صکره جمیع مالی
دالقوق زمره سی ایلر یغما
حسن تدبیر ایدوب اول دانادل
ذره آثار خیانت یوغیدی
کمسه یه ایتمدن ایما وخبر
دفن ایدوب صومعهٔ زاهده
زاهده ایتدی وصیتکم شاه
تا که بر وقت ضرورت کورینه
وضع ایدوب اول یره جزئی اشیا
یالکز مخزنه ایتدی آکاه
زاهده داخی ایروب مرك قضا
اولمدی کمسه بو احواله خبیر
اوله رق باعث ایقاع جدال
قالدی حرمان ایله خاسر کهتر
کچمدی دستنه هیچ برپاره
کلوب اول صومعه یه پرتشویش
یعنی اول زاهد همت اثری
حزن بسیار ایله ایتدی ایواه
انده درویشلکه حصر ایتدی مرام
صو آلوردی اوچاهدن هرگاه
کورینه لطف ایتدی جناب الله

(مهتر) بیوك (كهتر) كوچك

دوشروب دوی اوساعت چاهه — ایتدکه ایلدی غیرت چاهه
قعر چاه ایچره کوروب برحفره — اولدی مشغول اومحلی حفره
اثر مخزن اولنجه ظاهر — کوردی وار آنده نقود وافر
ایلیوب شکر فراوان خدا — ایتمدی کمسه یه رازین افشا
ایلدی آنده توکله قیام — حضرت حقه عبادتله مدام
دردی ایلدی مالی اتلاف — مسلکی اولدی طریق اسراف
اولدی دشمن دخی برکون ظاهر — کورینوب مصرف اردو وافر
ایلدی مخزن معهودی کشاد — مال اندك ایله اولدی ناشاد
جزئی عسکرله ضروری ناکام — ایلدی دشمن ایله حربه قیام
اولدی میدان مصاف ایچره هلاك — کوریجك عسکری اغشتهٔ خاك
صلح ایدوب دشمن ایله بی آرام — ایتدیلر صومعه یه عطف زمام
کچروب تخته اولندی بیعت — ویردی مقصودینی رب عزت
ایلدی حقه توکله قیام — ایتدی مولا آنی ایصال مرام
رزقنه ایتدی رسیده مولا — ایتمدی سعی وتمنا قطعا
متوکل اولانك حالی بودر — قسمتن بویله سهولتله بولور

درقبح اسراف وسفاهت
قال الله تعالی ان الله لایحب المسرفین

اوله ایراده موافق مصرف — اولدی مذموم شرع اهل سرف
صانمه اسرافی سخادن معدود — پك خطا اولدی بوقول مردود
مال چون اولدی حیاته زینت — ایله حفظنده مداما دقت
یازدی خیریه ده نابی مرحوم — یعنی اول غائص دریای علوم
شرعله حکمت ایله بو تمثیل — عزت مالده اقوای دلیل
اهل حکمت دیدی جمع اموال — کسب سرمایهٔ اسباب نوال
برکران سنکی قوپرمق کبیدر — قلهٔ قافه چقارمق کبیدر
خرج وصرفی آنی کردان ایتمك — کوه دامانه غلطان ایتمك
دوشمه کردابهٔ تشویش وغمه — تلف مال ایله ایواه دیمه

(الاقتصاد) میان افراط وتفریط

اسخیا زمره سی محبوب خدا | مسرفین ایسه شیاطین آسا
یرینه صرف ایدر ارباب سخا | فضله مالن ایلر اعطا
اقتصاد اوزره کرك یعنی سخا | اولمیه واصل طور سفها
ایتدیروب مالکی غیره تاراج | نه روادر اوله سین سن محتاج
بیلورزکم نیجه میراثیدیلر | دالقو قلر ایله مالی یدیلر
عاقبت نانه اولنجه محتاج | بولدی بازار ندامتده رواج
فقرا ایله اولدی دیکر کون حالی | ذم ایدرلردی یبانلر مالی
بویله در حال جهان ای دانا | فکر ایدوب مالکی ایتمه افنا

حکایه

(فراخ) اچق و بول

بر وقت غله سنی بر دهقان | ایتدی انبار حرمده پنهان
داخی برفاره ایدی اکا جوار | اولدی سرمایه غلال انبار
آچدی دندانی ایله بر سوراخ | کشف ایدوب کندمه برراه فراخ
جمع اولوب باشنه موش بسیار | ایتدیلر مرکز خدمتده قرار
کویا جمله سی خدام وخول | اوشدیلر کندمه کویا نمل
احتیاط ایلمدی اول فاره | یدیروب دانه لری انلاره
کلیوب باشنه فکر نقصان | ظن ایدردی که یوقدر پایان
انلرك بصمه قالب سوزلرینه | اعتماد ایلیه رك ظاهرینه
جمله سین عد ایله اصحاب وفا | انلره ایلر ایدی بذل عطا
ناکهان ظاهر اولوب ساقط وغلا | اولدی سوزبخش قلوب فقرا
اولدی محتاج کشاد انبار | ایلدی آنی کشاده ناچار
کوریجك غله یی ناقص دهقان | پراسف ایلدی تبدیل مکان
نقل ایدوب آنی دیکر انباره | واقف اولمدقده کروه فاره
کیتدیلر هر بری بر اقطاره | خواب غفلتده ایدی بیچاره
خوابدن صبحدم اولدی بیدار | کوردی آنده نه اغیار ونه یار
حسابارنه تحیرله همان | اولدی تحقیقه بو حالی پویان

اولیجق قحط وغلایه واقف   حال یارانی اولدی عارف
ایلدی عزم طریق انبار   کوره‌یوب غله‌دن آنده آثار
حیف ایله ایتدی کریبانی چاك   ایلدی جسمنی اغشتهٔ خاك
بولمدی غیری بو حال ایله نجات   ایتدی اتمام حبوبات حیات

درفوائد بذل مقدور برخوای همت الرجال تقلع الجبال

غرضك جاه و تجمله اکر   خطر ومهلکه‌دن ایتمه حذر
کورینور نیجه مکاره‌ده عیان   خیرایله صاحبن ایلر شادان
واردر عزتده اکرچه راحت   دانی یی قاصی ایدر هم غیرت
بازجرأتله بولور قدر وعلا   عمری آز ایسه‌ده قدری بالا
کرکسك عمری اولورسال هزار   یدیکی جیفه‌در اما هر بار

حکایه

وار ایدی ایکی رفیق بیکام   بری سالم بری غانمله بنام
عزم ایدرلردی سیاحتله مدام   اولدی برچشمه‌ده برکون آرام
ایتدیلر آنده تماشا و نظر   صو ایچنده کوریوب برحجر
خط سبز ایله یازلمش اوزری   ایتدیلر اکا که میل نظری
شویله یازمشلر اوحجرده عیان   کی نزولیله شرفبخش مکان
بلمش اول مرتبه کی سن عالی   قیلمه تجویزه سزا اهمالی
چشمهٔ آبی همان ایله عبور   بیم غرق ایله صقین ایتمه قصور
دامن کوهده برصورت شیر   سنك خارادن اولوبدر تصویر
ایلیوب دوشکه سنکی تحمیل   قلهٔ قافه ایدوب هم توصیل
بو شرائطلر اولنجه کامل   اوله سین لطف خدایه واصل
عزم ایدوب اکا شروعه غانم   آنی منع ایتدی رفیق سالم
دیدی برخطکه دبیری مجهول   اعتماد ایتمز اکا اهل عقول
کذراب ایسه درکار خطر   سنك ایله کوهه نیجه چیقه بشر
هم نتیجه‌سی بو کارك مجهول   بوکا عزم ایلمدر نا معقول

اختلاف اولدی اولارده ظاهر — ایتدیلر ترك رفاقت آخر

غانمه ایتدی وداعی سالم — راهنه اولدی اوآنده عازم

ایتدی غانم اوشروطی اجرا — کوهه عزم ایلدی هم بیهمتا

کوردی برشهر وسیع هلون — اولدی بوحالته حیرت مقرون

رصدا ایلدی شیر سنکین — لرزناك اولدی اودم چرخ برین

ایشیدوب آنی اهالی درحال — غانمی ایلدیلر استقبال

کوتوروب شهره آنی جمله اناس — سلطنت تختنه اولدی اجلاس

مکر اول بلده ده ایمش عادت — شاهلری اتسه بقایه رحلت

شیر ایمش آنده مطلسم برحال — هرکه یاور اولورسه اقبال

موجب خط ایله اولوب عامل — تخت پرشوکته اولور واصل

﴿ در مفاد الجزاء من جنس العمل ﴾

نیك وبد جمله‌سی محصول عمل — چون مکافات جزا جنس عمل

عمل شری ایدنجه ایقاد — بولور آنکله قضا استعداد

سوء قصد ایلیوب اخرایه هزار — چوقدر اودامه اولانلر دوچار

ایلك الده ایمش سرمایه — ویرمه بدلکله آنی یغمایه

حاصلی خیر اوله کم اعمالك — خیر پرسود اوله دائم حالك

﴿ حکایه ﴾

ویردی بر زاهده برشاه خلعت — استدی ایتمکه بر دزد سرقت

زاهدك اوبدنی الین اولدی مرید — برکیجه بولدی یواین شخص پلید

خلعتی سرقت ایدوب اول شب تار — ایتدی آرامنی تبدیل فرار

صبحدم ایلدی زاهد دقت — کوردی یوق آنده مرید وخلعت

اولدی تفتیشنه درآن پویان — جانب شهره همان اولدی روان

کوردی راه اوزره دو نخجیر شخیم — بربری ایله ایدر حرب عظیم

دم سیاله لرین برروباه — حرص ایله یالرایکن چون ناکاه

راست کلوب آنده میانه درآن — اولدی اغشتهٔ خاك میدان

(نخجیر) طاغ کچیسی
(شخیم) سمین وتنومند
معناسنه

جانب شهره همان ایتدی گذر
قالدی بیرون شهرده شب تار
وار ایدی آنده همان بر خانه
زاهده رحم ایدوب ایتدی دعوت
مکر اول زن ایدی بر بدکردار
دورلو زینتلر ایله زیب آور
جاریه‌دن برینه ازدل و جان
او کیجه کلمشیدی عشرت ایچون
عیش ونوش ایله اولوب مست شراب
او عجوزه زن ایدوب قصد جوان
تازه نك منخرینه طوتدی یقین
چون جوان ایلدی بر عطس شدید
عکس ایدوب جوف زنه سم در آن
لیکن بویله خلاص اولدی جوان مست
زاهد اول حالی دخی سیر ایتدی
وار ایدی آنده کفشکرد و تی
کوریجك آنی کفشکر درحال
آنی اصمارلدی اهلینه همان
فاحشه ایدی مکر اول خاتون
زن حجام ایدی دلاله‌لری
قپوده ایدی جوان آماده
کوردی بیکانه‌یی قپوده همان
قالمیوب ذره کفشکرده شکیب
اولمیوب قانع او تأدیب ایله چون
بز ایله ایتدی زنی رنجیده

کیجه قالوب کوردی قپنمش قپولر
اولدی حیرتله پریشان افکار
بر زن عطف ایتدی نظر بیرونه
که ایده آنده او شب بیتوتت
وار ایدی آنده جواری بسیار
مشتری جلب ایدر ایدی کیجه‌لر
عاشق اولمش ایدی بر تازه جوان
یعنی معشوقه ایله صحبت ایچون
بستر خوابده بیهوش و خراب
قویدی بر ماصوره‌یه سم اول آن
نفخ ایچون آغزنه آلمشدی اوچین
کورنه لطف ایتدی خداوند وحید
آتش مرك ایله اولدی سوزان
عبد بی جرمی صاقلر یزدان
صبح اولوب داخل شهره کیتدی
زاهد اول خانه‌یه سردی پوستی
رسم تعظیمنی ایتدی اکمال
کندی بر مصلحته اولدی روان
بر جوان ایدی اکا هم مفتون
او کیجه کلدی جوانك خبری
هم کفشکر کلوب اول اثناده
قالدی فحش زنه شك وکمان
عورتن ایلدی ضرب وتأدیب
ایلدی آنی همان بند ستون
کندیسی اولدی اودم خوابیده

کوزدوب عاشق کوردی کلمز   زن حجامده بو حالی بیلمز
کلدی تفتیشه بو حالی ناکاه   اولدی احوال زنه هم آکاه
زن حجامی کوروب زن آنده   صد تمنایه اولوب دلبنده
دیدی کل بونده سنی بنداید‌ه‌یم   تا که بن سمت جوانه کیده‌یم
عزمه اولمه‌یه واقف شوهر   سنی کوردکجه بنی ظن ایلر
زن حجام آکا اولدی قائل   دست و پابندنی اولدی حامل
چون کفشکر کیجه اولدی بیدار   ایلدی اکا خطاب بسیار
خوف ایله ایتمیجك رد جواب   انی ظن ایلیوب آثار عتاب
پرغضب اولدی بچاغین درآن   قطع ایدوب بورنتی و یردی امان
صبر ایدوب بو المه بیچاره   کلدی زن واقف اولوب بو کاره
اعتذار ایتدی زن حجامه   تسلیت ایلدی اول بدکامه
بندنی ایتدی کشاده درآن   ینه کندوسی ایدوب بندمیان
بر وقت ایتدی آره‌دن کذران   زن همان حیله‌یه اولدی جویان
دیدی ای قادر و قیوم واحد   بونده یوق صنع کنیزانه‌م ابد
بوغیکن بنده بو افعال اشر   بکا غدر ایلدی بونده شوهر
عضو مقطوعمه بر آیت احسان   پاك ایده‌مله کمه قیل برهان
عرضمی ایله خدایا اکمال   شمع ناموسمی ایله اشعال
خوابدن اولدی کفشکر بیدار   ایتدی توبیخ ایله بسط کفتار
دیدی چون ظاهر ایکن بنده قصور   هیچ اجابت ایده‌می رب غیور
بویله توبیخ ایله ایلردی تعب   زن همان دیدی بحمدا یا رب
ایلدك انعمه برأت احسان   مهر آما لمی قیلدك تابان
ایشیدوب شوهری اولدی حیران   شمع ایله ایتدی نظر هم درآن
صحبتین کوردی موافق حاله   اعتماد ایلیوب اول احواله
بندنی ایتدی کشاده درآن   اعتذار ایلدی هم ازدل وجان

سرعت فعلنه اولدی نادم   ایتدی تقصیرنه توبه دائم
زن حجام ایسه غمناك والیم   حیرت حال ایله پرندم عظیم
نه دیسون قوم وقبیله کوریجك   نه جواب ویره قوجه‌سی صوریجك
الم ریش ایسه دلسوز مدام   لرزه بخش اولمامی خوف حجام
حاصلی خانه‌یه واردی شب تار   بورنی آلدی اله ایتدی قرار
خوابدن قالقدی سحردن حجام   استدی البسه‌سین بی آرام
زن توقفله جواب ویردی آکا   بر وقت ایتمدی ثوبین اعطا
کیسه‌دن آلدی براستوره همان   ید حجامه آنی ویردکی آن
یوغدی استوره‌یه آنده لزوم   مقصدی داخی دکلدی معلوم
ایتدی اظهار تهور حجام   دیدی سویله نه ایسه بونده مرام
استوره سویلین اولدیمی سکا   ندن ایجاب ایده یور بویله اذا
حاصلی استوره‌یی بی آرام   آتدی زندن طرفه چون حجام
زن همان حیله‌یه اولدی دمساز   دوتدی آفاقی فغان وآواز
یتشك بورنمی کسدی حجام   نه ایسه جرمی اتسون اعلام
قنو قومشو ایشیدوب افغانی   قوشه‌رق کلدی بتون جیرانی
قپویه کلدی امام ومختار   دیدیلر آچ قپویی هی غدار
ویردی حجامه بو حالت حیرت   یوقدر انکار وقبوله صورت
ایتدیلر محکمه‌یه چون احضار   ایتدی حجامه تبین بو کار
اولنوب حکم قصاص اعلام   اولدی راضی بو قضایه حجام
زاهد ایمش مکر آنده حاضر   یعنی تفتیش مریده ناظر
مجلس قاضی‌یه واروب درآن   ایلدی عصمت حجامی بیان
نقل ایدوب کوردیکی افسانه‌لری   سویلدی قاضی‌یه صحت خبری
اولدی تفتیش وتحری درآن   ماوقع اولدی بو حال اوزره عیان
زاهده حرص مرید اولدی سبب   کچدی فقدانی خلعتله تعب
طمع خون ایله آخر روباه   مرغزار عدم اولدی مثواه

غدره دوشدی زن صاحب خانه
ویردی سم كندی الیـله جانه

زن نجـام اوله رق دلاله
دوشدی بورنی كسلوب اول حاله

كوردیلر سوء مجازات عمل
بویله در جمله مكافات عمـل

حكايهٔ دیكر

وار ایمش ایكی شریك همپـا
بری غافل بری ذی عقل وذكا

تیزهوش ایدی چون اسم عاقل
حازم اولمش ایدی نام غافـل

ایتـدیلر عزم تجـارتله سفر
بولـدیلر یولده برز صـافی زر

تیزهوش دیدی بو نقد بسیـار
اوله مـز بویله تجـارت دیار

بردرخت ایچره آنی حفظ ایده لم
برازین اخذ ایله شهره كیده لم

لازم اولد اقچـه آلورز بوندن
اولمـز اندیشـهٔ آفت آندن

اعتمـاد ایتدی بو قـوله حازم
صدقنه اولدی رفیقـك جازم

آلدیلر جزئی بر التـون آندن
ایتـدیلرز یردرختی مـدفن

كلـدیلر جانب شهره مسرور
چندروز ایتدی بو حال اوزره مرور

تیزهوش واردی اوجایه تنها
آلدی آلتونلری ایتدی اخفـا

حازم ایدی بو خبردن غافـل
نقد خرج اولدی ختامه واصل

تیزهوشه واروب ایتدی دادر
اقچـه نك خرجه لزومی اظهر

رخصت اولورسه برابر كیده لم
برازین مصرفه اخراج ایده لم

كوستروب روی تجـاهل درآن
اولدیلر موضع معهوده روان

كوردیلر قالمامش آلتوندن اثر
آرایوب دقتله بولمـدیلر

تیزهوش حازمی طوتدی محكم
دیدی حازم اكـا مولا اعلم

كلمدم بو یره سنسز بر آن
خبرم یوق دیو ایتدی ایمـان

فائده ویرمـدی حلف حازم
اولدیلر حاكم شرعه عازم

تیزهوش ایلـدی آنی دعوا
حازم انـكار ایدیجـك بی پروا

بینه استدی آندن حاكـم
چونكـه منكر ایدی آنی حازم

دیدی بو حاله درختدر شاهد
حق ویروب نطق آنی ایلر شاهد

متعجب اولوب آندن قاضی | اولدی حازم بوجوابه راضی
ویردیلر اکا شو وجهله قرار | صبحدم حاکم ایدوب آنده قرار
اوله خصمین او محلده قائم | صوره احوالی درختدن حاکم
ظاهر اولورسه درختدن نه مقال | حکم ایده حاکم آنکله درحال
تیز هوش خانه سنه کلدی همان | پدرینه ایدوب احوالی بیان
دیدی وارجوفی درختک واسع | اختفا ایلیه سنک بی مانع
ایدیجک قاضی سؤال احوال | سرقت حازمه بسط ایله مقال
ظن ایدر نطق درختدن حاکم | فعلنه قائل اولور هم حازم
پیرتزویر ایدوب اول رازی قبول | نفسنی ایتدی اوجوفه موصول
صبحدم قاضی واعیان وخدم | کلدیلر پای درخته پرهم
زدرخته ایدیجک قاضی خطاب | بی توقف اولنوب رد جواب
دیدی حکم ایله بو حاله حاکم | آلدی آلتونی بویردن حازم
دیدی قاضی که خدا در اعلم | وارمیاننده درختک آدم
ایتمکه آنی درختدن اخراج | صرف افکار رزینه محتاج
ایتدیلر یاقمغه آتش تدبیر | جمع ایدوب همه اخشاب وفیر
ایتدیلر آنده بر آتش سوزان | طاقت افروز وجود انسان
صبر ایدوب آنده براز پیر عنود | نقدر انسه ده صرف مجهود
بی تحمل اولوب عرض ایتدی امان | نیم سوخت ایلدی احوالی بیان
اولیجق آنده اهانت ظاهر | عاقله اولدی عقوبت وافر
حکم اولوب حصهٔ حازم تکمیل | بالتمام ایلدیلر هم تحصیل
چکدی سوء عملیله آزار | دام تزویرینه اولدی دوچار

* دراحترازهوانست مردم زشت سیرت *

(زینهار از قرین بد زنهار * وقنا ربنا عذاب النار)

شخص زشت سیرت ایله نسبت | کتورر طبعه ندامت البت
یار بد ماربده بکزر ایمش | بلکه ضرری دها افزونتر ایمش

طینتی بد اولان اول بدکردار ترشیٔ مایه سین ایلر اظهار
یار اولان طبعنه موافق لازم طینت و خلق مطابق لازم
دخی بد طینته رحم وشفقت ایلر البته بلایی دعوت
بدکهر کوهر لطفه نه سزا یقشور آنلره سنك خارا
هرشی اصلینه رجوع ایتسه کرك آنی اصلاحه صقین چکمه املك
متغیر اولهمز طینت شوم اولدی تغییرینه غیرت مذموم
لوث خلقیه آریمز دیار آنی تطهیر ایدهمز آب بحار
آنلره لوث عقیدت مایه خبث نیتلری همسر مایه

حکایه

برکشف ایله دخی برکژدم اولدیلر جای ولادهده همدم
ایتدیلر ربط وداد والفت ایکی دادرکبی عقد خلت
بروقت ایلدیلر عزم سفر اقتضا ایلدی تغریبی قدر
راه راسنده وار ایدی نهر عظیم کژدمه اولدی عبور امر عظیم
چونکشف بشننه آلوب درآن کشتیٔ سینه یی قیلدی جویان
کچمامش ایدی دخی وقت دراز کلدی سمع کشفه بر آواز
بشقه لشدی حرکات کژدم حس اولور ایدی خراش پرهم
ایتدی بو حالی کشف اکا سؤال دیدی دادر بونه سیرت بونه حال
دیدی کژدم مکه سبب بوحاله آزمایش ایدرم نیشم ایله
پرغضب دیدی کشف ای عقرب بن سنکچون چکرم بویله تعب
بویله کرداب عظیمه کیردم سرمی راه رفیقه ویردم
التزام اولمز ایسه کرمنت بوقیدر ذره حقوق صحبت
بویله نیش اورمغه اولدی سبب بواهانت ندن اولسون عقرب
دیدی کژدم اکا حاشا ای یار سوء قصد اوله سنکچون دیار
شو قدرکیم بو مقوله حرکات یعنی نیش زنلك امورنده ثبات
اولدی ایجاب جبلیتمز اقتضا ایلر آنی خلقتمز

(کشف) قپلو بغه
(کژدم) عقرب

(نیش) اری و عقرب ایکنه سی آغو وزهر معناسنده کلور

سینهٔ دشمن وپشت دوستان ‖ بونوا جراده بر درسیان
کشف کوردی بو احوالی عیان ‖ ایتدی غرقاب هلاك آنی همان
طینتی خبث اولانك حالی بودر ‖ آنلرك زبدهٔ احوالی بودر

چون

حکایهٔ دیکر

برخیرخواه سوارئ شتر ‖ ایلمش ایدی تجارتله سفر
یتشوب مقصدی بر صحرایه ‖ که دوشوب نار لهیب اول جایه
خار وخارشاکنی ایدوب سوزان ‖ لاله زار شکلنی ایلردی عیان
مکر اول یرده برافعئ جسیم ‖ یعنی برمار عظیم ایدی مقیم
آلدی اطرافنی مارك آتش ‖ ویرمیوب فائده سعی وکوشش
بررمق قالمدیکه اوله سوزان ‖ سیر ایدوب آنی سواری درآن
کوردی ایتمکده نیاز وفریاد ‖ مرحمت ایلیوب اول صاف نهاد
بغلیوب نیزه یه برتوربه همان ‖ اوزادوب ماره آنی بی اذعان
قورتاروب ماری هم ایتدی آزاد ‖ ایلدی پند ووصایا اقتصاد
بعد اتمام نصایح چون مار ‖ دیدی اول فارغ طور مکثار
تا که اهلاك ایده یم نیشم ایله ‖ لکن اول مشکلی سن حل ایله
اولا زخمی سکامی وورهیم ‖ یوق شترقیدیمی اول کورهیم
چون سواری ایشیدوب آنی اوآن ‖ دیدی بن سکا که ایتدم احسان
شمدی احسانه مقابل بونه کار ‖ وارمی امثالی جهانده دیار
مار دیدی ایتدیکز اما احسان ‖ اولمدی بسکه محلنده عیان
قهر واحسانه خدا ویردی محل ‖ ماره احسان وکرم نابمحل
هم سواری دیدی ای مار کفور ‖ بو سوزك قنغی کتبده مسطور
قنغی شرع ایتدی جوازین ایما ‖ اوله احسانه اسائتله جزا
تا بنا اوله لی بوکهنهٔ دیر ‖ بنه احسانه جزا احساندر
مار دیدی ایتمه بونی سن انکار ‖ ظاهر انبای بشرده بوشعار
خیر وشر مذهبکزده سیان ‖ اولوب احسان واسائت یکسان

(اقتصاد) بذل وتقتیر میانه‌سیدر (مکثار) بالکسر چوق سویلیجی

کورب احسان ایدرالبت عصیان　　بوانجب حال کفور انسان
بربرین ایتمیوب آخر تسلیم　　شوقرار اوزره اولندی تختیم
ایلیوب بینه افعی اتیان　　بعده ایلیه زخمه شایان
اولدی برکاو نخاده ظاهر　　دیدیلر منجئی کاوه بربر
دیدی کاوخلقت ابن آدم　　ایدر احسانه اسائت هر دم
ایشته بودراکا کافی برهان　　خدمت ایتدم بر ینه نیجه زمان
کتوروب هرسنه برکوساله　　بسلدم شیرم ایله روغن ایله
پیرلك ایلیوب ایراث فتور　　ضعفله ایتدی عقیمکده ظهور
قطع سودم اولجق غیری عیان　　ایتدیلر جمله حقوقی نسیان
علفزاره صالیوردی تنها　　نیچه دم اولدی مکانم صحرا
دونکوکون کلدی بوجایه غدار　　سمن جسمم کوریجك برمقدار
صاندی قصابه بنی اول نکبت　　اولدی سالخانه یه یارین دعوت
ذبح ایدوب ویرمزاوظالمده امان　　بویله در حال جمیع انسان
بردرخت کوردیلر آنده بالا　　ایتدیلر اکا دخی عرض منا
اودخی دیدی جزاء احسان　　نزد انسانده اسائه عیان
بردرختمکه خداوند کریم　　ویردی هرشاخه برظل عظیم
سایه دارم اولان ایلرراحت　　نیچه درمانده بولورنوقوت
پاس نفس ایتمك ایچون نیچه لری　　شدت شمس ایله سوزان جکری　　(پاس) حفظ
صغنوب سایه مه ایلر آرام　　راحت ونومنی ایلر اتمام
ایلیوب جسممه امعان نظر　　اوتوروب لطفمی افکاره دوشر
که چیقوب شوندن ایکیوز تخته　　نفع بسیاری اولور البته
دیه رك دسته آلورتبر و کسر　　شاخلرمدن برایکی دانه کسر　　(تبر) بالتاء والياء بالعطلة
راحته قارشیلق ایلرزحمت　　اولدی نوع بشره بوخصلت
ماردیدی اولدی مثبت دعوا　　اولدمی امر شهادت اجرا
پرالم دیدی سواری ناچار　　ایله تعدیل شهودای غدار

ناکهان ظاهر اولوب بر روباه   ایتدیلر آنی بو حاله آکاه
دیدی احسانه اسائت درکار   نوع احسانه بودر کرچه شعار
لیکه دعواکز اولنمز مقبول   ادعاکز هله پك نامعقول
چونکه بو جسم جسیمی ای مار   توربه‌نك آلمیه‌جغی درکار
مارد یوب ایشته خر ایشته سلم   جسمنی توربه‌یه وضع ایتدیکی دم
درعقب دیدی سواری‌یه همان   اولدی اعدایه مقر چون زندان
ویرمه اول ظالمه قطعا رخصت   ایلمه فوت زمان فرصت
اولدی بو حاله سواری خرم   دوته‌رق توربه‌نك آغزین محکم
سنك خارایه اوروب ماری همان   اولدیروب دشمنی اولدی خندان
ایتدی روباهه دعای بسیار   توبه‌لر ایتدیکه غیری دیار
ایتمیوب شفقت و رحمی اتلاف   نقدینی ایتمیه بیجا اسراف

حکایهٔ دیکر

وار ایدی اهل درون بر زاهد   حقه بر وادیده ایدی عابد
برزغن طوتمشیدی بر فاره   کتورر ایدی طقوب منقاره
قورتلوب دست زغندن درآن   زاهدك اوغرنه دوشدی ترسان
آلدی زاهد آنی ایتدی تیمار   ایلدی حقه دعای بسیار
که اوله صورتی تبدیل بشر   کندیسی ایله‌یه آنی دختر
اولدی ادعیه‌سی مقبول خدا   اولدی بر دختر حسنا زیبا
خلق اولدن بونکار خانهٔ خاك   کلمدی نقش کبی صورت پاك
ایتدی حق زاهدی بویله مسرور   ایلیوب اودخی سعی موفور
ناز و نعمتله بیوتدی آنی   عد ایدوب مردمك عینانی
اوجق حد بلوغه واصل   کوردیلر شوهره طبعی مائل
دیدی زاهد اکا ای راحت جان   هر کیمی استر ایسك ایله بیان
دیدی ای صاحب احسان پدرم   اویله بر شوهر یکتا دیلرم
صاحب قوت و قدرت اولسون   واصل غایهٔ رتبت اولسون

دیدی زاهد که بو شخص نادر   غرضك مهر جهاندر ظاهر
دیدی واقعه‌ده اوتزو بچه سزا   بنی عقد اولدی اوخورشیده روا
زاهد عرض ایلدی خورشیده همان   دختریمی آلوب ایله احسان
آفتاب دیدی آنی عقده سزا   بندن البته سحاب اولدی بجا
ظلی چون نورمی ایلر مستور   سیرمه عالمی ایلر مهجور
متوجه اولوب ابره درحال   ایلدی اکا دخی بسط مقال
دیدی بندن دخی باده احرا   باددر غالب مطلق زیرا
ایلدی زاهد آنیده تسلیم   مقصدی ایتدی نسیمه تفهیم
ریح دیدی کوهه سزادر بندن   پای تمکینی همه دردامن
ایده مز قوتم آنده تأثیر   سمعنه کرمز آنك صوت نفیر
ایلیوب زاهد انی داخی قبول   دامنی کوهه همان بولدی وصول
ایلدی کوهه دخی عرض منا   کوه دیدی موش دخی بندن احرا
قوتی بکا آنك غالبدر   ره نارفته یه هم ذاهبدر
استدیکی یری دندانی قازر   هم درونمده کزوب خانه‌دوزر
کرش ایدوب دختر آنی ایتدی سرور   ایتدی تصدیق دیدی ای زاهد نور
بکا زوجیته اودر الیق   موشدر صاحب قوت الحق
زاهد عرض ایلدی موشه درآن   او دخی قیلدی قبوله شایان
بسکه مسخ ایله اوله هم جنسم   امتزاجه اوله باعث دائم
دیدی دختر که بودر امر یسیر   ایلسون اکا دعا زاهد پیر
کوردی زاهد آنی اصله میال   ایتدی بو حاله ندامتله ملال
چون دعا ایلدی زاهد ناچار   ایتدی مقبول آنی رب غفار
خلع اولوب صورت انسانیت   صورت فاره‌یه ایتدی رجعت
ایتدی زاهد آنی موشه اعطا   زاهدك سعی بتون اولدی هبا
بویله دربدکهرك حالی مدام   انلره صرف همم عین حرام

در عدم مضرت قرب ملوك بار باب سلوك

اولیایه نه بأس قرب ملوك	ملکه خدمت ایمش نصف سلوك
بر ولی اولسه سلاطینه قریب	ایلمه طعن ایله قطعا تعییب
اولیا اولدی میان بند ملوك	بیلدیلر قربت شاهانی سموك
آنلر کدر غرضی نفع جهان	سود قربتلرید ربی پایان
کلینده نیجه اسلاف کزین	اولدیلر مجلس شاهانه قرین
ایلمه دخل و تعرض اصلا	اولسه هم صحبت شاه و وزرا
اولور اصلاح مفاسده سبب	آنلرك حالنه کافی بو ادب

(سموك) یوکسکلك علو کبی

حکایه

شهر پارسده وار ایدی بر پیر	صاحب کشف و کرامات منیر
کشف ایله طنطنه بخش آفاق	ایتدی تسلیمه جهان بند نطاق
آرزو ایتدی آنی بر درویش	تا سمرقندده بو همله دل ریش
پارسه اولدی بو مقصدله روان	نکه شیخه قدم باصدی بر آن
شیخ ایدی مجلس سلطانده اودم	طبع درویشه بوشی ویردی الم
دیدی بر شیخ که کیده سلطانه	نیجه فیض بخش اوله درویشانه
چکدی یکم رنج و اذایه افسوس	ایتدی یکم بسط منایه افسوس
ایتدی اعراض ملاقاتی منا	کیتدی اسواقه اودم بی پروا
اوشب ایتمش ایدی بر دزد فرار	شکلی درویشه مشابه عیار
کوریجك شحنهٔ شهر آنی همان	ایتدیلر دزد دیو بند زندان
درعقب اولدی سیاست فرمان	قطع یدچون اولوب درمیدان
حضرت شیخ یتشوب اول جاده	ویروب رخصت اودم جلاده
دیدی یوق بونده بو کونا تهمت	ایتدی تخلیصنه وافر همت
اولدی بیچارنك احوالی عیان	حضرت شیخه پسند ایتدی جهان
دوش درویشه قیوب دستن اول آن	دیدی درویشلره ای بی اذعان
سوء اندیشه دکلدر لایق	اعتراض اولدی سلوکی زاهق
شیخ اکر بولمسه قرب سلطان	کیم شفیع اولور ایدی سکا بو آن

در بيان حسد

(قال عليه السلام اياكم والحسد فانه يأكل الحسنات كما تأكل النار الحطب و فى حديث آخر الحسد يفسد الايمان كما يفسد الصبر العسل)

بدخصائلدن اولان اقبح و بد ‌ ‌ نعمت آخره اظهار حسد
اويله برآتش پردود سياه ‌ ‌ دين وايمانى ياقر مثل كياه
يقلور جمله بناى صبرى ‌ ‌ قالمز انلرده ديانت اثرى
حسدك غايتى برحاله چقار ‌ ‌ نفسنه لطف وعطا اولسه قچار

حكايه

اولدى اوچ كسه تصادفله رفيق ‌ ‌ ايتديلر صحبت ايله عزم طريق
صوردى يكديكرينك علتنى ‌ ‌ يعنى ترك وطنك حكمتنى
هر برى قوردى حسدايله بنا ‌ ‌ وطن تركه حسدمش مبنا
يعنى همشهريلرندن نيچه لر ‌ ‌ مسند عالى يه چونكم كچدلر
يااوله رزق وفيره مظهر ‌ ‌ سينه لر نار حسد ايله يانر
اوچنك زبدهٔ حالى بوايمش ‌ ‌ غايت خبث مقالى بوايمش
بربرينه ايدوب اظهار روداد ‌ ‌ ايتديلر عزم سياحت دلشاد
رهكذار اوزره اودم بربدره ‌ ‌ اولديلر مالك اومقدارى ذره
اولدى تقسيمه حسدچونمانع ‌ ‌ اولمدى حصه سنه فرد قانع
هر برى استدى مجموعين اله ‌ ‌ دوشديلر بر برى ايله جدله
اول بيابانده اوچى آج وصوسز ‌ ‌ قالديلر بركيجه هم بر كوندز
اتفاق صيده چقوب شاه قرا ‌ ‌ صيدا ميديله كذركن صحرا
انلره اولدى اومأوادە قرين ‌ ‌ صوردى كيفيت آرامليرين
ايتديلر ماوقعى عرض وبيان ‌ ‌ شاه ديدى اى ارذل صنف انسان
حسدك رتبه سنى هر بريكز ‌ ‌ لايقى اوزره بزه بلديره سز
تا كه اكا كوره حكم ايليه‌يم ‌ ‌ اقتضاسين اوزمان سويليه‌يم
بريسى ديدى جهانده قطعا ‌ ‌ استمم ايتمكه برفرده عطا

دیدی ثانیکه بودر بوکه اذا | برکشی آخره بذل ایده عطا
دیدی ثالثکه بودر داده منا | اولمیه صاحب آلا وعطا
استرم قالمیه ارباب همم | کمسه‌دن کمسه یه اولمیه کرم
اوله‌مم راضی صدور کرمه | حاسدم نفسمه اولان نعمه
شاه چون اولدی بو حاله واقف | نقدی اربابنه اولدی صارف
حاسد اولی نفی ایتدی همان | ثالث وثانی یی قتل ایتدی اوآن
مال دیو جاندن اولوب بی بهره | ایردیلر راه حسدده قهره

﴿ درفضائل امانت ورذائل خیانت ﴾

(قال علیه السلام الامانة تجلب الرزق والخیانة تجلب الفقر)

ذی امانت اولنه دیرلر امین | نام پیغمبر ایکن لفظ امین
نه شرفدر که آنی نام ایده‌سین | کندیکه حضرت همنام ایده‌سین
مدح ایدوب صاحب امانت دیرلر | سالک راه دیانت دیرلر
سداولوب باب دیانت شمدی | قالمدی اهل امانت شمدی
چون حیا ایله امانت اول | رفع اولوردیو رسول افضل
برحدیثنده خبر ویرمشدر | بوخبر شمدی اثر ویرمشدر
نه زماندر بو زمان آیا کم | نه جهاندر بو جهان آیا کم
امنا اولدی مثال عنقا | اسمی وار شخصی کورنمز قطعا
بل امانت سبب رزق کثیر | هم خیانت ایدر انسانی فقیر
ایله احوال جهانی دقت | قالدی مال وغلالده برکت
اولمه بی تجربه برفرده امین | اولمه کردابهٔ افسوسه قرین

﴿ حکایه ﴾

برباززرکان ایدی اندن مایه | الده آز برشی ایدی سرمایه
مال بسیاری ایدی بس آهن | الده موجودی ایدی هم بو زمن
ایلدی عزم تجارتله سفر | فکر ایدوب بیتنه ترکنده خطر

(آهن) دمور معناسنه

آنی بر دوسته امانت ایتدی | کندیسی راه منایه کیتدی
بر وقت ایلدی عودت آندن | کوریئوب آنده لزوم آهن
آهنی ایسه صاتوب شخص امین | اقچه سین کیسه‌یه ایتمشدی قرین
استیجك ایدوب عذر بسیار | دیدی در مخزن ایکن آهن بار
جمع اولوب آنده کروه فاره | ایلمشلر آنی پاره پاره
ایلیوب طعمه آنی سرتاسر | قالمامش ذرهٔ آهندن اثر
چون بازرکانه بو حال اولدی عیان | فکر ایدوب حیله‌یه حیله درآن
دیدی وا قعده او فاره ملعون | کل ایدر آهنی مثل صابون
اعتماد ایلدی ظن ایلیه‌رك | راستکو سویلدی ظن ایلیه‌رك
قیلدی تأییده ولایه دقت | ایلدی بیتنه اول شب دعوت
اعتذار ایتدی بازرکان او کیجه | دیدی وار مانع کلی بو کیجه
وعد ایدوب صحبت فردایی همان | خانه‌سی جانبنه اولدی روان
قپوده بولدی امینك پسرین | ایتدی دامان ایله پوشیده سرین
درعقب خانه‌سنه اولدی روان | اختفا ایلدی آنی درآن
خانهٔ شخص امینه فردا | وار یجق کوردی ایدر آه و بکا
ایتدی اظهار تجاهلله سؤال | که ندر باعث اکدار و ملال
دیدی مخدوم کوله کزدرغائب | بر قضا اولملی ظن غالب
ایشیدوب آنی بازرکان ناکاه | دیدی مخدوممی ایدی او ایواه
دونکو کون کورمشیدم بر کودك | موشکیر آنی هوایه چکرك
صید ایدوب آلده مثال موشان | کوتوروب کیدر ایدی پرنالان
ایشیدوب آنی اودم مرد امین | ایتدی انکار ایله آواز حزین
دیدی دیوانه دیر ارباب عقول | کمسه کورمز بو کلامی معقول
بو قدر جسم ثقیلی حاشا | موشکیر ایده هوایه اعلا
چون بازرکان اوله‌رق خنده خریش | ایلیوب شخص امینی دلریش
فاره آهن ییجك یوز بضمان | صید ایدر کودکی هم موشکیران

(خنده خریش) سخریه ایله کولمك

آنی اثباته بو حالت برهان / نزد ارباب خردده سیان
بیلدی احوالی ندر شخص امین / دیدی ای صاحب هوش اولمه حزین
ییدی موشلر اصلا آهن / اولمدی ضایع اوشیدن برمن
هم بازرکان دیدی کوش ایت خبری / کاملا آهنی ویران پسری
آهنه اولدی بو زاده ایله قرین / اولدی رسوای جهان شخص امین

در فضیلت کتم اسرار

ایله اسراری درونی مکتوم / دیدیلر ناعکه بر شخص کتوم
غیرك اسرارنی افشانه روا / که سنك سرکی صاقلرمولا
اولمه ایچی پرده سخن کتم اولور / بوش بوغاز در دیو هم ذم اولنور
نزد عالمده اولورمش منفور / سری کتم ایلین شخص بذور
رقبانك هلاکی بو اشنعیدر / هم فساد و فتنك منبعیدر
سر اولور ایسه صدیقه دائر / اولسه کتمنده مضرت باهر
ایتمیوب آنی صدیقه اظهار / دفعنك چاره سنه اول رفتار
ممکن اولور ایسه اصلاحی اکر / سعی ایدوب ایتمه صقین کشف خبر
مطلقا کشفی ایدرسه ایجاب / رمز وایمالر ایله ایله خطاب
بویله اخلاق ذمیمه اولمز / اهلی دارینده سلامت بولمز
فرضا ایسه ترتب بر سود / کورینور ضرری آنك نامعدود

حکایه

وار ایدی بر شه صاحب کینه / سو قصد ایلر ایدی دادرنه
بس نظر ایلر ایدی اظهاره / دیمك الویرمز ایدی اغیاره
بو امل ایتدی درونن پر هم / بر رکابداری وار ایدی محرم
جلب ایدوب نزدنه آنی تنها / ایتدی برکون بو ضمیری افشا
کتم و اخفاسین ایدوب هم فرمان / اودخی ایلدی حلف وایمان
دیدی ای شاه عمیم الاحسان / سروپروب ایلمز سری عیان
عهدنی ایتدی شکسته درحال / ایلدی دادرنه عرض مقال

(ذر) سری فاش ایلیان کمسنه

احتراز اوزره اولوب دادری هم | ایلدی وعد عطایا وهمم
ایریشوب شاهه زمان رحلت | چونکه قرنداشنه کلدی نوبت
اولدی شوکت ایله فرمانفرما | مقتدی اولدی اریکه پیرا
اولدی بو حاله رکابدار خندان | شاه ایسه ایلدی قتلین فرمان
دیدی احسانه اسانتدر بو | پادشاهانه ملامتدر بو
سزه بندن نقصور ایتدی ظهور | ایشیدوب دیدی آکا شاه غیور
سری فاش ایلینک حالی بودر | عهدی نقض ایدەنک احوالی بودر
اعظم جرم خدمدر بو قصور | سر مخدومی کتم اوله بزور
دادرم ایدی ولی النعمت | ایتمدك سرینه آنك دقت
اعتماد اولدی سکا عین خطر | اولدی حقك بو جزای اکبر
ایتدیلر آنی سیاست درآن | ایتدی تقدیر او شهنشاهی جهان

در فضائل علوم

(قال علیه السلام الناس رجلان عالم ومتعلم ولا خیر فیما سواهما وفی حدیث آخر ساعة من عالم متکئ علی فراشه ینظر فی علمه خیر من عبادة العابد سبعین عاما)

مجلس اهل علمدر دریا | بولنور طالبه دری یکتا
مبتدانك خبری مبتدی یه | کوستورر علم نحو دەمایه
علم صرف ایتدیروب بیان تصریف | ایدر اجزای مثالی تألیف
منطق سائرنه ایتمه قیاس | راه تقلیددن ایدر آدمی پاس
آنی تصدیق ایدر ارباب یقین | که قواعدلری کلی ومتین
باخصوص مبحث صغری کبری | منتج سود وسزای اطرا
بلنور آندە قیاس وبرهان | سلب وایجاب اولنور در اذعان
حاصلی آکا رعایت دائم | ایدر افکاری خطادن سالم
علم حکمتدە مقولات عشر | هر بری اهلنه دربر جوهر
حکما قولی عقول عشره | کرچه صغرزسه ده عقل بشره

اصطلاحاتی باری بلمك — الده سرمایه كبیدر بی شك
هیئتك دوری اكرنا معقول — ینه تحصیل ایدر ارباب عقول
اصطلاحاتی اكركیم وافر — كرهٔ ارضه یا شمسه دائر
هندسه علمی جهانده الزم — موقع حربی كوزتمكدر اهم
دخی وار نیجه فوائد آنده — بیلمامش قدرنی سنبل زاده
اصطلاحاتی غریب شكلی غریب — اولدی مجملری پركار عجیب
علم فقه ایله حدیث وتفسیر — علم نافعله اولندی تعبیر
وارد رهر برینه بشقه اصول — آنلر ایله اولور عرفانه وصول
باخصوص علم عقاید الزم — اهل اسلامه بودر امر اهم
اهل سنت بولنی ضبط ایله — رشتهٔ قلبی اكا ربط ایله
اعتقاد اوزره اولان عصیانی — عملا ذنبه قیاس ایتمه آنی
حشر وبعثی صاقین ایتمه انكار — عالمك ایله حدوثك اقرار
علم آداب اوقیوب بحث ایله — منع ونقضی بیلوب آندن سویله
ایلمه دفع سند ایله مقال — بس مساوی ایسه ایله ابطال
قیل معانیده كه كسب ملكات — كشف اوله طبعه ره جزئیات
اوقو مفتاح ایله تلخیصی همان — مقتضی الحالی ایدوب دراذعان
ایدرك آكا كلامی تطبیق — قیل خطا ایله صوابی تفریق
ایله كوشش بیله سین علم بیان — بحر معناده اولورسون جویان
هم حقیقت نه ایمش اول عارف — استعارات ومجازه واقف
بو قدر انشاكبی عالمده هنر — اهلنك قدرنی بالاتر ایدر
شعری حكم ایله بیان ایتدی رسول — معنی حكمه بلور اهل عقول
جزم ایله بیل كه قلوب شعرا — مخزن فیض جناب مولا
حاصلی فائده سز یوق بر علوم — جمله سی اهلنه رعنا معلوم
حل اشكال ایدر ارباب علوم — آنی تشكیل ایدر اصحاب علوم

حكایه

وار ایمش اهل مراق برصیاد   صنعت صید ده بهتر استاد
وضع دام ایلدی برصحرایه   کندی دورمش ایدی برتنهایه
کلدی اوچ کیك دری دامه جوار   دامه اولمقسزین آنلرده دچار
کوشنه کلدی برآواز قریب   کوردی دوعالم ایدر بحث غریب
ایتدی عالمره کم بسط نیاز   قرب دامده کیلسون آواز
کوش ایدوب مرغلر ایدرچونکه قرار   جکدم اول اوچ قوشه رنج بسیار
دیدیلر بدسخن اولمز مقبول   اکر اولمز ایسه قسمت محصول
اولدی راضی اکا صیاد ناچار   اولدی قوشلر دخی دامه دوچار
ایتدیلر بینلرنده تقسیم   ایلیوب حصه‌لرین هم تسلیم
بحث سابقلرینی ایتدی سؤال   بحث خنثی دیدیلر دورمقال
صوردی خنثی نه دیمکدر عجبا   دیدیلر کم نه مذکرنه نسا
ضبط ایدوب آنی او شخص صیاد   اولدی بوسود ایله طبعی دلشاد
صید ماهی املیله فردا   ایلدی دامنی وضع دریا
چیقدی برماهیٔ بیمثل وهمال   شاهه تقدیم ایدوب آنی درحال
شاه آنی کورمامشیدی قطعا   ایتدی تحسین ایله لطف اوفا
حاضر ایدی براخسای ندیم   دیدی ای شاه همکار کریم
اولدی برماهی‌یه بونجه احسان   برج اسراف وتلفده تابان
شاه دیدی چونکه اولندی اعطا   ردنك راهی بولنمز قطعا
دیدی شاها بوخصوص امریسیر   بودر اول مشکله رعنا تدبیر
جلب صیاد اولنوب ای شاها   صورلور آنکا بوماهی عجبا
که مؤنثمی مذکرمی عجب   ایدرز حالنی سرعتله طلب
قنغی شقین ایدرایسه اتیان   کذبنه حمل ایله آنی درآن
ایدرز نقدی اودم استرداد   پرنجالت ویرر آنی صیاد
بوقرار اوزره اولندی احضار   صوردیلر آنی بورسمه حضار
دیدی صیاد که اوماهی خنثی   نه مذکر نه مؤنث شاها

ایشیدوب شاه آنی اولدی مسرور | ویردی صیاده عطای موفور
طالب علم ایله جزئی الفت | اولدی بادئ نقود و نعمت

در قبول پند و نصایح

(قال علیه السلام المؤمن اخو المؤمن لایدع نصیحة علی کل حال)

نصح و پند ایلیوب ارباب رشاد | اید یجک راه رزینه ارشاد
ایله دائم آنی آویزهٔ کوش | تا اوله ذاتکه سرمایهٔ هوش
جملهٔ پند کلام عقلا | ویرر آیینهٔ اذعانه جلا
فن اخلاقده چوقدر تصنیف | بنده ایتدم بنوزیبا تألیف
اولدی آرایش اخلاق حسن | هم حکایاتی مثال کرزن
نظم اولندی نیچه خوی حدیث | بلور اربابی نصاجت تحدیث
حرز جان ایله مدام عزت ایله | آص ثریای دیله رغبت ایله

حکایه

برشمرده ایکی بط ایدی رفیق | دخی بر ضفدع اولندی ترفیق
ایتدیلر نیجه زمانلر الفت | اقتضا ایلدی برکون فرقت
بطلره ایلدی یعنی ایجاب | بروقت ترك وطن ایله ذهاب
غوکه چون ایلدیلر عرض وداع | ایلیوب راز فراقی اسماع
ایشیدوب غوك آنی ایتدی افغان | دیدی لایقمی رفیق جانان
شمرفرقته قویوب عزم ایده سز | دوشوروب بحر غمه سز کیده سز
مطلقا بنده عزیمت ایدرم | بال همت ایله البت کیدرم
دیدی یاران آکا برراس اما | سنده خفت کورینور نوعما
عهد مزده ایده سین ثبت وقرار | حرکت ایتمیه سین هیچ دیار
نقدر ایلسه لر بط خطاب | کسه به ایتمیه سین قیل وجواب
بویله اولورسه رفاقت ممکن | برعو انقل و عزیمت ممکن
غوك بوقرل اوزره ایدب عهدیمین | ویردیلر آغزینه برچوب اول حین
یاپشوب ایکی طرفدن بطلر | آچدیلر اوجه همان بال و پر

آنلری کوردی اهالی قرا — کورمامشلردی نظیرین قطعا
بو العجب حال دییو جمله نظار — هربری سویلر ایدی برگفتار
غوکده قالمدی صبره طاقت — دیدی چشم رقبایه لعنت
آچلوب آغزی اودم ایتدی نزول — بطلرك طبعی اولوب آنده ملول
نفسنی ایلدی آغشتهٔ خاك — ایتدی بیچاره یی خفت اهلاك
سرزنش ایلدی بطلر درآن — که چکرد کلمین پندی زبان
اکا دیراهل خرد کیم عاقل — اصدقا نصحنی اوله حامل

(قد قال عز وجل فی تنزیله الذکر الحکیم)
(والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم)
(ذیلیه من الاثار النافعة النفسیه)
(الآثار النادرة فی الضروریات البشریة تاسوق العالم علی الخدمات)

مبدع کارخانهٔ هستی و امکان وترتیب دهندهٔ نظام السنیة السلطانیة کون و مکان استغنت وحدانیته عن احتیاج الدلائل والبرهان حضرتلری تکوین کائنات وتمزیج اسطقساتی سرادق (کنت کنزا مخفیا) دن (احسن کل شئ خلقه) مرآتنده عالم شهود مضایع بدایعنمود ایدوب اصداف لآلئ ملکات وکمالات نفسانیه اولان اصناف بشریه یی مهذب الاوصاف (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) ایله باهر الاتصاف ومیانهٔ سلسلهٔ جنس حیوانیده قوهٔ ناطقهٔ عاقله ایله مظهر الطاف واعطاف بیوردیغی وجهله جملهٔ نوع انسانی جنس بیننده علوم وصنایع ومخترع غرائب وبدایع وسعی فی المعاش واکتساب اسبابیله من وجوه شتی تحصیل وتسویل غداده اعمال وانتعاش مثللو خواص متعدده ایله امتیاز واختصاصه نائل وخزینهٔ غیب لاریب پروردگاریدن شکر وثنا یاسنده قدرت قاصرهٔ بشریه ده عجز وقصور منظور وروده نما ولان انواع وظائف آلای ونعمایه واصل اولدقلری مثللو (یا عبادی انی حرمت الظلم علی نفسی وجعلته

(تسویل) تزیین ایت

مجرایلدکم فلا تظلموا) نزال عنداتعنوان آل بسنك كلاكت عالم
شهادتده فیضانی مراد سبحانی (واذا اراد الله شیئاً هیأ اسبابه) غزاسی
او زره کردانی آسیای امور عالمی فیضان اسبابه تعلیق بیورمق
مجرای عادت یزدانی اوله رق مفاسد و غلمی رهگذر عباددن بکف
وما نع ورانع وقامع اولور حاکم وازع ودافع وسلطان قاهر ساطعك
وجودنه احتیاج ایله دخی تفردلری قرار داده اصحاب هوش
وخرد وابتدای آفرینش آدمدن بودمه دکین کردان ایدن دولاب
عجاب شؤنات بدیات ایله دخی نزد روشندلان وعند تواریخ شناسانده
مؤیددر نوع بشردن ماعدا خلقت حیوانیده بوانان مخلوقاتدن
نحل وجرادك غیریده بو خاصهٔ طبیعه‌نك وجودی نابود ونحل
وجرادده وجودی دخی نوع انسانیده اولدیغی مثللو طریق فکر
ورویتله اولیوب مقتضای فطرت وهدایت الدرق بطریق الالهام
ایدوکی مشهود ایقاظ ورقوددر (اعطی کل شیء خلقه ثم هدی)
چونکه اصطلاحلرنده اجتماع معناسنه اولان مدنیتله حکمای مسلمة
الآرانك (الانسان مدنی بالطبع) قول راسخ المعنالری اقتضاسنجه
نوع بشره اجتماع ومدنیته لزوم وضرورت امر مثبت ومعنای عمران
جهان بودقیقهٔ معتادن عبارتدر (وبیان الاجمال) چونکه مبدع
حکمتخانهٔ دنیا حق سبحانه وتعالی حضرتلری صورت احسن
خلقت بشریه‌یی برکیفیتله ترکیب وایجاد وبر صورتله ترتیب وآباد
بیورمشدرکه ظهوردم تعطیل اجل مؤجل قوای روحانی‌یی تصرف
جسمانیدن معطل ایدنجه‌یه قدر زمان مقدرده ساحهٔ ملسای
دنیاده صحت حیات وبقا متوقف التقاط والتقام وانهای غدا
اولوب ترکیب بشریه‌ده کائن قدرت وفطرتله دخی التماس تحصیلنده
مظهر اهتدا وارائهٔ راه هدا بیورمشدر (الحمد لله الذی هدانا لهذا
وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله) وفقط تلفیق وتدارك غداده

(نحل) بال آروسی
(جراد) جراده نك
جمعیدرچکرکه معناسنه
(رقود) رکوع وزنده
نائم معناسنه اولان راقدك
جمعیدر اویومش کمسه لره
دینور

شخص واحدك حوصلهٔ قدرتی کافی وبلا استنجاد اعداد لوازم
ضیافت ذاتیه سنده یلکز تلاحق دست وفکرتی وافی اولمیوب مثلا
یلکز حنطه‌دن غداء روزمره‌نك تهیئه وتحصیلی بهمه حال طحن
وعجن وطبخه محتاج ومن غیر علاج اکل حب ایله اکتفا فرض
اولنسه تحصیل حب ودانه دخی زرع وحصاد ودرس مثللو اعمال
کثیرهٔ سائره‌یه بدیهی الاحتیاج اوله‌رق بونلردن هر برلری ایسه
بالبداهه صنایع متعدده‌یه مرتبط اولان آلاتك تهیئه‌سنه وبالاخره
احداد ونجار وفخاری مثللو دستیار و مواعین کثیره‌یه متوقف
اولمسیله بهمه حال خاصیت انسیت مترتب ایجاب خلقتلری اولان
ابنای نوعنه (لی قبلك تلنة) وادیسنده اظهار استعانه ویکدیگر
مقدور صناعیه سین صرف ایله اعانه‌یه احتیاج ومجبوریندائمیلری
امور بدیهیه دندر زیرا حکمت بالغهٔ صمدانیه ایجابنجه شخص
واحدك پیرایهٔ خلقتی اولان سرمایهٔ قدرتی کافهٔ صنایع محتاج
الیهانك جمع وادخارنه مستوفا اولمسی مرآت استحاله‌ده جلوه نمادر
ومشیت پرحکمت ازلیه اقتضاسنجه جنس حیواناتك عداوت
وپیکار طبیعت وشعاری اولمسیله مدافعه ومقاومت ابنای جنسنه
ونفسنك حفظ وپاسنه مخصوص بر عضو ایله باهر الاختصاص
اولوب انجق نوع بشرده بومثللو هیجا ومدافعه‌یه وافی اعضای
جارحه اولمدیغی جهتله خدمت قوهٔ متفکره‌یه ملازمتله تهیئه کردهٔ
ایادیلری اولان صنایع بدایع الآثار وساطتیله قرون ناطحه‌یه بدل
زماح سفاح ومخالب جارحه‌یه معادل سیوف ذی نجاح مثللو آلات
متعدده اعمالی مهمات ضروریه‌دن اولدیغی مثللو احضار اسلحهٔ
بیشمار ایله دخی فرد لبس بیظهیرك جنود نا معدود سباع عجم قوی
الاقتداره مقاومت وازالهٔ اضرارنه قدرتیاب وآزادهٔ نهیب واضطراب
اوله‌میه جغی جهتله بوبابده دخی تعاون وتظاهره احتیاج کلی

(الاستنجاد) معاونت طلب ایتمك

(فخاری) چناق چوملك درستی وبرداق دوزوجی

(التلنة) بضم التاء واللام وتشدید النون ویجوز فتح التاء حاجت معناسنه مستعملدر

(پیکار) جنك وقتال

(سفاح) یقال رجل سفاح ای سفاك وسفح دمه ای سفکه

انسانی وارستهٔ پیچ وتاب ارتیاب در بو مقدمات مسلم المفاد ایله
ضرورت اجتماع وتملم بنی آدم نتیجه پذیر اولهرق (الاجتماع ضروری)
ضابطهٔ مضبوطه سی نظر مناظره و اعتراضدن منحطه در
بوتقدیرجه اسلحه وامر اجتماع مزیل استیلا وهجمهٔ سباع شجاع
ایسه ده طبیعت حیوانیده مایهٔ مخمره اولان ظلم وعدوان داخل
جنس حیوان اولان انسانده دخی خاصهٔ لازمهٔ حیوانیت ایدوکی
نمایان اولهرق امر اجتماعك استتباع آشوب ظلم و پیکار و استبداع
کرندزرش وازارایده جکی ودافعهٔ هجمه سباع اولان اسلحه جمله
مجتمعینده معده وآماده اولمسیله دفع عداونه وفا ایتمیه جکی درکار اولوب
حکم وازع مکلفك یعنی قدرت وقوهٔ قاهره و بسالت ومکنت ظاهره یه
مالك برملیك قدموس غالب ومنصفك ظل افکن سریر حکمرانی
وجلادت بخش اریکهٔ قهرمانی اولهرق احد مجتمعینك آخره اطالهٔ
دست اعتساف ستمکریسنی مانع وزاجر ونصب خیام سیاست ومعدلتله
احقاق حقوق انامه متبادر ومقتدر اولمسی فذلکهٔ ضروریات
بشریه وخاصهٔ طبیعیهٔ انسانیه در (السلطان ظل الله فی الارض
فاذا دخل احدکم بلدا لیس به سلطان فلا یقیمن به حدیث شریفی
بومقالی تأییده کافلدر) نتیجهٔ معتنای اطناب مقدمات چونکه عمرانیٔ
عالم وزندکانیٔ بنی آدم وجود پادشاهی یه التجا واحتیاج ایله بازار
حصولده رواجکیر اولمقده بولندیغی نتیجه پذیر اولدیغنه وتمییز نقیضین
سخط ورضا وتفریق فریقین ضلال وهدا ایچون حضرت مالك
الملك بیچون وچراد قایق عمیق الغور حکم خفیه یه مبتنی ملل وشرایع
مختلفة الفروع ومؤتلفة الاصول ایله ارسال رسل وانبیا ومختوم
مهر ختام اولان شریعت ناسخهٔ سید الانام ایله (ورضیت لکم
الاسلام دینا) احکامنی طریق اصابترفیق اهل السنه اوزرینه
تنفیذ واجرا ضمننده استخلاف ملوك وسلاطین ایله تنظیم احوال دین

(تملم) جمع اولمق

(زرش) اور شماق تضارب کبی

(قدموس) ملك عظیم الشان

ودنیا بیوردیغنه بناء کافهٔ زبردستانك قاطبهٔ فرمودهٔ پادشاهی‌یی (واولی الامر منکم) رسن متینیله بستهٔ کردن انقیاد واطاعت ایدوب (مصراع) بیورفرمانك اولسون جمله خدمت جانه منتدر) ترانه سیله مالا و بدنا اغور رفیض کنجورملوکانه‌ده ابراز احاسن خدمت ومعاونت وصداقت وغیرت وتحمل کربت ومشقت وزحمت وذلت و نقمت و اضاعت مجازات تهمت و سیاست وراه سنك اندازی قصر نظام وآشوب وکزند واهانت وخباثتدن محاباو پرواواحترازومجانبت بایستهٔ ذمت رعیت اولدیغی (السلطان ظل الله فی الارض فمن اکرمه اکرمه الله ومن اهانه اهانه الله) حدیث شریفیله‌دخی مؤید ومثبتدرتا که قوام نظام عالم وحسن معاشرهٔ بنی آدمه خلل وذلل طاری اولمیه بنابرین حکمای هوشمتین خردقرین شووجهله پیرایه بخش کوش جهان اولمشدرکه جسم انسانیدن عضو واحد نازائدی برنفس مجتمعة الاعضایه فداو شخص واحدی نفوس متعدده‌دن مرکب اولان اهل بیت ایچون افناو براهل بیتی برقبیله‌یه و برقبیله‌یی بربلدهٔ معظمه اغورنده المحاتجویز کردهٔ اولی الاراء اولدیغی مثللو موقع مخاطرات ومهالکده نفوس جامعه سیله برابر برشهر معظمك بلکه بلاد متعددهٔ جسیمه‌نك وجود میامن بهبود پرسودی اقالیم کثیره‌یه فائده رسان اولان ذات خلافتسمات پادشاهی‌یه فدا وافناسی عهدهٔ مظله نشینان رعایایه واجب و بوبابده (ترك الخیر الکثیر للشر القلیل شر کثیر) کوشواره سی زیورصماخ اذعان اولنمق امر واجبدر (سبحان من ارشد نظام العالم

(آشوب) فتنه وغوغا وهرج ومرج وانفعال معنالرینه (بایسته) کرکلو وضروری معناسنه

﴿الآثار المقبولة فی الوظائف السلطانیه﴾

منطوق براعهٔ قدرتی (یفعل الله مایشاء) ومدلول احکام حکمتی (تؤتی الملك من تشاء) اولان حضرت مستغنی‌ٔ بیچون وچرا سلاطین عظامی طبیعت وسرشت انسانیه‌یه جزء غیر مفارق قلمغی ضرورت اجتماع طبیعی ایله مؤید ومبرهن

بو روب واشرف والطاف مخلوقات ومهبط ملكات وكمالات اولان
نفوس بشريه برمقتضای (كل مولود يولد على فطرة الاسلام)
اصل فطرت كامله و قوۀ ناطقۀ عاقله لری ايجابنجه دائما خصال
بر وخيره حب ومودت وخلال قبح وشردن مباعدت اوزره اولوب
وشر شر جزء ماهيت انسانيه اولان قوای حيوانيه دن عارض
اوله رق خاصيت ملك وسياست ايسه حيثيت انسانيه يه مترتب
اولسيله جهت حيوانيتك مدخلی اولمديغی تفصيلات سابقه دن
مستبان اولمشيدی ومع ذلك خلاصۀ معنای معتنای ملك وسياست
بين العباد اجرای احكامده خالقه كفالت وحقه خلافتدن عبارت
اولوب (وليس بظلام للعبيد) اولان حضرت رب مجيدك بين العباد
جاری اولان كلاب احكام آلهيه واوامر صمدانيه سی فوايح مسكيۀ
خيريه ايله ممزوج وريا وارادۀ سبحانيه سی (فاستقم كما امرت) مؤداسی
اوزره مجرد شهادت شرايعله مصالح انامه رعايت مركزنده رونما
وشائبۀ تعفنات شريه دن معرا ومبرا واكرچه صفت خلق
وتكوين خيرا وشرا ذات احديتنه مخصوص ومنحصر ومراد
اليهيسی متعلق اولميان برفعله فرد آفريده غيرمقتدر ايدوكی نزد
ارباب يقينده غيرمستتر ايسه ده (مريد الخير والشر القبيح ولكن
ليس يرضى بالمحال) مزاياسی اوزره منشأ افعال شرار جهل
وشيطان اوله رق خارج دائرۀ رضای خيريت ارتضای حضرت
كبرياد ربنابرين ملوك عظام حضراتنك جهت طبيعت انسانيه يه
رعايت وايجاب كفالت وخلافته حرمتی وظيفۀ شريفۀ سلطنت
اتخاذيله مناسب سياست اولان طريق فيض رفيق خيره سلوكی
التزام وعد اقصای مرام بو رملری پيشين مهام وباعث سازمندیٔ
احوال انام در وظائف محترمۀ خلافت اكثر من ان يحصى وكتب
اسلافده دلائل وبراهين ايله جلوه نمای سطور املا اولوب بو مختصر

(شر) بالضم عيب وبالفتح ضد الخير الاول للاول والثانی للثانی

ماخضرده التزام تكاكؤ واجتماعى بيرون حوصله‌ٔ بضاعه
ايسدده كليا ترك وطنى دخى رواكردهٔ كلك نادره ذاى ابهر التقصير
اوله رق بعضاصدف اللآلئ آثارمز اولان ذيليهٔ ثمار الاسماره ده
مندرج كلمات حكماى تجربه آموزدن التقاط و بعضا جانب وطندن
بالمعيه نقلنه قدرتياب اوله بلديكمز چند جلد كتب داخلنده
كائن رسائل فن اخلاقدن استنباط اولنان فرائد مرغوبه يه شبه
بى قيمت خواطر بالعلاوه اجزاى عنبراى دنيادن مقدارذره و درياد ن
برقطره اولمق اوزره كمال عجز وناتوانى ايله كشيدهٔ رشتهٔ تسطير
و پيرايهٔ كردن تحرير قلنمشدر (ومنه التوفيق) اتفاق آراى حكما
بومركزده جلوه نما اونيرافكارلرى بوساحه ده پرتو افزاى تحرير واملا
اولمشدركه قانون عدل و دادى دستور العمل و پيشنهاد ايدوب
بناى سلطنتى معمار سياستله معمور و آباد وعرصهٔ پهناى ممالكى
انوار معدلتله پرنور واشعه دادايدرك نسيم رعيتپرورى ايله صفا
بخش درون افراد رعايا وجليس اريكهٔ (اعدلوا هو اقرب للتقوى)
اولمق نخستين سيرت ستودهٔ تاجداراندر پيرايه بخش تالار مقام
اولمغه شايان ونزيه اولان تشبيه موجب التنويه وجيهه‌دندركه (العالم
بستان سياجه الدولة والدولة سلطان تحى به السنة والسنة سياسة
يسوسها الملك والملك نظام يعضده الجند والجند اعوان يكفلهم
المال والمال رزق تجمعه الرعية والرعية عبيد يكنفهم العدل والعدل
مألوف وبه قوام العالم العالم بستان يرجع الى اول الكلام فهذه
ثمان كلمات حكمية سياسية ارتبطه بعضها ببعض وارتدت اعجازها
على صدرها واتصلت فى دائرة لايتعين طرفها) يعنى عالم ودولت
وسياست وملك وجند ومال ورعيت وعدلدن عباره اولان هشت
امور بردائرهٔ متسلسله دن مركب ابواب مانند آلات وابو رواسيا
فقدانىٔ واحدى جمله سنك قوام كردانه خلل وعلل طارى ايده جكى

(التكاكؤ) التجم...

(شبه) برنجدن مصنو...
بونجق

(نخستين) اولين ديمكدر
(تالار) ديوانخانه (نزيه)
موجب اللوم‌دن دوراولان
(التنويه) بركسه‌يى تعظيم
ايله مناقبنى تشهير ايله
شان وشرف ويرمك

بيدر (وتخلقوا باخلاق الله) افسر جوهرنى زيور سر سعادتى ايدوب حسن خلق وحلم ورفق ايله توسيع ممالك درون پيرومق كردار پسنديده وشنشنه مذكوره‌نك مبناى بيت دلنشين سعادت دو كيتى اولديغنده (من سعادة المرء حسن خلقه وكاد الحليم ان يكون نبيا) حديث حكمت مفادى مژده رس صماخ اصحاب اخلاق حميده در واحاسن اوصاف سلاطين اولان سماحت وشجاعت رجحانى كشتزار حكمتده نمادار اولمشدر چونكه شجاعت لزوم دائمى تحتنده اوليوب اقتضاسى ميدان معركه وپيكاره خاص وسخاوت وجودك عموم مخلوقاتى حصه‌ياب ايتمه‌سى خزانه امكاندن بيرون اولوب بعض خواص باهر الاختصاص وعطر منافع حلم ورفق ايسه فرحترس مشام عام وخاصدر حتى دانه نثار عرصه حكمت اولان بر حكيم دانا دلدن مجموع مباه اخلاق حسنه بر آرزن كلامده مجتمعه اولمق مقدور حوصله تعبيرميدر وادپسنده سؤال اولندقده اطفاء لهيب غضب مستجمع محاسن اخلاق لازم الاجلال وشرارهٔ خشم وحدت مستتبع جملهٔ قبايح اعمال وفضايح افعالدر ديو كرداركملك سرچشمه قاطبهٔ محاسن اخلاق اولديغنه سوق مقال ايتمشدر انجق بر فحواى (خير الامور اوسطها) درجهٔ متوسطهٔ معتدله‌دن غلا وخروج ايله ضعف وعجزه محمول اوله‌جق مرتبه‌سى ساقط نظر اعتبار اولوب وصمت ظلمدن معرا وتكدير لجهٔ درون خلقدن مبرا اوله‌جق صورتده عنف وغضب دخى سيرت ستودهٔ ملوكدر تا كه رخسارهٔ سلطنت لآلى وياقوت جمال وجلال ايله پيرايه كير اولوب قبله نماى قلوب مقربان وامرا وسائر حشم ورعايا بين الخوف والرجا (تقدم رجلا وتؤخر اخرى) هيئتنده كاه غرور ايجاب حلم ايله تسليتما وكاه بيم غضبله مركز جرأتدن اعادهٔ پا ايدرك

شنشنه بالكسر خلق وطبيعت وعادت

(دو كيتى) ايكى عالمكه عالم دنيا وعالم آخرت

(كشتزار) كاف عربينك فتح وكسريله اكين يرى معناسنددر

(وصمت) عيب وعار ونوع معنالرينه

(حشم) خدم معناسنده

نظـام ملك وسلطنت وارستهٔ تطرق اختلال اوله رق نه ارباب
اخلاص وصداقت بهرهٔ عنایت بیکرانه ونوازش متلطفـانه دن
نا امید ونه ارباب امذار وافساد هراس احساس سیاستدن بعید
اوله الغرض طبیب حاذق احوال بیچاره کسب وقوف تام ایتمدکجه
وعلامات نبض وقاروره سیله قعر کیفیت علتنه یتمدکجه ترتیب
مداواته شروع ومباشرتدن مجانبت اصول طب وحکمتدن اولدیغی
مثللو تاجداران روشندلان دخی وزرا ووکلا ومقربان وامرا سنك
حقیقت حاللرینه نبضکیر تحقیق ونفرس اولوب بعـده ترتیب
اسطقسات معاجین مجازات ومکافاتلرین استعداد شؤناتلرینه
توفیق ایله ترتیب وتلفیق بیورمق شرائط سیاستدندر کذلك نقاط
جرائم کنهکاران سپهر ویانی کزلك عفو وصفح ایله تراشیده وامحا
سرشت پسندیدهٔ اولی الآرا اولوب اولمرتبه دکلکه اراذل واوباش
شاهق جبال فتنه یه عروج ایله ارتکاب فحش ومفاسده جرأت پیدا
ایدرك نظام اسایش انامی مخل وقلوب رعایایی مملو اوله ومصادرات
نامعقوله یه مؤدی واخلال احوال زیردستانه بادی اولمیـه جق
صورتله جمع وتلفیق منال وخزائن احسن منش ومترتب ذمت
کوشش داوران اولوب صون اعراض ملك وسلطنت ذیلنـده
صرف واتلاف دخی عند سرمایه داران عقل وانصافده محمول
اسراف دکلدر واساطین سلطنت اولان وزرا ووکلا وقرناو
وصنوف داعیان وبندکان صدق احتوالك مرغزار ترفهلری دائما
ابر عاطفت واحسان وعنایتله فیضیاب ورشتهٔ قلوبلری مضایقهٔ
احوال ودیون موجب الملال ایله پیچ وتاب اولمقدن صون ورهیاب
بیوریلوب تازیانهٔ شوق وغیرتلری اولور معاملات لطفیه ایله نشئه یاب
وآسوده البـاب بیورلمق (بیـت) سائلی اهل کرم اج ایتمز
(برقپویه دخی محتاج ایتمز) مؤداسنجه اقتضای شان معلا ارکان

(الامذار) افساد ایتمك

(تازیانه) قمچه وسوط معنـاسنه تخفیـف ایله تازانه دخی دینـور

شوكتلريدن (بيت) آدمی بنده ایدن لطف وکرمدر یوخسه * پادشاه
ایلیه مزمردم آزاده یی قول) ووظیفهٔ فرمانبرداری وشکرگزاری
حضرت باری یی ذمت خسروانه لرینه متحتم و واجب وانقیاد
ومطاوعت فرمان الهی یی امره واصب اولوب (ولئن شکرتم لازیدنکم)
عطایای الهیه سیله توقیر خزائن اجلال وسلطنت وجلب فیوضات
اقبال وموفقیت وآسایش رعایا و برایا واندفاع مصائب و بلایا ایچون
فرائض حمدیی اداعقبنده واوقات سائره واماکن متبرکه ده دوچشم
خونپاشی همان (عینان تجریان) ایدرك اسالهٔ دموع تضرع ودعایه
مواظبت بیورمق مهد ین اداب وامور ایدوکی امرغیر مستور وتبر
دعای سلاطین عدل احتوا (ثلاثة لایرد الله دعاءهم الذاکر الله
کثیرا والمظلوم والامام المقسط) حدیث شریفی مؤداسی اوزره
هدف قبوله سریع الوصول اولوب سلاطین اسلامیه نك هر بر لرنده
تمش ولی قدرقوت معنویه اولدیغی اثر صحیحی مشهود ومنظور در
(بیت) عنان شاه اگر بر آسمانست * دعا از دست بالاتر ازانست)
ولغزیدهٔ مزلق انقلابات مؤلمة القلوب اولان خاندان وکشی زادگان
واهل عرفان برگشته حالان روزگار وسرگشتگان ادوارك راه
نورد زینهار ایله فتادهٔ حضیض مذلت اولمسنی تجویز بیورمیوب
(ارحموا عزیز قوم ذل) مفادی اوزره مرهم کرام ومرحمتله جبیره
بند زخم اختلال حال و بلالی اولمق احسن طرازسجیهٔ مکارمکاریدر
ودائما اشعال فانوس معدلت وانصاف ایله ظلمات ظلم واعتسافده
زیردستان رعیتك فتادهٔ چاه پریشانی وابراده وفزعلرینك محیط
رخسارهٔ آسمانی اولمسندن احتراز وفرار (وان الله لا یحب الظالمین)
آیهٔ کریمه سینی سرسطر صحیفهٔ افکار ایتمك شقهٔ رایات فلکسای
بختیاریدر (بیت) اوقدر گزلرینی آه اوقی یلدرمشکیم * گوزقپرخوف
ایله شب تا بسحر یلدزلر) ودو شهبال دولت وسلطنت و نظر

(گزاری) کاف عجمینك ضمیله وزا ایله ذال یزانلر غلطدر اداء شکر معناسنه دربو وجهله سودی مرحوم تصریح ایتمشدر (واصب) واجب

(المقسط) ای العادل

(راه نورد) سرعتله یول طی ایدیجی یه دیرلر نورد دیدن دورمك وطی ایلمك زینهار) معانیٔ متعددهسی اولوب بومقامده افسوس وتعجیل معنالرینه حملی صحیحدر (جبیره) عربیده زقرق وجقق اعضا صاره جق اغاج پاره سیدر

(شقه) قطعه وپارهٔ ثوب
(رایه) علم وسنجاق

نصفت ود قتده باعث عمران ملك وملت اولان عساكر نظامیه
وخزائن جلیله‌نك حوصله‌ٔ وسعت رعیت واقتضای وقت ومصلحته
تطبیقا تكثیر وتوقیرنی جملهٔ مهامه تقدیم بیوروب علی مراتبهم
جنود نصرتموعود شاهانه‌نك آسایش حال وترفه باللرینی موجب
اولور ارزاق والبسه ومعاشلرینك تنظیم واعطا سنده ومزاج
عصره توفیقا بر منطوق (الحرب خدعة) تعلیم صنایع حربیه‌ده
وهرآن وزمانده وبالخاصه میدان مصافده علی رتبهم مافوقلری
اولان ضابطانه انقیاد ومطاوعتلرینی مؤسس اولور قوانین
مخصوصه ترتیبنده ولوازمات حربیه ومهمات سفریه‌نك احتیاطیه
اوله‌رق اعداد وحفظنده خزانهٔ افكار وهمتی بیدریغ واجرا
وایجاب ضروری تحقق ودرجهٔ امكانی تفوق ایتمدكجه نقود
موجودهٔ خزائنی نابمحل اتلاف واسرافدن حمایتله واردات
سنیه‌نك مصارفات مرتبه‌یه غلبه وفزونی مهمهٔ لازم الاعتنادن
عداولنوب هرحالده ظلم وپیكار رعیتی مستلزم اولمیه‌جق شاهراه
ایله منهاج وارداتك توسیع وتسویه سنه صرف یارامقدمهٔ رسائل
مصالح ظلال خدادر وسوانح مصالح جمهوره معظمات اموری
بضاعهٔ مزجات قبیلندن عد ایله كوشهٔ چشم استحقار واستخفاف
ایله منظورو بردهٔ نكش واغماض ایله دیدهٔ اعتبارواعتنادن مستور
بیورمیوب حزم وعزم واحتیاطی مقدمهٔ الجیوش افكار بیورمق
نخستین مسالك ملوك توفیق قرینلدر وآراء صائبه ایله قراركیر
ودوام نظام عالمه نصیراولان قوانین وشروط ومعاهداتده التزام
ثباته اعتنا وافعال واقوال وجمیع كار وافعالده ولو بحسب البشریه
ناصواب اوله‌رق صادراولوب ندامت جزئیه سی منظور اولسه
بیله عدول وعدم ثباتدن ذات خلافتسما تنی احتمامترتب عهدهٔ
مشیرتد بیرشهنشاه روشنضمیر درتا كه (كلام الملوك ملوك الكلام)

(بضاعهٔ مزجات) متاع قلیل القیمت معناسنه در

مفادی خطخر يطهٔ اوصاف احاسن اتصافی اوله ودادورداراالمالك
فضل وهنرواوب عرصهٔ عذراءعذاردنیایه وضع بازار نام ونشان
وتزویج متاع پرند عرفات مقاصد یله ربع مسکون ذنونده تأسیس
ممالك تصانیف مقبولهٔ دلنشین وسپهسالار جنود نظم ونثراولوب
میدان سخنوریده ابرازهنرصف بستکیٔ جیوش اذعان فائده
رسان امليله زانوبزانومردمان زادكان سه زبانی بوبوی یاران
حقیقت ومجاز ایله سفیر بحیر الشعورشاعرانه وصفوف نوظهور
کاتبانه اوزره سازمند رسم وترتیب بهین ایدن عالیهمتان دیاردانشوری
واذعان حقلرنده سرمایهٔ جیب افتخار ووایه بخش صرهٔ مباهات
وعسار اولور جواهرعاطفت وعنايت ملوكانه بذل ونثاريله شوق
افزا ونشئه دار وبووسيله ايله دراغوش صدور اصحاب كمال مغبر
الظهور اولان نغزان دلشکاران نشئه بخشایان فضل وعرفانك
شکارخانهٔ ظهور وپیدا ده عرض جمال واثبات وجود نایاب مثال
ایتدیرلمسی مرکزنده تهیئهٔ بزم دلارای رغبت واعتبار بیوریلوب
ذرهای غبرای کمالات ومعارفه همت برجیس خاصیتلرینك تعلق
وتجذابی فیضت رسان اشتهار وقایچهٔ عصر شوکتی پرنقوش
مانی پسند نوآثاراولمق زمزمه فرمای عنادل شهرت وشان داوران
معار فپروران جهاندر

(عذرا عذار) یعنی دوشیزه وباکره دختر یوزلو دیمکدر زیرا عذراء عربیده باکره قز معناسنه در دوشیزه کبی

(نغزان) دلبرلر دیمکدر

﴿ الاثر الهم فی ظائف الوزراء وغیرهم ﴾

حدیقهٔ غلبای پالیز شوق انکیز تفصیلات سابقهٔ کلك نادره زای
بلاغت آمیزدن استفاده اولنديغی وجهله خلافت وسلطنت
اسلامیه حفظ دین واجرای سیاست اعتدالقریندن عباره اولهرق
حفظ دین مقتضای تکالیف شرعیه یه مبنی وامرسیاست مصالح
عمرانیه رعایتله مقتضی وبوعمران عالمك ضرورات طبیعیهٔ بشریه دن
اولديغی مثللو رعایت مصالحی دخی امرضروریدرتاکه عارضهٔ
اهمال ایله مصلحت عمرانه فساد وخلل طاری اولمه یه حالبوکه

(حدیقهٔ غلبا) دالری بربرینه قارشمش باغچه (پالیز) باغچه

(هنجـار) يول وطريق

شرعا وسياسة مترتب ذمت همت خلفاو سلاطين اولان قاطبهٔ
وظائف محترمه نك بلا اهمال بنفسه رعايت اجراسى بيرون حوصلهٔ
قدرت بشريه اولمسى جهتـله تعيين وتفريق خطط ومراتبله
عهدهٔ ذى اهلانه تفريض واحالهسى مالابد منه اولـديغى مثلاو
كافهٔ انام سلطان زمانى وراى سرادق شكره وشوكتدن مشاهده
احتمـاى جلائل قدر واعتبار ده هنجار پسند يده اولوب تمشيت
اموراتام ونظارت عامهٔ مأمورين عاليمقام مفوض عهدهٔ همامى
اولان بروز يرروشنضمير صاحب تدبير دلير مسند وكالتعظمـايى
تنويرايتمـدكجه امر خطير سلطنت صورتپذير ابهت اولمق بين
الاستحاله درحتى حضرت رسالت عليه اكمل التحيت افنديمزك عصر
سعادت نبوتلرنده رسوم سلطنت پوشيدهٔ غلاف غيبوبت اواشيكن
(وشاورهم فى الامر) ارادهٔ صمـدانيه سنك اجراسى وخلعت
تفويض مهمات عامه وخاصه نك الباسيله اعلاى قدراصحاب كزين
يوروب وجناب ابى بكر الصديق حضرتلرينى خصوصيـات
اخرى ايله باهرالاختصاص بيوردقلرندن ملوك كسرى ونجاشى
وقيصر حضرت ابى بكره وزير پيمبر وجنـاب عمره وزيرابى بكر
وحضرت عثمان وعلى يه وزيرجناب عمر تعبير ايتدكلرى كتب
تواريخده مسطرر ومحرر (وان الله تعالى ايدنى باربعة وزراء اثنين
من اهل السماء جبريل وميكائيل واثنين من اهل الارض ابى بكر وعمر)
حديث شريفنده دخى تعبير وزارتله حضرات شيخـين معبردر
(رضوان الله تعالى عليهم اجمعين) لفظ وزارت يامعاونت معناسنه
اولان موازرهدن وياخود ثقل معناسنه اولان وزردن مأخوذ اولوب
حمل اثقـال دخى بالاخره مع مفاعله معناى معاونتى مستلزم اولمسيله
معاونت مطلقه ديمكدن وياخود فتحله ملجاء معناسنه اولان وزردن
مأخوذ اولوب ملتجاى خلق معناسنـدن عبارتدر موروثهٔ دولت بنى اميه

اولدیغی وجهله معظمات امور مخصوصه یه تعیین بیوریلان ذواته
وزیر تعبیری دخی خطط مادونلرینه نسبتله عمومیٔ معاونت و یاخود
ملتجیلرینك بالنسبه کثرتنه ابتنایه مبنیدر کافهٔ خطط ومراتب
سلطانیه مرجع وملاذ اولوب انجق رتبهٔ وکالتك انوار نظر رواعانه سی
مجموع امور ومراتبه شامل ومرتبه سی احوال ملکك هر بر صفنده
مشارکت ومباشرت سلطانیه یی اقتضا رتبهٔ نهایة المراتبنه واصل
اولمسیله همهٔ مسانید ومراتبدن ارفع و بالاتر ومقر سلطنتده بولنان
وکلا تمشیت امور جمهورده وکالت مطلقه یه معین ومشارك وهر بار
سرمایهٔ فیض ومزیت اولان نظر خلافتپناهی یه مالك وهر برلری
بر خطهٔ جسیمهٔ معتنایه مأمور یتلرندن فضله مصالح عامه نك تنظیم
مقتضیاتنده دخی راه مشاوره یه سالك اولدقلرندن نائل مراتب
مخصوصه اولان سائر وزرا ومأمورینك علو قدر وخطه لری
و بنا برین تعبیر خطیر وکلا یه استحقاقلری امر مقرر والحاصل مراتب
وکلا علی مذهب بطلمیوس افلاك تسعه مثالی زیردن بالایه دکین
بر بردن اعظم واکبر ومقام وکالت مطلقه مانند فلك اثیر ادارهٔ
مقتضیات مأموریتلرنده باهر الاثر و بناء علی ذلك مسند و الاطراز
صدارت تعظیمایه انتخاب بیوریلان و بلکه وکلا اثله قریرالعین جهان
اولان ذوات فخامتك مظهر سر اصطفا ورشید الوزرا و متنفر
ظلم و بیداد و سخا وهمت وشفقت ومرحمت وعدل و سدادیله
باهر الاعتبار و مصقلهٔ نصفتی جلابخش قلوب انام و اراء صائبه
وافکار ثاقبه ایله پیرایه بخش رخسارهٔ انتظام وبرجیس احترام
ومالك نیکنام صاحب تمکین خرده بین پسندیده اطوار آصف
شعار بحر مروت واقف رسوم سلطنت فکرتی پرده برانداز جنایای
امور رکالکی مفتاح نهانخانهٔ فیض نامحصور آداب مصاحبت
ملوکه واقف مقادیر اصحاب خطط ومراتبی عارف ملاذ بیکسان

(اثیر) علی قول بطلمیوس افلاك طقوزقات اولوب زیردن بالایه بر بردن اکبر اوله رق طقوزنجی فلك اعظم درکه جمیع افلاك اوزرینه حاکمدرا کافلك اثیردیرلر زیرا افلاك سائره یه تأثیر ایدوب دوراتدیرر

کهف الامان خاطر نواز بندکان پاك کوهرینك اختر مالك سرمایهٔ
اقتضاب سالك منهاج فصل الخطاب حامیٔ بیت المال و اقف
شؤنات وقت وحال درونی شائبهٔ غرضدن عاری احوال واطواری
رنك برنك تلوندن بری حسن تدبیرنه توفیق حق یاور دافع شور
وشر فکر باریکه مالك راه اسایش واصلاحه سالك خیرخواه دین
ودولت مستغنیٔ چرکابهٔ رشوت جهاندیده کارآزموده دوراندیش
سالك منهاج تحری و تفتیش قدردان اصحاب فضل و معارف
ونقدهمتی تطیب بال فقرا ومشایخنه صارف کسل و هوشا
وتعجیلدن محترز ومتنفر بی زهو وتکبر مغیلان تعریدن دامن افشان
نکهبان زیردستان اولمسی اتفاق کردهٔ حکمت شناسان جهاندر
حکما دیمشلردرکه) قرب وملازمت درکاه ملوك ایله سرفراز جهان
اولان ذوات بو قواعد عشره ایله سلوکه مداوم اولمق مهمترین
مسالکدر اولا کانون درونده شعله نمون اولان آتش پرلهیب خشم
وغضبی هربار آب ناب حلم وشکیب ایله اطفا پذیرسکون ایدوب
تا که شراره سی کندیمه اصابتله سوزان ومحتاج علاج طبیب نااهلان
اولمیه (ثانیا) اغوای شیاطین هوا وهوسی متابعتله خرمن مزیتین
بادهوایه ویروب صفر الید حیثیت قالمیه (ثالثا) عقل رهنمایه
حرص وطمعی مستولی ایدوب شهراه استقامتنی راه سنکین سقامته
شاشرمه یه تا که لغزیدهٔ اسب دولتیله آغشتهٔ خاك پرحصاة مذلت
اولمیه (رابعا) سوانح امور ومصالح جمهورده عنان صدق
واستواری الدن براقوب رخش اقبالنی بیابان ادباره دوشرمه یه
(خامسا) وقوع وحدوث وقایع وحوادثده اقتضای وقته تطبیقا
رفق ومدارا ایله تسویه واجرایه اعتنا ایدوب ایقاظ فتنهٔ نائمه یه
سبب اولمرق شاید غنودهٔ دولت بیدارنه بادی وانسلاب راحت
انامه مؤدی اوله جقین مطالعه وهرحالده دوراندیشانه و ممتزجانه

(اقتضاب) حاضر جوابلق وقطع (فصل الخطاب) اسکات الخصم

(شور) شماطه وغوغا وقرقشه

(غنوده) اویومش وامزغنمش

حركت ايده (سادسا) صدق بی اعوجاج واخلاص تام الرواج ايله حبل خذماته متشبث اولوب مظهر مكافات (الجزاء من جنس العمل) اوله (سابعا) مركز متابعت وتسليمتده راسخدم وثابتقدم اولوب عدم ثبات ايله هدم حصن اقبال ايليه (ثامنا) عرائس افعال واقوالنه هربار آرايش استحسان ايله عرض جمال ايتد روب ارائهٔ صورت قبيح ايله باعث تنفر طبع صاف پادشاهی اولميه (تاسعا) شناور دريای امورداولدقلری حالده صدف حقانيته قرين صلاح ملك وملله بادی لآلئ مطالعات وتدابيرك استحصالنه صرف مساعی ايدوب تاكه مقبول خاص وعام اوله (عاشرا) سلطان صاف اذعان نتيجه سی وخيم برامر عظيمه شروع ومباشرتنده طريق آداب ايله مضرتن عرض واعلان ايدوب بعدالوقوع گرفتار چنگال عتاب اوليه وآداب مناصحت ملوك طريق رفق ومدارايه سلوك وجانب عنف وخشونتدن طرف ملايمت ولطفه ميل وركون ايله مبالغهٔ تعظيم وتبجيل وحرمت والتزام وظيفه كاری رعايتدن عبارت اولوب وبی هنگام افادهٔ مرام والحاح وابرامه جرأت واقدام خلاف دأب پادشاه انامدر مهم الاخطار اولان موادئ دلفريبانه حكايات وتلميحات وحسن تعريضات ايله ايما وتصريحه احتياج مس ايدن خصوصاتی احسن تعبيرات ايله افاده وانبا مهمترين مسالك وزرای اولی الآراد رزيرا سلاطين عظامه هرحالده تعظيم واحترام متحتم ذمت كافهٔ انام وباخاصه فريضهٔ رقبه وزرا ومقربان صدق انتسام اولوب (من اجل سلطان الله اجله الله يوم القيمة) حديث شريفی برهان قاطعدر وصنوف بندگان وداعيان دولتعليه‌دنك صغار وكبارنی اخوان واولاد اتخاذيله هربار جناح شفقت ورعايت وظلال تلطيف وحرمت ومعاونتده سايه دار وحمی و (ابلغوا حاجة

من لايستطيع ابلاغ حاجته فمن ابلغ سلطانا حاجة من لايستطيع ابلاغها ثبت الله تعالى قدميه على الصراط يوم القيمة) حديث شريفی مؤداسی اوزره حاجات و مستدعيات ممكنه لرينك درگاه مراحم پناه شهنشاهی يه عرض واستدعاسيله مقضی بيورمق باعث دوام و بقای مسند واجلالدر و دائما تطييب بال فقرا ودرويشان ايله هم جانب سنی الجوانب پادشاهی يه جلب دعوات بسيار وهم كندی نفسنی برمدلول (الدال على الخير كفاعله) انوار دعادن حصه دار ايتمك لازمهٔ ذمت روشندلاندر (بيت) مرادك حفظ ايسه بادفنادن شمع اقبالی ❊ انك دست دعاده راهل دل عندنده فانوسی) ووقت فرصتی غنيمت عديله وادیٔ اخذ انتقامه پويان اولمق كار مذمومدركه صاحبنی صفت مرد دندن عريان ايدر (بيت) تغافل كوستروب شرمندهٔ احسان ايدريو خسه ❊ عدودن مرد اولان فرصت دمنده انتقام المز) وهركس حقنده حقد و رهمتی صرف ايله مبذول الالطاف اولمق شعار حاتمانه اولديغی مثللو هيچ اولمازايسه چركابهٔ زيانكاريدن نضافته دقت دخی مادون ذلكدر (بيت) بودر مقبول اولان نزدنده شمدی اهل عرفانك ❊ زيانكار اولمسون بركيمسه لنفعه قادر اولمزسه) ومخلوق خدادن برفرد ذی قابليته نظر استحقار واستذلال ايله نظر ايتامك كركدركه (مصراع) سری پاپايی سرايلر جهان بربی سروپادر) و بين الوكلا مسندسامی سپهسالاريده حال شمشير سر عسكری اولان مشيردليرك آرايش صفات مذكوره ايله پسنديده شعار اولدقدن فضله ترتيب صفوف عسكری يه قادر وتدبير صنوف جهانكيريده ماهر وتمامها دريای قوانين عسكريه ده شناور وترتيب وقوماندای ميدان مصافه رهبر اولمق اوزره بركار صنايع هندسی دائرهٔ اذعان وافكارنه دائر اولمسی برهان اهليت واهل وناهلانی فرق وتميز ايله

نه بر مستحق اعلا اولان مرد البس پرهیزی حضیض مذلتده
دلریش براقق ونه بی بهرهٔ استیهال واستحقاق عارج سلم ارتقا
اوله رق نظام جنودە خلل طاری اولمق شقیندن ثغور جیوشك
حفظ وحراسی فریضهٔ ذمت همتیدر (الاثار الشریفة فی الخطاط
العلمیة) شناور دریای علم ومعرفت ویكتا سوار میدان نصفت
ودیانت عارف كنوز حكمت حامیٔ ممالك شریعت التزام فرائض
الهیه وقیام سنن احمدیه ایله مألوف ومأنوس بركات حرز تقوی ایله
دواعیٔ هفوان معاصی وذلات شبهاتدن ظاهر وباطنی محفوظ
ومحروس برذات دریا كمالاتك مسند جلیل فتوایه اجلاسی وحقندە
عانهٔ مهمهٔ سلطانیه نك ایفا واجراسی وبی بهرهٔ علم واتقا
ودیانت نادان بی اهلیتك برتقریب ایله ربودهٔ دست ناسزاییسی
ایتدرلمكدن صوت واحراسی تمشیت مصالح دینیه دە نزد اولی
الآرادە من جهة اللزوم والتحتم وعلیه الفتوی اولمسیله اول
سجادهٔ غرا بالطبع زیور صدرخطط علمیه اتخاذ اولنوب شرفبخشا
اولان ذات عصمت آیات مشیخت اسلامیه ایله عنوانطراز
اولمغه شایان ولایق ووكالت مطلقه درجهٔ نهایة المراتبنه
لاحقدر واُمُر قضا بین الناس ووقوعبولان خصوصات
دعاوینك مرآت مصفای كتاب وسنتدن عرض جمال ایدن
احكام دلارام شكال پای انام شرعیه یه تطبیقا فصلیله حسم
تداعی وقطع تنازعدن عباره برمنصب مزیتطراز اولوب تحت
وظائف خلافتدە داخل ومندرج اوله رق صدر اسلامدە بولنان
خلفابو وظیفهٔ شرعیهٔ معتنایی بالذات اجرایه اعتنا بیورمشلر
ایسه دە كثرت مشغولیت سلاطین جهان واقتضای طبیعت
وقت وزمان عهدهٔ ذی اهلانه تقلید وتفویضی اقتضا ایتمشدر
ابتدا تقلید امر قضا امیرالمؤمنین امام المسلمین جناب عمر الفاروق

(ثغور) جمع ثغر بنداغزلرینه وسائر فروج بلداندن قورقولو یرلرینه اطلاق اولنور

(شكال) عنان واایاق باغی وآت كوستكی

رضی الله تعالی عنه حضرتلرنده ظهوره کلوب مقر خلافتلری اولان مدینهٔ منورهده بعیت سعادت منقبتلرنده حضرت ابی الدردایه وبصرهده حضرت شریحه وکوفهده حضرت ابی موسی الاشعری یه تفویض بیوردقلری روایت موثوق بهادر (خیر الناس خیرهم قضاء) حدیث شریفی بیان مزیتلرینه کافی و (القضاة ثلثة اثنان فی النار وواحد فی الجنة رجل علم الحق فقضی به فهو فی الجنة ورجل قضی للناس علی جهل فهو فی النار ورجل عرف الحق فجار فی الحکم فهو فی النار) کلام نبویسی فصل قضای سیرتلرینه وافیدر وکیفیت مراتب تدریس وتعلیم وارستهٔ قید ترقیم وخلعت فاخرهٔ علم وکمالیله شرف آرا اولان علمای ذوی الاحترامك برمنطوق حدیث شریف (فضل العالم علی غیره کفضل النبی علی امته) سائر بی بهرهٔ نصاب علوم اوزرینه نمرتبه علو قدر وحیثیت وجمله دن زیاده تعظیم واعزازه رتبه استحقاق واهلیتلری اولدیغی پیرایهٔ افاق تصدیق وتسلیم اولمسیله اولمرکزده سمند سبکجولان خامه پابند شکال جف القلم اولمشدر

الآثار المنقولة فی الاطوار المقبولة

تصویر صور امورده اجتماع اقلام تدابیر اصحاب عقول وخرد یعنی رشتهٔ قرار مصالحی (من اراد امرا فشاور فیه امرء مسلما وفقه الله لارشد اموره) حدیث شریفنه امتثال دست مشاورهٔ ذوی الارا ایله عقدو بند البته مداخل ومخارجنده ملاحظهٔ احسن وجوهی مؤدی اوله‌رق نتیجهٔ فوز. فلاح وخاتمهٔ خیر وصلاح ایله هیئت پذیر رشاد اوله جغی اتفاق کردهٔ شاوران اغوار افکار واذعان درو کردار سخی نفس عبس نفسان وشعار حاتم طمع برمکی هوسان هرآن وزمان دانه همت وچینهٔ کرم وعنایتی مرغان شکسته بالان دست افلاك لعبده بازان وکرسنهٔ حبوبات عاطفت واحسان حقلرنده بیدریغ وارزان ایدوب هیئت منشا ومآربلری جلوه نمای آیینهٔ حصول

اولمقسزین تصریح، بیان دکل بلکه حاجب اطوار ومشوار وغمزهٔ معامله ورفتاریله ارائه وایمایی سزاوار علو جناب کیا بلری ایمکدن اجتنا بلری نمار شجرهٔ اخبار اولی الابصارد رحوصلهٔ تنکنای عهده سندن بیرون ویاخود دنائت طبع وهمتی امر التزامده مانع اوله جغی حرض تیرهٔ خلقتنده رونمون اولان برخصوص مستدعای اهل حاجتی سیرت وعد عرقوبده تعهد وبیان وادارهٔ جهرهٔ لیت ولعل ایله صاحب قطن حاجتی حصول رشتهٔ آماله مترقب ونکران ایتمك برفعال دروغ کویان باهر الخسران ومذموم الخصال اشعب سیرت بخیلان ووعد وتعهد واجرا وتقید حاجات اصحاب حاجاتدن استغنا ایله قولا وفعلا سیرت وصورت خیرخواهیدن تجرد وعاریت خصلت عقیم صفت دونان وصفت احتسای قارون سیمای بیهمتان وقبل الاجرا اشراب وبیان وسطکر دارده نمایان ایدوکی تصریح کردهٔ حکمای کار ازمایاندر واعدا ایله مدارا (آسایش دوکیتی تفسیراین دوحرفست * بادوستان تلطف بادشمنان مدارا) مزایاسنجه سبب حضور وراحت اولدیغی رهین رتبهٔ وضوح وبداهت وشعار اسلامیه دن اولدیغی (بعثت بمدارات الناس) حدیث شریفیله مثبت اولوب انجق بالایجاب رشتهٔ مدارا ومعاهده اشکسته وبیج وتاب اولدیغی صورتده نقود همتی صرف ایله مقابله ومقاومته سعی وغیرت واظهار اطوار مردانه وجرأت اقتضای مصلحتدرکه باغلبه ونصرتله ظفریاب اولنوب رخام روزکارده ثبت وابقای نیکنام مردی وجرأت ویاخود باد سموم مغلوبیتله افنای برك وجود ایدوب مغد وروآزادهٔ نفرین عدم حمیت ومردیت ایدلمش اولور ومحفل عقلا ومجلس علما وصلحانك حانوت عطاره مشابهتی رونمادرکه متاعیله تمتع ویکقطره کلابنه توقع اولنمسه بیله روایح طیبه وفوایح مسکیه سیله تعطیر مشام جان اولنوب خدمت وملازمتلری

(کیاب) نادر معنا سنه

(وعد عرقوب) یلان وعد

(جهره) جقرق که آنکله ایلك اکررلر (اشعب) برطمعکارك اسمیدر

(رخام) مرمر

فائده رسان ایدوکی درکار وصحبت ناخدای فسق وفجور
وجهلا ملاعبهٔ افعی وکژدمه شبیهدرکه البته نیش لعاب دهان
وزخم دندانندن ذوق چاشنی والم ایتدیره جکی امر آشکاردر
ومصاحبت والفت ارباب کرم نزد اصحاب هوش وخردده
ملتزم مدرکه انواع شفقت وملاطفتله رعونت وخشونتدن احتراز
وتوقی ویکمجلسده بیکانه یی یکانه لکه قبول وتلقی ایدوب وداد
وعلقلری الی یوم القیمة سینهٔ ثبتده بردوام وشخص لئیم ایله مجالست
عین خطا وناسزادرکه حق صحبت قدیمدن اغماض وادنا بهانه
وجزئی هفوهٔ بشریه ایله یاران قدیمدن قطع رشتهٔ ملق ودوستی
واعراض ایدوب نقش برآب آسا بنای صدق واخلاصلری سریع
الانهدام ایدوکی مسلم دانشوران انادر ورشحات ماءالورد قطرات
انبیق حکمتدندرکه خصائل ستهٔ مطبوعه ایله اراسته اولان ارباب
خلت وصداقت شایستهٔ وداد اصحاب کیاست اولوب زرنار صدق
وارتباطنده شائبهٔ اختلال وقصور ومخالفتنده رایحهٔ غضب وفتور
متصور ومنظور دکلدر (خصلت اولی) کلف معایب احبابه وبلکه
فرد واحدك عیوب وزلاتنه امعان نظر ایتمیوب شاید مرأت تصادفده
ارائهٔ سیهفام عذار اتسه یله پردهٔ سهتر واغماض ایله پوشیده
ومستور ایدرك اظهار وشیوعنی تجویز ایتمیه یه طوتمه نقصانتی بازار
فناده خلقك سکا کیم دیدی که بوثقلتی جك میزان اول (خصلت
ثانیه اطوار پسندیده ومعارف یارانی مع مبالغة تشهیر واعلانه
تشمیرساق همت غیورانه ایده (خصلت ثالثه درخت عطایا واحسانی
ارهٔ محنت امتنان ایله قطع وشکسته ایلمه یه (بیت) مرد اولان هیچ
کرم ایتمکله تفاخر می ایدر ☼ هم ویرر هم اوتانر ایتدیکی احسانندن ☼
خصلت چهارم) برطرفدن صرهٔ آمالنه واصل اولان نقد احسان
وعطایایی انداختهٔ لجهٔ نسیان وکفران ایتمیوب (شکر المنعم علی

(ناخدای) کمی ریئسی معناسنه بوراده ایراد دی مجاز در علی طریق الاستعاره

(علق) سومك ومحبت ایتمك

(ملق) بودخی علق کبیدر

(کلف) سواد له حمرت اراسنده ه براوندرکه سمسم کبی دانه دانه یوزده بلوررتر کیجه جغد دیرلر

المنعم عليه واجب) مؤدنجه حق عنايت وشكر نعمتي حمائل رقبهٔ
اذعان ايدرك كوزه ده (خصلت پنجم) ياراندن حقنده شراره
فشان تكدر اولان لهيب خطا وذلتي مياه عفو وصفح جميل ايله
اطفا (والعفو شعار كرام الناس) مفادني اجرا ومؤداى (بيت)
سنى تلويثه مراد ايلينى پاك چقار ☼ صاف دريا دل اولوب ايله
اجراى غرض) اوزره آيينهٔ طبعنى مصفا ايده (خصلت ششم)
دوستوفادار صادر اولان جرم وقصورينه اعتراف واعتذار
ايلدكده بمعارضه شرف حسن قبول ايله كرمابهٔ رخسارنى عرقريز
حجاب وشرمسار ايده خصائل مذكوره دن معرا اولان بهرهٔ
صداقتدن دخى مبرا اوله جغى ماند ظهور وروشنئ ذكادر كذلك
قضيهٔ استقرائيهٔ احكام نويسان تقديم تجاريب امورندر كه معاملهٔ
يارى وهمدمى يه هرقالب صورت ارمى شايان وهركسله دادوستد
كالاى دادرى تجويز كردهٔ اولى الاذعان اولميوب موافقت ومصادقت
وحب وخلتى اوچ طائفهٔ شريفه يه حصر وقصر ايله رهياب نتيجهٔ
ندامت اولمق شايستهٔ اعتنا ودقتدر (طائفهٔ اولى) اصحاب علم وعمل
وارباب معارف وهنر اولوب آنلرك رهبرئ مصاحبتلرى سائق
سعادت دنيا وعقبا وحال مصاحبتلرى جمال خيرخواهى وصداقتده
جلوه نمادر (بيت) راه سخنده باشنى ايتدى فدا قلم ☼ صدق ووفا
ورايسه اهل هنرده در (ثانيه) اصحاب مكارم اخلاق اولوب آنلر
خطا وذلات دوستانى دامن اغماض ايله ستر واستيعاب وسعى
بليغ خيرخواهى ايله هر بار پند ونصايحدن فتح ابواب ومنافع
كثيره دن حصه ياب ايدرلر (ثالثه) ياران كم طمع بيغرض وعوضدر
زيرا بوطائفهٔ صاف اذعانك حوض درونلرى چركابهٔ اسباب
نفسيه دن پاك وطاهر ودائماديده لرى احتماى قواعد ويارانه ناظر
اوله رق هر وجهله فائده رسان صرهٔ آمال اخوان اولمقدن خالى

اولمزلر اوج طائفه یه نظراخوت دکل میل آشنایی وصحبتدن
اجتناب طریق سلامت رفیق اولی البصائر والالبابدر (اولی)
ارباب فسق وفجور اولوب آنلرك مبلغ همت خبیثه لری مجرد
مشتهیات نفس حیوانیه لرینه مقصور ونزهدر و شندلانده (اولئك
کالانعام بل هم اضل) نظریله منظور اوله رق اذایذر وجانبه دن
بی نصیب اولمزیله او مقوله ارباب معصیته معامله پند مشفقانه
نهایت رخصت صحبتدر (ثانیه) الفت کیران کذب و دروغ
وخیانت اولوب صفات مذمومهٔ مذکوره ایله متصف اولان
اشخاص منحوسه نك نه دعوای صداقت واستقامتلرینه اعتماد
وتسلیمیت ونه کید واهانت عقرب سیرتلرندن امنیت جائز اولور
نقل کلام فتنه انکیز والقای مفاسد وحشت آمیز ایله معذب
ایتدکدن بشقه فوائدلری مشاهده اولنمز (بیت) کمسه ایلك کورمدی
عالمده ناکسدن بلیغ ✻ حاصل اولمز میوهٔ شیرین نهال میشه دن
(ثالثه) احمق خیره‌سردرکه ضرر و نفعی تمییزه بی اقتدار اولوب نه خبر
منافعده قولنه تسلیمیت ونه دفع مضرتده فعلنه موافقت تجویز کردهٔ
ارباب کیاستدکلدر وسپهکشان میدان محبت صفوف مدعیان
صداقتی اوج فرقه اوزره ترتیب ایتمشدرکه برنجی نفع وضرر وخیر
وشر یارانی نفسنه عائد کورر بوقسم رتبهٔ غداده اولوب آنلرسز
زندکانی میسر دکلدر (ایکنجی احیانا احتیاج مس ایدر بوقسم مثابهٔ
دواده درکه بعضا لزومی اولور (واوجنجی ظاهری صدیق باطنی
غیر موافق مناره آسا بیرونی راست درونی کج زمرهٔ منافق اولوب
مقولهٔ مرضدن معدود و بدن اتحاد یاران باهرالودادی علل خلمله
دوچار ایتمك مثلاو ضرردن بشقه نفعی متصور اولمیه رق مجالس
عقلادن مردود درولائی دریادلان وصایا رسان حکما دندر که
اشیای چهارك طائفهٔ اربعدن دریعنی جائز وروادکلدر (ولا)

(خیره) سرسمه و مبهوت و حیران

سلاطين عظام كه دوام فرحت وراحتلرى ملازم رعيتدر هرنه كونا
اشيايه مراد وركرن شاهانه لرى منظور اولورسه بلا امهال وضع
طبقچهٔ عرض وتقديم اولنمقده تجويز توقف وقصور اولنميه (ثانيا)
ابتغاى خيرات وادخار حسنات ذيلنده مساكين وفقرانك دستكشاى
استدعا اولديغى شئ يسيرى اعطاده بر مقتضاى نص جليل
(واما السائل فلا تنهر) بخل وتقصير اولنميه (ثالثا) شاكردان
قابليت نمايان حقلرنده باب تعليمده طرف اساتيذدن قصور مبالغه
اولنميه (رابعا) احباب صداقت انتسابك سبب فراغ خاطرلرى
اولوب دسترسى ممكن ومتيسر اولان اشيانك ايثارنده تجويز تسامح
ايدلميه ومعلوم اوله كه سكز نسنه بهمه حال سكز شيئه احتياجدن
خالى دكلدر حرمت زن شوهره وعزت فرزند پدره ودانش شاكردان
استاده وقوة شاهان جنوده وكرامت زهاد صلاحه وامن وآسايش
رعايا پادشاهه ونظام مصالح ملوك سلوك راه بيداد وعداله واجراى
معدلت اعمال حزم وعقله متوقف ومرتبطدر وپوشيدهٔ ابر نسيان
اولميه كه بر امره طفق وشروع مراد ايدن مردم ذى هوش (اذا
اشتريت فاذكر البيع وقدم الخروج على الولوج) مفادى اوزره امر
(الولوج) كيرمك دخول كبى
مشروعك مدخلنه ترتبه وقوفى دركار ايسه اول مرتبه مخرجنه دخى
كسب اطلاع ايدوب افكارى مصروف اولوب انجام مهمى در پيش اذعان
ومقدار ضرر ونفعنى موازنهٔ ميزان افكار واعتبار ايله تمييز ودر دفتر
حساب ايقان ايده تا كه رنج بيهوده دن آزاده ونتيجه سنده غلبهٔ
سود ايله آسوده اوله (بيت) جهانده حزم ودورانديشلك بادئ
راحتدر * ندامت ويرمز اخر هر امور اولسه تأمله) ومستغنئ عن
البرهاندر كه تجربه وآزمايش اشخاص هشت سكز مقامده مركز
امكانه رسيده اوله بلور كه شجاع ميدان معركه ومصافده برزكر هنكام
زراعتده اكابر وقت غضبده بازركان زمان حسابده دوست دم

حاجتده مردم اصیل یوم ادبار ونکبتده زاهه روزاحراز ثوابده عالم
مجلس سؤال وجوابده زیراهر بررلرینك جمال حالرینه بومذ کورات
آیینه مثابه سنده درحکمای صاحب خردان بومبحثده دخی پرده
کشای بیان اولمشلردرکه مال سرمایهٔ سعادت دنیاوذریعهٔ ذخیرهٔ
نجات عقبادرزیراطالب حصول مراتب وراغب وصول مآرب
غالبا مراتب ثلثه دن بریسیله کامیاب اولغه منحصرالمطالبدر
(مرتبهٔ اولی) فسحت ساحهٔ معیشت وتیسروتکثر اسباب حضور
وراحت اولوب بومرتبه همتلری نوشش و پوشش ده رهین الانحصار
واستیفاء لذائذ نفسانیه یه دوستار اولان طائفه نك منظور دیدهٔ
اعتباریدر (مرتبهٔ ثانیه) علومنزلت وسموجاه ومزیتدرکه بومرتبه‌نك
طلبکارانی ذی هوسان درجات ومناصب سامیه در مرتبتین
مذکورتینك حصولنه اسباب توانکری ذریعهٔ تامه ایدوکی نزد اصحاب
امعان نظر جزئیده روشنا واظهر (ومرتبهٔ ثالثه) حصول مثوبات
آخرت و وصول منزلهٔ تقرب حضرت عزتدرکه بومرتبه نك
راغب الدرجاتی ذوات ذی نجات واهل جنات عالیات اولوب
بومرتبهٔ سعادت دخی مال حلال ایله حصول پذیر اولمق میسردر
(من انفق نفقـةً فی سبیل الله کتبت له بسبعمائة ضعف) امثالی
احادیث شریفه ایله مؤید اولوب وعزت مال حلالی (نعم المال
الصالح للرجل الصالح) حدیث صحیحی مخبرو پیرمعنوی صاحب
مثنوی حضرتلرینك (مثنوی) مال راکر بهردین باشی حمول * نعم
مال صالح کفتن رسول) نطق کرامتپناهیلری مشعر و (الید
العلیا خیرمن الید السفلی) اثری دخی بومبحثه دائردر (بیت) لابد للمرء
من مال تعیش به وباطن القبر محتاج الی الکفن فقط جمع و ادخار
مال سهل کاردر اما حفظ و تمتعی دشوار مالك دوستی بسیار
و مالدارلك دشمنی بیشمار و حسدکش هزاران هزاردر هرحال

محافظهٔ مالده افراط احتياط اولنوب تلف وتاراجدن مأمون ودست دزد وطراراندن محروس ومصون ايدرك رنجيله تسويهٔ مصارفات وانتفاع وسرمايه يه اعراض خلل ونقصاندن توقى وامتناع مهمدركه سوديله قناعت ايتميوب صرهٔ سرمايه يه واضع اليد اولان ساده دلان اندك زمان ايچنده دست چنارآسا كف پرسرفنده باد هوادن ماعدا برشئ بوليوب ندامت اسراف ورنج المِ اتلاف ايله نقد راحتنى دخى افنا ايده جكى مدعاسنه زمانه ميراث يديلرينك احوال سابقه وحضرهلرى برهاندر وقاطبهٔ امورده مقبول عامه اولديغى وجهله برمفاد (خيرالامور اوسطها) باب خرج ومعاشده طريق وسط واعتدالدن عدول اولنيوب نه اسراف واتلاف ناموجهله دوچار نفرين وملامت وآغشتهٔ غبار ندامت اولمق روا كورلمه يه كه اتلاف مال ثمرهٔ ضعف عقل ودين وشأمت اغواى شياطين ايدوكى (ان المبذرين كانوا اخوان الشياطين) آيهٔ كريمه سيله مبرهن ونه عار بخل ومذمت امساك ايله ملوث چركابهٔ حقارت اولمق ناسزادركه مرد بخيل دنيا وعقباده بدنام ومالدار اشعب شعار ممسك جميع ازمانده مذموم ودشمنكام اولوب مال بخيل عاقبت آماج تير تاراج وتلف اولسى (بشر مال البخيل بحادث او وارث) منطوقيله مقرر ومتيقندر انجق صاحب خزانهٔ هنر ومعرفت فقير واندك بضاعه اولمغله ميان خلقده شانى حقير ومهان اولميه جغى فى المثل شير ژيان شهنشاه شجعانه شبيهدركه كردن بستهٔ زنجير ضبط وتسخير ايكن ينه شوكت ومهابتنه عارضهٔ نقصان تعرض ومداخله دن محترز وپرورده بيم وجبانت وچهرهٔ حالى زيور هنر وكمالدن خالى اولان نادان كمعيار نمقدار توانكر ومالدار اولسه ينه نزد عقلاده ذليل وبيمقدار اولوب زيور زر وطوق مجوهر ايله اراسته اولان كلابك نصاب اعتبارنه مماثلتى رهين مرتبهٔ بداهتدر

عاقل هنرور هر یرده فضل و هنرله فرزانه و جاهل احقر مسقط
رأس ومرز بومنده علت مسکین جهل ایله غریب و بیگانه در
(مصراع) صاحب هنر بهیچ مکانی غریب نیست) و توانگران
خزائن حکمت بومقامده دخی بذل نقود پرسود نصایحه همت
بیورمشلردر که پای عزلتی دامن فراغتله پوشیده اید وب علایق
خلایقدن منزوی ومتبتل و متصل تزکیهٔ نفس و تهذیب اخلاقه
مشتغل اولمق کارهشیاردر که بر مفاد (الراحة فی الوحدة) و بر مؤدای
(الخمول راحة) دامن حضور وحدتده و پیراهن فراغت عزلتده در
فقط بعض اکابردین بو وجهله دخی تلقین بیورمشلردر که فی الواقع
صحبت سبب انتشار خاطر و باعث استیلاء خواطر و عزلت موجب
جمعیت باطن وظاهر ایسه ده ینه حال انجمن وصحبت انزوا وخلوتدن
راجح واجل وکثرت سیرت مخلوقده تفرد ووحدتدن افضل اولورق
صحبت سبب اکتساب فضائل وفواضل و وسیلهٔ اقتباس آداب
افاضل اولدیغی درکاریله برابر (لارهبانیة فی الاسلام) حدیث
شریفیله دخی فوائد صحبت عوائد عزلتدن زیاده ایدوکی مؤید ومثبتدر
انجق بو مقامك تحقیقنده حضرت وحدت نشین فردوس آشیان
مرشد صاحب رشاد مرقد وسیٔ غوطه خور بحر عرفان
حضرتلری کالای کارگاه عرفان ومحصول مزرعهٔ ایقانلری
اولان کتاب خزینة الاسرارلرنده دمخوران زمان قریب خیر القرون
عهد نبوت اولان سلف صالحینك طریق عزلت صرفه وسیرتلری
اولمسیله بوزمانده سالك الی الله اولان ذوات اوزرینه فرار عن الناس
وترك خلطه واستیناس درجهٔ وجوبه رسیده اولمشدر زیرا یومز
بیك ایکیوز قرق بر ذی الحجة الشریفه سنك اون دردنجی کونی
اولوب بوزمانده سلامته مرید انجق اسقاط جاه و احتمال اذکار
وموضع اشتهاردن فرار ایله امکان پذیر اولوردیو حق سالکینده

(تبتل) خلقدن عزلت

(الخمول) بالضم نفس نظر خلقدن اسقاط ایله بی اشتهار ومجهول الاسم والرسم اولمق

ترجیح راه وحدت بیوروب ونفس نفیس ملائکك اندیشلرینه دخی بوراه عزلت ووحدتی اختیار ایله اون اوچ سال کامل بورقصبه سنده اولان خانهٔ فیض آشیانه لرنده (موتوا قبل ان تموتوا) سرینه مظهر اولهرق بلافاصله انزوا ومدت عزتلرنده رجالدن یالکز ثمرهٔ فؤادلریله خواص مریدانندن تربیتکردهٔ دست همت علیالری اولوب مؤخرا خلافت احسانیله کریمهٔ پاکیزهلری عقد وتزویج بیوردقلری عاشق دیدار مولا الشیخ مصطفی افندیدن ماعدا فرد آفریده حقنده تجویز رغبت صحبت ونیجه وزرانك بو بابده اولان استدعاسنه اجابت وهمان (الشمس فی وسط السماء وشعاعها فی الارضین) مؤداسی اوزره اقطاره نشر فیوضات وهمت ایله بالاکتفا رکون انجمن وخلطت بیورمدقلری حالده ترك دار فنا وبیك ایکیوز التمش بش سنه سی اواخرنده (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) فرمان سبحانیسنه امتثالا هجرت قرب مولا بیورمشلردر قدس الله اسراره العلیة حکما کشترا رصحایفه بو وجهله دخی دانه پاش نصیح ووصایا اولمشلردرکه وقت حدوث حوادث وزمان وقوع وقایعده متمسك حبل المتین اصطبار وتسلیم قضای حضرت رب پروردکار اولان عاقبة الامر (فامن بلیة ومحنة الاو تحتها رحمة ومنحة) مفادی اوزره جمال امالین باعین یقین مشاهده ایدوب عرایس سرور وشادی نکار اقبالنده جلوهکر اوله جغی درکار وفرضا که فوائد دنیویهدن بی بهره اولسه بی شبهه مثوبات اخرویهدنکه اقدم مقاصد اسلامیهدر حصهدار اولهرق باعث فلاح ونجاحی اولمسی مسلم نزد اولی الابصاردر (بیت) ای دل صبور باش بر آفات روزکار نیکو شود بصبر انجام آدمی وتعداد اخلاق حسنه ارقام حساب امکاندن بیرون وفن اخلاقه دائر اولان کتب ورسائل وخصوصیله اعین وحی والهامدن جریان ایتمش اولان احادیث دریا مثال

(المنحة) بالکسر عطیه وبخشش

حضرت رسالتپناهی نیجه لآلیء پند ووصایایله مشحون اوله رق
جمع وتلفیقیله بورسالیه درج وتسطیرینه اولا بضاعهٔ بمایه مزوثانیا
صدف رسالهٔ مختصره مز کافی و بلکه میاه انهر وابحر مداد اولوب
واغصان اشجار ریاض وجبال خامه اوله رق اجتماع مجموع قابل
الکتابته یازلسه صحائف ملسای دنیا وافی اولمیه جغی وفقط بودرجه
وسعت پیرامونی اولان دریای اخلاق حسنه یالکز احکام شرعیه یه
توسل ایله ترك اضرار عباد ودائما امور خیریه و اطوار ممدوحهٔ
بشریه یی اعتیاد تعبیریله ظرف افکارده جمع وضبط ایتمك راه
سهل ایدوکی درکار واخلاق حسنه سعادت دارینه وسیلهٔ تامه اولمسی
(خیارکم احاسنکم اخلاقا) و (خیر الناس احسنهم خلقا) و (خیر
اعطی الناس خلق حسن) و (احب عباد الله الی الله احسنهم خلقا)
امثالی احادیث نبویه وآثار شریفه ایله مدلل ومسلم صغار وکبار دررد (اللهم
انی اسئلك الصحة والعافیة والامانة وحسن الخلق والرضا بالقدر)

﴿ الآثار المرقومة فی الاخلاق المذمومة ﴾

حضرت مخدوم آفاق صدف لآلیء احسن اخلاق صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینك مضامین پند مشفقانه لرندن مترشح درکه آیینهٔ
عذار پردهٔ حیا وعاردن معرا اولوب میزان سعدا و اشقیا اولان
ارادهٔ جزئیه هر برمراد نفسانیه یه سوق اولندقدنصکره اتفاق
انبیاء کرام علیهم التحیة والسلام اوزره ناسه بالغ ورسیده
اولان کلامدن (اذا لم تستحی فاصنع ما شئت) حدیثی مفادی
اوزره فرد واحد قبلندن معاملهٔ ردع وممانعت متصور اولمیوب
انجق محرمات ومستقبحاته عدم مبالاتك اجرای مجازاتنه حضرت
خدا کافیدر (الحیاء والایمان مقرونان لایفترقان الاجمیعا) حدیث
شریفی مؤداسی اوزره بی حیا اولان نادان اثردین ودیانتدن عاری و
(الاحیاء لایأتی الابخیر) خبر صحیحی اوزره شائبهٔ خیردن بری

اولەرق او مثللو كس ناكسدن شر و ضرردن بشقه افعال وقبح
وشردن فضله خصال مأمول ومتصور دكلدر وثمار شجرۀ
اخبار حضرت احمد مختاردندركه آفة براعة لسان وعاهة ذكاء
جنان اظهار عظمت تيه وتكبر وفوايح اتصافنی استشمام ايتمامش
اوصاف ايله ناسی مدح وتعبير وآفة شجاعت طريق بغی وفساده
عزيمت وآفة جود وكرم اظهار منتله تعداد آلاونعم وآفة حسن
صورت زيبا عجب وكبر وخيلا وآفة غاية خضوع وتذلل وعبادت
درجۀ قصای كمال نشاط واجتهاددن حضيض توانی وتكاسله
رجعت وآفة حديث وكلام سطور اقوالی نقاط كذب ودروغ ايله
افعام وآفة علم نسيان وآفة حلم ورفق سفه وخفت ووقت
عقوبتده ترك تأنی وسرعت وآفة حسب فخر ومباهات وآفة جود
وسماحت سرف نعمت رب عزتدر آيت منافق خصائل ثلثه ايله
درجۀ استفاديه لاحقدركه تحديث كلامده ارتكاب كذب ودروغ
ناسزا ووعد وعهودنده خلف وعدم وفا وامانته اطالۀ دست
بی رضاد رينه قطرات انديق مضامين اخبار مفخر العالميندندركه
زخارف محرماتدن اتقا وحذر ايتكه اعبد ناس واكابر عباد ملك
الناس اولەسين ورزق مقسومكه رضاداده ومتشكر اول كه (من قنع
استغنی ومن لم يقنع لم يشبع ابدا) فحواسی اوزره اغنی الناس
اولەسين وجار وهمسايه كه قولا وفعلا معاملۀ لطيفه واحسانی
ارزان ايله كه كامل الايمان اولەسين اكر احسان وعطا صرۀ
اقتداركدن مبرا ايسه اذا وجفادن احترازايد وب نوازش والتفات
وحرمتله تطييبه صرف مساعی وافكار وهرنقدر مؤذی وجفاكار
ايسەده صبر وتحمل بيشمار ايله (حتی يجعل الله لك فرجا) مرآت
نفسكده عرض جمالی موجب حظوظ ومحبت اولان امور خيريه‌نك
سائر ناسده جلوۀ حصولنی مشاهده هنكامنده عن صميم اظهار

(الافعام) طولدرمق

رضا و ممنونیت ایله تاکه کامل الاسلام اوله سین حضرت سدید
رضی عنه رب المجید جنابلرندن مرویدرکه سواد بغدادك ظهور
آتش قضا ایله حریق زده و سوزان اولد یعنی خبر وحشتی ایله
سوزناك اولد یغم اثناده خلاص حانوتمزله برکس مژده رس
اولمسیله لهیب درون رشحهٔ ممنونیتله درجهٔ انطفایه مقرون وآیینهٔ
خاطرده عذار شادمانی رونمون اوله رق اظهار بانك (الحمدلله)
ایله خیرنفسمله شادان اولوب احوال مسلمینی نسیان ایتدیکم ندامتیله
اوتوزسنه‌در حضرت غفاردن تمنیٔ عفوایله استغفار ایدرم دیو ردیلر
وتکثیر ضحکدن احتراز لازمدرکه کثرت ضحك قلبی اماته و نیجه
امراض نفسانیه ایراث ایدر وآیت کریمهٔ (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا
کثیرا) بومقامی مؤیددر ودعای مظلومدن اتقا و اجتناب امر
صوابدرکه مظلوم جناب حقدن حقنی تمنی و استدعا ایدر حالبوکه
حضرت خلاق بیچون وچرا اصحاب حقوقك حقنی منع ایتمیوب
حقاق حق بیورمق مرتب شان الوهیتیدر عبدالله بن سلام
حضرتلرندن منقولدرکه حق سبحانه وتعالی ملائکهٔ کرامی
بین الکاف و النون خلق وتکوین بیوردقلری حینده جمله‌سی
رؤس نور ملبوسلرینی سمت سمایه رفع واعلا ایله (یاربنا مع من انت)
دیو عرض حاجتلرنده (مع المظلوم حتی یؤدی الیه حقه) دیو
جواب حکمت‌نصاب سبحانی صدور ایتمشدر وجوهریان بازار حکمت
بوقرطهٔ بیهمتایه دخی شوزمینده وضع زیب وزینت بیورمشلردرکه
مرتکب اطوار جها رعوا رضا ربعدیه انتظار اوزره اولمق
درکاردرکه ظهوری پردهٔ ارتیاب ایله بی اشتباه ردٔ مرتکب ظلم
واعتساف اولان اشخاص بی انصاف برمفاد (هرکه کند بخود
کند ورهمه نیك و بد کند) بی اشتباه قریبا چنکال جزای سوء اعماله
آریخته وراء عرعضال ندامتله (بعد خراب البصره) پشیمان ودلخسته

اولمسی مقرردر (بیت ‌ تو مزن خلق انتقامین ظالمه اد باری و قتنده
زخمدار ارلسه افعی انی موران ایلر افکننده) وصحبت زنانه حریص
اولان کسان ساده دلان حقنده ظهور فضیحته رایکانی سرائر مرآت
یقین اذعاننده جلوه کرددر (بیت) زنانک کید ومکری چون متیندر
بولردن دور اولان حقه یقیندر) واکل طعامه حرص وشره تامی اولان
کرسنه چشمان صاحب شکمان مرض هائله مبتلا وداء عضاله دوچار
اوله جغی کتب اطباده محرردر وهر پادشاه که قرنای رکیك الآری
بیخردانه اعتماد وتبعیت وامورانامی رؤیتده رأی کج تدبیرنه موافقت
ایده بهمه حال نظام سلطنتی خللپذیر انفصام اولمق وآسایش ملك
ورعیتدن شست وشوی دست امید اولمق صحیح الخبردر وزبر سالفه
وکتب فلاسفه ده کشیدهٔ سلك سطور اولدیغی وجهله اشخاص
سته التی شیدن قطع امید ثبات وانتظار ایتمك لازمدر که پادشاه
ستمکر ثبات سلطنتدن ومتهور ومشهور ستایش ومدحتدن
وبداخلاقان کثرت احبا ویاراندن وکستاخ بی ادب علو رتبه دن
وبخیل بی مروت احسان وانسانیتدن حریص کرسنه چشم
صیانت ودیانتدن زیرا بومذکورات فی المثل کلزاره اصابت باد خزانه
مماثلدر کذلك اوج شیئك ثبات وقراری اشیای ثلثه نك فقدانته
منوطدر که (اول) آب چشمه اول زمان شیرین ولذیذ اولور که
دامن دریای تمکینه رسیده اولمیه بعد الوصول مزرعهٔ امید لذت
وعذوبت بی محصول اولور (ثانی) احوال متعلقات وخویش
چندان صلاحپذیر اولور که شریر وبداندیش میانه لرینه القای
تغیر وتشویش ایتمیه حیلوات نفاق ارباب شقاقدن اصکره آنلرده
امید وفاق واتفاق متصور دکلدر (ثالث) آیینهٔ مشرب مصاحبت
اوده مه دکین زنکار اختلا لدن صاف اولور که مردم سخن چین
وشخص فتنه انکیز بی دینك کلامی مشابهٔ خار وخس بی اعتبار

اتخاذ ایده لرچون شخص ناکس دورویی ود وزبان میانهٔ صدیق صادق ویا رانده راه افساده فرصتیاب اوله رق رشتهٔ افکارلری مقراض عجبا واشتباه ایله شکسته وعقدهٔ اغبرار ایله برپیچ وتاب اوله آنلرك دعوای محبتنه اعتماد ادعای صداقتنه اعتقاد درجهٔ اعتبار وجوازدن مردوددر ومعلوم اولی الاذعاندرکه سکز کروه مکروهدن تباعد ومجانبت وترك صحبت وخلطت شایان اعتناود قتدر (اول) حق نعمتی بالیوب کفران نعمت ایده (ثانی) لهیب غضب وخشمی آب حلمنه غالب اوله (ثالث) مغرور جاه وجلال وعمر دراز اولوب رعایت حقوق خلایقدن بی نیاز اوله (رابع) اندیشهٔ غدر ومکری نفسنه پیشه قیله (خامس) دروغ وخیانت شعاری اولوب بی بهرهٔ صفت صدق وامانت اوله (سادس) شهوت پرست اولوب دائما عنان نفس امارهیی ارخا ایده (سابع) قلت حیا وشرم ایله بی آب رواوله (ثامن) بی سبب ظاهرخلقه بدکمان وبی برهان باهراهل اذعانی تخطئه واتهام بویان اوله کذلك نفایس کالای وصایای حکما دندرکه (تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم الامم) حدیث شریفیله عمل واجرای سنت سنیه یه سوق اجیرامل اولند پنج زناندن احتراز وتوقی باعث آسودکیٔ دل وجاندر (اولی) حنانه که زوج اخردن اولادی اوله زیرا بحکم (اولاد نا اکباد نا) کمال مهروشفقت وغایت حنین ومرحمتدن ناشی مال ومدخرات شوهری متصل آنلره صرف واتلاف ایدر (ثانیه) منانه درکه صاحب مال ورفاه اولوب قدرت دستکاه ایله هردم وان حق زوجده حوالهٔ تیرامتنان ایدر (ثالثه) انانه درکه زوج سابقی آندن حسن صورت ویا خود جاه ومنزلت ویا سائر صورتله مزاجنه موافق وفائق اوله زیرا سابقك لذت تقدمیه‌سی کام آرزوسنده مستقراوله رق متصل شوهرحاضرندن انین وشکایت اوزره اولوب ذوقیاب حضور واستراحت اولمز

(رابع) كيتا قضادركه زن عفيفه اولوب غيبوبت شوهرنده كرفتار رنجش طعن ومذمت اوله البتّه باعث نفرت اولور (خامس) خضراء الدمندركه صاحبهٔ حسن وجمال ايسه ده قبيلهٔ غير اصيله دن بدكوهر وناكفو شوهر اوله بو مقوله ازواج ايله ازدواج وامتزاج بازار مشكلاتده باهر الرواجدر ونورسيده اولمق شرط اعظم وامر اهمدركه عجائز متجاوز ايله مصاحبت قطعا جائز اولميوب باد خزان نفسلرى طراوت كل عارض احبا و وارستهٔ عارض ذوق وصفا ايدر معاذالله تعالى ريح دهن پيره زن بادسمومدن خبر وعرق روى پيچ درپيچى سم قاتلدن اثر ويروب مجامعتلرى ضعف ونحافت وصحبتلرى آيينهٔ طبعه ژنك وكدورت كتورر اون سال فرخنده فالدن سلم عشريننه قد منهادهٔ نازونياز اولنجه موضع لطف واميد ومحل مهر جديد صباحتده مجلس مثال نوروز وايام عيد سعيد و پرتو جمالى رشك آورماه وخورشيد اولوب طرهٔ خم بخم متسلسلانه ايله دماغ شوهره نشرريّاى ذوق وصفا وديدهٔ مستانه لرى نوانو خامهٔ غمزهٔ فتنه انكيزيله صحيفه باله وضع نقاط كرشمه وتيبا ايدرك اقتطاف شكوفهٔ آمال شوهره شتاب وشهدابهٔ لب شيرينيله ذوقياب ايدر اول مقام دلارامدن طبقهٔ سال ثلاثينه وضع پاى اقبال ايدنجه يه دكين آرام دل وجان وراحت روح روان اولوب خرامانه روشله غبطه بخش سرو وعرعر وارخاى بند شلوار ايله رخصت ده پوى پوى دست شوهر اوله رق كلشن حسن وقامتى برك وبار وشكوفه سين درجهٔ كماله رسيده و سنبل كيسوسين شانهٔ طرا وتله پيچيده ايدر اومرتبهٔ دلنشيندن هوسكارئ اعتلاى منزلتله على الغفله چلهٔ اربعينه دخول ايدنجه يه قدر صاحبهٔ همت بلند وخداوند مال وفرزند اولوب تقسيم كرميت محبتله تنورهٔ ميل شوهره باعث برودت وهيجان قلوب طرفينه بادئ سكونت اولور وكنج اربعيندن شتاى خمسينى ادراك ايدنجه يه دكين تمام حافظهٔ نام وناموس

(سلم) نردبان

(كرشمه) وتيبا جلوهٔ دلبرانه اطلاق اولنور (پوى پوى) سرعت وشتابله كيدوب كلمك كه قوشه قوشه وسكردى سكردى ايله تعبير اولنور (شانه) طراق

وصاحبهٔ صلاح وسالوس اولوب تمشیت امور بیتدن ماعدا برسود یله انتفاع درجهٔ امکانده جلوه نمادکادر و بونك مافوقی زوج بیچاره نك جان عزیزنه بلای نابسامان ویرك وجودی شایان اصابت بادخزاندر (بیت) ایرهچون سن زن پنجاه و پنجه * انی کورمك اولور طبعه شکنجه ینه مقالات توانکران حکمتدندر (من قل دیناره ذل مقداره) مفادی اوزره بازار روزکارده هرکس کس بی زر ومفلسدن بیزار ومالداره مصاحب وهوادار اوله رق بیوایهٔ تهی دستك تیر قصدی هدف مراده پیوسته ورشتهٔ امالی حبلهٔ حصوله بسته اوله من فرد محتاج لذات دنیویه دن بی بهره اولدیغی مثللو (کاد الفقر ان یکون کفرا) مزایاسنجه درجات اخرویه دن دخی بی نصیب اولمق قریب احتمالدر که شاید قوت نفس ونفقهٔ عیال یا بنده دوچار کرداب اضطراب وملال اولوب برفعل نامشروعی ارتکاب ویاخود کلام کفره تحریك الباب ایدرك مظهر وبال ونکال عقبا اولمسی محل خطردر فقر وافلاسکه احتیاج الی الناسدر جمله بلا وقضانك رأس ورئیسی اولوب موجب عداوت ونفرت خلایق ومستوجب کفر جحد وانکار خالق رافع حجاب وحیا وهادم بنای مروٴت ووفا جامع شر و آفت قاطع حبل حمیت مستلزم ذل ومسکنت ومستتبع هوان ومذلتدر که (الفقر سواد الوجه فی الدارین) بیورلمشدر هرکسده که علت فقر واحتیاج ایله خسته ودام افلاس ایله پابسته اوله البته روی غیرتدن پردهٔ حیایی رفع ایدوب صفحهٔ حالنده (الحیاء من الایمان) نقشنی محو ومضمحل ایدرك خانهٔ سینه سی مهمان راحتدن خالی واشکر غم بلاد نهادن مستولی اولور الحاصل شمع حضوری بی نور وروٴیتهٔ طریق حقدن صد مرحله دور مقدمات تدبیر نافع ورأی صائب انتاج نتایج منافعنده خاسر وخائب اولوب خلقك پرکار حسن ظنی منعکس و بنیاد اعتماد واعتقادلری مندرس اوله رق دیانت

واما نائله ناموسوم وصفت جنایت وخیانتله متهم ومحکوم اولور
وبالجمله اطوار وشعارکه توانکرانه سبب مدح ومحمدت وتهی دستانه
موجب قدح ومذمت اوله رق مثلا شجاعتی تهوره وسخاسی
اسراف وتبذیره حکمتی عجز وناتوانی یه ووقارتی کسلان وکرانجانی یه
بلاغتی مکثار ومهذاره وصمت وسکوت اختیاری صورت بیجان (الهذار) هرزه وهزیان
ونقش دیواره کوشهٔ خمولده انزواسی سفه وعلت سودایه وخندان
وکشاده رولغی هزل وجنته وطعام ولباسده تکافی حیوانیت لقمه
وخرقه ایله قناعتی خرلاغرلکه برمقاعده اقامتی خام ونابختهلکه
مسافرت ومهاجرتی سرکشته وبخت برکشتهلکه واختیار تجردی
تارك سنتلکه تأهل وتزوجی بد نفس وغلبهٔ شهوته حمل اولنوب
هر بر احوال واطوارنده جهت مذمتی مشاهده وراه صوابی
پوشیده اولنور نحق قدح وذم اولنسان و (اللهم انی اعوذ بك
من الکفر والفقر) حدیث شریفنده استعاذه بیوریلان فقر
فقر اضطراری اولوب فقر اختیاری ایسه (الغناء داء والفقر شفاء)
وحدیث شریفده (الفقر فخری) مدایحیله پسندیدهٔ اولیا وستودهٔ
انبیا علیهم التحایادر فقر اختیاری اصحابی درویشان روشندلان
وفقر اضطراری اربابی زمرهٔ کدایاندرکه بینهماده (بین الارض
والسما) فرق کثیر واردر درویش اودرکه تارك دنیا اوله کدا
اودرکه دنیا آنی تارك اوله (نعوذ بالله من ذلك کله) وینه ابن نیسان
بیان حکمادن ظهیره کلان لآلی وصایادندرکه احتمال خاطرجان
اولان موقعده التزام معاملهٔ عفو واحسان محض خطا وخصم (کافر کیش) جفاکار معناسنه
بداندیش ودشمن کافرکیش محبس کوره محبوس وراه خلاصدن
مأیوس اولمق کار عقلادر (اللهم انی اسئلك التوفیق
لمحابك من الاعمال وصدق التوکل علیك وحسن الظن بك)

﴿المواعظ المندرجة فی صحف ابراهیم علیه التحیة والتسلیم﴾

روایت حضرت ابی ذر غفاری رضی عنه الباری اوزره صحف حضرت
خلیل خدا صلوات الله علیه وعلی نبینا وعظ ونصایحله صحایفپیرا
اولوب مضمون مواعظ مذکوره دندرکه نمرود حقنده مورود در
ای ابتلای داء غرورایله عباد اوزرینه مسلط اولان ملك مغرورسنی
اریکهٔ پادشاهی یه اجلاس ایله نائل اقصای مراتب ایدوب
عبادمك اوزرینه خواله بیوردم بوندن مراد ومرضیٔ الهیه م
خلقه ظلم واعتساف ومعاملهٔ غدر بی انصافك اولمیوب بلکه
دست اعتساف ظلمدن عباد مظلومی تخلیص ایدرك مظلوملره
دعا ایتدرمامکلیکك ایچوندرزیرامظلومك دعاسی ولوکافر اواسه
دخی عند الوهیتمده غیر مردود درینه مضمون مواعظ مذکوره
دندرکه ارباب عقل وذکا وقتنی درت ساعته تقسیم ایدرك بریسنده
درکاه الهی یه عرض حاجات وثانیده قدرت قاهره ومشیت ازلیه ایله
صورتنما اولان عجایب صنایع بدایعی سیروتماشا وتفکرنعم والاوثالثده
موازنه ومحاسبهٔ سیئات وحسنات ورابعده اکل وشربه اشتغال ایده
وذی خردانه لازمدرکه اوچ جهتدن غیری یه امالهٔ نظر حرکت
ایتمیوب کسب زاد اخرت ومهمات دنیویه یی مرمت وحلالدن
استحصال لذته حصر اوقات ایده مضمون مواعظ مذکوره دن
بریسی دخی (وعلی العاقل ان یکون بصیرا بزمانه مقبلا علی شانه
حافظا للسانه) یعنی زمانئی درك ودراك عان ایدوب کندی مصالحنه
اقبال ایدرك لساننی حفظ ایده وبریسی دخی هرکسه که کلامنی عملدن
معدود ایدرقلت تکلمی التزام ایله لزومنك غیری محله صرف واتلاف ایتمز

❀ فی الاحتراز عن سوء الکلام فی حقه وحق احبائه ❀

برمقتضای حدیث قدسی (اناعندظن عبدی بی) واردات الهیه یه
حسن ظن اولنوب نفسه واحبا ومتعلقاته خیرهمتله سؤکلامدن
حفظ لسان اولنمق لازمدرکه لسان مردم فال محض ایدوکی براهین

متعدده ایله مبرهن ومنظوردر حضرت (کریم بن الکریم بن الکریم
ابن الکریم یعنی یوسف ابن یعقوب ابن اسحاق بن ابراهیم علیهم
التحیة والتسلیم) زندان ملك مصرده فرمانبر مراد الهی اولوب
اصحاب سجنه تعبیر رؤیا وراه حقه سوق ایله نصح ووصایالری هنکام
چاشنکیر وشرابدار سلطان مصر اولوب تهمت معلومه ایله القای
محبس زندان اولنان صاحبی السجن صنیعهٔ غیر واقعه اوله رق
شرابدار (انی ارانی اعصر خمرا) وچاشنکیر (انی ارانی احمل فوق
رأسی خبزا تأکل الطیر منه) دیو لاجل الامتحان رؤیا عرض و بیان
ایتملریله شرابداره سن ینه برسابق ساقئ سلطان اوله جقسین دیو
تبشیر وچاشنکیره سن صلب اولنوب طیور رأسکی اکل ایده جکلردیو
تعبیر دلپذیر ایله ایراد جواب بیوروب فتیان مذکوران رؤیالرینك
لاجل الامتحان صنیعه اولدیغنی عرض و بیانلرنده (قضی الامر
الذی فیه تستفتیان) یعنی کلا مکرز اوزره بو حکم قضا البته ظهور
ایدرز بانکزدن صادر اولان خیر وشر حقکزده قالدر دیو اعلان
بیوره رق آثار معجزه لری اندك زمان ایچره نمایان وچاشنکیر تبین
خیانتیله صلب اولنوب شرابدار تبرأی ذمتله کما کان ساقئ بزم سلطان
اولمشدر وکذلك اخوهٔ یوسف حضرت یعقوبدن علیهم السلام
برادرلری حضرت یوسفك رفاقتنی استدعالرنده خوفم بودر که حق
یوسفده بربلا ظهور ایدوب سز ذئب اکل ایتدی دیه سز دیو بیورملریله
نتیجهٔ حال اول مرکزه رسیده اولمشدر وبرده زنان مصر جمال خورشید
مثال حضرت یوسف علیه السلامی مشاهده لرنده زوال هوش ایله
ترنج یرینه قطع ایادی ایدرك موافقته زلیخایی جناب یوسفه تکلیف
واصرار ایتملریله (رب السجن احب الی مما تدعوننی) اثر حدیثلری
ظهور ایتمشدر بنا برین بین العرب بو کیفیت شایان دقت اتخاذ
اولنوب شعرای عربدن بریسی (احفظ لسانك لاتقل فتبتلی

ان البلاء موكل بالمنطق) بيتنى انشاد ايتمشدر يعنى حفظ لسان ايله تا كه بلايى دعوت ايتمه‌يه هر بلا كه انسانه عارض اولورطريق زباندندر بلا لسانه موكلدر الغرض مردم دانا دائما حفظ لسان ايدوب خيرايله تكلم و فك دهن و هر امور واحوالنده و احبا ومتعلقات وتبارحقلرنده خير كلام ايله حسن ظن ايتمك امر معتاددر مقامه مناسب اوله‌رق زبان ثقات صحيح الروايات ايله مسجل سجل اثبات اولان غرائب وقوعاتدندركه

حكايه

شرارهٔ ظلم و اعتساف و تعدى ابرمدرار معدلت و تنظيمات ايله منطفى اولميوب آسايش رعايادودرماد آسابرهوا اولديغى هنكامده مسقط رأس عاجزى اولان ادنه ايالتى والبسى بولنان برذات بعض حادثاتدن طولايى برمادهٔ ظلميه ذيلنده جاموسجى نام قريه اهاليسنه چندنفر مباشرغدرشعاربى انصاف تعيين واسرا و بوكيفيت بعض سكنهٔ بلده طرفندن اهل قريه‌يه اخبار و ايما اولنمسيله سكنهٔ قريه هر برى برطرفه فرار واختفا ايدوب فقط برفقير برهنه پاصورت آخرله فرار واختفايه راه ظفر بوله ميوب اولمكدن غيرى صورتله بو بلادن رها ممكن دكلدرين صورت مرده‌ده بستر خدعه‌ده غنوده اولوب سز اظهار ماتم وفرياده مشغول اوله‌رق برطرفدن دخى امارات تهيئهٔ لوازم تجهيز وغسلى احساسه اعتنا ايده سز مباشر غدار بو حالى مشاهده ايدرسه بهمه حال جستجو و تحرىٔ بيتدن صرف نظر ايدرلر بودهٔ چنكال اعتسافى اولمقدن وسيلهٔ خلاصمز اولور ديو بو صنيعه‌يى اجرا ايتمش وفى الواقع مأمورين غدر پيشه قريه‌ده رجالدن اثر ومحل فرارلرينى استخباره راه ظفر بوله ميوب تفتيش وتحريده مبالغه ايتملريله فقير مرقومك خانه سنى دخى تحرى‌يه كلوب اهل بيتى صاحب خانه مرزوفات ايتدى وبزلرى بيكس براقدى

دبوغريق دريای ناله وافغان مشاهده لرنده تحريدن صرف نظرله مأيوسا ودبوسا عودت لرينه متعاقبا شخص خديع مرقوم آگاه وخوابيده قياسيله سعی انتباه اولنمش ايسه ده نه نفس حياتدن اثر ونه سبب مماتدن خبر ادراكنه موفق وكاركر اولنه ميوب تجديد ناله وفرياد ايدلمشدر (خطوط الكنز المذكور فی سورة الكهف الشريفة) امداد رس اهل بر يعنی حضرت ارميای خضر ايله مالك ثعبان عصا حضرت موسا عليهما السلام والتحايا ميانه لرنده حكمت خفيهٔ صمدانيه ايجابجه جلوه ارا اولان قصهٔ غريبهٔ رفاقته دائر سورهٔ كهفده استعيذ بالله (فاراد ربك ان يبلغا اشدهما ويستخرجا كنزهما رحمة من ربك) آيت كريمه سنده اولان كنزدن مراد عبدالله بن عباس رضی عنهما املك الناس حضرتلرينك روايت صحيحه لری اوزره برلوح ذهب اولوب پنج سطر كلام حكمت محرر اوله رق (سطر اول عجبت لمن ايقن بالموت كيف يفرح) يعنی متعجب ومتحيرم شول ساده دلانك حالنه كه ادراك حصاد موت صور علمنده قلم جزم ويقين ايله مثال نقش رخام مسطور ايكن نه كيفيتله اظهار فرح وسرور ايدر (سطر ثانی عجبت لمن ايقن بالثواب كيف يكسل) يعنی تعجب ايدرم اول ناكس مبتلای داء نكش وهوشايه كه كيفيت مثوباتی وعشر امثال ايله اولان تبشيراتی يقينا عارف اولديغی حالده نه وجهله تجويز كسلان ايدوب وقت فرصتده ادخار زاد راه آخرت ايلمز (سطر ثالث عجبت لمن ايقن بالعقاب كيف يعصی) يعنی متعجبم اول شخص جسوره كه شدت هول عقاب ومجازاته وقوف تامهٔ يقينی حاصل ايتمش ايكن ينه نفسنی القای ورطهٔ مهالكه ارائهٔ معاملهٔ جواز ايله نه كيفيت ونه اسبابه مغروريته مبنی تحميل بارهٔ عصيان واسائت ايدر (سطر رابع عجبت لمن ايقن بالرزق كيف يطلب) يعنی تعجب ايتدم اول

شخص حریصه كه ارزاق مقدره بلا زیادة و لا نقصان كف
دستنه رسیده اولوب و مافوق مقدره صرف دقت ور طلب تحصیل
مستحیل اولدیغی صورتی یقینده جزمه قرین ایكن نه غرض
بی‌سزدر ایله راه طلبه پوییان ایدر (بیت) كلوا الیوم من رزق الاله وابشروا
فان علی الرحمن رزقكم غدا (وسطر خامسی عجبت لمن ایقن
بالدنیا و زوالها كیف یركن الیها) یعنی تعجب ایدرم شول بی اذعانه كه
دنیانك حال و كیفیتنی وتتابع نعمت و نقمتنی وسریع الزوال وهم نقش
ظلال و وهم و خیال ومنتج فنا و بی مثال اولدیغنی یقینا بیلور ایكن
نه كیفیتله سمت محبت و اعتباره میل و ركون ایدر (مربع) تبكی
علی الدنیا و ما من معشر جمعتهم الدنیا فلم تفرقوا این الاكاسرة
الجبابرة الاولی كنزوا الكنوز فما بقین و لا بقوا (بیت) له ملك ینادی
كل یوم لدوا للموت وابنوا للخراب استعیذ بالله و ما الحیاة الدنیا
الا متاع الغرور (حدیث عیسی و یحیی علیهما السلام) خمیر مایهٔ
انفاس حیاتبخشا یعنی ذات آسمان مسند مسیحا علیه السلام
والتحیه رسول صاحب شریعت اولدقلریچون حضرت یحیی
علیه السلام هر بار حضرت عیسادن تعلیم شریعت بیوررلر ایدی
یوم من الایام حضرت عیسا علیه السلام یا یحیی سنی دائما غوطه
خوریم غم مشاهده ایدرم دریای بی انتهای رحمت وغفران حدادن
نا امید ومأیوسمیسز دیو دانه پاش مزرعهٔ صماخ یحیی اولمریله یحیی
علیه السلام دخی یار وح الله بندخی سزی هركاه شاد و فرحناك
تماشا ایدرم غضب ومكر الهیدن كلیا امینمیسز دیو نمابخش تخم پاسخ
بیوردقلرینه متعاقبا نزول وحی ایله حق كلام عیسی علیه السلام مكدر
ابر مدرار رحمتك اطفای لهیب غضب پر شراره سبقتنه كلام
عیسا او فقدر دیو تبشیر الهی صادر اولشدر (قال الله تعالی ان الله
لا یغفر ان یشرك به و یغفر ما دون ذلك الآیة ان الله عفو غفور

والنعم العبد الشكور ﴿پند حضرت لقمان بفرزندش﴾ نبوتی مختلف
فيها وولايتی متفق عليها اولان حكيم دريا ذعان حضرت لقمان
فرزند دلبندنه شوزمين دلنشينده نصايح حكمت آميز ايراد واتيان
بيورمشدركه ای ثمرهٔ فؤاد پاك نژاد زينهار زنانی سرداش ايدوب
باعث فاش اسرار اولمه وناكسدن استدانه واستقراض ايلمه
وعوام وجهلا ايله راه عقد وداد محبته كيتمه زيانديده وعريان جامهٔ
حضور وآسوده اولورسين حضرت الله عظيم الشاندن غيری يه
طاپوب خالق عد ايتمه و پيغمبران عظامی منكر اولمه كوندوزلری قطعا
اويومه وكيجه لری قلت منامی عادت ايله وبولكی حفظ ايتمه وتكثير
جماعدن اجتناب ايله وكيجه صوايچمه وبعد الشبع اكل طعام ايتمه وكثرت
طعامه مبتلا اولمه زيرا بو وجهله حركته مداومت ودقت مبنای
صحت دائمی اولوب كافهٔ علل وامراضك رأسی بوسكز شيدر
واياق اوزرنده صواچمه وقيون سوروسی وسطندن كچمه وبلا سؤال
برفرده برشی خبر ويرمه وسويلمه ای پسر نور عين پدر ايكی كمسنه
دنيادن حسرتله كيدر بريسی اول توانكر بخيل اشعب مثلكه مال
بسياره مالك اولوب يمه يه وديكری اول عالمدركه علميله عامل
اولمه يه وارباب فساد ايله دوست ومصاحب اولنه كه بر فحوای
(الطبيعة مؤثرة) شايد طبيعتنری آيينهٔ طبعكه منعكس ومؤثر اولوب
افعالر يله متهم اوله سين وجزم ايت كه بركمسه ادای فريضهٔ صلاة
ايچون ميكده يه وضع پا ايده اسه دنوش شراب ايله ذم وقدح اونور
ودشمن اجرای آمالدن عاجز اولسه طريق تسليم ودوستی يه سلوك
ايدوب صورت مخلصانه ده اجرای مذاق عداوت بسيار ايدر
وذمام اختيار واراده كه يد كده درهر كسه ايولك طريقنه سوق
وهمت ايله كه وقت ادبار ومضايقه ده خلق دخی سنك حقكده خير
خواهلق ايلسون هر برامور كده تعجيله جواز كوستريوب دامن صبر

متشبث اول که نیل مراد ایله دلشاد اولورسون و بد اصل و بد اختر که
معامله‌ٔ نیك و بدی فرق ایتمز او مقوله یه ایولك و نصیحت ایلمه که ضایع
و هدر اولور حماده زعفران و کیاه سیاندرایمکبسندخی اکل و بلع ایدوب
فرق و تمیز ایتمز و نان و نمك حقنی قطعا فراموش ایتیوب کوزدرك
دائما صاحب نعمت و احسانی دعای خیر ایله یاد و نعمتنی ذکر
و تعداد ایله دیوب اوجیبك یدی یوز سنه عمر درازه مالك اولمش ایکن
ینه دنیای بی بقانك عدم ثبات و قراری ایجابنجه ارتحال دار عقبا
بیورمشدر علیه التحیة والسلام (ولقد آتینا لقمان الحکمة) آیت
کریمه سیله شرف آرا اولوب و (الصمت من الحکمة) حدیثی دخی
کلام حکمت مفادلریدر پسر حکمت سیرلرینك تجربه‌ٔ نصیحتلریله آینهٔ
نفس الامریده مشهور اولمه سی حکایهٔ غیر تماسی مشهور و طبری
و سائر کتبده مسطور اولمسیله بیان و اشعارندن صرف نظر اولنمشدر

نصیحت قوبرز با اسکندر

سلاطین جهانکیر یدن اسکندر ذو القرنین حضرتلری ملیك عظیم
دارایه غالب اولوب مقربان دارا و روزکار دیدهٔ صاحب ذکادن
زنکیٔ شاوران حفیدی قوبرز نام پیر روشنضمیری حضور رفیض کنجورنه
جلب و احضار ایله بعض مشکلات استفسار بیورمشدر که
بو مذکوراتدر وقت پیکار و حربده نه شی مهم اسباب فتح و ظفر و نکونات
تدبیر و آرا ایله حفظ مقاومت جنود میسردر و نصل افعال و شعار
انسانی مرض بیم و هراسه دوچار ایدوب انسلاب شجاعته سبب
اولور پیر فلاطون نظیر دخی شو وجهله ایراد پاسخ دلپذیر ایتمشدر که (پاسخ) جواب
وقت حرب و مصافده فتحه سبب قلب اولوب محلکدن وهم
و خشیته تبعیتله مضطرب اولمه یه سین تا که عسکرسنی مرکزکده
ثابت و برقرار کوروب حرب و پیکاره صرف اقتدار ایدرك ظفر یاب
اوله سین زیرا ثبات و سکینت زور و قوتدن زیاده باعث مقاومتدر

ومیدان مصافده تعجیل وتلاشی تجویز ایتمیوب تشبث ذیل صبر وتأنیله فتح ونصرتی جناب رب عزتدن استدعا وتمنی ایده سن ومرأت حالکده جمال غلبه نمایان ورشتهٔ صفوف دشمن شکسته و پریشان ومسائل شتی کبی هر بری بروادئ (این المفر) ده پویان اوله رق نسیم نصرت هنکامنده سرعت استدبار واستخلاب راه فرار وخلق اتلاف وادماره هوسکار اولمیوب اهسته حرکتله راه نجاته رخصت ووسعت ویره سین زیرا جنود اعدا ساحل سلامت حیاته وصلتدن قطع امید ایدرك تخلیص جاندن نومید اوله البته مجبورا (کسنور یصول علی الکلب) مرکز پیکار ومقاومته عود ورجعت ایتمسی مقرر وحفظ و پاس جیوش شول تدبیرایله حصولپذیر اولور که حق جنوده نقود لطفك نامعدود ووقت و زمانیله معاش وتعیینا تارینك تسویه واعطاسنده باب تقصیر مسدود اوله تا که آثار دخی میدان معرکه ده سنی تنهاسوار براقیوب اغورملوکانه کرده فدای باش وجان ایده لر واو شیکـه انسانی ضروری جبـانته دوچار ایدر قلت عسکرله مقـابلهٔ لشکر بسیار ونفسکده اثار جرأت اولمیوب فراری شعار وزمزمهٔ مثلا شیانه ایله بیم واضطرابی اظهار ایده سین بهمه حال آثار جبـانت جمـله سنك قلو بنـده نمودار اولور

(الاستدبار) اردنجه کتمك (الاستخلاب) زکسمك قطع کبی

پند بقراط با اسکندر

ای شاه عالیجاه مرأت درونی ژنك غفلتدن تصفیه ایلیوب حصول انوار معرفته صرف مساعی ومقدرت ایله و برآن ودقیقه بر محلده جناب حق لوحهٔ دروندن اخراج ایتمه وعلمـایه عزت واحترام وکذب ودروغدن توقیٔ تام وعهدیك اوزرنده ثبات وقیام ایله وساده دل واحمق خیره سر ایله مشاورهٔ امور واحوال ونا محل صرف واتلاف اموال وصحبت درویشاندن اعراض وزمانه امعـان نظر عبرتدن غفلت واغماض ایلمه که جمله سی عدم تدبیروسؤرأیه دالدر

ای اسکندر جد وجهد ایله که سن خلقك عبرتی اولمیوب خلق
سنك عبرتك اوله و علوم دقیقه شناسك اولسون که تکبر وعجب وخلقه
بدکاملق وبخل وطمع دنیا واخرتده انسانی خوروهند موم وناکسلکله
موسوم ایدر بو نصایحی ایراد دنصکره ای اسکندر درکاهکده طرر
کستاخیده بولنان کسانه غضب وخشم ایدرمیسین دیو سؤال ایدوب
اسکندر دخی اومقوله خقنده اظهار غضب بالضرور ظهور ایتمکده در
دیو بیورملریله سنکه بر مخلوق خداسین درکاهکده کستاخلق ایدن ابنای
جنسکه غضب ایدرسین حاضر ومتبصر اولکه حضور خالقده سکا
دخی معاملهٔ غضب الهی صادر اولمیه دیوب ختم کلام ایتمشدر

﴿ نصیحت ارسطو باسکندر ﴾

ای شهریار ستوده کردار هر بار التزام مصاحبت خردمند وکاردار
ایله کافهٔ امورده صلاحی مشاوره وتذکار ایله ونصرت وفتوحاتك
الطاف پروردکاری اولدیغنه حصر جزم وافکار ایله خوف وخشیت
باریدن آیرلمیوب لوحهٔ خاطردن چقارمه وقطعا حسد پیشه وسوء
اندیشه اولمه وجرائم مجرمینه بدل اقرباو متعلقاتنه تجویز مجازات
ورنجیده ایتمه وزنانی سردار ایلمه که ناقص العقلدر وبدا صلی
شایان اصعاد علو مراتب ایتمیه سنکه هر اموری کندی اخلاق
ردیه سنه تطبیق ایدر وفتنه انکیزانك درحال قید جزاسنده اهمال
ایتمه واوزریکه ایکی طرفدن اعدا استیلا ایدرسه میانه لرینه القای
برودت وخصومتله یکدیکری اوزره مستولی اوله جق تدبیرده اپذیر
ایدوب نفسکی آسوده نشین ایله وبرمحله تعیین وارسالی اقتضا ایدن
سفرانك مجرب الاطوار ونیك شعار اولمسنه وعقل وذکاسنه دقت
ایله که سفرا شاهانك مرأت احوال وشؤناتیدر واثنای سفرده ایکی
راهه تصادف اولنسه شاهراهی براغوب عساکری مشقت عبوره
دوچار ایده جك نهج سقیمه عزیمت ایتمه ودرویشان ومحتاجینه

انعام واحسان فراوان ایده سنکه صدقه عمری دراز و بلایی
دفع ایدر وفرد آفریده حقنده جور و ظلمه جواز کوسترمیه رك
برفعلده بولونکه روز محشرده حضور مولاده محجوب وخجیل اولمیوب
جوابنه قادر اوله سین ودائما کارازموده لری مصالحه تعیین ایدوب
نااهلا نی استخدام ایتمه که هرامورکده مظهر توفیق وظفر اوله سین
وقاطبهٔ ظهوراتی واردات الهیه بیلوب امر صمدانیسنه راضی اوله سین

﴿ نصیحت افلاطون باسکندر ﴾

حرص وشره شکمیه ایله اکل وجماع بسیاره مبتلا اولوب دوچار
بستر علل وامراض اوله رق چنکال دست اطبایه کرفتار اولمه
ورنك نیرنك دنیایه فریفته اولمه که (بیت) ای دلا ایلمه امید وفا
دنیادن * زن مکارهٔ سالخورده کیمه یاراولمش) مؤداسی اوزره وفاسی
نقش مادر وخلق کندکدن خشنود وراضی ایتمکه سعی بلیغ
ومعاملهٔ جلب قلوبی بیدریغ ایدوب کاه احوال واموال زیردستانه
وضع آتش ظلم وحیف ایله سوزناك ایتمکدن توقیٔ تام ایله وکروه
مکروه ظلمه یه امالهٔ نکاه التفات ومحبت ایتمه که کرکه رحم وشفقت
ایدن کوسفندانی ضایع وپریشان ایدر وعدل ودادی اعتیاد
ونیت راست وخالص وامعان نظر امور بلاد وید ظالمدن کریبان
مظلومی تخلیص وامداد شعارشاهان محب السواد دروحق تعالی
وتقدس حضرتلرینك حدود اوامر الهیه سندن تجاوز ایتمك
وتواضعله عالمی کندی یه مخلص ومحب ایتمك لازمهٔ عهدهٔ
سلاطیندر وجوانمردلك دخی اندازه اعتدال اوزره اولمق لازمدر
وچارچیز که حافظ سلطنتدر اول دین ومذهبی خوب وستین
وراست اولمقدر ثانی وزیری صاحب تجربه اولوب انکله امورجمهوری
مشاوره ومذاکره ایتمکدر ثالث میدان حربده جرأت وجسارتدر
رابع دوراندیشان وذی خردان صداق ایله عقد رشتهٔ تدابیردر

(جوانمرد) کریم وسخی وصاحب همت ومروت

ودرت شئ باعث تباه شاهدر که پادشاهك ظلم وتعدیاتی ووزیرك
تغافلانه امور ومصالحه عدم مباداتی وکتابك راه اهانت وخیانته
سلوکی وفقرای ظلمدیدکانك بد دعا وانکساریدر وتبدیل وجاسوس
ایله چکو نکی احوال اعدادن خبردار اول وحوصلهٔ اقتدارك
وافی اولمیه جق ملوك ایله ستیزه جواز کوستر میوب اسباب مدارایه
متشبث اول و برطرفه عسکرسوقنده تشتت جنود دن وعلی الغفله
هجوم وشبخون اعدادن حذر ایدوب محافظه وپاسبان تعیننده
غافل ومتکاسل اولمه وهرنه زمان نکه تقدیرتدبیره توافق ایتمه یه دامن
صبره تمسك ایله که (الصبر مفتاح الفرج) مفادی اوزره جمال امال
مرأت حصولده جلوه نما اوله جغی مشهود الامثال وموعود رب متعالدر

نصایح شاه منوچهر بارعیت ولشکر

شاه عجم افراسیاب وفات وارتحال واریکهٔ سلطنته شهزادهٔ منوچهر
وضع پای اجلال بیورمسیله حادثهٔ جلوس ملوك اترا که معکوس
اوله رق قصد بلاد عجم وبی نهایه جیوش وحشمله نهر جیحوندن بالعبور
عجمستانه استیلالری حوادث نابهنکامی ظهور ایدوب شاه منوچهر
بوحالدن غایت متکدر ومتغیر اوله رق اعیان ومقربان وجیوش وزیر
دستانی حضورینه جمع وتلفیق وشومرکزده وصایا ونصایح عمومی یه
صرف فکر دقیق ایتمشدر که ای اساطین سلطنت وای جنود
ورعیت کافهٔ جهان مخلوق حضرت یزدان اولوب جمله مزك روزی
رسانی اول الله عظیم الشاندر مختم ذمت وظیفه خور یدر که سز
دخی عبود یتنده قصور وشکر نعمتنده تجویز فتور ایتمیوب قدر نعمتنی
عارف واحکام الهیه سنه رضا واطاعتده یارای اعتنایی صارف
اوله سز اکر قضای الهی یه رضادن ابا ایدسه کز مانع ومزاحم اولور
یدکز ده نه قدرت ونه زور وقوت وار در البته تقدیر مرکز ظهورده
جلوه نما اوله جغی بیمرادر خلاق جهانك مبدعات ومکرناته تعلق

ایدن قدرت عظیمهٔ الهیه سنه صرف افکار ایله دقت واحوال
مخلوقاتدن اقتباس نور عبرت ایدن ارباب کیاست پسندیده سیرتك
رتبهٔ عرفانی ترقیده روظلمت غفلتله خانهٔ درونی تنك وتاراولان بی اذعان
ظلمات نفسانیه ده قالەرق رتبهٔ بشریتدن محط الاعتبار اولور
ومعلوم اولسونکه چون حق سبحانه وتعالی جلت الائه بو عبد اضعف
عبادنی بو نججه ملك فسیح ایله مؤبد ودلشاد وقید عجز اضطراردن
رهاوازاد بیورمشدر قدرنی بلوب اداء خدمت تشکر وحمدتنه
صرف مقدرت ایتمك فریضهٔ ذمتمزدر درگاه صمدانیسندن تمنی
ایدرزکه راه مستقیمده مستدیم بیوروب هنجار سقیمه دوچار ووسوسهٔ
خناسی متابعتله اعتقاد تامه مزی شکسته تار بیورمسون (کل شیٔ
هالك الاوجهه له الحکم و لیه ترجعون) فرمان جلیلنه اعتقادمز
تام الاوتاددر ثانیا معلوم ومجزوممکز اولسونکه پادشاهانك عساکر
ورعیت وجنودورعایانك صاحب سلطنت اوزرینه ترتب ایدر
حقوقلری اولدیغی امر مثبتدر جنود اوزرنده مقرر ومورود اولان
حقوق ملوك بودرکه مرکز اطاعتده ثابتقدم ومحب ومخلص
پادشاهی یه معاملهٔ دوستی واعدا ومخالفینه مقابلهٔ دشمنی یی اجراده
راسخدم اولنوب اعدا ومخالفین دولتله اقتضای جنك وپیکارده
جان سپارانه وغیورانه وشیرانه ابراز ماثر غیرت وحمیت وهر حالده
بقای شان وشکوه سلطنتی موجب اولور صدق واستقامت وسعی
وغیرته حصر لحاظهٔ فکرت ودقتدر وملوك اوزرنده اولان حقوق
عساکر خیر سلوك بودرکه موظف اولان جنود نصرت نمودك
معاش وتعییناتلرین دقت وزمانیله اعطا وتنظیم مهمات ولوازماتلرینه
اعتنادر پادشاه سپاهك پروبالی مثابه ده اولوب طیران مرغان بی شهبال
محال اولدیغی مثال بی وجود شاه رمهٔ رعایا وسپاه دخی پریشان
حال اوله جغی وارستهٔ مقالدر کذلك سپاه مثال دست وپای شاه

اولوب بی وجود جنود وجود مسعود پادشاهی دخی مجرای اسباب
نفع وسود در وزیر دستان اوزرنده اولان حقوق سلاطین بودرکه
قاطبهٔ اوامر علیه سنه مطیع وفرمانبر اولوب موجب عمرانیٔ نواحی
و بلاد اولور زرع وغرس و بنایه اعتنا واعشار شرعیه و ویرکوی
مرتبه لرینی وقت وزمانیله تأدیه وایفا ومالا و بدنا معاونته صرف
وسع ومقدرت اوفادر ورعایانك ملوك اوزرنده اولان حقوقی بودرکه
دامن امن وآسایشلرین خار اعتساف وتعدیدن وقایه و ید ظلمه
و بیداد اعتیادانه دوچار ومخالب اعتساف بی انصافه کرفتار
وتحصیل ویرکو واعشارلرنده رنجیده وازار وحوصلهٔ اقتدارلرندن
زیاده تکالیف مالا یطاق ایله نظام احوال وآرامشلرین اشکسته
تاراتمکدن حمایه در ووقت ضرورتده فوق العاده اعانهٔ خزائن
شاهانه نه مرتبه ذمت زیردستانه مترتب ومهم ایسه وقت آفت
محصولاتده دخی حق رعایاده امداد رسی ومعاونت شاهان واجب
ولازمدر وسلاطین عظامده خصائل ثلثه نك وجودی الزمدرکه
اولی راستکو اوله ثانی شعار بخل وخستدن اجتناب ایلیه ثالث غضب
وتهوردن سالم حلیم وسلیم اوله زیرا خشم وغضب عجله وتنزلك
اقتضا ایدر حالبوکه رعایای زیردستان تحت یدطاعت پادشاهیده
اولوب منقاد امر وفرمان اولمسیله لطف وتأنی ایله حصولپذیر
اولمق ممکن و یسیر اولان موادی قهر وتکدیر ایله اجرا نا مطبوع
اولی الاراددر وسلاطین عظام صاحب عطا ومرض دناتدن رها
وذی عفو وشفقت ومجرد بلابین قهر وعفو بت اوله محل عفو بتده
عفوه زیان غیر متصور وجای عفوده عقوبت ضرررندامت
مقرر در وارباب اشتکایه اصغا اید و بطرف سلطنتدن تعیین
اولنان مأمورین حقنده معاملهٔ اغماض وصحابت ناسزا وهرکیم
اولورسه اولسون احقاق حقوق عباد وغدر واعتساف ایله الدیغی

اموال واشیای رعایای بی مساعده استردادلازم الاعتناومرکز تأدیب
وکوشمالده مجازات قانونیه وبغیرحق اتلاف نفوس ایدوب هدم
بناء الله ایدن ویاخود خلاف شرعی تهمتی متبین اولان کسان
حقلرنده احکام شرعیه واجب الاجرادر ایشته بومواد بنم عهدمه
مترتب اولوب اجراسنی متحتم ومفروض عد ایلدیکم مثللو سزلر
دخی ذمتکزه راجع وعائد اولان خصوصاتك اجراسنی التزام
واطاعت وانقیاده حصر مرام واغورهمایونمده فدای جسم وجان
ایدرك بوکره عهد شکنلك ایدوب سرحدودی تجاوز ایتمش اولان
لشکر اتراك بی ادراك ایله مقابله ومیوهٔ ریاض ملکمزه اطالهٔ دست
اعتساف ایتدرلمکسزین وجودلرینی ازاله یه قیام واهتمام ایده سز
برکمسه حقنده خلاف اراده مز بر حرکات نا مرضیه اسناد اولنسه
بلا تحری اجراسنه تیزلك ایدوب غدرایتمه یه حکم مثللو صحیحا هر کیم
اولورسه اولسون ذمتنه برفعل نا مرضی تبین وتحقق ایدرسه ترتیب
مجازاتنده دخی تجویز مسامحه واغماض ایتمیه حکمی جزما بیله سز و برده
معلوم اولسونکه کافهٔ مصائبده صبروتحملدن بشقه چاره اولمیوب
تقدیر قدیر تغییر پذیر اولمز واغورباد شاهیده غیرت اهل ودین
وناموس ایچون اعدا ایله مقابل اولوب میدان مصافده صهبای
شهادتی نوش ایدنلر رضای خدا ایله کامیاب اولور بو جهان
بر مسافرخانه اولوب ﴿ بیت ﴾ کلور بر برکیدر بر بر قالور بر * کیدن
کلمز کلن دورمز ندرسر * مفادی اوزره هیچ بر مخلوقه ثبات حیات
متصور دکلدر (بیت) للموت فینا سهام غیر مخطئة * من فاته الیوم
سهم لم یفته غدا * مال واولاد واحفاد دخی برفرده باقی اولمیوب انجق
وقت فرصتده خیرات وحسنات وسائر مستتبع مثوبات اولور
خصوصات ایله تحصیل زاد سفر اولنه بیلورسه الده او قالور سزکه
بنم لشکر ورعیتمز بو نصایحمی کوشوارهٔ صماخ اذعان ایدوب

مقتضای منیفیله عامل اوله سز و ای مأمورین دولت و ارکان
ولایت سزلر دخی لازمدرکه رعایایه رعایت وظلم و غدردن مجانبت
اوزره اوله سز تا که بلاد و ممالکمز معمور وآباد اولسون دیوب اتمام
مجلس نصیحتله جمله ارادهٔ پندآمیزلری قلوب حضاره تأثیر ایدوب
عهد شکنان اتراکه سوق عساکر بسیارایله غالب وظفردار
و یوزیگرمی سنهٔ کاملة کمال عدل ودادایله سریر سلطنتده پایدار
وانوار شوکت وجلادت واشعهٔ فرمان و حکومتی ضیارس اکثر
اقطار اولمشدر (کذارندهٔ دورمطالعات حقیر اولان بعض کلام
تازهٔ نصایح آمیز اسلاف کرام ترتیب هیجا اوزرینه تبرکا علاوهٔ
ذیل آثار وخلاصهٔ فحوالری ثبت واشعار قلنمشدر ومنه التوفیق)
تحدیث نعمت خدا ایله اظهار ثروت وغناشکر وتحایادن معدود
اولمسی (اظهار الغنی من الشکر) مزایاسندن معلوم وروتما در
قلت مبالات ایمان برهان ضعف ایمان اولدیغنه (ایمان المرء یعرف
بایمانه) مؤداسی دلالت ایدر تجربهٔ اخوت وقت کرب وشدتده
نمایان اوله جغنه (اخوك من واساك فی الشدة) کلام وصایا فرجامی
برهان نامدر تأدیب عیال ومتعلقاته صرف کوشش حقلرنده موجب
نفع وسود اولدیغی (ادب عیالك تنفعهم) اثرندن نمایاندر سرمایهٔ
ادب نقد ذهبدن خیروانفع اولدیغنه (ادب المرء خیر من ذهبه)
مفادی کواه بی اشتباهدر فراست مؤمندن احتراز حقنده (اتقوا
فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله) حدیث شریفی وارد اولمشدر
اصحاب شجاعت نزد عدوده دخی محبوب ومتهوم جبانت عند مادرنده
بیله مبغوض اولدیغنه (الشجاع محب الی عدوه والجبان مبغض
حتی الی امه) کلام افراسیاب برهان بی ارتیابدر مافوقه اطاعت
طاعت مادونی موجب اولمسنه (اطع من فوقك یطع من دونك)
کلام هرمز برهان بازردر طلب صلحده بولنان اعدا ایله محاربه

و پرخاش اعظم خطا اولدیغی (اعظم الخطایا محاربة من یطلب الصلح) کلام کیخسرویده رونمادر (بیت عربی) اذا حصل القلیل وفیه سلم * فلاترد الکثیر و فیه حرب (بیت فارسی) اندکی باصلح اکر آیدبدست آن بهرست * ازفر اوانیکه در تحصیل آن دردسرست) اقرار اسائت موجب عفو و مغفرت و اصرار انکار مستوجب عقوبت او لمسی (العفو عن المقر لاعن المصر) کلام حجاج ایله مثبتدر حسن تدبیر باعث سلامت ندم و پشیمانی اولدیغنه (التدبیر قبل الفعل یؤمنك من الندم) کلام سقراط برهاندر ارباب مقاصد عرض مأرب ایده جکی ذاتده اوج شعارك بریسنی مرآت ذاتنده مشاهده ایدوب بعده مقصودنی وضع طبقۀ عرض و تقدیم ایتمك لازمدرکه یاکندی نفسنده کریم و یاخود نزد قومنده شریف و یاصبیح الوجه اوله (اذا نزل بکم حاجة فلیقصد ثلثة اما کریما فی نفسه اوشریفا فی قومه او صبیحا فی وجه) حدیث شریفی بو فحوایی ناطقدر قیام ریاست متوقف اساس سیاست اولدیغی (السیاسة اساس الریاسة) کلام اسکندر ایله مثبتدر عبدك حان غضبی غضب الهی یه هنکام قرب مظاهرتی اولدیغنه (اقرب مایکون العبد من غضب الله اذا غضب) کلامی دلالت ایدر اول غضب جنون واخری ندم و پشیمانی اولدیغنه (اول الغضب جنون وآخره ندم) کلامی برهان عیاندر مخاطبۀ خصمده سرعت رد جوابه اقتدار عدم غضبله حاصل اوله جغی (احضر الناس جوابا من لم یغضب) کلامیله درجۀ وضوحه واصلدر داء حسد باعث قلت سرور اولدیغی (اقل الناس سرور الحسود) مرآتنده منظور (مارأیت ظالما اشبه بمظلوم من الحسود ویکفیك من الحاسد ان یغتم عند سرورك) مؤدالرنده دخی مشهود و منع غضب وحسد حقنده (اذا ما شئت ان تحیی سلیما طیب المحیی فلاتغضب ولاتحسد

ودارالناس فی الدنیا) بیت نصیح آمیز مورود درمالك دین وایمان اولان ذواتك اداء دینی التزام شعار مهامی اولمسنه (اداء الدین من الدین) حدیث شریفی برهان تامدر برقع احسان مانع اسائت اولمسنه (احسن الی المسیئ تسده) کلامی دلالت ایدر اخوان زماندن ستر معایبده احترازتامك لزومنه (اخوان هذا الزمان جواسیس العیوب) مفادی انتباه بخش اصحاب خرد درتتابع صبر وظفر (بشر نفسك بالظفر بعد الصبر) فحواسنده مقرردر حفظ لسان حصن انسان وباعث سلامت دوجهان اولدیغی (بلاء الانسان من اللسان) ساحه سنده نمایاندر امتنان احساندن ترك لاتبطله بالمنة) فرموده سی مانعدر (بیت) افسدت بالمن ماقدمت من نعم لیس الکریم اذ اعطی بمنان) تمشیة اموردە کفایت توکله (توکل علی الله یکفیك) برهانی کفایت ایدر خیر فال وحسن ظن انسانی ایصال خیر وبرایتمسنه (تفأل بالخیر تنله) فحواسی کواه ابهردر کثرت اطعمه خوران خوان آلاباعث تزاید نعما اولمسی (تزاحم الایدی علی الطعام برکة) آیینه سنده رونماد راحمق خیره سر حقنده تعلیمه صرف مقدور اضاعه واتلاف عمر دیمك اولدیغی حکیم ارسطوا (تعلیم الاحمق ابطال العمر) کلامیله تبیین ایتمشدر اعتذار احسان برمؤدای (ثن احسانك بالاعتذار) حسن کردار مشاهد احسا ونعمت اولان شخصك خدمت ثنا وشکر کذاری منعمه قیامی مستزید نعما اولدیغنه (ثناء الرجل علی معطیه مستزید) اثری کواه رعنادرحلم ورفق احسن صفت بشریه اولدیغی (جمال المرء فی الحلم) ناصیهٔ فحواسنده مشهوددر ترك مکثار واطناب ایله مقدار اداء مرام ایجاز کلام برمؤدای (جودة الکلام فی الاختصار) مستحسن اهل فصاحتدر مجالسة الفقراء باعث ترقئ شکر اهل غنا اولمسی (جالس الفقراء تزدد شکرا) فحواسی

ابد الیدر محسن حقنده میل و مودت اقتضـای خلقت و جبلیت قلب اولدیغنه (جبلت القلوب علی حب من احسن الیها) حدیث شریفی وارد اولمشدر آداب رجال معادل پیرایۀ نسوان اولدیغی (حلی الرجال الادب وحلی النساء الذهب) منطوقی بیان ایدر ترشیٔ کلام حموضۀ طعامدن زیاده دماغ انسانه مؤثر اولدیغی (حموضات الطعام خیر من حموضات الکلام) مفادنده ظاهردر حدت طبع انسان مهلك جان اولدیغنه (حدة المرء تهلکه) کلامی برهاندر جرثومۀ اصلیه‌دن اولیوب حیاض حسب ونسبی تیره اولان کساندن امید وفا اولنمامسنه (حرم الوفاء علی من لا اصل له) منطوقی دلیل رعنادر حرفت وصناعت دست بشرده مانند کنز مهیا اولدیغی (حرفة المرء کنزه) مآلنده باهر البیاندر خوف ربانی حصن حصین امانی اولدیغی (خف الله تأمن غیره) کلامنده رونمادر نفسه مخالفت ومشتهیاتنی احضارده رأینه عدم متابعت برمقتضای (خالف نفسك تسترح) موجب حضور وراحتدر خیر قرین دائما راه بروخیره سوق ودلالت ایدن اولدیغی (خیر الاصحاب من یدلك علی الخیر) نظر نصفتده رتبۀ وضوحه قریندر مرض قسوۀ قلبه متابعت ظهورات مقدره کبی علاج اولمدیغی (دواء القلب الرضاء بالقضاء) قضیه سی انتاج ایدر کلام عقل متکلمه وفعلیات انسان اصل ونسبنه دلالت ایده جکی (دلیل عقل المرء قوله ودلیل اصله فعله) کلامنده منظوردر بقای دولت وسلطنت سلاطین عظام عدل ودادایله بردوام اولمسنه (دولة الملوك فی العدل) کلام مختصری برهان تامدر تسکین نائرۀ غضبه مواظبت دامن عاقبتده زیبا یشمی محمدت اولمسی (دم علی کظم الغیظ تحمد عواقبك) مؤداسنده مقروندر بداهتدر اسلوب فصاحتله حدت وطلاقۀ لسان سرمایۀ انسان اولمسنه (ذلاقة اللسان رأس المال)

كلامى برهاندر سير ديدار دلبرده تنوير ابصار مقرر اولوب (رؤية الحبيب جلاء العين) به بابده نعم الاثردر مغرور كثرت عقل ودها اولنلر البته عقل مجرده تابع اوله رق راه استشاره دن روكردان استغنا اوله جغندن بهمه حال كثرت سقطات وخطايادن خالى وسالم اوله ميه جغنه (زلة العاقل كثير) مؤداسيله استدلال اولنور كثرت مصائب دنيويه (زوايا الدنيا مشحونة بالرزايا) ساحه سنده مشهوددر سوء ظن حزم واحتياطه مربوط اولديغنه (سوء الظن من الحزم) كلامى دلالت ايدر صمت وسكوت باعث سلامت اولديغنه (سلامة الانسان فى حفظ اللسان) فحواسى دلالت ايدر تواضع باعث اعتلاى قدر ومنزلت اولديغى (سمو المرء فى التواضع) مؤداسنده مقرردر مصالح وامورك درجهٔ خير وشرى مقتضاى شرعى يه قربيت وبعديتنه نسبتله اولديغى (شر الامور ابعدها من الشرع) كلاميله مثبتدر طرح تكلف ومراسم شرط اعظم الفت ومحبت اولديغى (شرط الالفة ترك الكلفة) كلاميله مثبتدر بيت (مثال روح اولور خفتله جسم بزم احبابه * ميان الفتده كيمكه طرح كلفت ايتمشدر) صبرده ظفر بر مؤداى (صبرك يورث الظفر) امر مقرردر هر بر اموره جناب مسهل الاموره عرض حاجت منبع سعادت اوله جغى مثللو حقيقة مخلوقه حصر حاجت مستلزم خسران وضلالت اولمسى (ضل سعى من رجا غير الله) منطوقيله مثبتدر فضيلت ادب وسعت معيشتدن الزم وسعيى اهم اولديغى (طلب الادب اولى من طلب الذهب) مزياسنده غير مبهمدر فطرت ذاتيه سنده اعوجاج اولوب خلقت اصليه سنده استقامت اولمين اشخاصك افعال وحركاتى دخى معوج وسقيم اولمسنه (ظل الاعوج اعوج) كلامى تمثيل بيشيلدر ضرب امثال تركيه دن عقللى دشمن عقلسز دوستدن يكدر مثالى (عدو عاقل خير من صديق جاهل) كلامى ؤيدر عفو جرائم بقاى ملك وسلطنتى

مستلزم اولدیغنه (عفو الملوك بقاء الملك) مفادی دلالت ایدر
بنه ضروب امثال ترکیه دن کلیکه کوره اباغکی اوزات مثلنه (على قدر
الكساء مد رجليك) مثالی مماثلدر مربع (فديتك ابس امساكى
بخلى ولكن لايفى بالخرج دخلى وفى طبعى السماحة غيرانى على
قدر الكساء امدرجلى) حضرت لقمان صنوف بشريه دن اون
صنفده ذلات دنيويه بيان ايدوب (عشرة اذلاء فى الدنيا ابدا المديون
والنمام والكذاب والفاسق والحاسد والمحتاج والطماع
والاسير والجاهل والمتهم) بيو رمشلردر خير و شرف عقل وكماله
اولوب سنك مدخلى اولمديغنى (غلام عاقل خيرمن شيخ جاهل)
مؤداسى افاده ايدر شرف فضيلت عز اصالتدن بهتر اولمسى
(فخر المرء بفضله اولى من فخره باصله) كلاميله مقرردر زوال
نعمتده تأثير كفران (كفران النعمة مزيلها) فحواسنده نمايا ندر
موجب مباهات فضل وادب اولوب نسب اولمديغى (كن عصاميا
ولاتكن عظاميا) نصيح اسماعيل بن احمد له مؤيد در بيت عربى
(اذاما الحى عاش بعظم ميت فذاك الميت حى وهو ميت) حق
قبول شعائر دينيه دن اولد يغنه قبول الحق من الدين و حرص
وشره صاحبنى قتله سبب اوله جغنه (قاتل الحريص حرصه)
واشراره مقارنت عين مضرت اولمسنه (قرب الاشرار مضرة)
اثرلرى بالبداهه دلالت ايدر مكر نسا شياطيندن اشد اولديغى حقنده
حضرت عباس رضى عنه رب الناس (كيد النساء اعظم من كيد
الشيطان لان الله تعالى يقول ان كيد الشيطان كان ضعيفا
ويقول عزمن قائل ان كيدكن عظيم) بيورمشلردر كلام لين جلب
قلوب ايله محبت درونى موجب اولديغنه (لين قولك تجب) كلامى
دليل تامدر تقسيم ارزاق مقدار عقوله قياس ايله اولمديغنى افلاطون
دانا (لوجرت الارزاق على العقول لم تعش البهائم) كلاميله

اشهاد ایتمشدر تعجیل امور خیریه حقنده حضرت عمر الفاروق رضی الله عنـه (لاتؤخر عمل یومك الی غدك) بیورمشلردر هر برمسموعاته متابعت شهواتیه ایله حرص وطمعدن (لاتطمع فی کل ماتسمع) کلام داراماندر کثرت کلام مستلزم لوم وتوبیخ انام اولدیغنه (من کثر کلامه کثرملامه) نعم الکلامدر خلق حسن احسن عطایای الهیه دن اولدیغی (ماعطی الانسان احسن من خلق حسن) حدیث شریفیله مبرهندر سؤال و تمنیده مافوق قدر واستحقاقه تشبث موجب حرمان اوله جغی (من سئل فوق قدره استحق الحرمان) کلامنده عیاندر وقت صباوتده تأدب هنگام رجلیتده تفوق اقرانی مستلزم اوله جغی (من تأدب فی صغره تقدم فی کبره) مزایاسنده غیرمبهمدر واداب موجب کثرت احباب ومستوجب میل الباب اولمسی (من استولت علیه الآداب کثرت له الاحباب ومن استولت علیـه الآداب مالت القلوب الیـه) روایتلرنده منظور اولی الالبابدر شخص اخری معایبـله ذم و قدح کندیده اولمین شیء ایله ذم وقدحه خلقی مجبور ایدجکی (من رمی الناس بمافیـه رموه بمالیس فیه) کلامنده منظور در شدة تأثیر آتش فراق (نارالفرقة اشد من نارجهنم) کلامی دلالت ایدرنا اهله اولان لطف وکرم تلف واسرافدن معدود اولمسی (وضع الاحسان فی غیرموضعه ظلم) مؤداسنده غیرمبهمدر اخوان واحبابیه اقراض مانند مقراض قطع کالای اخوت ووداده جکینه (بیت) (فلاتقرض اخاك ولو بحبة * فان القرض مقراض المحبة) منظوم دلپذیری دلیل تامدر عالم دنیانك عـدم ثباتیله سریع الزوال اولدیغی مثبت اوله رق نوح علیه السلام (وجدت الدنیا کدارلها بابان دخلت من باب وخرجت من باب) بیورمشلردر انجاز وعدکریم دین غریم مثابه‌ده بلکه اهم اولدیغی (وعدالکریم

الزم من دين الغريم) كلامی تقرير ايدر نصيحت
عدودن لزيم خور (هيهات من نصيحة العدو) مفادنده مقرردر
اصحاب مروت وامانتدن اولمين اشخاصك ضعف دين وايماننه
(لادين لمن لامروة له ولا ايمان لمن لا امانة له) كلامی برهاندر احسان
وعطا تفوق اقرانی مستلزم اولديغی (يسود المرأ قومه بالاحسان اليهم)
مفادنده نمايان در (سبحان من وفقنا بمشاهدة كمال باكورة الثمار
المسمی بنافع الآثار نوباوهٔ ثمار الاسمار اقتصرنا للاذن الا كثار
واحترزنا عن تغلغل التعبيرات الغريبة الركيكة ليسهل الابتكار
وهذه ماتشتهی الانفس وتلذ الاعين لانها من محصولات فردوس
الجنان برشحات توفيق الملك المنان وعليه التكلان فی كل حين وآن

﴿ درنعت حضرت عبد القادر كيلانی قدس سره السامی ﴾

جميع اوليا در بندهٔ سلطان كيلانی
وليلرتاجيدرپای معلا شان كيلانی
تعهد ايلدی ادنا مريدك حفظ ايمانی
ندر فكر ايت علو رتبهٔ احسان كيلانی
مجرد امت مرحومه نك اعلا ی قدريدر
صفوف انبيادن باعث حرمان كيلانی
كوروب فوق السماذات رسالت ليلة المعراج
اوشب ناموس اكبر اولدی مدحتخوان كيلانی
تماثيل تجليات حق مرآت ذاتنده
همه روشندلانی ايلدی حيران كيلانی
سحاب فيضيدر مدرار اریٔ علم لدن الحق
سليمان قدر اولور بوفيض ايله موران كيلانی
اولوب صهبای روحانيتيله نشئه دار دل
هميشه تشنكان العطش كويان كيلانی

(باكوره) طرفنده ميوه
(التغلغل) بربری ايچنه
كيروب قارشمق
(الابتكار) ديوشروب يمك
محضا خاص وعامه نفعی
عام اوله رق حقيقة نافع
الآثار اولمق اوزره بعض
تعبيراتك ترجمه سنه دخی
اعتنا اولنمشدر

اصمدر دل همان اذکارتوحید ایله جهراوزره
بودر سالکاره هرروزشب فرمان کیلانی
طریق قادریدر شاهراه وصلت دیدار
خدا محبوبیدر با جمله درویشان کیلانی
نه قادر نعتنی تعداده کلك بندهٔ احقر
درار یدن فزون اوصاف بی پایان کیلانی
غریق لجهٔ عصیان ایسه مده دست جزمده
مدار تسلیتدر نا فعا دامان کیلانی

﴿ در نعت حضرت مولانا قدس الله اسراره العلیا ﴾

کوکل اولد قجه ابر عشق ایله کریان مولانا
سرشك دیدهٔ خونبار اولور طوفان مولانا
ایدرلر نیم نظرله نیجه صد مرده دلی احیا
همه دریا دل و عیسی نفس پیران مولانا
بکمترتاج خورشیدی برادنی سکه دارانی
جمیع اولیادن اولدی برتر شان مولانا
نه مانع ذره خاشاکیٔ جرم اهل نسبتکیم
صحابتله اولور پوشیدهٔ دامان مولانا
صباوتده آچوب بال تجلی چقدی افلاکه
سماوات اهلی اولدی جملهٔ حیران مولانا
نه ممکن خامه ایتمك قطرهٔ اوصافنی احصا
مسلم نزد عالمده یم عرفان مولانا
وقارتله سکینتله سماع ودور درویشان
رسوم چرخ دوار اوزره درارکان مولانا
جناب غوث اعظم شیخ اکبر کبی پك اندر
میان اولیاء اللهده اقران مولانا

درنده نافع آسا بیعدد در یوزه کارانی
ایکی عالمده چون سرمایه در احسان مولانا

﴿ در اوصاف حضرت قدوس قدس سره ﴾

شـه ملك ولایت حضرت قدوسـهٔ دانا
یم فیض حقیقت مرشـد آکاه بیهمتـا
اوشمس معرفت بدر ولایتکیم حقیقتـده
طریق قدریی انوار فیض ابلـدی احیـا
حقیقت کلستاننـده هزار خوشنوا درکـم
کلامین کوش ایدن کل بلبلنه ایلر استغنا
نه بلبلدرکه خوش الحـان نظم دلشانیله
طراوت یاب اولور هم کلشن اوصاف مولانا
جهاد مشرکینه همتی مصروف اولوب چندان
غزای اکبر نفسنده غالب ایلمش مولانا
جبال مکه ومصری نیجه سال ایلیوب مسکن
دمادم جوی شیراشك عشقی ایلمش اجرا
ایدوب عزم وطن آنده تأهل امر اولوب آخر
بو یوزدن عرض رخسار ایلمش فرمودهٔ مولا
کلوب قونیه بورنده سایه بخش اولدقده اقطاره
حقیقی ظـاهری همسایه ایتمش حضرت منلا
توجه ایلیـوب قطبیت دوران اوذیشـانه
صحـاف چرخه اولمش نور فیض غرهٔ غرا
طریق قادریدن جوی ارشاده ویروب مجرا
هزاران صدهزاران تشنکانی ایلدی اروا
اومهر معنویدن اقتبـاس نور ایدن ذرات
مثال بدر کامل اولدیلر نابنده سرتا پا

ایکی عالمده یاد اولسه سزا وحدت نشین ایله
کهٔ ایتدی انزوا اون اوج سنه اول قطب مستثنا
کشاد ایلر لواء الحمدك التنده لوا سبنی
بو تبشیری جمیع بندکانه ایلدی انبا
قریب اولمشدی طقسان سالنه سن شریفی هم
ایکی سال اقدم ایتدی مرغ روحی حضرته اهدا
الهی نور دیدار کاه قدوسی اولوب پر نور
مقام اولیاده سرفراز ایت روز و او یلا
مداد خامه فرض اولسه بحار و صد هزار اشجار
کرامات وظهوراتن نه ممکن ایلمك احصا
خصوصا عاجزانه نظممه باعث خدا اعلم
شوکونلر بندهٔ ادنایه اظهار ایتدیکی معنا
روا می بی نصیب انتساب درکهی اولمق
اولور کن نسبتی رشکنده اهل عالم بالا
شکرلر حضرت مولایه کم ای نافع احقر
سنی ایتمشدر اول سلطانه کمتر بندهٔ ادنا
شفیع اولسون الهی بندهٔ ادنایه عقباده
عزیزومرشدم قدوسیٔ دریادل ودانا
علامت ایله یا رب روز دلسوزیٔ محشرده
براقمه سر برهنه تاج قدریدن بنی مولا

﴿ تاریخ کتاب درضمن ستایش حضرت شهریار شوکتنصاب ﴾

امید نیل الطافك ایله شوکتلو خنکارم
فضای نظم ونثره راجلانه اولدی رفتارم
سمند کلکمك حیرانی اولدی ابلق کردون
اولوب فیفای عرفان عرصهٔ پهنای مضمارم

يد مشاطهٔ طبعمله يكنسق دلارا ده
تسلسل ايلمشدر خم بخم كيسوى كفتارم
ايا شاه سليمان قدر آصف صدر عدل آور
بودست آويز مورانه مله دركاهكده فخارم
حصوله كلدى باليز معارفده بونو باوه
جسارت ايليوب تقديمه تحسينه رصددارم
نه بر نوباوه كم فوح دلاراسه فرحبخشا
يتشدردى سه ماه اندك ايچره شاخ افكارم
دكل مقبول عالم چنبهٔ مرغان دخى اولاز
قبول دركهك اولاز ايسه بوتازه ثمارم
كداخته ايله دارالضرب احسانكده بوعبدى
بيلمنسون سايهٔ شوكتده اقران ايچره معيارم
مدد ابر بهار عاطفتله ايليوب معمور
رها بولسون خس وخار المدن طبع كلزارم
وار ايكن الده مهر شوكته سرمايهٔ نسبت
سپهره سرفرو ايتم اكرچه ذره مقدارم
سن اول سلطان عالم درة الاكليل شاهانسين
مداما خدمت رقينكله ذور ايدر طارم
لآلئ نظيرك بولمدن عاجز قالور اخر
نه رتبه غوطه خور بحر تاريخ اولسه انظارم
خدارحى شكوه وشوكتك هرآن ايده كردان
بوادعيه كله دائم دستكشاى سمت غفارم
الهى نافع الآثار مقبول الانام ايله
اولوب پيرايهٔ فرق جهان نوبسته كلنارم
سزا بر رتبهٔ تحسينه بوتاريخ رنكينم
رسيد اولدى بحمد الله پايانه بوآثارم

ديدم تاريخ تام ديكرى اتمـام ايچون نافع
بحمد الله كاله ايردى بونا ديده آثارم ١٢٦٦

تاريخ طبعش

اومحيىء معارف حضرت عبد المجيد خانكم
فروغ حكمت طبعيله لامع طارم سبعه
افندم عبديك ترتيب زيباسى دينلدكده
تعلق ايلدى فرمانى نو آثارمى طبعه
بو اعطاف ولى نعمتك شكريله اغلر كن
دوشر طوفان رشكه سيرايدن هر قطرهٔ دمعه
الهى شوكتين شمع فروز هر شب وروز ايت
نتكيم مهرو مهدن آسمان ايقاد ايده شمعه
رجاى ميل ياران ايله طبعنده ديدم تاريخ
آلوب بو نافع الآثارمى چك سينهٔ طبعه ١٢٦٨

تاريخ قاضى واعضاء مجلس كبير حلب شاكر افندى

حضرت عبد المجيد اول پادشاه دادور
قيلدى فيض عدلنى اجرا على وجه عيان
اول رئيس مجلس شهبا كه نافع بنده سى
ويردى بازار هنرمندانه پك چوق عز وشان
سايهٔ شاهانه ده اشته بو آثار جليل
مثلنى اسلافده هيچ كورمدى چشم جهان
فى الحقيقه نافع الآثار در بو نسخه كيم
نظمى در بى بها در نثرى بر سحر بيان
شاكرا تاريخ تام سويلر احبابه همان
آل بو مطبوع نافع الآثارى ايله بند جان ١٢٦٨

شکر وثنا وستایش بی ریا اول جناب خالق الارض والسمایه اولی
واحرادرکه بدرقهٔ عنایت واهداسیله اشبو نصایح ملوك مراحم سمات
واشفاق وسیاست ملك وآفاق ونصایح انفس واخلاقی دائر مرحوم
ادنه مفتیسی الحاج اسحق افندی حفیدی السید عبد النافع دانای
یافعك خامهٔ هنرآثاری ثمره سی اولان (نافع الآثار نوباوهٔ ثمار الاسمار)
نام آثار بنــا ملرینك ظل آله عالمپناه السلطان بن السلطان السلطان
(عبد المجید خان) دام مجده ودولته حضرتلرینك زمان امان وایه لرنده
اطمع البرایا الی اعطــاف ربه الراجی محمــد رجائینك نظــارت
ومعرفتیله دار الطباعة العامره ده طبع وتمثیلی بیك ایکیوز
التمش سکز سنه سی رجب شریفی اواخرنده ختام
پذیر اولدی

Dāʿī Meḥmed

Nevhat ül-ʿuşşāḳ

<

نوحة العشاق

بسم الله الرحمن الرحيم

خدا نك اسم پاكن ايده ليم ياد   اوره لم پس آنكله سوزه بنياد
اولوبدر چونكه بسم الله مفتاح   انكلـه فتح ايدر هر بابی فتاح
او دمكه مرغ ذی بال آچه شهپر   كوكل مقصودينه ايرمك مقرر
اكلسه برشر ايشده اسم حق بيل   ايدر حق اول شر ايشی خيره تبديل
كيم ايتسه اسمی مولا ی مكرر   آنك اولمايه هركيز كاری ابتر
د يدم اخـلا صـله الحمد لله   اولوبدر وصف ذاتی قل هو الله
احد در بو قدر اللهك شريكی   محقق بيلكه خالق اولماز ايكی
شبيهی و نظيری يو قدر آنك   معـين ومشيری يوقـدر آنك
اوغو لدن قزدن عورتدن بريدر   قساوتدن خسارتدن بريدر
كينمكدن قوشنمقـد ن بريد ر   ابومقدن اويانمقـدن بريد ر
مدبدر آنكدر جمـله تدبـير   كه اولمز ايتديكی تقـدير تغيير
جميع انس و جنه خالق اولدر   قوذی روحه هر دم رازق اولدر
ملول اولمز عطا ايتمكدن اول حق   هم اولدر مانع و معطی محقق

اودر حاکم قوخلق آکه محکوم — اودر عالم قوشی اکا معلوم
برآوج طپراغی انسان ایدن اول — اکا لیل ونهار احسان ایدن اول
هم اولدر ایلین روحی مصور — زهی صنع خدا الله اکبر
جمیع کائناتی وار ایدن اول — یری ساکن کوکی دوّار ایدن اول
خلیله ناری کلزار ایلین اول — که بلبللری زار ایلین اول
مدد ایدیجیدر عاجزلره اول — که ردایتمز اکا هرکیم طوته یول
ایدرسه هرکیم اندن استعانت — انی محروم قومز اول رب عزت
اکا کیم قلدی روزی دین وایمان — اید یسر آخرتده درلو احسان
بیلمدیرسک اکر کور قدرتینی — نظرایتسک وکاره کور قدرتینی
سمواتی در کسز دور دوران اول — بلوطدن طتلو صولر یاغدیرن اول
طاش ایچره آتشی پنهان ایدن اول — صو ایچره دریله مرجان ایدن اول
نظرایت قاره طپراقدن اوباری — چقارر کونه کونه خوش بهاری
مخالف بر برینه رنک وروبی — ویرر هر برینه بردرلو بویی
اولوبدر عقل کل صنعنده حیران — نه قدرتدرکه مشک اوله قاره قان
دیکندن کللری پیدا ایدن اول — اکا بلبللری شیدا ایدن اول
حجردن ناقهٔ اخراج ایدن اول — شجردن میوهٔ اخراج ایدن اول
انک فرمانی ایله آیله کون — طوغوب طولمده دنیاده هرکون
که برقطره منییی اول نهانی — تأنی ایله نیتلردکله آنی
طوروب اول رحم مادرده طقوزآی — پس اندن صکره بوکونه بصر پای
ویروب پستان مادردن غدالر — ایدرلر خدمتنده جان فدالر
ویریرشول دکلو مهری آنه سینه — قوجاغندن برآن قومز زمینه
ایدوب پس کون بکون تربیه آنی — تکلم ایتدکه باشلر زبانی
دخی برخوشجه کلمزکن بیانه — نه لذتلر ویریر اول نوزبانه
بورومزکن یوررر اولور ایاغی — برآغور مهدی جای ایدر قوجاغی
اسر یلدن کنشدن صاقنورلر — سوینوب آنه بابه باقنورلر

پس اندن صكره اول نقاش قدرت
ويرير شول دكلو آكه نقش صورت

كورن حيران اولور حسننه آنك
تفكر ايلييوب صنعن خدانك

عقللر ايرمز آنك قدرتنده
فكرلر ايرمز آنك حكمتنده

اسانكنده سوزى خلق ايلين اول
دخى يوزده كوزى خلق ايلين اول

كوزلوزده قاشلر خلق ايدن اول
اغز ايچنده ديشلر خلق ايدن اول

الكنده صو تمغى خلق ايلين اول
بوغزده بو تمغى خلق ايلين اول

اودى طوتدقده يانمق خلق ايدن اول
صويى ايچدكده قانمق خلق ايدن اول

يمك يدكده طويمق خلق ايدن اول
قولاق ايچنده دويمق خلق ايدن اول

كوزكده كورمكى خلق ايلين اول
كوكلده سومكى خلق ايلين اول

ايدن اول يوسفى حسنيله مشهور
ايدن يعقوبى اول حزنيله مجرور

زليخايى اكا عاشق قيلان اول
صوكنده وصلته لايق قيلان اول

كورنجه يوسفك حسنن او نسوان
نوسى قطع يد ايتمشدى اول آن

نه حالت قومش او حسن بشرده
كه جذب ايده قلوبى بر نظرده

بولور لطفيله صورت بو خلايق
كيم اولدر احسن تقويم خالق

ايدر اول يلده بر اشجارى احيا
ايدر اوراقله اثمارى اعطا

بهار حسنى انسانه او مولا
ايدر عمرى ايچنده بركز اعطا

هزار منت اكا بر قطره نطفه
كه تا كه مظهر اوله بونجه لطفه

اوكى نطفه صوكى جيفيكن انسان
ارايرده ندر بو لطف و احسان

ندر اول صورت زيباى دلكش
دل عشاقه هر دم اورر آتش

بودر بس قدرتينك مقتضاسى
وليكن بو قدر عصيانه رضاسى

كه بو قدر صنع مولايه نهايت
سا كه قنغى برين ايدم روايت

نظر ايله نه قدرتدر بو قدرت
ايكى حرف اوله بو ايشلرده آلت

ولى ذاتينه ايرمز عقل و ادراك
نجه وصف ايده ذاتن بر اوج خاك

نك احسانى جو قدر قوللرينه
كه شكر اولمز انك بيكده برينه

شه تخت رسالت ماه افلاك
بيورمشدر انكچو ما شكرناك

بو مقاله حضرت سلطان کونین نعتیدر

خصوصا کیم حبیبن ایتدی ارسال — کلامن داخی ایتدی اکا انزال
اولوبدر اسمی دللرده مؤبد — محمد مصطفی محمود و احمد
معلا ومزکی مجتبادر — حبیب حق رسول کبریادر
اولوبدر جمله ناسه اول پیمبر — هم اولدر جنت اعلایه رهبر
هم اولدر پرده کوکده فخر عالم — هم اولدر زبدهٔ اولاد آدم
جمیع انبیانك سروریدر — جمیع اولیانك رهبریدر
اولوبدر تاقیامت شرعی باقی — هم اولدر قولی حقه ملاقی
رسالت تختی اوزره شاه اولدر — سعادت کوکلرنده ماه اولدر
که مشفقدر جمیع ناسه اول شاه — انی رحمت یراتدی خلقه الله
منور ایتدی نوری کائناتی — خدایه کلمز آنك معجزاتی
انك شاننده نازل اولدی قرآن — رسالتنه یتمزمی او برهان
رسول ایکن او سلطان السلاطین — اودم آدم دکلدی مائله طین
بری یوزیله خدایی ایتسه توحید — رسولك اسم پاکن ایتسه تبعید
انك اسمینی حق اسمیله ای جان — معا ذکر ایتمسه اولمز مسلمان
حبیبك حق قتنده حرمتینی — کمال عزتینی رغبتینی
اغندی ایلمکل شوندن قیاسی — که تافهم ایده سن او خیرناسی
که برکس اولسه بر محبوبه عاشق — خصوصا اولسه اول عشقنده صادق
فدا ایلر اکا هب خانمانن — دریغ ایتمز یولنده بلکه جانن
که یکدر کشی یه سودیکی جاندن — نه جاندن بلکه بو ایکی جهاندن
سوزن رد ایلمز محبوبنك هیچ — نه تکلیف ایتسه ایتمز یوزینی پیچ
انك هر زحمتی رحمتدر آکا — انك هر خدمتی منتدر آکا
سور اول سودوکینك سودیکینی — سور او بلکه کوینك سککنی
ایدر اعداسنه هردم عداوت — اکا هر وجهله ایدر اعانت
تفکر ایت خدای لایزالی — که بو قدر ذات پاکینك مثالی

بو دکلو عزتیله قوتیله
بو دکلو صنعتیله قدرتیله

سوب برقولینی ایدینه محبوب
رضاسی اوله هردم آکه مطلوب

انکچون خلق اولنمش اوله افلاك
جمیع انس وجن وجنات واملاك

انی مدح ایده قرآن ایچره اول حق
حبیبم دیو وصف ایده محقق

اوله سیرانکهی عرش معظم
اوله مداحی آنك رب اعظم

اولور انسان انك مدحنده حائر
دیمك ممکنمی قرآنه نظائر

نه دکلو وار ایسه دنیاده دریا
مرکب ایتسه آنی حق تعالی

فلکلرده ملکلر یرده انسان
نیجه یللر کتابت ایتسه یکسان

انك بیکده بری اولمایه تحریر
نه حد مدر ایدم بن آنی تقریر

ایدر خورشیده ذره چون دلالت
ولی یوق بنده ذره دکلو طاقت

سلیمانی نیجه فهم ایلیه مور
بنم خود عقل وفکرم موردن خور

نه دکلو عاجز وبیچاره ایسم
نه دکلو آله وآواره ایسم

افندم چونکه رب العالمین در
رسولم رحمة للعالمین در

بحمد الله او بحرك قطره سی یم
او شمسك بن دخی بر ذره سی یم

دیمم یارب بنی خلقك بکی ایت
حبیبك کوینك تك بر سکی ایت

بو عاصی نیجه اوله آکه امت
سکی کوبی اولورسم جانه منت

که زیرا رحمتکانیدر اول خان
قومز کوبی کلابن اولسه کریان

جوارندن انك تك اولمیم دور
که شاید برکون ایده جانی مسرور

حبیبك مهرنه یارب الهی
که بر زره قیلوب بو خاك راهی

بو در دنیاده وعقباده مقصود
حبیبك قاپوسندن ایتمه مردود

بو مقاله حضرت صدیقك اوصافیدر

رسول اللهك اول یاری تحقیق
اولوبدر حضرت بوبکر صدیق

رسوله مال وباشیله خریدار
هم اولدر ثانی اثنین فی الغار

چو کیردی جمله دن اول راه دینه
جنانه جمله دن اول کیره بینه

خبر ویردی انکچون باکه جبریل
خیرلو امتك بوبکردر بیل

ابو

ابو بكر ايتديكى يرده اقامت
روا اولماز انك غيره امامت

رسول اللهه هر كيم اوله امت
اولور واجب ابو بكره محبت

بو مقاله حضرت فاروقك اوصافيدر

عمردر پس ايكنجيسى محقق
اولوبدر رأيى قرآنه موفق

عمردر جامع امن و عدالت
عمردر قامع كفر وضلالت

عمردر چون سراج اهل جنت
عمرله ويردى حق اسلامه زينت

آنكچون ديدى اول كونينه سلطان
فرار ايدر عمردن جن و شيطان

لقد استبشر اهل السماء
باسلام عمر بدر الدجاء

ديدى هر كيم ايدرسه آكه بغضى
محقق ايدر اول كس باكه بغضى

بو مقاله حضرت عثمانك اوصافيدر

اوچنجى يار عثمان ابن عفان
كيم اولدر جامع آيات قرآن

اوزى حلم و ادبله زين اولوبدر
آدى دللرده ذى النورين اولوبدر

جهانده ويردى جناته بهايى
كه تسخير ايلدى ملك حيايى

حياسندن اوتانوردى ملكلر
آنكله فخر ايدردى نه فلكلر

حبيب حق انك حقنده اى جان
رفيقمدر ديدى جنتده عثمان

ديدى هم باكه عثمان ابن عفان
ولى دردنيا وعقباده هر آن

بو مقاله اول على المرتضانك وصفيدر

انك دردنجيسى شير خدادر
رسولك بو اينه باشى فدادر

على در رهنمايى خيل عرفان
عليدر پيشواى اهل ايمان

على در منبع جود و سخاوت
على در مرد ميدان مروت

على در عارف علم شريعت
على در واقف سر حقيقت

بيورمشدر رسول حق محقق
بنم بو علم دينك شهرى انجق

اساسيدر انك بو بكر صديق
جداريدر عمر بر وجه تحقيق

انك سقفيدر عثمان ابن عفان
على در باب شهر علم و عرفان

بو ترتيب اوزره در بو دينه بنياد
بو ترتيبى بوزانلر اوله برباد

(بو مقاله آل واولاد رسولك وصفنده در)

حسن ایله حسین صدر ین بدرین — اما مین السعیدین الشهیدین
اولردر سیدین اهل جنت — اولردر نور چشم اهل سنت
دیمشدر انلر ایچون ماه کونین — رسالت تخت اوزره شاه کونین
که واردر بونلره بنده محبت — الهی ایلکل بنده محبت
روایتدر دخی اول شمس دیندن — حسین بندندر رهم بن حسیندن
دخی عمین کیم اوحمزه وعباس — که محمودیندر عند الله والناس
دخی واجبدرر ارباب دینه — محبت ایتمك اصحاب کزینه
انك هر بریدر نجم سعادت — ایدرلر راه مولایه هدایت

(بو مقاله پادشاه دین اسلام وصفنده در)

اولو بدر پادشهلر ظل باری — جهانده امتك انلر مداری
خصوصا حضرت سلطان محمد — اوله تخت خلافتده مؤبد
کلوب پس صلب ابراهیمدن اول نور — یکی باشدن جهانی ایتدی معمور
اوله صدر عدالت اوزره قائم — کونی کوندن یك اوله دوری دائم
وجودی ایتدی دنیایی منور — ایده حق عدل وداد یله معمر
ویره مولی اکا فهم وفراست — ایده مظلوملری هردم حراست
جهانه مهروش صالد قده سایه — ایرشدی ظلمت ظلمه نهایه
ایدوب مؤمنلره حق آنی احسان — کیم اولدی فاتح ثانی او سلطان
محمد خان رابعدر درین حال — حروفی اسمی اولمشدر اکا دال
نهال دین دولتدر چون اول شاه — که برخوردار عمر ایده اول الله
اوله جدی کبی فاتح او سرور — ایده فتح کریدی حق میسر
اوروب شمشیر دین ایله فرنکی — قزل قانه بویایوب ویره رنکی
سنك عونك ایله دین محمد — اوله سلطان محمد له مؤید
عزیز ایت دین اسلامی الهی — حقیر ایت مشرکین روسیاهی
قدیمی اوله کلمشدر بو عادت — کشی محبوبی خصمینه عداوت

جهانده نتکیم بر عاجز انسان ویرر چوق سوزیکینك یولنه جان
حبیبك دیندر غیرت سنکدر قو عاجزلره نصرت سنکدر
الهی سوزیکك دشمنلریدر ندکلو انتقام ایتسك یریدر
غزات مسلمینی ایله منصور بغات مشرکینی ایله مقهور
خدادن دیلرم کیم اول شهنشاه که منصور و مظفر اوله هرکاه
ایده حق مقدم پاکن مبارك کمال بیر ایده اول حق تبارك
الهی هردم اول شاه جوان بخت عدالت ایله اوله زیور تخت
دونه قطب مرادی اوزره دوران نکیم مقصود ایدرسه بوله هر آن
جمال باکمالن حق تعالی ایده خورشیدوش پرنور و اعلا
انك دورنده اولمایه اذیت اوله آسوده و راحت رعیت
بودر مقصودمز حقدن که هر آن جهان طوردقجه طوره آل عثمان

بو مقاله ذاکری خوش نوانك وصفیدر

هم اوستادم افندم ذاکر ایدی قوفنده نظیری نادر ایدی
اولوب اسمی حسن خلقی حسنی خدا ویرمشدی عرفانیله زینی
اولوبدی ذکریله مشهور آفاق نواسیدر غدای روح عشاق
اماتده کوزه دوب بیچکاهی عبادتده کچردی سال وماهی
یوزی اغی ایدی اهل اصولك سوزی صاغ ایدی اول اهل وصولك
مقامات ایله سیر ایدوب جهانی عراقی و حجازی اصفهانی
نظیری یوق دیسم عرب وعجمده سوزم راستدر خلافم یوق بودمده
هوا زیر یدندیدی مرتب که کردانیه ایله بوسه لك هب
تراویح ایچره تسبیحات انکدر مناره اوزره تمجیدات انکدر
سماع ایچره الهیات انکدر او صوادده جمله تألیفات انکدر
اولوبدی ذات پاکی پرمعارف انك هر بر کلامی پر لطائف
بکم کسبیله ایرمز آکا انسان پس آکا داد حق ایدی او عرفان
قوکونده لر جوینده سیدی بو داعی کمترین بنده سیدی

نظر ایدوب بکا اول اختیارم … انکله دردجهانده افتخارم
بلنداوله مقامی جنت ایچره … غریق اوله روانی رحمت ایچره

بو مقاله ابتداء وصف حالمدر بنم

کل ای دل باشله بلبل وش فغانه … بیان ایت سر کذشتك یانه یانه
نهان اولمز جهانده عشق ایله مشك … عیان ایت تا درونك اولمیه خشك
بترمأوی ایدندك غم بوجاغین … بتر یاقدك الله دل اوجاغین
بلورسن بو قدر بنیادی جسمك … یوری یاز دفتری عشاقه اسمك
نجه اولدك غم عشقه کرفتار … نه ایشلر چکدی سا که هجر دلدار
نه زخم خار یدك اول کل بدندن … نه قانلر یوتدك اول غنچه دهندن
حبیبك ایتدیمی دردیکه امسم … طبیبك اوردیمی زخمیکه مرهم
نجه غرق ایلدی دریای حسرت … نجه حرق ایلدی پس نار فرقت
نجه الدردك الدن شاهبازك … نجه فاش اولدی خلقه کزلو رازك
نجه ایردی یولك هجرانه آخر … زلر چکدك فلکده سو یلسه بر بر
بو دکلو غم که چکدك ایرته کیجه … بیان ایله نیه ایردی نتیجه
یزوب دردرونك بر کتاب ایت … غم عشق ایچره نامك مستطاب ایت
اولوب عالمده بر شیرین حکایت … اوقنسون حسب حالك تا قیامت
اکلسون عشقله نامك جهانده … محبت کنجی قالماسون نهانده
ایدوب هر بابدن انده مقالی … نصیحتدن دخی اولمایه خالی
اولوب روی مجازیده بو قصه … حقیقت اهل داخی اله حصه
الوب هر کس مراد نجه نصیبی … که شاید یاد ایده لر بو غریبی
ولی سعی ایله سوزك سوزناك ایت … حرارت ایله سینه لك چاك چاك ایت
نوا کی کوش ایدن عشاق هردم … کو ینوب اوزی طوله کوزلری نم
کتابك اوقیانلر قاله طاکه … یورکدن آجیوب رحم ایده ساکه
اولنلر ایریلق دردینه همدم … ایرمایه یانندن بونی بردم
شو کیم الدیره یار نازنینن … بونکله اکلیه قلب حزینن

اوغول قز الدين بابا وآنه
تسليلر ويره بونكله جانه

كه درت فصل اوله دنياوش كتابك
نظر ايدن بيله نعم المابك

اوله چون مصنع اول صنع مولا
ايده لر قدرت حق تماشا

كه اول ديباجه درهم نعت احمد
صحابه وصفى ايله خان محمد

ايكنجى فصل اوله عيش وشادى
حقيقتده ولى اولمايه دادى

اوچنجى فصل اوله ياس وماتم
پس اولدر حال عالم ما تقدم

كلن كيدر قونن كوچر هميشه
جميع ناس حيراندر بو ايشه

دعا وزار اوله دردنجى فصلى
دعادر چونكه هر مقصودك اصلى

دعادن چكمزال پس اولان انسان
دعا ايله اولور هر مشكل آسان

قوذكرك دعادر بيلكه نغزى
عباداتك دعادر زيرا مغزى

دعا ايله خدادن اوموب انعام
كه تا بو كامبسر اوله اتمام

كه درت فصل اولمنك بودرمألى
كوكل درت حالدن اولمادى خالى

برى جور حبيب برى محبت
اوچنجى موت ودردنجيسى فرقت

كه قاره قيش ايدى يارك جفاسى
ولى فصلى بهار ايدى وفاسى

حرارت ايله يايه بكزدى ياس
فراقى زمهريده اولدى مقياس

بو درت احوال هر كز اولمدى دور
بو دردينه دروغم اولدى مغدور

بو دردى ويرميه برقولنه حق
بو درت درد نيلدى بو بندهيه بق

بو مقاله حاله تمثيل قاله تأييد اولدى بيل

مكر كيم خواجه نصر الدين بركون
اوى طامينه چقمش برايش ايچون

اياغى سورچوب انك ييره دوشمش
احباسى كلوب باشينه اوشمش

ديمشلر كيم نه يانور سن ندر حال
جوابنده ديمش اولداخى فى الحال

نه صورر سن بنم حالم كورر سن
اكر سن داخى دوشدكسه بلورسن

بنم داخى آنكه بكزر مثالم
كه باشينه كلن اكلر مقالم

قولاغ اورايدى بو عبد ضعيفه
كلور حالم سكا كرچه لطيفه

افندى سركذشتمدر بو حالات
دكلدر غيريدن نقل وروايات

صقین دخل ایتمه ای یار اولمدکسز سنکده یا شکبه کلمیا یه اکسز
هزار احسنت جهانده اول لبیبه که بیور مشدر زر من عاب عیب
اکرچه اولسه ده برایش فضیحت الور عارف اولان اندن نصیحت
هله کوش ایت مقدم بو مقالی که انصاف ایده سن بیلوب مآلی
افندی جمله عضوك لطف حقدر ولیکن جمله دن انفع قولاقدر
قولاقدر ایلین مولایی اذعان قولاقدر دکلین علمیله قرآن
ایدر کوز صنع مولایی تماشا قولاق ایدر ولی اول صنع افشا
پس ایمدی ایلمکل شوندن قیاسی بله سن الزم اولان عضو ناسی
نبیلرده صمم واقع دکلدر محقق بیل عمی مانع دکلدر
کشی به لازم اولان پس قولاقدر ولی حفظنده زحمت ارتور قدر
ندکلو ارتق ایسه نفعی آنك اوذکلو موجبدر پس زیانك
قولاق آچقدر رنولسه اشیدر قولاغی حفظ غایت مرداشیدر
قپارسن دیلکی دشله طودا قله قپارسن کوزی کرپکله قپا قله
قولاغه وار میدر چاره‌ك افندی نه وجهله اورر سن آکه بندی
قولاقدر چون مقدم اشیدن سوز پس اندن صکره هرنه ایسه کورر کوز
که بونلر عاقبت قلبه ایدر کار کیم آنی دونده ررلر چار وناچار
ملایمدر کوکل ایتمز تخلف نیه سوق ایلسك ایدر تعطف
قولاقدر هرنه ایسه ایلوب کوش هماندم دل اولور اولدمده بیهوش
اولالر کوز قولاق چونکیم پروبال کوکل مرغن اوچوررلر بهرحال
کوکل چون لانه سندن ایده پرواز طوتارلا بدانی پرچشمی شهباز
حذر ایت هرسوزی قویمه قولاغه که الدن دوشمیم دیرسك ایاغه
اکرچه آدم ایدر کاهی غفلت مقدر هرنه ایسه اولور البت
هر ایشده حکمتی واردر خدانك سکا لازم دکلدر عملی آنك
قولاغمله کوزمدن کوردوکم بن دییم بر بر سکا کوش ایله بندن

بو مقاله حسب حالم ایدی اما نیدم آه

چهاندن

جهاندن ال یومش ایدی بو داعی — اولوردم کیجه کوندز خیره ساعی
صلاح وزهد ایدی کارم همیشه — طوتاردم آخرت قیدینی پیشه
بوغیدی خاطرمده غیری افکار — اوقوردم روز وشب اوراد واذکار
اولوب بر مکتب ایچنده معلم — دیمزدی کیمسه باکا لا تسلم
طولردی مکتبمك ایچی صبیان — ایدردم انلره تعلیم قرآن
اولوب بش وقتده محرابه ملازم — بو معنالردی انجق باکه لازم
دکلدم خلقك آغ و قاره سنده — اوتومزدم عوامك آره سنده
دلمدن ذوق و شادی کتمش ایدی — یاشمده اربعینه یتمش ایدی
آغرماغه طوتوبدی یوز صقالم — یشاردی کوزم کیدوب مجالم
ضعفدن دائما بیمار ایدم بن — وجودمدن دخی بیزار ایدم بن
بوغیدی دادە آرزو عیش ونوشه — یتردی روز وشب برنان توشه
کوکل مائل دکلدی بو فنایه — همان انجق بقایه و لقایه
بو حال اوزره ایدردم زندکانی — بو ایدی بو فقیرك حال وشانی
تماشا ایت نه حاله اوغرادم بن — تعجب ایده سن کوش ایدیجك سن
مقدر اولان البته اولورمش — کشینك باشنه نلر کلورمش

بو مقاله کور بو داعی دردمندی نیلدی

ایشت ایمدی بنم روح روانم — الوب یانمه بر کون خاندانم
ایوکم سویلشوب عرفی کلامی — کوزل بحثنه ایردی سوز نظامی
دیدی مکتبده شول ابن فلانه — معادل کلمدی دور زمانه
خدا حقیچون آشوری کوزلدر — کوزللر ایچره غایت بی بدلدر
ندر انده اولان اول کل یکاقلر — ندر انده اولان لعلین دوداقلر
ندر انده اولان اول چشم وابرو — ندر انده اولان اول عنبرین مو
ندر انده اولان اول سیب غبغب — ندر انده اولان اول سکرین لب
ندر انده اولان اول نازك اللر — ندر انده اولان اول انجه بللر
ندر انده اولان اول یال واول بال — ندر اول آق بیونده اول سیه خال

ندر انده اولان حسن شمائل
انی کیمدر کوروب اولمایه مائل

ندر انده اولان اول قد و قامت
مکر اولدر قیامتدن علامت

ندر اول سینه آق بللوره بکزر
که باشدن آیاغه دک نوره بکزر

دهانی حقهٔ مرجانه بکزر
ایچنده دشلری دردانه بکزر

عذاری مهر عالمتابه بکزر
یوزی قبله قاشی محرابه بکزر

نهال قامتی طوبایه بکزر
جمالی بهجت حورایه بکزر

اوتورسه شمعه کتبسه آیه بکزر
اداسی طوطئ کویایه بکزر

ندر عارضده اول خال سیه فام
کومش مجمرده کویا عنبر خام

اوندانه ندر اول طرز واسلوب
جهانده وارمیدر بر بویله محبوب

ندر اول اوتورشلر اول دورشلر
ندر اول پادشاهانه یورشلر

ندر اول ناز و شیوه ایلیشلر
یا استغنا ایله اول سویلیشلر

ندر یانده اول شیرین کواشلر
یا اول شیرین کولشلرله کلشلر

ندر انده اولان حسن ادالر
نیجه قول اولمز اول شاهه کدالر

کیم اولمز ایله بر فتانه مفتون
کیم اولمز اول صاچی لیلایه مجنون

کیم اولمز اویله بر شیرینه فرهاد
کیم اولمز اویله خورشیده فرحشاد

کیم اولمز وامق اول عذرا عذاره
کیم ایتمز سینه سینی پاره پاره

یا کیم سومز آنک کبی جوانی
یا کیم ویرمز آنک یولنده جانی

آنک حسنینی بو ایتدکده اشعار
قولاقدن عاشق اولدم چار وناچار

صباح اولدی ایچلدی چونکه مکتب
کلوب صبیان اوتوردیلر مرتب

قودنصکره کوردم کلدی اول خور
بوینده مصحفی نور علی نور

خدا حق افندی بودر آندم
همان دم مکتبه نور ایندی صاندم

مقابلدی بکا تعیین مکانی
نظر ایتدم اکا چونکیم نهانی

نه کورسم دیدیکندن بش زیاده
المدن کتدی اولدمده اراده

نیجه یللر ایدی کلوب کیدردی
بوداعیدن علم تحصیل ایدردی

ایشتمه نیجه آنک بو سوزینی
بن آنک کورمامشدم کون یوزینی

اکرچه کوردم اول کون کون یوزینی
بکا کوستردیمی کور کون یوزینی

بو مقاله درایدن کیفیت عشقی بیان

کل ایمدی کورار شدی داور عشق ۔ قوشاندی حصن قلبی عسکر عشق
دیکلدی سوردلده رایت عشق ۔ چالندی غافل اولمه نوبت عشق
مسخر ایلدی قلبم شه عشق ۔ آچلدی غم دیار بنده ره عشق
قضای آسمانید ردم عشق ۔ بلای جاودانیدر غم عشق
نه بیلسون طاتمیان آلام عشقی ۔ نه بیلسون چکمیان هم داء عشقی
نه بیلسون کتمیانلر راه عشقه ۔ نه بیلسون اولمیان قول شاه عشقه
نه بیلسون باشنه کلمیان آدم ۔ نه بیلسون اولمیان بو عشقه همدم
بو بر رنج و عرضدر آیدر عشق ۔ براو کلزمرضدر آیدر عشق
بکم بو عشق بردریای غمدر ۔ بو نك هر کوشه سی رنج والمدر
بلا کردایدر عشقك فضاسی ۔ هلاك ایتمکدر انك مقتضاسی
افندی عشق ایشی آسان دکلدر ۔ بورهدن چکمیان انسان دکلدر
سوزم یوقدر بنم هر بی مذاقه ۔ نه بیلسون ایتمیانلر استذاقه
عجب مسموعك اولشمیدر ای جان ۔ نچون چوبان اولوبدر شیخ صنعان
نچون مجنون اولوبدر قیس عاقل ۔ نچون اولدی عجب لیلایه مائل
نچون ویردی کوکل شیرینه فرهاد ۔ نچون ایتدی وجودنی که برباد
نچون بلبللر ایلر آه وافغان ۔ نچون کللر ایدر چاك کریبان
نچون پروانه لر شمعه ویرر جان ۔ نچون دورماز ینار شمع شبستان
نچون ایردی زلیخایه او حالت ۔ ایدوب کندینی اولدکاو ملامت
نچه انکار ایدر اول حال زاهد ۔ انك عشقنه قرآن اولدی شاهد
نه حال اولمق کرك فهم ایله کل سن ۔ جمیع قصه لردن اوله احسن
انکچونکه کهی فرقت کهی غم ۔ صوکنده وصلت والصوکی ماتم
کشی استرمی ای یار وفادار ۔ صحیح ایکن اوله بیمار و بیعار
تزهدن ایدرسك ادعایی ۔ افندی سندن آرتقدی بوداعی
خبیر اولدیکمی جانا بو خبردن ۔ اذا جاء القضی عمی البصر دن

قضا تیری چیقه قوس قدردن ‌ ‌ سپر اولمز اکا هرکز حذردن
کشینك سلب اولیجق اختیاری ‌ ‌ ینار اوده دوشر قالمز قراری
بودر مقصودم اللهدنکه هربار ‌ ‌ بو عشقه اولمیه کیمسه کرفتار
دوکمز بوسوزه یوقدر نهایت ‌ ‌ همان سن حسب حالك ایت حکایت

بومقاله حسن دلداره نظرمدر بنم آه

اوتوردیلر چو ترتیب اوزره صبیان ‌ ‌ کیمی هیجه اوقوردی کیمی قرآن
اوکومده هر بری تکرار ایدردی ‌ ‌ آلوب درسینی یرینه کیدردی
چون اولدخی ایدوب درسینی ازبر ‌ ‌ کلوب اوتوردی اوکومده او دلبر
اوقودی رسم معهود اوزره درسین ‌ ‌ دیدم اکا که بیلمم سن نه دیرسین
بوکون بیلمایجك یارنکی درسین ‌ ‌ قیاس ایتمکه اوکمدن کیدرسین
اوقوتماغه سبب بوایدی وافر ‌ ‌ اولم تا مصحف حسننه ناظر
سبق وبردم بلیجك اول پریزاد ‌ ‌ دیدم ایمدی وار اول قوشلوغه آزاد
اوچوب اول طوطئ کویا قفصدن ‌ ‌ کیم اوچدی مرغ جان کویا قفصدن
کوزم آردنجه یوله باقه قالدی ‌ ‌ سرشکیم سیلی یوله آقه قالدی

بومقاله دوستم مافی الضمیرمدر بنم

ایدرسك بو محلده استماعی ‌ ‌ دیسون مافی الضمیری اشبو داعی
که تعلیمده بشیوزدن زیاده ‌ ‌ دیشی وارکلك ایدوب استفاده
برینك یوزینی کورمامشیدم ‌ ‌ کوکل ویرمك ندر بیلمامشیدم
بکا هیچ بویله حال اولمامشیدی ‌ ‌ هوا کوکلومه یول بولمامشیدی
بوسودا باشمه کلمش دکلدی ‌ ‌ بوداعی بو ایشی بیلمش دکلدی
افندی سوء ظن ایتمه بو حاله ‌ ‌ سوزم کوش ایت صاقن کیرمه وباله
اونا معقولی کر نسبت ایدرسك ‌ ‌ حلال ایتمم بکا تهمت ایدرسك
جمیع عمرم ایچره اول بدافعال ‌ ‌ میسر اولمادی با که بهر حال
که عشاق ایچره افعال شنایع ‌ ‌ اولور تحقیق عشقی بو که مانع
اوله هر کیمده که عشق حقیقت ‌ ‌ اکا لازمدر عفتله صداقت

ایده

ایده محبوبنه هر دم رعایت
قرنداشی کبی اوزجانی کبی
تماشا ایلیه نجه حسنن آنك
مرادی اوله انجق سیر دیدار
بو بیتی خوش دیمش برمردهشیار
کنار و بوسه برعاشق حرامست
محقق بیلکه نفسانی محبت
که عشق اولدر که پاك اوله غرضدن
قضاء حق اولنجه عشق حالی
بو میدر دینده شرط محبت
روا می اویله برشاه کل اندام
همان هر دعوء عشق ایدن اشخاص
قچن ایرسه کماله عشق عاشق
که کندو کوزلرندن صاقنور اول
اوله دعواء عشقه بویله شاهد
اولوب چون مدعی هرمغلم شوم
بو حالیده ایو دیمم سکا بن
همان برآدی قالمشدر لسانده
خطادر حقدن ایروغه محبت
ایدرلر کرچه تمیز خیری شردن
اتامزدن یاکلمق اولدی میراث
دکل نسیاندن انسان چونکه خالی
دیر ایسك اختیار جزیء نو لدی
اکا داخی اوله حقدن عنایت
مرادم بودر اللهدن همیشه

ایکی کوزی کبی ایده صیانت
محبت ایلیه ایمانی کبی
تفکر ایلیه صنعن خدانك
تجاوز اتمیه پس غیره هر بار
اولوب عشق حقیقتدن خبردار
اکر مردی قناعت کن بدیدار
ایدنلردر جهانده خر طبیعت
مبرا اوله نفسانی مرضدن
ندر پس آنده نفسك قیل وقالی
ایده اول یاری جاننه اذیت
جهان ایچره اوله رسوای وبدنام
اوله محبوبه صانمه بندهٔ خاص
اولور یاری یولنده شویله صادق
بودر زیرا حقیقت سمتنه یول
اودمده جرح اولور پس قول زاهد
آنکچون عشق دلبر اولدی مذموم
سوزم فهم ایله طعن اتمه بکاسن
بو لمز عاشق صادق جهانده
انکده یعنی امرینه اطاعت
کیم اوله کیده ره شری بشردن
ایدر اولادینه البته ایراث
ندکلو امره ایتسه امتثالی
قضاء حق یاننده جزوی اولدی
آزر قول اولماسه حقدن هدایت
بو عاجز دوشکینه عونی ایریشه

صددن چیقوب ایتدك بو شیوه تقریر | ینه درد درونك ایله تحریر

بو مقاله عرض حالدر شه دورانه

چون اولدی سود کیم قوشلوغه ازاد | بغایت منتظردی قلب ناشاد
اولوب اویله کنش ایردی زواله | سوندم شادمان اولدم بو حاله
بلوردم کلمه سینك وقتی اولدی | فراقندن کوزم یاشیله طولدی
کلوب اوتوردی چون یرینه جانم | سرورمدن یرینه کلدی جانم
یرینه دوشدی دل نیجون یرینه | یرینه دوشمین کوکل یرینه
کوکل تختنده شاه ایدی او دلبر | کتاب شاهدی اوقوردی ازبر
ندکلو اوقودر ایسم مجلدی | اوقود یینی دخی اشبو مجلدی
مزین اولسه بر محبوب زیبا | کیوب انواع الوانیله دیبا
ویرر هر رنك اکا بردرلو زینت | کلور عشاقه درلو درلو حالت
بو بیتی اوقودر کن ایلدم آه | چون اولدی سودیکیم آهمدن آگاه
خفیجه ایلدم عرض محبت | قیمادی بنمله ایتدی الفت
کوزم نوری نیجه حظ ایتمسونکم | بنم محکومم ایکن اولدی حاکم
کوکل ملکن شودکلو ایتدی تسخیر | آنك اولدی قمو احوالده تدبیر
شودکلو ایلدی قلبه حلولی | احاطه ایتدی اولدم صاغ وصولی
عجایب حالت ایمش حالت عشق | بیلنمز قالله کیفیت عشق
نیجه فهم ایتسون آنی منکر عشق | که ذوقیله بلینور سکر عشق

بو مقاله شاهمه عرض عبودیت ایدر

دیدم بر کون اکا مخفیجه ای یار | جنسا بکدن برایکی منتم وار
دیمه شمدنکرو باکا افندی | همیشه بن دییم سکا افندی
ایدردك دائما سن دست بوسی | ایدم شمدنکرو بن دست بوسی
چاغردقجه بنی شاهم دی لالا | سوزم طوت خاطرمچون دیمه لالا
بنم سن تخت دلده سرورمسن | کوزم نوری بکم سن دلبرمسن
اولورسن شادمان آزاد اولنجه | افندم قولك اولاین اولنجه

قبول

قبول ايت تك بو جسم جان سنكدر | مطيعم امريكه فرمان سنكدر
جمالك شمعنه پروانه يم بن | قويانسون سود يكيم بو جانله تن
مرادم بو درراى يوزى كلشن | جهان باغنده هر دم كولوب اول شن
تجنكيم ايتدم آكا بو نيازى | ديدم لطف ايله اما صقله رازى
تبسم ايلیوب روح روانم | اشارت ايلدى باشيله جانم
سوندردى اودم قلب حزينم | كه باقدى يوزيمه اول مه جبينم

بو مقاله سيره تكليف ايتدكدر يارمى

ديدم بركون اكا اى يار مهوش | كه عشقك جان اوينه اوردى آتش
كه غايت ارتدى دلده اشتياقك | وجودم خاكسار ايتدى فراقك
طونجه كوره مم سن ماه تابى | اقار سيلاب اولور بو چشمم آبى
اكر بركون جمالك كورمسم بن | قالور ظلمتده اول كون جانله تن
كه بيجك سن بكيم مكتب ايچندن | بو بيماريكى طوتارتب ايچندن
طوكار باشم ينار جانم همان دم | بو چشممدن اقار ياش يرينه دم
چن كلور ديوينه افندم | بنم روح روانم شه اولندم
كوزم يوللرده قالور تا كلنجه | جمالك آفتابينه ايرنجه
بنم اى تخت دلده پادشاهم | كوزم باشينه رحم ايت المه آهم
مرادم وار جناب عزتكدن | سوزم رد ايتمه شاهم مروتكدن
بهار ايردى آچلدى كولدى عالم | نوايه باشلدى بلبل دمادم
دوناندى سبزه خلعتلرله اشجار | ايدوبدر يينه مولى صنعن اظهار
بزندى صحن عالم لالهلرله | جهانى طوتدى مرغان نالهلرله
الوب كل دستنه زرين قدحلر | كيدوب شوريده دللردن ترحلر
شودكلوزين ايدوبدر باغى ازهار | دونوبدر سن رخى كلزاره اشجار
چمنزار ايچره جولر چكت وجوده | اولوب سن ماه رويه دل ربوده
يولكده ايتمك ايچون شاهم ايثار | درختان اقچه لر ايتمشدر احضار
اولوب چاير چمن جنت مثالى | كوز و مزده اوچار سيرك خيالى

نه وار سیر ایلسك ای یوزی كلشن　　قدومكله مشرف اولسه كلشن
اچل شن اول كل ای غنچه دهانم　　كوزللر سروری شاه جهانم
ایدوب اسباب سیرانی مرتب　　یتر اولدق بكیم محبوس مكتب
نه وار ایتسك تفرج كوهساری　　سوندرسك بكیم بو خور و زاری
یتر یاتدم بو مكتب بو جاغنده　　بلور سن یاره شورهرشی چاغنده
بود كلو ناشم كوش ایدیجك یار　　ترحم ایلیوب اول یوزی كلزار
دیدی نوله واره لم سیر ایده لم　　نه وقتن امر ایدرسه كز كیده لم
دیدم حقه شكررام اولدی یارم　　تخلف ایتمدی اول كلعزارم
دیدم چوق سود یكیم یارین وارالم　　لب جوده كبابلر چاویرالم
سكا جانیله خدمتلر ایدم بن　　همان صبیان ایله تك اوینه كل سن
نهانی ایتمشدم بو نیازی　　دكلدی كیمسه واقف اشبو رازی
اولیجق سود یكمدن وعده احسان　　ندا ایتدم ایشتدی جمله صبیان
دیدم یارن اولوكز جمله آزاد　　سزی سیره ایله تم اوله سز شاد
سحرده برارایه جمع اوله سز　　فلانی واروب اوندن اله سز
فلان سیرانكهه طوغری واراسز　　صفا و عیش و عشرتلر سوره سز
چون اویون آدینی ایشتدی صبیان　　ندكلو اولدیلر شادان و خندان
ایروب وقت عصر قپاندی مكتب　　اولوب آزاد اوپوب كتدیلر هب

شوق دلدار ایله بیدار اولدیغم ایلر بیان

كل ایمدی كور بو عاشق بی نوایی　　نه حاله ایردی سیر ایت ماجرایی
كوزومه كیرمدی اول كیجه اویخو　　دیر ایدم حمد لله اول ملك خو
بكا رحم ایدوب آچدی لطفی بابن　　بیار البته بو كوكلم خرابن
سورمش بنده سینی كلعزارم　　اجرمش كوش ایدیجك آه و زارم
بنم شفقتلو مرو تلو حبیبم　　بنم بودردلو كوكلومه طبیبم
كوزومك نوری كوكلومك سروری　　عزیزم عزتم جانم حضوری
وفادارم شفاسازم افندم　　كوزللر سروری سرو بلندم

بنم جان عزیزمدن عزیزم | لب جان بخش شکردن لذیذم
بلورمش عاشقك قدرینی شاهم | ملاحت کوکلرنده بدر ماهم
صباح اولسه کنش یوزینی کورسم | ایاغی توزونه یوزومی سورسم
جمال شمعنه یانوب یاقلسم | الف قدم بو اننده دال قلسم
نه دیردم دوشمی یا خیالم | عجب نوله صباح اولنجه حالم
مساعد اوله می یارب طالع | ظهور ایدرمی یوقسه برموانع
سرورمدن کاغلر که کولردم | صباح اوله دیو حقدن دیلرم
بوکونه ایلدم ناز و نیازی | دکل آسان افندی عشق بازی
بلنمز عاشقك دیمکله حالی | چوق اولور عاشقك هم قیل وقالی
دوکمز عاشقك کوزنده یاشی | اوکمز عاشقك بغرنده باشی
هم اولمز عاشقك کوزنده اویخو | هم اولمز عاشقك کوکلنده قورخو
افندی عاشقه کار ایلمز پند | که طوتمز عاشقی زنجیردن بند
خدادن دیلرم هر دمده ای یار | بو عشقه اولمیه کیمسه کرفتار
بو بحر عشقه یوقدر چون نهایت | صدددن چیقمه کل ایله فراغت

بو مقاله انتظار کلمز آرمدر بنم

شو دکلو چکدم اول شب انتظاری | که عشق سلب ایتدی الدن اختیاری
صباح اولدی نهایت بولدی کیجه | ایشت ایمدی نه ایری نتیجه
ایدوب الآت سیری جمله احضار | عزیمت ایتدم اما دل پر افکار
همان دوشدم سحر وقتنده یوله | کوز آچوب باقدم هیچ صاغه صوله
محل موعده واردم اوتوردم | نه لازمسه یرینه هب کتوردم
مهیا ایلدم برسفره نعمت | که انواع نعملرله مرتب
کوکل آرزو ایدوب اول ماهرویی | ایدردم چارسویه جست وجویی
کله جك وقت اولدی کلمدیلر | ولی کوکل کل ایمدی کورنه دیلر
ویردم کندی کندیمه تسلی | نه غم یرسن ایدر شمدی تجلی
او یورلر تازه لر یاز اویخوسنده | خصوصا سودیکیم نازاویخوسنده

تکور شمدی قونار اول شاه بازم
صلار اوستو که سایه سرو نازم

که صبره بوقدر ای دل طاقتك هیچ
کلور البته بو کون ایرا کر کج

بلورسن سا که ایتمز خلف وعدی
فراموش ایلمز ایتدیکی عهدی

اید رکن دل ایله بو کفت وکویی
ایشتدم نا کهان برهای و هویی

نظر ایتدم اکا دقتله اول آن
نه کورسم کلیور فی الجمله صبیان

کورنمز ایچلرنده آفتابم
همان قالمادی اولدم تنده تابم

بوره کیم اغزیمه کلدی هماندم
کوزومه قاره کو اولدی بو عالم

دکل تکری حقی بوایی علامت
که وار در بونده البت بر خسارت

سکردوب قارشو واردم بونلره تیز
دیدم نیچون سوزم دوتمادیکز سیز

سوزومی یوقسه فهم ایتمادیکزمی
فلانك اوینه کتمادیکزمی

نیچون کلمادی اول ماه منیرم
نیچون المادیکز بیله امیرم

نه مانع اولدی تیز سویلك ایشیدم
اکر ممکن اولورسه بر ایش ایدم

دیدیلر خسته اولمش ترمزاجی
معا کلکه اولمادی علاجی

دیدم نه عارض اولمش اول حبیبه
که مشتاق ایدی جانم اول طبیبه

دیدیلر چونکه واردق خانه سینه
سؤال ایتدك اول آیك آنه سینه

دیدی بو کیجه قوزوم خسته اولدی
حرارتدن اوکل رخساری صولدی

اونازك جسم پاکن سمته طوتدی
نه سیرك قایبی کندن اونوتدی

وارك سیز یوقدر آنك اقتداری
سز کله سیر ایده تا کوهساری

قو یوب آنی حضوره کلدك اوش بز
نه امر ایدر سه کز امره مطیعز

بو سوزی چونکه انلردن ایشتدم
ایشت بنداخی کورکیم نه ایش ایتدم

الوب باشم چکلدم بر کناره
کزومك باشی دوندی جویباره

یوزم ایوادن ایواوش صراردی
کوزم اغلامدن اولدم اغاردی

وجودمده دی در در المدن
بو کلدی قامتم خم اولدی غمدن

قوریدی قالمادی جسمده قانم
نیجه قوریمسون کلمادی جانم

تمارض ایلیو بن خاکه دوشدم
یمه دم اچه دم یاندم طوتوشدم

دیدم جانم اوبنی طوتدی صانجی
مدد ویردی زیاده باکه رنجی

یبولك ایچولك اولك سز خرم وشاد
بنم قالمدی اغزم ایچره هیچ طاد

کشنك

کشینك اولما ینجه خوش مزاجی — شکر ده یسه اولور آغزی آجی
بو حاله واقف اولمادی بریسی — کرك صبیانی و کرك اربسی
دیمشلر عشق ومشك اولمز نهان هیچ — طویار خلق جهان ار واکر کج
طو ییرمادم بو حالی کیمسه یه بن — نه زحمتلر چکوبدر جانله تن
ایدردم کندی کندیمه شتومی — دیرایدمکه کورك بو بخت شومی
یوق ایمش عاشقه کولمك جهانده — یك ایمش عاشقه اولمك جهانده
که کلمز عاشقك برایشی باشه — اوررسه طاشی باشه باشی طاشه
همان خسران ایمش عشقك مألی — ندامت ایمش آخر عشق حالی
کشینك الده اولسه اختیاری — ایدرمی یوق یره آهیله زاری
دوکرمی کوزندن سیل وش یاش — دوکرمی سینه سینه اوروبن طاش
صدددن چقمه کل وصف ایله حالی — بلن بیلور یتر قوقیل وقالی
یانمده وار ایدی دیوان یحیی — دل پژمرده می ایتمکده احیا
بله المش ایدم اکلمك ایچون — کوکل اکلمدی الدم اله چون
تفأل ایلدکده ای دل آرا — که کلدی قالمده بو شعر غرا

ـ این غزل یحیی برحسب حال من آمد ـ

※ قومادی سزی تشریف ایتمکه تب طوتدی جانانی ※
※ قوکز بی تاب عاشق اکلسونکیم خسته در جانانی ※
※ قوای تب قاتی بی رحم ایمش سن قانی انصافك ※
※ روامیدر پریشان ایلمك اول ورد خندانی ※
※ عجب بر باشنه درمانی یوق بیچاره در عاشق ※
※ خلاص ایلردی جانی دردمندك اولسه درمانی ※
※ عرق ریز اولدوغن کلبرك رعنایی کوروب بلدم ※
※ کلاب ایله دوا ایلر طبیب لطف یزدانی ※
※ کرهلر اولدی پیدا رشتهٔ جاننده یحیانك ※
※ کورنجه تاب تبدن مضطرب اول نجم رخساری ※

ایده مغفور حق اول اهل کمالی — که صانا که دیمش بو حسب حالی
بو شعری حفظ ایدوب ایدندم اوراد — بونکله اکلنوردی قلب ناشاد

بنلدی وایچلدی نان و نعمت ‌ ‌ ایرشدی عافیت آوان رحلت
او نعمتلر که میدانه قونلدی ‌ ‌ بر مقدار حصه آلی قونلدی
چون آنی ویردم اوغلانك برینه ‌ ‌ دیدم بزدن سلام ایت مادر ینه
سؤال ایت نیجه در نازك مزاجی ‌ ‌ یا ایتدیمی مناسب بر علاجی
یوری سن بزدن اوك کور اول جنابی ‌ ‌ بزه اقبال ایدوب ویر خوش جوابی
مرادم نه ایدی بوندن بیلورکز ‌ ‌ که قالمر یوللر ایچره بن یالیکز
دوکوب سینم ایدم آهیله زاری ‌ ‌ که کوم کوم اوتدیرم تا کوهساری
فغان ونالشم افاقه چیقسه ‌ ‌ کوزومك یاشی ایرمق اولوب آقه
ایدردم خلق عالمدن فراری ‌ ‌ یوق ایدی کوکلمك زیرا قراری
ایدردم هر نفس آلدنجه آهی ‌ ‌ که زیرا آهدر عشقك کواهی
بنی کورن کشی عاقل صانوردی ‌ ‌ یانمده دورسه بزدم اوصانور ایدی
دکلدی دائما باشمده عقلم ‌ ‌ انکچون خلط ایدردم جمله نقلم
قولاغم هیچ ایشتمزدی کلامی ‌ ‌ کوزم فرق ایتمزیدی خاص وعامی
اولور قلبم بنم بش وقته حاضر ‌ ‌ ولی اولمازدی قلبم انده حاضر
صلات صبحده کر اولسه اقامت ‌ ‌ عشا دیو ایدردم آکه نیت
ایدردم کاهی جهریله قراءت ‌ ‌ صلات ظهره ایتدکده امامت
دوشردی هم سرم هردم کمانه ‌ ‌ نه مکر ایتدی بوکا دور زمانه
ینه دیر دیکه هرنه ایسه اوله خیر ‌ ‌ اومولمز بو کشیدن خیردن غیر
قودورسون بونده بو دکله مألی ‌ ‌ بو مفتونك نیه ایرشدی حالی

بو مقاله در عیاده ایتدیکم جانانمی

کلوب غم خانه مه ایتدم نزولی ‌ ‌ تفکر ایلدم راه اوصولی
آلوب الیمه بر پاره نباتی ‌ ‌ ویرم تا مرده جسمیمه حیاتی
کوره یم نیجه در یارك مزاجی ‌ ‌ که زیرا جانمه کچدی بو آجی
عزیمت ایلدم کوی نکاره ‌ ‌ دل محزونمه تا اوله چاره
دردولت مأبینه که واردم ‌ ‌ نهانی آستانینه یوز اوردم
پس اندن صکره ایتدم دق بابی ‌ ‌ بری کیمدر دیو ویردی جوابی
دیدم قانی بنم روح روانم ‌ ‌ جکر کوشم کوزم نوری فلانم

دیدیلر

دیدیلر اکلنك وارسون حضوره
نه حالت اولدی سیر ایلك اونوره

بوسوزدیکن کورندی قارشودن یار
همانده قارشو واردم چار وناچار

یاپشدی دست بوس ایتدی الومه
که بوسوز کلدی اولدمده دلومه

کوزم نوری ندر حال شریفك
ندن خوش اولمادی طبع لطیفك

صرارمش نرکس آساکل یکاغك
اغارمش تبسروب شیرین دوداغك

قومامش ضعف تب چون تنده تابك
صنا سن ابره کرمش آفتابك

کوزم نوری صاقین دریایه کیرمه
سببدر ستمه‌یه دریایه کیرمه

چون دریایه دوشسه دنك شکر
کیدوب طعمی زیان اولمق مقرر

الن الومه بوس ایچون الیجق
نباتی کفنه صوندم آکلجق

الوب صالدی جبینه مه جبینم
تبسم ایتدی اولدم حورعینم

ایدوب بو قلب ناشادم تسلی
ظهور ایتدی ینه فرقت محلی

دیدم چوق سودیکم صاغ واسن قال
خدا صحت ویروب ایده خوش حال

قیوب انده اوشوخ دلستانی
صرار دی صولدی عمرم بوستانی

کلوب غم خانه مه یابدم قپویی
دیدم ایتمك بکا بو کون طپویی

مزاجم خوش دکلدر خسته اولدم
یوره کیم طوتدی یك دمبسته اولدم

قو انجمك بورا ده یاته ین بن
اوله کیم راحت اوله جانله تن

اوررم سینه می هم کاهی باشی
کوزمدن اقیدردم آجی یاشی

دیر ایدم صولدی یارك کلعزاری
نیجه دل ایتمسون آهیله زاری

جهانی نیلرم جان اولمانیجه
کوزم نوری جهانی کورمیجه

اوله جانم جهانن ایچنده بیمار
جهانی ترك ایدرجان چار وناچار

چو کوردم چاره یوق صبروقراره
ینه عزم ایلدم کویی نکاره

وارنجه چیقه کلدی قارشو جانم
یوزی کل قامتی سرو روانم

ندر حال شریفك دیدم ای ماه
دیدی ستمه قودی الحمد لله

دیدم چون قودی بسودیکیم استمه
ینه کل مکتبه بیرك صوغتمه

دوتالی ای کوزم نوری سنی تب
فراقکدن دوتبدر مکتبی تب

اولو بدر باشمه زندان بو عالم
بنی بیمار ایدو بدر محنت و غم

اجل کللرکبی قارشومده کل سن　　برك بوش قالماسون ای یوزی کلشن
نجومك شهرتی چون ماه ایله در　　قولکده اعتباری شاه ایله در
مزاجك ضعفی وارسه دور یرکده　　اوقومده کل همان اوتور یرکده
دیدی مولی صباحه ایرکوررسه　　وراین کرمزاجم ال ویررسه
وداع ایدوب اوشوخ داستانه　　یننه غم خانه مه اولدم روانه

بو مقاله انتظار کلعذارمدر بنم

کوزومه کیرمدی اول کیجه اویخو　　دیرایدم بونی آیا اول ملك خو
صباح اولسه کلورمی اول پری زاد　　ایدرمی بنده سینی غمدن آزاد
کوررمی یم عجب کل چهره سینی　　دل و دیدم آلورمی بهره سینی
نلر ایتدی بکا بو طالع دون　　بودرخوفم که ایده ینه محزون
صباح اولدی کنش طوغدی زمینه　　کلوب اوتوردی اول جانم یرینه
شکرلر ایلدم پروردکاره　　که کلدی قارشومه اول ماه پاره
جمالنه نظر ایتدکده بردم　　درونم یاره سینه اوردی مرهم

بو مقاله درایدن جانانمی جاندن جدا

دیدم برکون اکا ای ماه انور　　اوزیبا طلعتك کوندن منور
جمالك نورینی خلوتده کورسم　　ایاغك توزینه یوزیمی سورسم
نوله دیدی سوند ردی بو جانی　　بولوشدم اول پری ایله نهانی
الینه یاپشوب چکدم کناره　　نظر ایتدم او صنع کردکاره
تفرج ایلر ایکن حسن باغن　　اوزاتدی ایچرو برکس ایاغن
الی الومده یوز یوزه بولندق　　دیدم چوق سودیکیم ایوادویلدق
اوکتدی بریکا و بریکا بن　　همان ایرلدی اول جانم بدندن
یاپشدی یوزیمه ایدوب عتابی　　نیچون تنها الدك اول آفتابی
ندر آنکله البشك ویریشك　　او محبوبیله سویله ندرایشك
نه اشلردك آنکله سن نهانی　　نه سویلشدك بکا ایله بیانی
نیچون سن بیلواروب اکا یقردك　　نیچون کل یوزونه آنك بقردك

شو دکلو ایتدی باکه سر ز نشلر
کهی کریان اولوب که ایلنشلر

بیاندن دکل ایدی اودن ایدی
اومحبوبی بکاوصف ایدن ایدی

دیدی بکانه حالتدر بو حالات
عجب بو دشمیدر یاخود خیالات

دیدم بلمم که دوشمی یا خیالم
کیجه وکوندز آرتمقده ملالم

دیدی عاشقمی اولدکسن اوشوخه
دیدم کیم عاشق اولمزاویله روحه

دیدی صوفی ایدکسن شمدی نه اولدك
دیدم اویله ایدم باعثسن اولدك

دیدی سکا افندی نیلدم بن
دیدم حسنن بکاسن سویلدکسن

بکابوایش سنك سوزکدن اولدی
دیدی سکاسنك کوزکدن اولدی

دیدم سن دیمسلك بن بلمزایدم
دیدی دیدم ایسه وارسومی دیدم

دیدم قلبمه سن یاقدك بواودی
کیجه وکوندز چیقارعیوقه دودی

دیدی ایمدی فراغت ایت بواشدن
سکا دوشمزالك چلك بوروشدن

دیدم ممکن دکل اندن فراغت
مکرکیم اوله مولادن عنایت

دیدی سنی جهانه ایدرم فاش
دیدم صکره بصرسن بغریکه طاش

دیدی بن نیجه صبر ایدم بو حاله
دیدم بن نیجه صبر ایدم بو قاله

دیدم ابسم همان اوتوریرکده
صاقین صکره کیدر الدن ارکده

همان هر کوردیکك المه لسانه
دل اوجوندن کشی اوغرار زیانه

نیجه سوزوارفکرسزسویله نیلور
صوکنده باش کسیلورقان دوکیلور

سوزیله نیجه لر اوغرار بلایه
سوزیله ایریشور آدم خطایه

سوزیله بیلنور ایمان و اسلام
سوز ایدر بونلری افهام واعلام

اولور بر سوز ایله کافر مسلمان
کیدر بر سوز ایله اسلام و ایمان

دل اوجندندر شمعك زوالی
دلك ضبط ایلوب قوقیل وقالی

کتورمه کیمسه نك عیبن زبانه
دوشورمه دکه شخصی بدکمانه

اکر دیرسك که اولمایم دلفکار
عیوب ناسه ناظر اولمه زنهار

که زیرا خلق عیبدن اولمز عاری
عیبسزدر همان اول حی باری

نیجه بی عیب اوله عالمده انسان
ارایرده وار ایکن نفس و شیطان

عیب بین اولان اولمایه خدابین — عیب بین اولان اولمز کامل الدین
سوزم طوت عاقل ایسك اولمه غافل — ایلك عیبین تجسسدن نه حاصل
خصوصا اول کس ایده عیبین اخفا — روامیدر سن ایتمك انی افشا
فراموش ایتمه ستار العیوبی — تفکر ایله غفار الذنوبی
کورورکن بونجه تقصیر اتمز حق — قولینك یوزینه اورمز او کات باق
حقیقت اوزره دوستلقده بودر یول — ایده سین دوستوکی عیبیله مقبول
خصوصا کیم اوله اول اضطراری — کیم اولمیه النده اختیاری
جهانده کورمیه ایلك همیشه — ایدرسه هر که غمازلیغی پیشه
دیلك جرمی کوچك جرمی بیوکدر — ایو سوزدی دیمزسك باری تکدور
ایوسی ایی کمی کدر بو سوزك — یتر طورسون بورالقده بو سوزك
بلمتمادك نه واردار فناده — ینه سن حسب حالك ایت اعاده

بو مقاله وحشت جانانمی ایلر بیان

چوکلدی جوشه دریای فلاکت — اسیجك کردباد درد و محنت
دوشوردی کشتیء جسمم کناره — ایدردی لوح قلبم پاره پاره
ایشت ایمدی نیه ایردی سرانجام — بوزومه باقدی اول نیجه ایام
نوکز اوچدی قولمدن شاهبازم — همان ال چکدی بندن سرونازم
دو یولدق سر بمز فاش اولدی یعنی — که تا ایتمیه اول کس آکه طعنی
غبور ایدی کوزم نوری افندم — انکچون اولمش ایدی دلپسندم
کلوردی بینه هر کون اقوریدی — یوزینه طوغری باقسم قاقرایدی
ایچرو کیرسم اول ایدر عتابی — چقنجه طشره یه ویرر جوابی
چون الدی ایکی محنت ایکی یانم — ارابرده چقایور ایشته جانم
بو غملرده چکلدی نیجه احیان — دیدم آیا نه یوزدن اوله درمان
همان کوردك کوجیله برایش اولماز — مدارا ایلمك کبی ایش اولماز
شود کلو ایتدم اکا اعتذاری — دیدم حالم دکلدر اختیاری
بکا ایمانك ایچون اولمه مانع — بنم دردم درونم ایتمه شایع

اولورسك جانيله راضى بو ايشه
اولم شرمندۀ لطفك هميشه

نيازو نالشم كار ايتدى آكا
صفا يله اجازت ويردى باكا

زركك زورك يوغيسه بارى زار اول
كه زار اولميان اغلرزار زار اول

بو مقاله عرض حالمدرشه دورانمه

انى بر كون هله تنها دوشوردم
د وشوب اياغنه اولدم يوز اوردم

ديدم اى مرحمتلو پادشاهم
بكا رحم ايله يترا لمه آهم

سكا لايقميدر ايتمك جفايى
ايده كلمش ايكن مهر و وفايى

الم چكمه اكا اى مه جبينم
كوروب رحم ايتدى اول آه وانينم

بنم صوچم نه كورديسه اكر آد
اجازت ويردى شمدى اى پرى زاد

بنه كالاول اى روح روانم
قبول ايت بنده كى كل يوزلى جانم

كوزم نورى بنى سورمه نظردن
جهانى كوزدمم كردككدردن

سكا مفتون اولالى بودل و جان
كيجه و كوندز ايشمدر آه وافغان

سنكله كورورم كوزم جهانى
سنكله استرم بو جسم و جانى

شودكلو جانه عشقك كارايدو بدر
بو آواره كو كل الدن كيدو بدر

ديمزسن بو فقيرك نوله حالى
غم هجر مله قالمادى مجالى

الف قدينى دال ايتمش غمله
يازقدر قيامم ككندى المله

كوزل باشك ايچون اولسون افندم
خلاص ايت نار هجرانكله ياندم

كوزمدن ياش يرينه قان دو كلدى
يوركيم طوغرانوب بغرم سوكلدى

يوزومه طوغرو برباق پادشاهم
بو ايشلرده بنم يوقدر كناهم

خطاء كلمش اوستومزه اول كس
بزه نسنه ديمز سن ايلمه سس

اكرنسا كه او بر سوزسو بلرايسه
بنه بلديككك الده هر نه ايسه

افندم مرحمت ايله قولوكه
يكنجك سن صاقن كلور يولوكه

سكا بن بنده اولدم خواجه ايكن
اسر كه رحم ايدوب جورايتمه ايكن

حذر ايله بو آه سوزناككم
ياقوب ياندرميه بو جسم خاكم

كورنجه يوقدر آه وانينى
براز نرم اولدى قلب آهنينى

اكرچه ایتدی بر مقدار الفت
ولی اولمادی اوانكی محبت

بو مقاله نازلی یاریمه نیازم وصف ایدر

چو كوردم صبر اولنمز اشبو حاله
درون دلدن ایتدم ینه ناله

اولوب برنیچه كونلر زار وحسرت
هله بر كون دوشوردم ینه فرصت

دیدم ای نازلی یارم كلعذارم
نیچون مقبوللك اولمز اعتذارم

بلورسكن حالی بلمزلنورسن
محلكده كورسن كیزلنورسن

حلال اولسون كل اولدر ساكه قانم
فدا اولسون یولوكه باش وجانم

تحمل ایده‌مم بن بو جفایه
بكیم معتاد ایكن مهر و وفایه

بودر سندن مرادم ایكی كوزم
صفا یله سورم پاییكه یوزم

دخی غیری دكل مقصودم ای شاه
درونم حالنه عالمدر الله

شود كاونار عشقك یاقدی جانی
وجودك كیده یور نام ونشانی

دوشوب ایاغنه یاندم یاقلدم
كیدوب عقلم براز بیهوش قالدم

طوتوب انداممی لرزه تب آسا
بدم بكرزم كسیلوب اولدی فرسا

بو حالاتم كورنجه اول پری رو
چوردی خوف ایدوب بندن یكارو

كوزم آچدم نه كورسم اول پری زاد
اوتورمش دزچكوب قارشمده دلشاد

دیدم احوالمه اولدكمی آكاه
بنی عشقك نه حاله قودی ای شاه

دخی رحم ایتمه مبسن بن ضعیفه
كوزم نوری دكلدر بو لطیفه

یاپشدم ایاغینه خواه ناخواه
یوزومی كوزومی سوردم ایدوب آه

تبسم ایدرك اول كبك رفتار
همان دم كتدی قالدم بن دلفكار

بو مقاله در فراری یاری اشعار ایدن آه

شونكلو اغلدم اردنجه آنك
قراری قالمیوب بو جسم وجانك

ینه بیهوش اولوب دوشدم زمینه
مجالم قالمدی آه واینه

یوزوم خاكه اوروب كریان ایكن بن
چیقه كلدی ینه اول كس قاپودن

دیدی نولدك ینه نه اولدی ساكا
دیدم لطف ایت بو حالی صورمه باكا

بنم حالم بیان ایله بلنمز
لسانه الوب آنی سویلنمز

خدایه یلوا ره لم سنده بنـده   بو بندن قوزتله شاید بو بنده
بنی اولدن اوغراتدك بو درده   بکا راحت قومادك سن بو درده
بنم بوچکدیکیم درده که الآن   اجلدن غیری اولمازآ که درمان
دیدی شمدی نه چاره نیلین بن   نه دیرسـك سویله آنی ایلین بن
دیدم سندن اوتانوب اولدی اول یاد   بنه سن سویله ایتـون بنده سن شاد
بکا کلمز او سن سویلا مینجـه   بودردم آکه شرح ایلا مینجه
دیدی خوش خاطرکچون سویلایم بن   قومقدوری صرف ایلیم بن
اوله کیم رحم ایده اول بی مروت   سوزمدن چقمیوب ایده محبت

بو مقاله اعتزار ایتدکاریدر یارمه

چو دعوت ایتدی برخالی مکانه   کتوردی ماجرایی هب دیانه
الم چکمه صاقین سن دیدی بندن   یازقدرکیده یوراول آدم الدن
کوز بنه او یخوکیر مرصبح اولنجه   اوسندن فارغ اولماز تا اولنجه
انك یوقدر سکاهیچ سوء قصدی   غمکله بغرینه اول طاش باصدی
سکا شول دکلو ایتمشدر محبت   بولکدن اولمك اکا عین عزت
سن اندن نیچون ایدرسن فراری   انك حالی دکلدر اختیاری
سکا نه بیزه اولورنه اولورسه   سنك دردغمکله کراولورسه
سکا بن نیلدم نتدم نه دیدم   سزلك احوالکز بن بلمش ایدم
اوکون قصده مقارن وارمدم بن   حجاب ایتمه صاقین شمد نکروسن
اله ال خاطرن زنهـارقاچه   بورازی صقله هیچ کیمسه یه آچمه
یوری واراوپ الن تنها در اوده   که یاقشدر فراقـك آنی اوده
سوزم طوت یوقیدرسینکده ایمان   اکا رحم ایتمـین اولماز مسلمـان
نیجه بونك کبی سوزلرله آنی   تسلی ایتدی اول شاه جهـانی
ایدرکن کنج غمـده ناله و آه   همانذم چیقه کلدی اول یوزی ماه
دیدم الحمد لله ای ملك زاد   ترحم ایدوب ایتدك بنده کی یاد
شکر مولایه کون یوزیکی کوردم   صناسن نا ککهانی قدره ایردم

براقه بنده کی کوزدن کوکلدن — آیرمه بلبلك سن تازه کلدن
طوروب ال قوشوروب قارشیمه اول حور — بقوب یوزومه ایتدی قلبی مسرور
بو احسانی که کوردم سرورمدن — سرورمدن همان قالقدم یرمدن
روامی شاهم ایاغ اوزره طوره — قولك کستاخلق ایدوبن اوتوره
جلوس ایدوب مشرف ایله صدری — صفا بیله مشرح ایله صدری
سکا ال قوشروب قوللقلر ایدم — نه کیم فرمان ایدرسك اکا کیدم
جواب ایتمه یا فرخنده اختر — مبارك خاطرك سویله نه استر
اکر سیر استریسك الده ین بن — سکا مقدوریمی صرف ایده ین بن
نثار اولسون بولوکه جمله وارم — همان سن کل شن اول ای کلعذارم
بلورم سو دیکیم سیری سوردی — ایشیتسه سیری سیرانه ایوردی
انکیچون هر زمان سیره کیدردم — کوروب اوینادیغنی سیر ایدردم
کوزل باشی ایله ایتدی اشارت — دل وغمدیده مه ویردی بشارت
سوندم شادمان اولدم بغایت — که ایتدی قلب ویرانم عمارت
بتون دنیایه صان شاه اولدم اولدم — که بردم باکه یارم اولدی همدم

بو مقاله ایتلاف عاشق ومعشوقدر

جهانده اولمیسر بویله لذت — که دلداریله عاشق ایده الفت
اولوب پس وجهی مرآتینه ناظر — غم عشقن حکایت ایده وافر
تبسم ایده رك یاری ایده کوش — نیجه ایتمیه بحر عشق اودم جوش
نیجه یا نمایه عاشق نار عشقه — نیجه اولمز اودم بردار عشقه
نیجه صبر ایده بلسون اکا آدم — چکرسه غم دکل ییللرجه دردهم
کتاب عشقی یازمزدکه کاتب — کیم اوراق ایچره صغمز بو مکاتب
فراغت ایت یتر قو قیل وقالی — قومه الدن ینه سن حسب حالی

بو مقاله یاریله سیرانمی ایلربیان

بزی باغینه بر دوست ایتدی دعوت — دیدم بنده اخی نوله جانه منت
دیدی هر کیمی استرسك بیله آل — اکر حظ ایده ریسك کیجه ده قال

الوب اوج اوغلومی دردنجیسی اول — سحردن ایلمدك نیت طوتوب یول
او بجی جانم بری جانانم ایدی — کوکل تختنده اول سلطانم ایدی
بو ایدی بیلر نجه افتخارم — او کیجه رهبر ایدی چار یارم
دلی ممنون ایدردم بو سوزیله — ستارهٔ باقدی بو کون درت کوزیله
اولورسك کرحقیقت اوزره باصر — وجودمده بوزدی چارعناصر
چون اولدی باکه همراه اول یوز ماه — صانی اولدم ربع مسکونه اوکون شاه
بودردی رکن ایدی جسمم اوینه — همیشه صاغ اولالر جان سوینه
دولاشرلردی درت یانمی دوردی — صفاسندن دل وجان بونی دیردی
الوب کوریه قوزیلاریمی پیشه — بوداعی راعی وش کوتسون همیشه
که بونلر درسرور قلبه باعث — ضرر ایرکورمیه کرك حوادث
کوله اوینایه قطع ایتدك منازل — واروب دوست باغنه اولدق چو نازل
بزه اول باغارم ایتدی اقبال — ایدوب تعظیم وتکریم برله خوش حال

بو مقاله باغ معهود اصلنی ایلر بیان

اوباغك ایشت ایمدی بندن اصلنی — سکا تقریر ایدم پس باب وفصلنی
ددهم طاپولامش سابقده بر طاغ — انی غرس ایدوب ایتمش بر کوزل باغ
انك ایچنده انواع عیشی — دیکوب تا ایده اولادیله عیشی
بزم ایدی ددهم صاغیکن اول باغ — اولوبدی اوزمان طاغ اوزری باغ
اب و جدم حیاتده ایکن اول دم — نه دملر ایتمش ایدی آنده ددهم
صبا وقت عالمی ایدی اول ایام — مرور ایتمشدی صکره نیجه اعوام
ددهم عزم ایتدی چون دار بقایه — فنا دنیاده کیم قالدی بقایه
بودر اصلی که دیدم ای یوزی آغ — صاتلمدی کیتدی الدن اله اول باغ
بیله اولما غله اول حوری هیئت — اوکون اولمشدی اول باغ باغ جنت
طراوت اوزره ایدی کلعذاری — ایدردی بلبلی یانیجه زاری
نیجه دل ایتمسون آه وفغانی — که سیر ایتدکده اول غنچه دهانی
کیم ایتمزدك بکا هرکز عتابی — کوریدك اول جمالی آفتابی

بزلیدی باغـث ایجی میوه ایله دیرردی کـه لعذارم شیوه ایله
دیدم اولوك بوكون خدمتدن آزاد كوللك او ینك اوللك تك خرم وشاد
هماندم خدمته بل باغلدم تیز اودون جمع ایدوب ایتدم آتشی تیز
مهیـا ایلـدم انواع نعمت شودكلو اولدیكیم یـانه منت
كبابلرچور یلوب بشدی یتشدی دیدم بیرینه كلسونلر یتشدی
صلا ایت آجغان كلسون میانه صغوماسون بشردم یانه یانه
ینـه دیدم بنم بوقاره بختم عجب برایش یچرمی یاره بختم
ستسارم ویره می آیا بوكون ال صونام یارم ایله برسفره یه ال
جهانده عاشقك اولمازمرادی قیلورمی یانمسه بوكون بو شادی
كلوب میدانه سفره قوندی نعمت یرین یرین اوتور دیلرمرتب
نه كورسم كلدی اول شیوه كارم درونمدن هماندم قوپدی زارم
اوتورمش بربوجقده اول پری وش كوروب آنی كوكل اولدی مشوش
چاغردم ایل یانـده آدی ایله اونوتدك یمكی سن شـادی ایله
آجمیوب اویونه طویمدكمی دوشاندیكینی سفره دویمدكمی
بودعوت ایله كلما ینجـه یارم هماندم قالمـدی دلده قرارم
دیدم بن كوزه یم نه اولدی حادث طعامه كلمـاكـه اوله باعث
واروب یانته دیدم ای شكرخند یمك یمكه ایچدكمی بوكون اند
اكر انجندك ایسه باكه شاهم ندربلدر بنم جرم وكناهم
دیلرسك سفره یه اوتورمیم بن اوغوللا رمله كل بیله اوتور سن
طعامه كـوسمه كل ایودكلدر بنم بوقلب محزونیمی كـولدر
نه جورك وارایسه ایت باكه صكره بونك قبحن دییم بن سـاكه صكره
سببدر بو بكیم افشـای رازه صقین ویرمه وجودی بویله نازه
سنی چوق سودیكیم تعییب ایدرلر كه كچمز خواجه سنك سوزی دیرلر
سنك چوندر بكیم بوكونكه سیران بنی ایتمـك روامی بویله حیران
كوزل باشك ایچون اولسون افندم قبول ایله بنم ردایتمه پنـدم

صورر لرسه جوابم یوق دیمکه   بکا کوس سودیکم کوسمه یمکه
سوزومی رد ایدوب کلمزایسک سن   نه دیم یا وار نجه انلره بن
صداعی وار انك یمك یمزدی   نه آنکیم یمکه اول یوق دیمزدی
شودکاو اغلدم اولمادی کوکلی   ننك ایشینی استرد کوکله کلی
اثرایتمدی سوز اول قلب طاشه   صغوق صودوکدی اول دم بشمش آشد
نه دکلو ایتدم ایسه بن نیازی   بش ارتق ایلدی اول باکه نازی
یورك قوپدی اغزده قالمادی داد   آغزده داد قورمی بویله بی داد
سوزومی طوتمدی چونکیم اوسنکدل   بنی چوق ایتدی اول مأیوس تنکدل
کلوب انلره دیدم سز ایدك نوش   قولك انی کیم مزاجی اولمامش خوش
وازوب هر بریسی تکرار بتکرار   چاغردیلر اکا سوز ایتدی کار

بومقاله کندیمی لوم ایتدیکیم ایلر بیان

دیدم اولامده کندی کندیمه بن   نلر چکسك کرك آیا دخی سن
قیاس ایتمه کوکل بوساکه نازدر   ایزن آزن کشی یه بوده آزدر
کوزل سودك سنك نکه کرکدی   کرکسه صاقلمق سری کرکدی
بلا اکسك دکلدر هیچ باشکدن   قرار ارایته کور حاضر آشکدن
ایدر خلقك یاننده سنی معیوب   اولورسن حق قتنده داخی محجوب
یراتمش کوکده اول مولی ملکلر   ایدرلرمش بولر حقدن دلکلر
مجازی عاشق ایرمیه مراده   اوله درد و غمی هردم زیاده
نه چاره الده اولسه اختیارم   براغوردم قاچوب دار و دیارم
که یوقدر ذره دکلو صبره طاقت   حیاتمده ذکل ممکن فراغت
اوله چون مبتلا بردرده انسان   بنه حقدن اولور اولورسه درمان
حبیبك حرمتیچون یا الهی   کشی نفسه اویوب آزمیه راهی

بومقاله قطع امیدمدر اول دلدار دن

چو کوردیلر که کلمادی اوخانی   کتوردیلر اودم اورتایه خوانی
بنلدی و ایچلدی قالمادی آج   اوشهبازی طوتوب نازی قودی آج

نه چاره چون ایرلمادی یرندن — آتشك حصه قودیلر هر برندن
تمام اولدی نه وار ایسه ضیافت — غده بایمه دوشدی قساوت
ایدوب اول یار غارمله وداعی — یوله دوشدی تا سفله بوداعی
سحردن قانی شول شادان کلشلر — قنی اول اوینشلر اول کولشلر
ندریاشمدی بو محزون کدشلر — ملامتلرنده املر ایدشلر
کور ایمدی ذوقنی بو دهر دونك — بو لنجه جانی آلور زبونك
بکیم بو قدر بو دنیانك وفاسی — نه آن اوله بر اوغلانك وفاسی
نه ذوق ونه صفا ونه عیش وشادان — جهان اولدی اوکون باشمه زندان
ایدردم کندی کندیمله نزاعی — جوابك نه سؤال اولدقده داعی
بتر ای عبد عاصی قلب قاسی — بهی خسران بو میدر حق شناسی
روا میدر بو ایشلر سا که ای شوم — هوایه اویوب اولمق بویله مذموم
قنی ای دل اوقومق قانی یازمق — دوشرمی سا که بو قرقندن ازمق
ایدردك تازه لکده زهد وتقوی — قوجالقده بو میدر کار اقوی
نچون طوتدك قولاق عورت سوزینه — نچون آچدك کوزك اوغلان یوزینه
نچون ویردك کوکل تازه جوانه — نچون فاش ایلدك رازك جهانه
چون اولدك ای کوکل بو عشقه مغلوب — هلاك ایتسه روادر جور محبوب
صوکن فکر اتمیوب عاشق اولاندن — عجبیدر اولورسه حالی مغبون
بو بحر عشقه دوشسه تا که انسان — خلاص اولماغه یوقدر هرکز امکان
که زیرا عشق حسنی مقتضیدر — حسن غم ایله حزنی مقتضیدر
صوکی بو حزنك انواع بلادر — بلانك غایتی وصل لقادر
وصالك آخری هجران اولوبدر — عقللر بو ایشه حیران اولوبدر
دوکنمز درس عشقك قیل وقالی — بلنمز بحث ایله عشقك مآلی
دنیلمز سوزله بو فنك بیانی — بو علمی آکلمز ملا کورآنی
افندی قصه دن حصه دیمشلر — اویانلر نفسنه غصه یمشلر
هدایت ایلیه الله هادی — خلاص ایده بو محرور الفؤادی

كل اى داعى قويوب بو كفت وكويى … حكايت ايت بنه اول ماه رويى

بو مقامه يارمه دردو دلم اشعار ايدر

بنده بر كون او شوخ دلستانه … نيازايتدم تنهانى يانه يانه
ديدم اى كشور حسنك اميرى … خلاص ايت بنده عمدن بو اسيرى
چون ايتدك آليله كوكلمى تسخير … روامى شمدى لطفك اوله تأخير
ايدرسك باكه دنيانك جفاسن … حرام ايتدك بكا وصلك صفاسن
سنك حسنيكه ويردم بن رواجى … بنم دردمه ايتمزسن علاجى
رخك كلزارنى اى نوز ديدم … صواردم كوزلرم ياشيله هردم
ندكلو جد وجهد ايتدم افندم … اولنجه تا بو دكلو دل پسندم
چو بندن ايلدك تحصيل عرفان … فراموش ايلمز احسانى انسان
افندم خواجه لق صاتمم سكا بن … روا ميدر بو ايشلر باكه سندن
سنى سومك ايسه شاهم كناهم … نچون اول رضا ويردك اشاهم
دوشرمى سنشه عاليجنابه … براقق بنده كى بو اضطرابه
مقدم لطف ايدردك اى ملك خو … نچون شمدى قاچارسن اى پرى رو
بنى رد ايده لى شاهم نظردن … آچلمز كوزلرم كردكدردن
كل اولدر بارى قربان اوله جانم … حلال اولسون افندم سكا قانم
كركز عالم ايچره بويله ديرلك … سنكله اولمايجه كوكلى برلك
قرارم قالمدى كوندز نه كيجه … نيه وارر بكيم بلمم نتيجه
ال ايرمز سن تنهال نخله ايوه … اولوب سن شاخ شوخه ميوه شيوه
بلورسن نيديكن مقصود سندن … اياغيكه يوزم كوزم سورم بن
آنكله ساكن اولور عشقك اودى … كه زيرا ياقدى ياندردى وجودى
نچه بونك كبى يوز بيك كلامى … ديدكده نصكره كوش ايله پيامى
ديدى بر هفته قالدى روز عيده … خدا ايركوره اول يوم سعيده
بنى ايله بو كون مكتبدن آزاد … ايدم بيرام كونى سنى دلشاد
ديدم چوق سود بكيم جانمه منت … ولى خوفم بو كه دوشمايه فرصت

تنها نیجه ایدیدك مرحبایی | كوزومه سورمكیچون خاكپایی
نوله دیدی نم اول نازنینم | سوندردی ینه قلب حزینم

بو مقاله انتظار بیمالم وصف ایدر

كل ایمدی كوزینه بو انتظاری | ایدوب بیرامه دك آهیله زاری
تمنا ایلیوب قدر وصالی | كیدوبدی دیده دن خوابك خیالی
كیجه لراویوموب كون صیاردم | فراقی دردینه درمان اراردم
صباح اولسه كزردم چارسویی | كه شاید سیر ایدم اول ماه رویی
باشمده خاك كوزده یاش دل آتش | هوا ینیله اولوب حالم مشوش
كه چكدیم روزهٔ هجرانی برآی | ویره عیدیه یوز سورمكه اول پای
كاوب عمخانه مه تنها اوتوردم | غم هجرانی كوكلدن كوتوردم
برزشكر قودم اولدم میانه | ویرم اول طوطئ شیرین بیانه
كوزم یولنده قولاغم دق بابده | نجان كلوردیو دل اضطرابده
یرمدن كه طوروب كه اوتورزدم | بو سوزلری دیلومه كتورزدم
عجب طو عمزمی بو كونده ستارم | بو كونده می كورنمز ماه پارم
كوروب قاشی هلالن اول مهك تام | عجب ایتمزمی دل بو كونده بیرام
بو كونده ایلمزمی مرحبایی | یارین اكمزمی آیا اول خدایی
بو كونده می یید رمز وصل خوانن | بو كونده می كوره كلمز زبونن
جفا وجورینه ایرمزمی پایان | بو كون ایتمزمی بو كریانی خندان
ایدركن دل ایله بو كفت وكویی | بریسی ایتدی قاپودن طپویی
نه كورسم جمله صبیان مكتب | برر بربر ال اوپدیلر مرتب
كاوب بو خیل صبیان ایچره اول شاه | همانده طوغدی طولاندی چون ماه
دیدم یارب نه حالتدر بو حالات | نه ایدی اول چكوب كیدن خیالات
ایسه اوبحوسمز دوش كوریلورمی (دوش) | خیال ایسه اكا هیچ ایریلورمی
شها عید رعجب یا برق خاطف | دریغا اولمادم هرنیسه واقف
تحیر ایچره مبهوت قالمش ایكن | دوشوب دل بحر عشقه طالمش ایكن

ایرشدی آشنادن بری اولدم
مرادهواصل اولدیکی ایدوب عید
الن ایاغن اوپدیکی او شوخك
ایدرسن عالمك ذوقینی هر آن
چون اولدك اختیار کله اکا قول
سنك اول بندهوش محکومك ایکن
سکا بو دکلو ناز ایتمك روامی
کوزتمزمی عجب اول حق اوستاد
هیچ آدم اویله بی رحمی سورمی
سنی کور قورمی اول آدم یرینه
کوزکده چون دکل دنیا وعقبا
همان یاسمنبسن عاشق جهانده
سورمی آدم اول وحشی غزالی
سنی ایتدیمی بوکوز بوقدهخوشحال
سورمیسن دخی جان وکوکلدن
ایدرمیسن دخی بلبل وش افغان
سورسك بازی سوبرنازنینی
سنك قدرك بلوب رحم ایده سکا
کوزل عالمده چون خوبی کوزلدر
کوزللك چون اولیدی نقش صورت
شو دکلو ایلدی تعریض وتوبیخ
ایدوب نیجه بونك کبی کنایه
کلوب کتدیکی وقتن اول پری وش
یوزم اوزره دوشوب بایلمش ایدم
اوروب بوداخی یارم اوزره یاره

دیدی یارك ایله اولدیکی همدم
بوکون طوغدیغی قارشکدن اوخورشید
اولوب وصلت صفا ایتدیکی زوجك
بونك کبی نیجه بیرام وسیران
محلدر هرنه ایدرسه سکا اول
دوکه سوکه سکا خدمت ایدرکن
اولورمی حسنك آباد ودامی
حقوقی سابقی ایتمزمی هیچ یاد
بولنده باش وجانی ترك ایدرمی
که سن قورسون آنی آدم یرینه
دکرمی اول دیکل دنیا وعقبا
کشینك جانی بترمی یباننده
ایده هردمده ساکه مکر وآلی
اولورمیسن بولنده بنده پامال
فراغت ایتدمیسن پس اوکلدن
اولورمیسن بنده نالان وکریان
سکا ایتدرمیه آه وانینی
قول اولورسك محلدر سنده آکا
سن آنی صانمه کیم روبی کوزلدر
دخی زیبا یزار نقاش صورت
کتاب ایتدی یورکم زلدی چون سیخ
ازیسك کل طیان ایمدی جفایه
که غمدن عقلم اولمشدی مشوش
بوکلدکده هنوز آیلمش ایدم
که مائل اولمیم آیرق اویاره

فراغت ایلیم سو مکدن آنی
خلاص ایدم الندن جسم وجانی

انك باقیه م ایرق کل یوزینه
قولاغم طوتمیه م شیرین سوزینه

کیم آیرق اولمیه م پامال هجران
که سلب اوله کوکلدن عشق جانان

کوکل راحت اوله بی عشق یعنی
بدندن جان چیقر چقمز او معنی

خداحق شودکلو اولدی افزون
درونم ایچره آتش دیده ده خون

چو بکزر آتشه عشق پند باده
نصیحت ایله عشق اولور زیاده

چو باشدن آشدی دریای محبت
وجودم غرقه و یردی موج محنت

کیجه کوندز شو دکلو زار اولدم
حیاتمدن دخی بیزار اولدم

وعید اولدی بکا اولمادی اول عید
بعید اولدی کوزمدن چون اوخور شید

چون اولدی ایکی هفته بدرماهم
کورنمادی بکا کورایمدی آهم

بو مقاله یاری تمزیرا ایتدیکیم ایلر بیان

کیدوب بیرام کلوب آوان مکتب
ینه جمع اولدیلر صبیان مکتب

کوزم نوری ینه کلدی یرینه
نظر ایتدم جمال انورینه

درونمدن کیدوب جمله قساوت
دل بیماریمه ایرشدی راحت

طوروب قارشمده او شمع منور
کوکل پروانه وش باقردی شهپر

فراقی کرچه یورکلر داردی
ولی بر باقی دنیا دکردی

اواوبدی آل آل وآغی هم آغ
قوربدی صید قلبه کاکلی آغ

سبق المساغنه کلدکده حضاره
ایدردم مصحف حسنن نظاره

اوقوتدم درسنی تکرار وتکرار
زیاده ایلدم جاننی آزار

شو دکلو ایلدم آکا جفایی
دیدم بیرام کونی ایدوب صفایی

اونتمشسن کوره فی الجمله درسك
سنی شمدی دوکه یمی نه دیرسك

یاپشدم قولاغندن طوتدم آنی
چبق آلوب اله قورقوتدم آنی

دیدم قاچ کوندر اولمشسن یبانی
بوکون قالقمق کرك بونك طبانی

اونتمش بوکه اوکرتدکلرم هب
چبق اورمایجق اولماز مؤدب

دیدی چوق سودیکیم اتمایین آیرق
ایده یین توبه سیزك اوله بویرق

دیدم ایدر ایسك بردخی بویله
دیدی ایدر ایسم نیلرسك ایله

دیدم یاندم الکدن بن سنك آه
دیدی ایتمایه بن استغفر الله

دیدم شاکیلرك طوتدی جهـانی
دیدی بهتـان ایدرلر اکه آنی

دیدم چوق صوچلرك واربیلورم
دیدی عفو ایله سنزه یلوار یرم

دیدم قنقی صوچك عفو ایده ین بن
ذیدی لطف ایلیوب کچ جمله سندن

خوش ویله اولسون آچ کوز یکی
ایدرسك بردخی طوتمم سوز یکی

تبسم ایتدی کل یوزلم اولوب شاد
ویروب درس ایلدم قوشلوغه آزاد

ایدوب بو دکلو خصمانه نزاعی
تسلی بولدی اندن قلب داعی

بو مقاله آرزوی پا بوس یاردر

کل ایمدی کورینه دیوانه کوکلم
دخی یاره اولوب پروانه کوکلم

یناردی کیجه کوندز نار عشقه
علاج اولماز بکیم بیمار عشقه

صویه باقغله صوسز قنـارمی
صوسزقلان صوصیانی قنارمی

ایدردی آرزو دل پای بوسه
نصیب اولمادی هرکز پای بوسه

یکیمش یاریی کورمامش آدم
کزروب دیوانه اولمقدنسه هردم

ویروب نقـد دلی هردم هبایه
کوکل ایتمز قنـاعت مرحبـایه

دلك بو ایدی هردم آرزوسی
نیـازینه ایدیدی پای بوسی

چاردی بلبلندن چون او غنچه
حریص اولوردی دل اوقاجدیغنجه

یوغ ایدی اکا یارك هیچ رضاسی
حجـابنـدن ایدی آنك اباسی

ایدردم هر زمان آکا نیـازی
دیرایدم سودیکیم پك صاقله رازی

سورم ایاغیکه جانیـله یوزم
کوزل باشك ایچون رد ایتمه سوزم

باشیمه خاك پایك تاج عزت
اولوردی باکمال ویرسه اودولت

ترحم ایله بو جان عزیزه
غمکدن اولدی جسمم ریزه ریزه

اجل ایروب میسر اولماز ایسه
جهانده دل مرادن بولمز ایسه

ایده لر ره کذارکده مزارم
باصه پای شریفك جسم زارم

مزارم اوزره بتن هر کیاهم
اوله دعوای عشقکده کواهم

حذر ایت آه عاشقدن افندم ... نظر ایت بنده که کوش ایله پندم
صکزذرایت قالمه بوراه جفاده ... بتریت ایرمنك استرسك مراده
بکیم اولمه بوکونده حسنه مغرور ... مخلدر ایله بومحزونی مسرور
بودکلو نالهم چون ایلدی کوش ... یوزن دوندردی آه که کلدی خوش
دیدی اول مجلس حسنك چراغی ... افندی اوپمکه ویرمم ایاغی
دیدم نیچون بو دکلو ناز ایدرسن ... نیازم کوش ایدوب اغماز ایدرسن
دیدی حاشا بونی کوزمم روابن ... ایاغمه یوزیکی سوره سین سن
دیدم قالدیمی بنده عار وناموس ... روا اولمیه ایتمك پایکی بوس
بودکلو سوزلریمدن المادك سن ... کیمه شکوا ایدم ایواه الکده
وجودم نقدینی ویردم اکابی ... نیاز ایتدم اکا بربیل پیاپی
سوزم کار ایتمدی آه کا محصل ... که پاپی بوسه اولشه ویرمدی ال
امیدم کسدم امادل یکلمز ... یوركده یارهسی عشقك اوکلمز
که هرکوردکده اول شاه جهانی ... بو تکلیفی ایدردم بن نهانی
شودکلو تشنه اولشدم ایاغه ... اولوب زاروزبون دوشدم طیاغه
یوزیمه باقدی اول نیجه کونلر ... مساوی اولدی باکا کیجه کونلر

﴿بو مقاله وصلت دلداریمی ایلر بیان﴾

نه تنها لیوب اول سرو نازی ... یوزم یره قیوب ایتدم نیازی
دیدم ای تخت دلده پادشاهم ... دخی کلزمیسن انصافه شاهم
ایاغم الدی غم دوشدم طورر کن ... ایاقدن دوشدی روحم جرعه‌وش تن
نه وار ای مجلس حسنك چراغی ... عطا ایتسك الکله بر ایاغی
وصالك نعمتندن ای شکرخای ... بنمده پایمه دوشمزمی برپای
کانجه اورته یره قول ماضی ... حبیبم چار وناچار اولدی راضی
کول اولدی اشك چشمم قطره قطره ... اول اثناده ایرشدی عید فطره
اوتوردم بیت احزانمده تنها ... همان دم کلدی جانم فردوتنها
یرمدن قالقوب اول دم ایتدم اقبال ... یوزیمه طوغری باقوب ایتدی خوش حال

دشوب

دوشوب سوردم یوزم پاینه یارك قوماد م فرصتن یارینه یارك

یوزم سوردکچه یارك موزه سینه یناردی آتش عشقیله سینه

قولدن طوتوب اول دم ایلدی زور الدن آیغینی الدی اول حور

یاپشدی دوستم دستیله دسته صونوب برکاغدی دستمه بسته

دیدم آزاد ایدوب ویردکی حجت اولنجه قولك اولمق جانه منت

دیدی ایدوب تبسم ایله پوزش افندی ال سزه عیدیه بخشش

دیدم باکا جمالك خوش عطادر کوزومه خاك پایك توتیادر

کوزم سیر ایلیوب قاشك هلالن کوکل عید ایتدی دفع ایدوب ملالن

فنادنیاده بوکون ایلدم عید بقایی دهره یوقدر چونکه امید

بومقاله حسن دلدارك کمالن وصف ایدر

کل ایمدی دکله بوسر نهانی دییم اول طوطئ شیرین بیانی

طراوت کلشنینك سبزه زاری لطافت باغنك تازه بهاری

کوکل بستاننك سرو روانی وجودم شهرنك شاه جهانی

یشللر کیمش ایدی غنچه وش اول کیدی کوروب اولمایه اکا قول

اولوبدی ماه حسنی بدر کامل هنوز اولمشدی اون بش یاشه واصل

لباس سبز ایله اول شاخ طوبی بغایت اولمشدی خوب وزیبا

نه حالتدر که مولی حسن و آنی که بیکدن برقولینه ویرمز آنی

بولنمز سعی ایله عالمده اوچ شیئ عطا ایتمز انی هرشخصه اول حی

بری حسن و بری خوب صوتدر بری دنیاده آنك سلطنتدر

ایرلمز کوشش ایله لطف حقدر عطایه صانمه هرکس مستحقدر

که مخلوقی اولنجه بویله احسن وار ایمدی اکله بوندن خالقی سن

بومقاله دست بوس ایدوب وداع یاردر

کورنجه مرغ دل اوچدی الدن بوسوز اول دم روان اولدی دلمدن

کوزم نوری ازله عیدك مبارك مصون ایده خطادن حق تبارك

همیشه صولمیه وزد جمالك زیاد ایده خدا هردم کمالك

تماشا ایلیوب سن کلعذاری — ایده بن بلبلك آهیله زاری
همان سن دنیاده اول شاد وخندان — ایدرسم راضی‌یم بن آه وافغان
بحمد الله جمالك كوردم ای ماه — وصالك عیدنه ایركوردی الله
اولورسم غم یمم شمدن كرو هیچ — مقرردر اولم چون ار اكر كیچ
الی المده ایدی چون بو سوزده — ایاغ اوزره طورردق ایكیمزده
نیاز ایدوب دیدم ای یوزی ماهم — جلوس ایت دولتیله پادشاهم
طوروب قارشكده بن خدمتلر ایدم — نه كیم فرمان ایدرسك آكه كیدم
دیدی یوق خاطرك معمور اولسون — اوتورمم كیدەرم معذور اولسون
الن بوس ایلیوب سوردم كوزومه — تبسم ایلیوب باقدی یوزومه
دیدی اصمرلادم سزی خدایه — وداع ایتدی چكوب ال بو كدایه
همان دم طشره اولدی قاپودن یار — كیدوب روحم بدندن قالدی تن زار
كیدنجه باقه قالدم اول پری رو — كوزومه اولدی بو عالم قرالكو
دوشوب زیرزبر اولدم زمینه — ینه باشلدی دل آه واینینه
كوكل مقصودنی خوش بولمشیدی — صناسن دوشده سلطان اولمشیدی
كوزومی آچوبن ناكاه اویاندم — فراقی آتشینه ینه یاندم
دیكلدی كوكلره آه وفغانم — نیجه آه ایتمیمكه كیتدی جانم
چون ایتدم روز هجرانه شماری — ندكلو اغلشدم زاری زاری
تمام بیك كون اولمش چكدیكیم غم — سرورمدن صوررسك اشته بردم
دوام اهل عشقك حظ عیشی — نجه تقریر اید نجه لفظ عیشی
او بیك كونده چكیلن درد هجران — انك وصفی دكل مقدور انسان
انك هر بر كونی بر ییل قدردر — انك هر وقت بر جای خطردر
انك ذكری اولو بدرمو رث غم — انك فكری ایدر هم عقلی درهم
بو سوزداخی قوطورسون بو اراده — نتیجه نیسه آنی ایت اراده

بو مقاله چوردلدارك كلیدر تمام

چو بعد العید ینه كلدی اوحوری — منور ایتدی قلبی روی نوری

ینه

بنه دریای عشق جوشه کلدی | الوب فلك وجودی طاشه چالدی
قوما ذی تنده تابی عشق جانان | اقتدی کوزدن آبی عشق جانان
شودکلو باشلدی جوره اوخونی | زیاده ایلـدی درد درونی
یاقوب یاندردی بو جسمیله جانی | صاوردی یله ویردی آدی صانی
جفـا سن یار ایتدکجـه زیاده | کوکل اکلنمز اولدی برارا ده
بوکلك دنیـا اولوبدی باشمه طار | درونم طوبطلو ایدی غم یار
اولوردم کیجه‌لر تا صبح بیدار | دوکوب سینم ایدردم آهله زار
چوکوردم دردعشقه یوق نهایت | اوصاندم کندی کندیمدن بغایت
انکیچون اولدی هرجایی او محبوب | نیجه اولمایه خواجه اولدی مغلوب
مقید اولمز اولدی هیچ درسـه | سوزین رد ایتمز اولدم هرنه دیرسه
دیلرسه کاهیجه اوقوردی درسن | اوقومزسه ندر چاره نه دیرسن
بو دکلو خواجه‌دن یوزبولان اوغلان | انی ضبط ایلـمك ممکنمی بر آن
خصوصا قدر حسنن ایتدی تفهیم | قبول ایدرمی اول برداخی تعلیم
ایریشوب سرو قدی اولدی بالا | جمالی کون بکون اولمقـده اعلا
یکت اولدی یکی یاران بولدی | براقدی اسکی یاری آکمز اولدی
سبق النجه طورردی کوجیله | قرائت ایدرایدی دل اوجیله
نظر ایدردی طشره هر نفسده | همان بر مرغ وحشیدی قفسده
کیدنجه قوشلوغه کلمزدی ایرق | یوغیدی قورقیسی طوتمزدی بو یرق
جفـایه باشلدی ارتوردی ظلمی | هواسینه اویوب ترك ایتدی علمی
نیـاز ایتدکجه بکا نازایدردی | قاچاردی مرغ وش پرواز ایدردی
کوزم یاشینه هیچ رحم ایتمز اولدی | بنمله بیـله سیره کتمز اولدی
چوبندن وحشت ایتدی اول غزالم | ره هجرانده مغبون اولدی حالم
جفا وجورنی حددن آشوردی | فراقی آتشی بغرم بشـوردی

بو مقـاله بارکاه حقه ناله مدربنم

چوکـوردم صبرا ولمز بو اذایه | درونمـدن نیـاز ایتدم خدایه

دیدم ای عالمك پروردکاری
که بو کدی قاتیمی عشق باری

تحمل ایتمکه قالمادی درمان
سنکدر چونکه هر ایشلرده فرمان

اولور هرنه ایسه البته تقدیر
که تغییر ایلماز تقدیری تدبیر

سنك امرك اکر اولماسه ای حق
قپوب دوشمز آغاجدن یره یپرق

نه کیم ظاهر اولورسه یرده کوکده
سنك امرکله اولور یرده کوکده

جفا بکدن ایرشمایجه فرمان
نه ممکندر اوله بو درده درمان

اولوبدر جمله مشکلسا که آسان
نه وجهیله اولورسه ایله احسان

ایدرسه شرحه شرحه تیغ محنت
بکا قالسه دکل ممکن فراغت

بنی سندن آیردی شبو حالات
که سن سن عالم سر خفیات

بنم بو قدر بو ایشده حظ نفسم
رضالك اوله بنم هر دمده انسم

بنی یولدن قودی عشق مجازی
آکه عاقل ویرمی هیچ جوازی

درونمدن چیقر غل ما سوایی
قبول ایله الهی بو دعایی

مریض عشق اولان انسانه درمان
یا صبر ویا سفر یاخود ویره جان

سفرله صبره چون یوق بنده قدرت
اولوب جانمی ویرمك جانه منت

کیجه غم کوندز غم یاز وقش غم
نیجه طاقت کتورهمن بو که آدم

نیازیله قپوب خاك اوزره باشی
کوزمدن آقیدردم قانلو یاشی

کیجه کوندز ایدردم بو دعایی
بو بندعشقدن ویره رهایی

بو مقاله رمزیله یارك وداعیدر ایشت

چو کوردم باکه یار ایتمز وفایی
ایرشدردی کمالینه جفایی

نه تنها دوشردم بر کون آنی
دیدم بو سوزلری آکا نهانی

نیچون بندن قچارسین ای غزالم
نیچون کوش ایلمزسن حسب حالم

یکی یاران ایدندك کبی شاهم
بنم یا اسکیلك میدر کناهم

اتوب عشقکی ویر کوکلم کوزل ار
یوری کیملره استرسك صالن وار

اولوبدر چونکه کوکلك سنك خاره
فراغت ایتمدن غیری نه چاره

چوق سودیکیم باقدی یوزومه
الم چکدی بغایت بو سوزومه

قراردی کل یوزی طارلدیغندن — یته حظ ایتمدی آیرلدیغندن
دیدم احوالی عرض ایتدم جنابه — بیورامرك نه ایسه بو جوابه
دیدی چوق سودیکیم ایتمه فراغت — بو کوندن کیرو ایتمایم نهایت
دیدم انصافه کلدکمی افندم — طوترمیسن بو کوند نصکره پندم
دیدی بیك نازیله اول سرو اندام — بو کون ایتدم جفا وجوری اتمام
کلام عزتن بوینینه طاقدی — الاو یدی نازیله یوزیمه باقدی
دیدی اصرار ادم سیزی خدایه — المم چکمك افندی بو کدایه
خلاف عاده ایتدی نیجه اوضاع — لسان حاله هر بری ابداع
کیدوب مکتبدن اولدم اولدی آزاد — کوزمدن غائب اولدی اول پریزاد
آنك بو سوزلری کار ایتدی جانه — غمدن باقدم اول کون جهانه
بنی غرق ایلدی دریای حیرت — که زیرا اولمامشدی بویله حالت
انك اول ایتدیکی اوضاع واطوار — دوشندکجه درونه ایلدی کار
تعقل ایتمدم بن اول رموزی — دیدم مولی خبرلر ایده روزی

بو مقاله بی بقا دنیایی خوش اشعار ایدر

کل ای دل بو فنایه اولمه مغرور — صفا وعیش ونوشه اولمه مسرور
بو که عاقل اولان ویرمی قلبی — کورینور باقیجق دقتله قلبی
زن بازاروش چون مهری یوقدر — چوق اردن ارته قالمش قدری یوقدر
بش اون کون کیمه یوز ویرسه بو فانی — آلور بیك محنتیله صکره جانی
بو عالم هفت سر براژدهادر — بنی آدم اکا هر دم غذادر
کیجه کوندز بو ایسه جمله خلقی — که صان برکربه در بو غمده خلقی
اجل موری نیجه میر جهانی — سوروب زیر زمینه چکدی آنی
نیجه سلطانی ونیجه وزیری — ایدوبدر قاره کوقبرك اسیری
نیجه رستملری زال زمانه — صپانه قویوبن آتدی بیانه
نیجه سام ونریمانی ایدوب نرم — قرا کوقبرك ایچنده یدی کرم
نیجه دارایی قویدی دار قبره — نیجه میری قودی بیار قبره

نیجه فرهادی برباد ایتدی دنیا
نیجه شیرینی بیداد ایتدی دنیا
نیجه مجنونی محزون ایتدی دنیا
نیجه لیلا یی مغبون ایتدی دنیا
نیجه اسکندری دردن سورو بدر
جهان خلقینی اکا کولدورو بدر
ارارکن دنیاده آب حیاتی
ایچوردی عاقبت زهر مماتی
بودکلو حکمتیله قانی لقمان
آنی برلقمه ایدوب یوطدی دوران
قنی دنیایه حکم ایدن سلیمان
اکا محکوم ایکن جنیله انسان
اجل دیوی ایدوب ریوی اکاده
وجودی خاتمینی ویردی باده
قنی تندی فلك نوشیروانی
طوتوبدی عدل وداديله جهانی
جو بوقدر دولت فانی‌یه بنیاد
اکاده ایتدی آخر دهر بیداد
یاکیملر طوتدی بو دنیایی دونی
کیم اولمادی بونك آخر زبونی
نیجه غنچه کلی طاغتدی دنیا
نیجه بلبلاری اغلتدی دنیا
نیجه شمعی سوندردی بو دنیا
نه پروانه کویندردی بو دنیا
بو باغ ایچره نیجه سرو روانی
ییقوبدر تیشهٔ مرکیله آنی
نیجه کل یوزلی محبوبی زمانه
اجل باديله ایرکوردی زیانه
نیجه محصول اومان بوبی بقاده
ویروبدر خرمن عمرینی باده
نیجه شیر ژیانك دهر فانی
آلور جانینی هیچ ویرمز امانی
اجل ضربینه دویمز قلعهٔ تن
همیشه الامانی قومه الدن
نسبنه بو فنا دهرك نسبنه
اجل بازی قونارچون سینه سینه
آلور مرغ روانی پنجه سینه
براغور جسم بی روحی سینه
بوکلشنده نه کل قالورنه خودخار
بوکولخانده نه کول قالورنه خودنار
بوعالمده نه بك قالورنه خنکار
بوآدمده نه صاغ قالورنه بیمار
چو بوقدر دار دنیانك امانی
ییقیلسون باشکه بو کهنه خانی
کیمك المادی یارهمدمینی
کیمه چکدرمدی هجران غمینی
کیمی بوغمادی بحر اشنیاقه
کیمی یاقدی نار افتراقه
کیمی آیرمادی غنچه کلندن
کیمی اغلتمدی هجران الندن

کلیلر اغلدی هب بو فنایه
خصوصا نیلدی کور انبیایه

قنی آدم صفی الله قانی
او کور مشدی مقدم بو جهانی

المر چکمش ایدی دار فنادن
کیم آیرو دوشیجک حوا انادن

یا قابیل هابیلی اولدوردیکی دم
نه دکلو اغلمشدی آکه آدم

او چکدی ایریلق دردن مقدم
چکرلر تا قیامت ابن آدم

انادن اوغوله میراث اولوبدر
بو عالم تا ازل بویله کاوبدر

یا ایتمامش اولیدی نوح نوحه
نیچون دیرزدی عالم نوح نوحه

خلیلی ناره آتمادیمی نمرود
جفالر ایتمادیمی دیو مردود

فدا امر اولیجق اسما علینه
بچاغن الیجق اولدم الینه

اکنا کار ایتمدیمی نار فرقت
نهایت امره ایتمشدی اطاعت

قنی اول حزنیله یعقوب قانی
ندکلو اغلدی حسرتله قانی

خصوصا یوسفن یتوردیکی دم
کوزینه قاره کو اولدی بو عالم

نیجه ایتمسون اول آه و انینی
که ضایع ایتدی اویله مه جبینی

قانی اول پادشاه حسن یوسف
اکاده ایرمدیمی کور تأسف

مه ایکن قویی یه آتلمدیمی
شه ایکن قول اولوب صاتلمدیمی

زلیخا قصه سن کوش ایلدکمی
نه چکدی عشق الندن اکلدکمی

نه حاله قویدی آنی عشق دلدار
صحیح ایکن اولوب بیمار و بیعار

غنی ایکن فقیر ایتدی انی عشق
عزیز ایکن حقیر ایتدی انی عشق

فدا ایدوب یولینه جمله مالن
ایدردی جاندن آرزو وصالن

اولوب بوللرده آخر پایمال اول
نه زحمت چکدی بولنجه اکا یول

برایکی کون اولوب وصلتله شادان
ینه یاندردی آخر نار هجرانه

کلیم الله ایکن موسی بن عمران
ندکلو چکدی کور آلام هجران

آتلدی طفل ایکن دریای نیله
غمی هجرن چکوب قوم و قبیله

یاقوب نار فراقی مادرینی
کوتوردی کتدی دریادلبرینی

یا موسی بنی فرعون الندن
اوده یانمادیمی آنك دلندن

بر غروب آیینی کتمادیمی اول | دیار غربته طوتمادیمی یول
فراق اودینه یانمادیمی اولده | غم هجرانی چکمادیمی بوارده
شهید اولدقده یحیای معصوم | اکا اولادیمی باباسی مغموم
یا ایوب مبتلا اولدقده درده | نلر کوردی و نلر چکدی بو درده
چکلدی عاقبت اول برکناره | ایرنجه دردینه صبر یله چاره
بولوب جسم علیلی صحت اول آن | ولی بولمادی دردی موته درمان
یا عیسانك تجرد اختیاری | سیاحتله کزوب دار و دیاری
تعلق ایتیوب هر کز فنایه | چکوب دنیادن ال آغدی سمایه
خصوصا حضرت سلطان کونین | اولان قرب خدایه قاب قوسین
دیمشکن حق انك حقنده لولاك | آنیچون خلق اولنمش ایکن افلاك
فلکده چکمدیلرمی جفایی | نه وقتن سوردیلر انلر صفایی
بلنمشدر کل لازم اعاده | سوزك آزن اوزون ایله افاده
جمیعی انبیانك چکدیکی غم | انك هجرت غمنده اولدی مدغم
نه غم اولمق کرك آلام هجرت | که تاریخ اولدی خلقه تاقیامت
نه شبهه جمعه چون محرابه صغمز | بونك هر مصرعی بر بابه صغمز
بونك بر سوزی بیك اوراقه صغمز | غم هجران بکیم آفاقه صغمز
خصوصا چاره یار باصفایه | نلر ایتدی جهان اول اولیایه
بریسی حضرتك اول یار غاری | حواله ایتدی غار ایچنده ماری
اوروب بیرینه تیغ بیدریغی | دیدردی عالمه حیفا دریغی
بر بنك مصحفن اوزره دوکدی قانن | برین محراب ایچنده الدی جانن
ایچوردی بیرینه جور یله آغی | قفادن اوردی بیرینه بچاغی
یاقوب هر بیرینی نار و فراقه | اتوب کاهی حجازه کاه عراقه
شو کیم کلدی بودار بی بقایه | مقرر او غرامق آخر جفایه
بو سوزلر داخی دینه نیجه احیان | بوکه داخی بولنمز حد و پایان
صددن چقدك ای داعی زیاده | ینه کل حسب حالك ایت اعاده

بو

بو مقاله ابتداء افتراق یاردر

چهارشنبه کونی اولمشدی آزاد * سرورو ذوقیله کتمشدی دلشاد
چو پنجشنبه کونی آچلدی مکتب * دیرلدی جمله صبیان مرتب
قواوکرندی درسن اولدی حاضر * سبق آلماغه جمله اولدی ناظر
که قوشلق وقتی اولدی کلمدی یار * همانده اولدی مکتب باشمه طار
سبق آلوب طاغلدی جمله صبیان * قالوب دل کنج غم ایچنده بی جان
کوزم سکرردی قولاق چکلرایدی * درونم ایچره جانم اکلر ایدی
کیجه کورمش ایدم برقورقلی دوش * که کلمامش ایدی اول دوش بکاخوش
دیر ایدم کندی کندیمه بوحالت * دکلدر تکری حق ایی علامت
کوکل بحر غمه مستغرق ایکن * سؤال ایتدکه برکس اولسه دیرکن
همان دم چیقه کلدی والد یار * دیدی اولماد یکزمی سزخبردار
دیدم نولدی بیان ایت باکه حالی * دیدی نولسه کرك کوش ایت مقالی
طوتلدی عمریمك ماهی بوکیجه * دکل معلوم نه وارر نتیجه
باشم اغرر دیو یاتدی اومه رو * کوزینه کیرمدی بوکیجه اویخو
حرارتدن وجودی یاندی توتدی * دوشوب بیخود اولوب کندن اونوتدی
بزی شول دکلو قورقتدی کیجه او * همان دم کوچدی صاندق اول پری رو
دیدم شمدی نه حال اوزره قودك سن * دیدی ممکن دکل آنی دیمك بن
دیدم شمدی کیدر میسن ینه سن * دیدی وارکز سکزچون کتمشم بن
همان بیخود اولوب آواره دوشدم * بیتوردم عقلمی طاغلره دوشدم
یوره کیم قوپوبن کلدی دهانه * سحرده یوله دوشدم یانه یانه

بو مقاله عیادتچون واردیغمدر خانهٔ دلداریمدر

دیدم ای طالع دونم ندر بو * یتر اولدك یتربکا جفاجو
ندر واه ینه بوقاره خبرلر * ندر جان حزینه بو کدرلر
کوزمدن یاش برینه قان اقیدوب * کیدردم کوی یاره بویله دیوب
دلم محزون اولوبدی طالعم دون * غمم افزون اولوبدی دیده پرخون

دوشه قالقه واروب کوی نکاره ‌ ‌ یورك اولمشدی غمدن پاره پاره

واروب یارك اشیکنه یوز اوردم ‌ ‌ درنجه عقلی بر پاره طوردم

المدن اولمش ایدی دود غم شق ‌ ‌ در دارینی یارك ایلدم دق

ایچرودن چیقوب لالاسی اولدم ‌ ‌ بنی کورنجه دولدی کوزلری نم

ینه قوپدی یورك آغزیمه کلدی ‌ ‌ غمده کوزلرم یاشیله طولدی

دیدم آهسته ندر آه و انینك ‌ ‌ مزاجی نیجه در اول نازنینك

دیدی کل کور افندی حالن آنك ‌ ‌ نه حاله ایردی اول روح روانك

دیدم کل سن مقدم ایچرو وار ‌ ‌ بنم کلدیکیم ایله آکه اخبار

صاواسونلر یانندن قاچن آدم ‌ ‌ صاغ اولماسون اوجاندن قاچز دم

دیدی کل کتدیلر اول قالدی خالی ‌ ‌ اوتوردم یاننده صورماغه حالی

بو مقاله چشم بیماری عیادت ایتدیکمدر ایله کوش

قچانکیم کوردم اول شاه جهانی ‌ ‌ نیاز ایتدم او دم حقه نهانی

دیدم یارب میسر ایله صبری ‌ ‌ بو عشق افشای رازا تمیه جبری

یوموب اول چشم بیمارن اومهرو ‌ ‌ اولوب بیخود صناسن اویور اویخو

چکوب دنیادن ال اول سرو رفتار ‌ ‌ ایاقدن دوشوب اولمش خیلی بیمار

طوتوب نبضن دیدم روحم ندر حال ‌ ‌ نه حاله اوغرادك ای ماه فی الحال

بنی بلدیکمی جانم سویله برکز ‌ ‌ کوزم نوری کوز اچوب کوزله برکز

اوتورمشدی یاننده زار و محزون ‌ ‌ بو یك اناجغی بر پیره خاتون

دوکردی کاه دیزن کاه باشن ‌ ‌ دوکردی کوزلرندن قانلو یاشن

دیر ایدی ای کوزم نوری اوغل آه ‌ ‌ نه حال اولدی کزرکن ساکه ناکاه

بنم چشم غزالم سودیکیم آه ‌ ‌ بنم تازه نهالم سودیکیم آه

بنم شیرین مقالم سودیکیم آه ‌ ‌ غمکله نوله حالم سودیکیم آه

بلمم بوکدی غمی بو یورغك آه ‌ ‌ عنایت ایلیه لطفندن الله

دیدی هیچ کیمسه بلمز عقلی کتدی ‌ ‌ بزی دوندن برو دیوانه ایتدی

یمادی ایچمدی آچمادی کوزن ‌ ‌ ایشتمادك ایکی کون اولدی سوزن

باشنده عقلی یوق یصدقده باشی / خدای لایزاله قالدی ایشی
دیدم آیاندندر اضطرابی / ندن طوتلدی وجهی آفتابی
دیدی چون کلدی چارشنبه کونی اول / ابو خوش کولوبن اینادی بول بول
کیجه یاتدی صباحن قالقدی ینه / لباسن الدی استر کیم کیینه
وجودنده اولوب نوعا سقامت / هله الدرمدی اول ایتدی غیرت
الینه واروب اولدم الدی مصحف / دیلرکیم مکتبی ایده مشرف
کلوب باباسی دیدی کتمه بو کون / اوه آدم کلورسه بونده بولون
دیدی کتمزسم ایلرخواجه آزار / دیدی بن سویلرم سن اولمه بیزار
اوتوردی چون ضحی اولنجه اوده / باشینه اولمش ایدی طار اوده
یوزی که قیزاررکه آغرردی / کوزل باشی زیاده اغرریدی
ینه چوق سودیکیم غیرت ایدردی / کلن اول آدمه خدمت ایدردی
ایاغ اوزره کزردی اویله اولدی / هماندم اویله اولدی بویله اولدی
دیمش قولتوغم آغرر باجنبسه / آنك صبر ایدهرم بن آجسینه
دیمه دویمه سن آنی بابام آنم / بنم ایچون تاکیم انلر چکمسون غم
دیدی باجی بو حالی صکره بیره / دیدم بن داخی واقع حالی سیره
دیدم بو قدر جهانده بویله آجی / همان صبر ایتمه دربونك علاجی
خدا دار الشفاسندن شفالر / ویروب ایلیه بودرده دوالر
ینه باشلدی یره آه وزاره / نظر ایتدکجه اول چشم خماره
اوغل ایواه دیو فریاد ایدردی / اشیدن آدمك عقلی کیدردی
دیدم لطف ایت یاننده صاغمه صاغو / بغایت قورقودر بو صاغی صاغو
اکر وار ایسه صبر ایله تمییزك / که کیمه چقمدق جاندن امیزك
بنده یوره کیم طورمز طشاردی / که باقدقجه اکا عقلم ششاردی
اوتوردم برزمان یاننده یارك / بقاردم یوز ینه اول کلعذارك
دیدم بر کیجه ده بو ماه تابی / هلاك ایتمش قوماش تنده تابی
دخی کلزارنی یاقمش حرارت / لب شیرینی طوتمش مرارت

دوشورمش دوشکده اول سرونازی
اوچورمش لانه‌دن اول شاه بازی

دریغا قانی اول نازیله رفتار
قنی اول طوطی‌وش شیوه‌یله کفتار

خزان اولمش دریغا حسنی باغی
صرارمش صولمش اول لاله یکاغی

همان قالمادی بنده صبره طاقت
دیدم ایتدم سنی حقه امانت

چیقوب دوشدم همان سرعتله یوله
کوز آچوب باقدم هیچ صاغه صوله

بو مقاله در ایکنجی واریشم جانانه

کلوب غمخانه‌مه کیردم نهانی
یقاردی نار غم بو جسم و جانی

یتادم ایچده قالدردم باش
اقاردی کوزلرمدن سیل وش یاش

دوکوب سینم ایدردم آه و زاری
تفکر ایلیوب احوال یاری

کوزمدن تا زلال کتمشدی اویقو
فغان و آه و زار ایدی بکا خو

بو حال اوزره صباح اولنجه طوردم
سحر وقتنده ینه یوله کیردم

ینه واردم در دولتمآبه
بریسی ایچرودن کلدی بابه

دیدم نیجه دراول رخلری ماه
دیدی آچدی کوزن الحمد لله

دیدم ایچرو یه وار ایله اعلام
کورم تا نیجه در اول سرو اندام

کیدوب کلدی کلك دیدی اول آدم
ایدوب باباسی استقبال همان دم

چو وارد ایچری اول چشم مسته
یاتور دونکی کبی دوشکده خسته

یاپشدم باشنه طوتدم الینی
حرارت آتشی بو کمش بلینی

دیدم بلدیکمی دون بن کلمش ایدم
دیدی بن بلمزم هیچ دون نه اولدم

دیدم بو کرکن نه رحال شریفك
ندن خوش اولمادی طبع لطیفك

ندن صولدی جمالك کلستانی
ندن بوزلدی حسنك بوستانی

نه‌دندر جبینم پاکیکده حرارت
ندر شیرین لبکده بو مرارت

قنی رخسارلرکده طراوت
ندر برکونده بودکلو نحافت

جواب دادن دلدار

دیدی اوخسته کوکلومك طبیبی
ملاحت کلشننك عندلیبی

که غایت و ردی زحمت باشم غازم
انك دردندن آغرر هم بوغازم

نه وار بلم که صزلر قواتو جاغم   بنار جسمم صفا سن بر او جاغم
دیدم غم چکمه چوقدر اغنیه مولی   شفالر ایده احسان حق تعالی

﴿ بو مقاله یار یله حلاللشدیغنی ایلر بیان ﴾

اول اثناده آنك بویك اناسی   زیاده اغلیوب ایدردی یاسی
یاقوب اکا دیدی اول یار مهوش   بنم سز عقلم ایتدیکز مشوش
بو کوز یاشیله ایلر سز بکا سز   اولور دیومی آغلر سز بکا سز
اولورسم امر حقك چکمزم غم   قالورسم شکر ایدم مولایه هردم
کشی اولمك ایچون کلمش جهانه   باش اغریسی ارایرده بهانه
کرم ایت اغلمه بی معنی یره   اجل کلدکده باقمز کنجده پیره
ینه خلط کلام ایدردی کاهی   که شمدنکیرو ایتسك عزم راهی
یاقوب باباسنه دیر ایدی هردم   اکرله آتومی وقت اولدی کیدم
دیدی جانم اوغل قنده کیدرسن   مزاجك خوش دکل آتی نیدرسن
دیدی جانم بابا اکرله آتی   ایرشدی کلدی زیرا سیر وقتی
دیدی قوزم ایو جه اولدوغك کون   سنکچون الآن برقوج قویون
بیله آل کیمی استرایسك اول آن   صفا بیله ایدك صحرای سیران
دیدم جانم او کون بیله کیده لم   کوکل خوشلوغی ایله سیر ایده لم
دیدی بن کدیجك بر داخی کلم   قالك سز بونده سیزی بیله آلمم
چوق سودیکیم چون بو یله دیرسن   بزی هجران النده قور کیدرسن   دیدم
سنی بن نیجه دوکمش ایدم   تهور ایله نیجه سوکمش ایدم
حلال ایت قالمسون اوستمده حقك   که زیرا چوقدرر اوستمده حقك
دیدی اول دم بکا اول رخلری ماه   یاقوب یوزومه دقتله ایدوب آه
حلال اولسون افندی و یله دیمه   خواجه اوردوغی یریاغمز جیمه
نه کلدك ایلدیکز سز بکا کیم   اوله سیزلك اوزریکزده حقم
حلال اولسون درون جان ودلدن   کرم ایت بیزی چیقرمه کوکلدن
همان قالدردی باشن ایتدی غیرت   ویرك تا مصحفم ایدم قراءت

دیدم ضعفك قوی مصحف اغردر   نجا للك بو قدر ر قوللك آغر در
قرائت ایمکه باشلادی ازبر   اوقودی سورهٔ فتحی اوسرور
دعا ایدوب الن سوردی بوزینه   کمك طولمادی یاش اولدم کوزینه
کرم ایلك دیدی ویر مصحفمی   سورم تا آکه یوزومی کوزومی
بنم چون مصحفم ایله کتابم   اولوردیار غار مستطابم
ینه خلط کلام ایدردی کاهی   اکرلك آتی ایدم عزم راهی
که زیرا کلدی وقت عیش وشادی   جهانك قالمدی آغزمده طادی
ایدردی اللری ایله اشارت   ویرردی سیر صحرادن بشارت
ایکی سوزك بریسن دیردی جانم   کیده بلسم طرالدی بونده جانم
ایچروطاشره طورمزدی چیقردی   همیشه کوزلری یوله بقاردی
کوربنوب عالم برزخ کوزینه   همان کنسم دیرایدی کندوزینه
ینه کنند و سنه کلدکده اول ماه   دزونی دیرایدی آمنت بالله
شهادت ایدوب الا الله دیرایدی   محمد رسول الله دیرایدی
اوقوردی سورهٔ یاسینی هرگاه   بتوردکجه دیوب آمنت بالله
قریب اولمشدی وقت احتضاره   اولوب موتك نشانی آشکاره
اشارت ایتدی اول دم والدینه   اوداخی صوندی برشیء الینه
مکر ویرمش اکا اوچ دانه لیمون   صناسن هر بری بر صاری قاوون
الوب صوندی برر بیرر الومه   تسلی ایلدی اول دم دلومه
دیدی بردوستدن کلمش ایدی بو   سزك ایچون الی قونمش ایدی بو
غرض یاد ایتمه درانجق کوك خوش   افندی ایلمك بزی فراموش
دیدم جانم او تمادك بنی سن   او تمم سودیکیم هر کزسنی بن
دیدی چوق سودیکیم جانم افندی   اوربدر خسته للك پایمه بندی
اوغوللاریکی کوندر بر کوره بن   کلوب بر یره بر کوندر کوره ین
اولوبدق انلر کلمه یار و اخوان   یمشدك نیجه نیجه نعمت و نان
نجه دانلر ایله طوردق اوتوردق   نیجه نیجه بزاردق کاه اوقوردق

نیچەدم کورشوب اوینادق ایدی … نیچە نیچە کواوب اوینادق ایدی
نیچە ایتمش ایدك انلرلە سیران … ایرشدی عاقبت اوان هجران
کورم برکرەداخی یوزلرینی … قولاغملە ایشیدەم سوزلرینی
کرم ایلە افندی ویر اجازت … اولورسم کتمیم انلارە حسرت
دیدم سندنخی براوغلم سن ای حور … یانکدن استمزدل اولمغە دور
نولە باش اوستنە واردقدە فی الحال … کوزم نوری حضورە ایدم ارسال

بومقالەسانمیدر مارمەپارەملك

کیدوب برخانۀ خالی بە کاهی … ایدردی مادری دردیلە آهی
دلینورایدی آهندن یورکلر … دیانمزایدی آهندن یورکلر
نیجە اغلامسون اکانجە سیدی … خصوصا تمز آغج میوەسیدی
یورك یاغی جکری پارەسیدی … کیجە کوندز انك اوارەسیدی
جمالی شمعنك پروانەسیدی … اویاوری شاه بازك لانەسیدی
طوتارالی ایدی کورر کوزیدی … قوینندە بسلمش برقوزی ایدی
کنشدن صاقنوردی کل یوزینی … یوزندن هیچ آیرمزدی کوزینی
نیجە یانمسون اول نار فراقە … بودکلوا یلمش ایکن علاقە
نیجە دوکمسون اول کوزی یاشینی … نیجە آه ایتمسون هردم ایشینی
انلکبی اوغول آلدیرن آنە … بقارمی بردخی فانی جهانە
قلەچون بیت احزان ایجرەبی کس … اویوسف جهرەسندن اولمیەسس
قیا کرك اجل قوینندن آنی … فراقندن نیجە ویرمیە جانی
کوزی اوکندە اوچشم غزالن … الە شیر اجل وارا کلە حالن
بابا انا بویك انا قرنداش … قمو قوم وقبیلە یار ویولداش
دوکردی کوزلرندن هربری یاش … دیانمزدی یورکلر اولسەدە طاش

بومقالەیاریلە آخروداعمدردریغ

چومشتداولدی کوردم ضعف یاری … درو ندن ایلدم اهیلە زاری
بلوردی جابجا موتك نشانی … مقرر اولدی ترك ایتمك جهانی

تن کافوری اوزره اول بیرلر ‌ ‌ ویردی هر بری قاره خبرلر
بزندی نقطه لرله قد الفنی ‌ ‌ انکچون برابکن بیك اولدی ضعفی
که صحف سینه سنده چفته چفته ‌ ‌ صناسن نقطه لردی تا موته
ویردی اول نقط معنی بشارت ‌ ‌ اولورمی بی نقط هیچ لفظ جنت
ایریشوب ساعت عمرینه پایان ‌ ‌ یقین اولمقده دم دم وقت هجران
طلا بوراوچغه اول بلبل جان ‌ ‌ که بوخاك قفص اولمشدی زندان
طولنماغه قریب ایدی اوخورشید ‌ ‌ اومه دن ایتمشیدم قطع امید
جهانده اولمادی هرکز مرادم ‌ ‌ بن اولم اول قله دیو او مار دم
که اوج اوغلومه بودرد نجی ایدی ‌ ‌ همان بررشته ده دریت انجو ایدی
برینك کچمسیدی باکه سوزی ‌ ‌ اودم آکا طوترلر ایدی یوزی
اولوردی برسوز یله آنك اول آن ‌ ‌ ندکلو مشکل ایشده اولسه آسان
انك باشینه بری آند ویرسه ‌ ‌ سوزی مقبول اولوردی هرنه دیرسه
دیلرسه جانمیده یوق دیمزدم ‌ ‌ اکه جان ویرمکه بن غم یمزدم
همان تك باکه برسوزسویلسون اول ‌ ‌ اولوردم تا او لنجه بن اکا قول
هم اویله اولدی دوشدی بو سوزم تحسن ‌ ‌ نهایت مرتبه امر اولدی برعکس
ندکلو کیم اوتورمشدم یاننده ‌ ‌ دکلدی مادری اولدم یاننده
ایرشدی وقت رحلت کوچمك اوزره ‌ ‌ شراب موت الندە اچمك اوزره
دیدم جانم براقرزدم سنی بن ‌ ‌ بودمده دور دوشمه والده کدن
سنی اصمارلدم مولایه جانم ‌ ‌ فراقکدن ویرم بن داخی جانم
واروب اوغوللارومی ایدم ارسال ‌ ‌ اولەسن شاید انلرایله خوش حال
دیدی جانم افندی ایتمه اهمال ‌ ‌ نیه ایرشدی کوردك چونکه احوال
کیدوب یانندن ایتدم چون وداعی ‌ ‌ اودم آیرلدی جاندن بوداعی

یاران ایله یارك بودخی وداعیدر

همان دم یوله دوشدم سبز عنیله ‌ ‌ کلوب غم خانه مه بیك محنتله
دیدم اوغوللاریمه ایریشك تیز ‌ ‌ سزی استر واروب کوریشك تیز

یانده او تورك کیجه اولنجه
قویوب کتمك اجازت ویرمینجه

سلام ایدك وارنجه آکه بندن
دعالر ایلدی دیك جان و دلدن

ایدك نازك مزاجندن سؤالی
غمکدن دیك مکدر اولدی حالی

چون انلر کیتدیلر کوبی نکاره
بنده بن باشدم آهیله زاره

کیروب برخانهٔ خالی یه اولدم
دوکردم کاه باشم کاه سینم

تمام غمی طوتدی آسمانی
اولوب انجم انك داغ نهانی

فلك اغلردی اکه صنمه باران
که کیدی بره اول خورشید رخشار

طولاندی چون کونش مغرب زمینه
جهان کیردی او دم ماتم دونینه

کلوب اوغوللرم هر بری محزون
کورنجه اولدی دردم بنده افزون

همانده م ایلدم انلاره اقبال
سؤال ایتدم که نیجه اولدی احوال

دیدیلر کیم انك حالی دیکر کون
انی کوردکده اولدی بغریمز خون

دیدم فرق ایتدیمی سیزی کورنجه
بلور می کندو سیزی شمدی نیجه

دیدیلر بلدی سویلشدی بزمله
کورشدی و اسنلشدی بزمله

چو تبلیغ ایلدك سزدن سلامی
الوب برخوش سؤال ایتدی پیامی

دیدی سزلر دخی واردقده بندن
سلام ایلك چیقرماسون کرکلدن

دیدم خلط کلام ایلرمی بنده
نه سویلر کلدوکنجه کندوزینه

دیدیلر دائما ذکر ایده بلسم
بو فانی عالمی ترك ایده بلسم

اوقور هر دمده اول یاسینی ازبر
دیوب آمنت بالله مکرر

دلنده دائما لفظ شهادت
ایدر هر بریسی ایله عبادت

قرار ایتمز دوشکده وقوجقده
همیشه کوزلری درده صوقاقده

دیدی چون مادری بزه اوغوللر
بونك کبی کونی کور مایه قوللر

وارك شمدی سزی اوده اومارلر
او کندی حق سزه ویره عمرلر

قودق اول حال ایچنده کلدك آنی
که تسلیم ایتمك اوزره ایدی جانی

اول مرغ جنانك آه بودر خبر مونی

چون ایتدیلر بکا بو حالی اعلام
همانده م کندی الدن صبر وآرام

قراكو كيجه ده يوللاره دوشدم — بتوردم عقلمی آواره دوشدم
كزردم چارسوی ايلبوب آه — دوكردم سينه مى ايدردم ابو آه
دير ايدم كندی كنديمه مدد آه — عجب طولينديمى اول رخاری ماه
مشرف ايتديمى باغ جنانى — فرآقى آتشى ياقدى بو جانى
بونى ديوب ايدركن ناله وآه — اراقدن ظاهر اولدی بيری ناكاه
شب يلدا زمانيدی اول احيان — جهانى قاپلمشدی ابرو باران
كلوب ياقلشدی تا كه باكه اول كس — اكا دقتله باقدم ايلدم سس
جواب ويردكده فرق ايتدم اوناسی — نه كورسم نازلی ياريمك بباسی
ديدم اوده جكر كوشك ياتوركن — نه كلدك چارشويه بويله اركن
براغوب خسته ويكس اوماهی — كذرسن ظلمت شبده بوراهی
ندر حالی نيجه در نور ديدم — نه واقع اولدی تيز سويله اشيدم
درونمدن ديدمكيم بن بو حالت — دكلدر تكری حق ايی علامت
ديدی اول كتدی دنيادن سن اولصاغ — فرآقى ناری اوردی بغريمه داغ
همان تسليم ايدبجه روحی اول حور — كوزمدن اولدی صاندم نور اودم دور
براقدم خانه مى يوللاره دوشدم — غميله ياوزيمك آواره دوشدم
تنمدن جانمى كوز كوره دوران — آيردی اولدی جان حاكيله يكسان
ديدم اول دم اكا الحكم لله — احبايه صبرلر ويره الله

نه مشكل اولور يارب قاره خبرلر آه واه

ديدم آكانه وقت اولدی مرحوم — نيجه تسليم روح ايتدی اومعصوم
ديدی بعد العشا ضعفی زياده — اولوب اكلمز اولدی برازاده
دوشكده ياتمز اولدی خوف ايدردی — دوشدقاقه همان طشره كيدردی
هميشه دير ايدی امنت بالله — محمد حق رسول ويردر الله
شو دكلو ايلدی جنك وجدالی — كه ضعفيله مكدر اولدی حالی
دوتاردم سينم اوستنده اوجانی — يقين اولمش ايدی ويرمكه جانی
آلوردی عمسی كاهی قوجاغه — طوتاردق تا كه دوشمه اوجاغه

باندن مادری اولدمه کتدی — تحملدن قالوب جاننه یتدی
قرنداشی دخی کتدی یاندن — همان برعمی قالدی بردخی بن
بقاردی که بکا که عمسینه — کلوبدی مرغ روحی سینه سینه
تکلمدن دخی قالدی اسانی — همان دم اوچق استر مرغ جانی
قرأت ایتمکه قالمادی درمان — همین دیر ایدی الله الله اول آن
دهانه کلدی چونکه مرغ روحی — که پرواز ایتمك استردی فتوحی
بندہ اولدی چونکم طاقتم طاق — وجودم نار فرقت ایتدی احراق
دوشوب بن داخی اولدم خاکه یکسان — نیجه صبر ایلسون بوحاله انسان
همان دم عمیسی دوتدی بانندن — کلوب برکره یاالله دلندل
صغوب دیشینی واومزینی اول آن — همان دم حقه تسلیم ایلدی جان
قوپوب عمی قوجاغندن یرینه — خبر ایتدی پس اندن مادرینه
دریلوب الدیلر آنی میانه — قوسی باشلادی آه وفغانه
دوشوب یوللاره بنده زار و کریان — اولوبدر اشك چشمم بحر عمان
صباح اولسونده برخوش کوریشالم — نه لازمسه سزکله سویله شالم
دیوب بوسوزلری کتدی یولنه — اودم آتش براقدی جان ایلینه

کل ایمدی کوش جان ایله سماع ایت ماتم یاری

سرانجامم کل ایمدی دکله ای یار — نلر ایتدی بکا بو دهر غدار
همان دم یوزم اوزره خاکه دوشدم — فراق اودی ایله یاندم طوتشدم
کوزوم یاشینی باران ایتدی فرقت — کوکل شهرینی ویران ایتدی فرقت
یعقوب خاکیله یکسان ایتدی فرقت — آلوب عقلم پریشان ایتدی فرقت
جهانی باشمه طار ایتدی فرقت — کوزومه عالمی تار ایتدی فرقت
بوکوب قدم کمان ایتدی فراق آه — غم اوقینه نشان ایتدی فراق آه
وجودم برهلال ایتدی فراق آه — بنی شوریده حال ایتدی فراق آه
کوزك باکه نه حال ایتدی فراق آه — دوشوردی پایمال ایتدی فراق آه
درونم دردینه یوقدر عدد آه — که کارزارمدن آرالدم مدد آه

نیجه دل اولماسون بلبل کبی زار — نیجه تن اولماسون ضعفیله بیمار
نیجه ایتسون کوکل صبر وقراری — نیجه جان ایتماسون تندن فراری
بنار سینه‌مده هر دم آتش غم — چیقر دود درونم کوکه هر دم
ایرشدی روز وصلك کیجه‌سی آه — ره فرقتده بو دل اولدی گمراه
فلکلر اوزره ایتسون رعد افغان — دوکوب کوزلر یاشینی ابر باران
کوکل آهی دخانندن چیقوب برق — جهانی نار فرقت ایلسون حرق
دوکونسون آجیسون طاشلرله دریا — تحیرده قالوب مبهوت صحرا
روان ایتسون کوزی یاشینی چوللر — قرار ایتمسون ایتسون جست وجولر
کیجه‌لر قاره‌لر کیسون ایدوب آه — کریبانی چاك ایتسون سحرگاه
قساوتدن قرارسون قاره‌طاشلر — یورکی اوزره قویسون داغ طاشلر
قو وحش وسباع طاغلره دوشسون — ایلندن هر بری آواره دوشسون
اولوب مسکنلری هم کلبهٔ غار — نیجه‌سون ایچماسونلر مور ایله مار
کولوب آچلسون کوللر بو دملر — غم یار ایله یوطسون غنچه دملر
سر آغاز ایلسون بلبل نوایه — قولاغ اورسون بو عاشق بی‌نوایه
درونی ایچره اورسون لاله‌لر داغ — خزان اولسون کسلسون میوه‌دن باغ
غمیله نرکسك بکزی صرارسون — کوزی یاشی ایله باغی صوارسون
الینه الماسون زرین قدحلر — ایرشسون جمله ازهاره ترحلر
کوزی یاشنی دوکسون یاسمنلر — ایاغ اوزره دیکلسون مارسمنلر
صیونسون جمله اشجار اولسون عریان — بو یاسه ایلسون مرغان افغان
دوشوب تسبیحی دستندن چنارك — اوزی کوبخش ایدی آکه نارك
تحیردن صلاردی سرو باشن — دوکردی شبنم آکا کوزی یاشن
بوکوب بوینن بنفشه کل یقاده — یولوب سنبل صاچن ایدر عباده
اولوب باشنه عالم چکدمك طار — یورکدن یانر ایدی اکه کلنار
چوزوب باشینی طاغلر اغلر ایدی — باشی وادیلر ایچره چغلر ایدی
بو ماتمدن اقندی آب دیده — خبر ویردیکی دمده باد بسده

هلال اولوب وجودی ماه تابك   کورنمز اولدی رویی آفتابك
کوزن یومدی بو عالمدن کوا کب   بو ظلمت ایچره اولدی جمله غائب
کلوب مجلسلر ایچره ساز فغانه   اوروب یردن یره باشن چغانه
بو کوب قدینی چنك ایدرایدی زار   کورنلرزا رینی اولوردی بیزار
داوب بغرینی نی نالان اولوردی   ایشیدن ناله سن حیران اولوردی
دوکوب مطرب الیله سینه سن دف   کورنجه اهل مجلس چکدیلر کف
دوشوب آیاغه رندان می آشام   حرام اولدی مدام صحبت جام
صغوقلق دوشدی اولدمده جهانه   بو حاله اغلر ایدم یانه یانه
کیم اولمادی بو ماتمدن پریشان   فلکلر اغلدی دکل که انسان
طیانمش قالمش ایدم پرجداره   درونم اولمش ایدی پاره پاره
تحیردن او تمشدم اوزومی   چومرده کوکه دکشدم کوزومی
بو اثناده سحر یری اغاردی   فنا دهرك بدی بکزی اغاردی
نه چاره عقلمی باشمه دیردم   همان درکاه مولایه یوز اوردم
دیدم ای پادشاهلر پادشاهی   صاوردی بادغم بو خاك راهی
چویاقدی نار هجران بو علیلی   عطا ایله بکا صبر جمیلی

❊ پدر یاریمك ایشت زارن ❊

خدادن ایلر ایکن التماسی   همانده کلدی مرحومك باباسی
کورنجه کندیمی چکدم چویردم   نه دیدیسه جوابی خوشجه ویردم
بنی کوردکده اولدی کوزلری یاش   دیدم الحکم لله ای قرنداش
دیدی عمرم نهالن یقدی دوران   دیدم مولی اجرلر ایده احسان
دیدی شهبازم اوچوردم قولمدن   دیدم یا کیم خلاص اولوراولمدن
دیدی چون دردیمك پایانی یوقدر   دیدم صبر ایت نه چاره امر حقدر
دیدی یورم فنا بزمنده فی الحال   اجل الدی ایاغن ایتدی پامال
صونوب سال زغن چون پنجه سینی   شکار ایتدی اوطوطی بچه سینی تاریخ (زغن) ١٠٥٧
عدم اقلیمنه ایدوب تك و پو   همان طوغمادیغنه دوندی اومهرو

جهان ایچنده بو یله بر غم اولماز — كوزم قان اغلمایه بر دم اولماز
كوزم نوری جكر كوشم اوغل آه — فراقك ایله بیهوشم اوغل آه
بلم بو كدی غمك ایواه اوغل آه — صبرلر ویره اول الله اوغل آه

كل ایمدی دكله تكفین ملك سمایی جانبله

دیدم كوچدی بوفانیدن اودلبر — اوله ایمان وقرآن آكه رهبر
بقا اقلیمنه عزم ایتدی اول شاه — اكا كورمك كركدر لازم ره آه
دیدی كل ایمدی یانینه ورالم — نكیم لازم ایسه انده كورالم
بو حالی بلمزم بن سن بلور سن — بو امرك عهده سندن سن كلورسن
همان هرنه كركسه سویله باكا — فدا در جمله مال وملكم آكا
ندا ایتدك او یرده جمله خلقه — یولا دوشدك هماندم دوشه قالقه
وآروب جمله دردلداره اول دم — اقاردی دیده دن یاش یرینه دم
طولوب برخانه یه اشراف واعیان — ایدوب هر بیری كوز یاشینی باران
وار نجه ایلدیلر باكه اقبال — دیدی هر بیری ای داعی ندرحال
عزا ایدوب قوسی باكه دیدی — كه معنی بو دخی بر اوغلك ایدی
بنشاچقمش بنام شاكردك ایدی — ار قومشدی تمام شاكردك ایدی
سكا دخی ویره مولی صبرلر — حقك امرینه ایرشمز فكرلر
كتوردی وآلدی برانجه دولبند — صارنسون دیو الدیدم اودلبند
كوروب خرجینی ایتدم ایدی نیت — بو یاز ایتسم كركدی انی سنت
جهانده اولمدی اول سور مقدور — جنانده ایلیه اول باری مسرور
كفن ایدوب صاراول نازك وجودی — بخور ایله یاقوب عنبرله عودی
دخی نیجه بلورسك اویله ایله — حقك امری نه ایسه اویله ایله
اودولبندی الوب كندو الله — بچوب دكدم كسوب كندو الله
دوزوب بركوملكی یكسز یقاسز — كیورر جمله یه اكسز بقاسز
دیكوب اندن ازاریله لفافی — ایدم تا اول كلمك اندن لحافی
چوایتدم سینه داغن آكه مجمر — یاقوب او سینه اتك عود وعنبر

کوزم آغن اکا کـ
ـلاب آب دیدمله ارتدم

صاچوب ماء ورد یله مشك عنبری
تبخر ایتدم اول لبس حریری

کفن امر ینی ایتدم چونکه آخر
دیدم اولق کرك غسله مباشر

درونی حقه نالشلر ایدردم
که‌ز براحددن فزون ایدی دردم

دیرایدم یاالهی باکه صبری
عبسنر ایله عشق ایتمه جبری

پریشان ایتمیم عقلی کورنجه
تحمل ایدم اول حوری یونجه

سریر اوزره آنی نیجان کورم بن
ایاغ اوزره نه جایله طورم بن

یصانمش کوریجك اول قاشی یاسن
نجه بن ایتمیم اول دمده یاسن

انك اول تیر مژکانی شکسته
کورنجه اول نیجه اولمایه خسته

انك چشم جهان بینی بی نور
کورن شخصك کوزنده قاله‌می نور

خزان اولمش کورم اول کلعزاری
نیجه بن ایتمیم اول دمده زاری

لب جان بخشنه دل تشنه ایکن
نیجه پژمرده کورم انی بورکن

انك بلبل لسانن بن کورم لال
وجودم نیجه اولمایه اودم نال

اچلمادن دخی اول غنچهٔ تر
پریشانمی کوره بو دیدهٔ تر

اولورکن قد بالاسی خراما ن
نیجه کورم بن آنی حاکه یکسان

انك اول سینهٔ سیمینن ایوا
سریر اوزره‌می سیر ایدم مدد آه

بونی بر قوله کوسترمه الهی
که مات اوله کوزی اوکنده شاهی

اول مرغ جنانی آه دکله نیجه غسل ایتدم

صغادم قوللو می حقه صغندم
دیانوب یره برمقدار یغندم

یورکیمه قودم بر پاره طاشی
که تسکین ایلیه بغرمده یاشی

خدایه ایلدم ناز ونیازی
که فاش ایتمیه عشق اولدمده رازی

شودکلوانده خلق جمع اولمش ایدی
زوقاقلر حوایلر هب طولمش ایدی

بویك کوچك ار عورت بای یخسول
همان طوپطلو ایدی صاغ ایله صول

قوسینسنك درونی پرغم ایدی
جهان اول کون عجایب ماتم ایدی

قودم میدانه برلوح تنشویی
دوکوب اوستنه آلك اسی صویی

یاقوت اطرافنه عنبرله عودی — معطر ایلدی افاقی دودی
دیدم ایمدی قنی کلسون اوحوری — سریر اوستونه وضع ایلك اونوری
یاتوردی ایچرو نسوان ایچنده — ملك وش حوری وغلمان ایچنده
کیروب عمی قرنداشی باباسی — شو دکلو ایلدیلر انده یاسی
اناسی باجیسی بوینك اناسی — جهانی طوتدی بونلارك صداسی
اوغول بو آیریلق کونی نه کوندر — اوغول بو یور کیمزده دوکوندر
دیدم کرچك یورکده بو دوکوندر — حقیقتده ولی برخوش دوکوندر
عروسی حور و کردك خانه جنت — اکا داماد اوله بو ماه طلعت
سریر اوزره هماندم قوندی اول نور — چکلدی هر پریسی اولدیلر دور
یاتوردی بر حریر یورغان ایچنده — همان بر نور ایدی ایمان ایچنده
النجه وجه پاکندن نقابی — درونم ایتدی اولدم اضطرابی
ینه اورتدم همان یره اوتوردم — حجابی آره دن اول دم کوتوردم
شو دکلو ایلدم آهیله افغان — کورنلر قالدیلر اول دمده حیران
المدن ایاغمدن کیتدی قوت — پریشان اولوب عقلم کلدی حیرت
بنی کوروب قو انده اولنلر — شو دکلو ایتدیلر آه وفغانلر
ایچروده ایدوب نسوان افغان — اولوب مردان میدان ایچره حیران
هله انده اولان اول کونکی حالت — قیامتدن اولوبدی بر علامت
نه چاره عقلمی باشمه کتوردم — واروب شو بینی اوستوندن کتوردم
سریر اوزره سرلدی سرو نازم — اودم فاش اولدی خلقه کزلو رازم
کیدوب ابر اولدی ظاهر مهر رخشان — ولی ایتمش کسوف انی پریشان
اونوری ایلدم ستره یله مستور — مه مخسوف وش اولمایه منظور
کوزمدن ابروش دوکدم دموعی — هماندم ایلدم غسله شروعی
یوزم صابون وریشم ایلدم لیف — اولم تا جسم دلداریله الیف
دوکردم کوزه چشممدن آبی — درونمدن الوردی آب تابی
سریر اوزره دوکوب کاکللرینی — پریشان ایلیوب سنبللرینی

یورایدم انی اشك دیدم ایله
طرردم شانهٔ مژکانم ایله

دونردم چوره یانن همچو دولاب
آقاردی چاه چشممدن چیقوب آب

کوزم یاشیله اول جنت نهالن
صولردم دولاشوب صاغن شمالن

شب وصلت ایره دیو کماله
اوماهی دورایدردم همچو هاله

ایدوب پروانه وش اول شمعی دوران
یمین اولمشدی زیرا دور هجران

انك غسل ایتدیکمجه صاغ وصولن
دیلردم باغ جنتده وصولن

شودکلو ایلدم غسلنده دقت
که قالمادی وجودم ایچره قوت

یویوب آرتدم اول آری وجودی
مکرر یا قدم عنبر ایله عودی

که صان غسل ایتمکه حمامه کیردی
همان حجاج ایله احرامه کیردی

سریرندن اینوب تخت روانه
روان اولماغیچون بیت جنانه

کیوب یکسز یقاسز اول قمیصی
که تطییب ایلمشدم بول قمیصی

چون ایتدم پنبه‌لر ایچنده پنهان
صاچوب کلّابله کافور و ریحان

شودکلو ایتدم اول محبوبه زینت
آکا مفتون اوله تا حور جنت

چون اولدی آخرت قیدی مرتب
اولوب پس عود وعنبرله مطیب

پدرینك وداعیدر کوش ایت

کلوب اولدم باباسی ویردی اوزن
اوپوب سوردی کوزل یوزینه یوزن

دیدی یاقدك اوغول نار فراقه
که قالدی حسرتك یوم التلاقه

دیدم صبر ایله بو مرغ جناندر
اگرچه میوهٔ باغ جناندر

که معصومدر محل مغفرتدر
سا که داخی بوذخر آخرتدر

قرنداشی وداعن داخی کوش ایت

قرنداشی کلوب آردنجه آنك
جبینن ایتدی بوس اول نوجوانك

دیدی چوق سودیکم جانم برادر
فراقك ایلدی قلبم پرآذر

سنکله ای برادر همدم ایدك
که صان برقابده ایکز بادم ایدك

صبوب سنك حوادث بزی الان
آبردی ایلدی مابین هجران

عم‌كدن قالمادی قدرت ویامه — كه قالدی حسرتك روز قیامه
دیدم ویره اوموليسا كه عمری — نه چاره بویله ایمش حفلك امری

بیوك اناسینك كوش ایت وداعن

اتلدی اوق كبی اول دم میانه — دونوبدی قامتی غمدن كمانه
كلوب بیوك اناجیغی دوتوب رو — كیم اولمشدی اوغل بالندن آیرو
هماندم اوستنه دوشدی مكس وار — كیدوب صبر وقراری چاروناچار
دوشه قالقه دیانوب برعصایه — دیدی قالدی اوغل حسرت غدایه
قوقوم وقبیله بر ارآیه — كلوبن ایتدیلر اول دم زیاره

ایشت داعی فقیر كده وداعن

المله صیغیوب بربول عذارن — هماندم صاردم اول یارك ازارن
طلوندی ماه تابانم اودمده — تمدن كیتدی صان جانم اودمده
نهان ایتدم قیوب نعش قپاغن — عیان ایتدم اودمده سینه داغن
سیاه اورتوایله اول آق چارشب — كه صاز قاپلادی نوری ظلمت شب
دریغا ظلمت هجرانده قالدم — فراق یاریله درمانده قالدم
دیدم اصمرلدم روح خدایه — كه قالدی حسرتك یوم غدایه
دوناندم محمل شاهانه سینی — كه تشریف ایلیه كاشانه سینی
وداع ایدوب بود هر بیوفایه — ایرشدی مروه حقیچون صفایه
سواراولدقده اولدم رخش نعشه — عزیمت ایتدی بیت ذوق بخشه
كوروب اول جانب مولایی اولا — هماندم ایلدی سعی مصلا
براقدی رخت وتخت وخانمانن — خدا یولینه قربان ایتدی جانن
قنات آچوب اوچاردی اوج انسه — ایوردی قونمغه كلزار قدسه
چكوبدی ال اتك فانی جهاندن — كه بوی المش ایدی باغ جناندن
دولاشورایدی نعشك چوره سینی — كه التوب المق ایچون چوره سینی
بریكیم نعشنه بریول دكردی — عجب برداخی نوبتمی دكردی
دخول ایتدكده اول دار السلامه — هماندم دوردی مسلملر قیامه

ایدوب سنك مصلایه نزولی احاطه ایلدی خلق صاغ وصولی
صناسن وقفه یه دورمشدی حجاج قوسی رحمت رحمانه محتاج
اولوبدی کعبه وش تابوتی مستور سیاه اورتو ایله اول بیت معمور
مؤذنلر صلا ایتدی صلاته ثنا ایتمکه خلق اول پاك ذاته
هماندم جمله عالم صاف بر صاف یونلدی قبلیه باسینهٔ صاف
تقدم ایلیوب ایتدم امامت قوسی اقتدایه ایتدی نیت
خدایه ایلیوب ناز و نیازی سلام ویروب تمام ایتدم نمازی

سماع ایتدکده دفن یاری ایله آهله زاری

چوکچدی آخرت جسرندن اول شاه هماندم ایلدی اول عزم درگاه
مصلادن ایریشنجه قبوره ندا اولدی او دمده جمله حوره
که اقبال ایده لر اول نور عینه کو یکو قویه لر تا حور عینه
قویوب یوز یره یولی اوزره دریا آقوب یاشی ایدردی یاسن اجرا
کوروب بلدیلر اول شاهك قوناغن طوروب سرویلر اقباله آیاغن
قازوب خاکی جکرلر ایدی رنجی که تا دفن ایده لر یبره او کنجی
اغز آچوب یبر اول مه پاره سینه چکه اول سرو نازی سینه سینه
چون آچدیلر اکه باب ریاضی خدا اندن همیشه اوله رآضی
لب دریاده برباغك کناری اواوب اول سرو رعنانك مزاری
که باشینك اوجی دریایی عمان ایاغی اوجی برخوش باغ رمان
الوب اطرافنی سرویلر آنك مزین ایتمکه باغی جنانك
که برمحبوب یرایدی اول مزارلق اکا دیرلردی او یبرده انارلق
نزول ایتدی اودم محملدن اول شاه شفیر قبری ایدندی قرارکاه
یوزم دریایه ارقهم باغه ویردم ایاغی او جنه واردم او توردم
هماندم آچدیلر نعشك قپاغن که تشریف ایلیه اول شه قوناغن
کیروب باباسی اول یارك قبوره که تسلیم ایلیه او نوری حوره
قوجاغنه الوب اول طاتلو جانی قودی خاك لحده اول کل فدانی

ایاغن باغه باشن بحره ویردی   خدانك رحمتی بحرینه كیردی
ایاعینه‌صا اوب باغ جهانی   اياق باغیندی زیرا باغ فانی
مقر اولدقده اول سرو روانه   ویرردی باغ جنتدن نشانه
ایدراول شاهده مشهد شهادت   کیم اول معصوم اولوبدر اهل جنت
دعا ایدوب قوسكان دركاه   دیدیلر آكه اول دم طاب مثواه
درلحدی ایدوب اوحیله دیواز   اولوبدی مشهدك ایچی پرانوار
آلوب پركار روش اورتایه سبنی   اوقودق انده یاسین سوره سبنی
حیاتنده قراءت ایدی كاری   مماتنده اوله تا یار غاری
چوخلق بعد القراءت اولدیلر دور   اولوب قبری انك نور على نور
هماندم دوكدیلر اوستونه خاكی   قوندی قاره یره جسم پاكی
لب دریاده چون اول درمكنون   اولوب كنجینه‌وش خاك بحره مدفون

بو مقاله اولدی یارك روح پاكیچون دعا

مقامی اوله یارب روح وریحان   انیسی اوله یارب حور وغلمان
الوب نور وصالكدن ضیائی   ایده اول نمرق اوزره اتكائی
مقر ایت آكه یارب قرب انسی   قرین ایت آكه یارب روح قدسی
بقایه ایلدی چون عزم راهی   الهی جنت اوله عید كاهی
حریمكده اوله محرم او مرحوم   صالنسون حور عین ایله او معصوم
لباسی سندس واستبرق اولسون   قوار یر ایله فضه ستغرق اولسون
طعام ایله اكالحم طیوری   انده ولدان ایله شرب طهوری
الهی ایلیوب لطفیله جودی   قوده قبرنده بی كس اول وجودی
جان آتوب دوتدی سندن یكاراهی   قنوغمكدر انی خوش دون الهی
وصالك خوانی ایله ایت ضیافت   جمالك نوری ایله ایت رعایت
كریمسن یا الهی مكرمت ایت   رحیمسن یا الهی مرحمت ایت

بو مقاله تلقیمدر جانمك جانانه

چون اول شاهی قودیلر منزلینه   داغلدی هر بری اولی اوینه

چو کوردم یار یرده قالدی خالی واروب قبرینه ایتدم رووی مالی
طوروب وجه منیرینه مقابل که تلقین ایلیم صوردقده سائل
دکلدی اول ملك محتاج تعلیم بونکله ایتمش ایدی روح تسلیم
انك ورد زبانی ایدی هرکاه دیر ایدی جان ودلدن ربی الله
محمد در نبیم اسلام دینم که قبله م کعبه در واردر یقینم
امامم در رفیق و حالمده قرآن اولوبدر جملهٔ مؤمنلر اخوان
خدا فرض ایلمش بش وقت نمازی ایده قوللر خدا سینه نیازی
بو سوزلرله اولان مولایه ملحق معین اولمزمی قبرنده اکا حق
ایدرمی غیره محتاج آنی مولا اوده ده ایلرمی آنی کویا

بو مقاله (اول مرغ جنانك کل اوصافنی کوش ایله

خصوصا طالب علم ایدی اول خان ایدردی کیجه کوندز حفظ قرآن
آچلمادن صولوب اول غنچهٔ تر دخی معصوم پاك ایدی او دلبر
دخی مطعون اولمش ایدی مرحوم شهادت رتبه سن بولمشدی مرحوم
محبت ایتمسیدی رب عزت انی معصوم ایکن ایتمزدی دعوت
ملوث ایتمدن چرکاب دنیا ایدوب اول پاك دامن عزم عقبا
کیمه اولور میسر بونی ایتمك جهانه پاك کلوب پاك کیتمك
دکلدی چون سزا بو کهنه دهره انی اوغراتمدی حق جوره قهره
ایدوب حق آنی اولمادن مکلف جنانندە جمالیله مشرف
چو تلقین امرینی ایتدکده اتمام چقن قیچن کویه ایتدم اقدام
وداع ایدوب او دمده قبر یاری قیلوب بر سرو دیدنده قراری
اوتوردوغم بیلورم دیزم اوزره بنی حیرت دوشرمش یوزم اوزره
که بلمم چوقمی یاتدم ازمی یاتدم اویره کلدیکیم دخی اوتندم
اویوردم صانا اویاندم قالدیروب باش نه کورسم طوردوغم اول یر دخی یاش
تفکر ایلیوب دیردم اوزومی سلوب اولدقده یوزومی کوزومی
کوزم یاشی ایمش اقان اولوب رود کیم اول یاش ایلمش رویم کل آلود

دیروبن باشمه عقلم همانده م ‖ که بومرثیه به بدء ایتدم اول دم
بیاض ایتدکده آنی ایتدم اوراد ‖ تسلی بوله تاکیم قلب ناشاد

حزن قلبیله سماع آیت آیرلق مرثیه سن

بودر زارم کیم اول محبوب دورانمدن ایرلدم
قالوب کنج فراق ایچنده یارانمدن آیرلدم
نیجه خاکیله یکسان اولمسون بوجسم فرسودم
بکا اغلاك بکا کیم دنیه ده جانمدن آیرلدم
بیابان فلاکتده قالوب دیوانه دل بی کس
یتوردم راهمی اول نجم رخشانمدن آیرلدم
وجودم شهرینی اوباش فرقت ویردی یغمایه
مدد دل تختی خالی قالدی سلطانمدن آیرلدم
طاشوب حدن زیاده مصرتنده نیل غم ناکاه
مدد حیفا دریغا سکرستانمدن آیرلدم
طلوندی کوزلرمدن چون جمال عالم آراسی
قالوب ظلمتده اول مهر درخشانمدن آیرلدم
دوشوردی قاره یه تن فلکنی باد مخالف آه
هلاك اولدم مدد اول بحر عمانمدن آیرلدم
بن اول کوهرفروشم کیم یتوردم کوهرم درجن
دشی لؤلؤیی لعل بدخشانمدن آیرلدم
صچی سنبل بکی فلفل دلی بلبل عذاری کل
بوی سروسهی و بوی ریحانمدن آیرلدم
خزان ایتدی اسوب باد اجل عمرم نهالن آه
اولوب پژمرده حیفا باغ و بستانمدن آیرلدم
بنارسه غم دکل نار فراق یارایله هردم
بن اول پروانه یم شمع شبستانمدن آیرلدم

بنم بو طالع شومم در یغا کوردی سعدی
نیجه دل اولمسون نالان کلستاندن آیرلدم

نصیب اولمادی هرکز شربت لعلنی نوش ایتمك
مریض درد هجرانم که درماندن آیرلدم

عجبی بلبل آسا کیجه کوندز آه وزار ایتسم
لبی غنچه بکاعی ورد حندانمدن آیرلدم

اوچوردم کتدی الدن شاهبازم چاره سز قالدم
کوز قاشله هردم چشم مستانمدن آیرلدم

دعالر ایله اول حور جنانك روحی یا کینه
حقك امریله ای دعی اوجانمدن آیرلدم

کوش جانایله ایشت مرثیهٔ جانانمی

اوجمالی آفتابم اولکی کوزدن ایراق
ظلمت هجرانده قالدی بو کوکل پر افتراق

کوز یوموب دار فنادن باش آچق یالن ایاق
جان آتوب دار بقایه ایلدی عزم یراق

ایتدی اول کنج وش زیرزمین ایچره طوراق
سویلرم کار ایلمز جانه نار اشتیاق

حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
نخل نازم الوداع آه الوداع آه الوداع

اوغرایوب بادخزان صولدی حیفا اول کوزل
باغ حسننه حوادثدن ایرشدی صورق ال

اولدی چون خاکیله یکسان اول نهال بی بدل
قاپدی ناکه اول غزالی نورسی کرك اجل

دشت غمده واله وحیران قالدم پرکسل
دارعقباده ینه حشر ایده حق عز وجل

حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
نخل تازه م الوداع آه الوداع آه الوداع

شه سوارم محمل تابوته چون اولدی سوار
منزل اصلینه عزم ایتدی اوروح تابدار
قالدی دل راه فلاکت ایچره بی کس خوروزآر
آتش حسرت یاقوب ایتدی وجودم خاکسار
نتدیکیم نه سو یلدیکیم بیلمزم مجنون وار
کوزلرم یاشی اقرسیلاب اولوب بی اختیار
حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
نخل تازه م الوداع آه الوداع آه الوداع

غرهٔ ذی الحجه ده کیدی کفن احرامنی
دیدی لبیك ایشدوب ناکه اجل پیغامنی
باقدی دنیای دونه فهم ایدوب انجامنی
سعی ایدوب قرب خداده ایلدی بیرامنی
دیلرم بوله صفا او زره حقك انعامنی
جاننی قربان ایدوب نوش ایتدی موتك جامنی
حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
نخل تازه م الوداع آه الواع آه الوداع

کل یوز کسز دوستم دنیا بکا زندان اوله
قبرك ایچره مونسك ایمان اوله قرآن اوله
حافظ قرآن ایدك شافعك عثمان اوله
کل عذارم ساکه همدم حور اوله غلمان اوله
دائما حقدن عطایا رحمت و غفران اوله
باغ جنتده مقامك روضهٔ رضوان اوله
حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
٦ نخل تازه م الوداع آه الوداع آه الوداع ١٠٥٧

٦ بو مصراعك بانقط حرفلری تاریخدر

قبر

قبر پاکن هر سحر واروب زیارت ایده‌لم
مشهدی طاشنه یوز سوروب قناعت ایده‌لم
حضرت قرآنی روحیچون تلاوت ایده‌لم
روز و شب خیر ایله یاد ایتمکی عادت ایده‌لم
عیش و نوشندن فنا دهرك فراغت ایده‌لم
چونکه تقدیر کدر ایش حقه اطاعت ایده‌لم
حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
نخل تازه‌م الوداع آه الوداع آه الوداع

صرصر باد اجل قیردی او نخلك شاخنی
قاردی رفاه طبراغه چون اول کوزلر شوخنی
اغله ای داعی فلك یقدی درونم کاخنی
دمیدم قانیله دولدردی کوزم سوراخنی
سیل اشکم غم دکل یقرسه دهرك چرخنی
دیه‌لم حسرتله هردم آه انك تاریخنی ٢
حسرتا دردا دریغا سودیکیم آه الفراق
نخل تازه‌م الوداع آه الوداع آه الوداع

٢ بو مصراعك نقطه‌سز حرفلری تاریخدر

بودخی جانانمه مرثیه‌در

قنی اول رخلری کلزار جنان * ویردی حق یولینه جمله جان
اولدی جانب مولایه روان * ایتدی کندوی جان کبی نهان
عالمی برزخی کوردی عیان * ایلدی قره کوقبری مکان
دیدیمدی بن اولم قاله جهان * صولدوره کل یوزومی باد خزان
بلبلم ایلیه آهیله فغان * اشتبا قله اوله حالی یمان
التفاتمله اولور کن خندان
فرقتمله اوله هردم کریان

ای دریغا قنی اول حسن جمال * قنی اول نورسیده تازه نهال
کچدی چون بیرله اول آب زلال * اوردی دل تشنه سنه داغ ملال
قالدی چون محشره امید وصال * کوزومك یاشی اقرجوی مثال
عیش وعشرت کوزومه اولدی خیال * غم جانانله بلم نوله حال
قالمدی ذره قدر صبره مجال * آخرت حقن ایدك باکه حلال

شربت موتی ایچوب پیر وجوان
بو فنادن ایدرایمش کذران

کتدی حیفا که الدن کوزه لم * آیریلق آتشنه یاندی دلم
جانب کوینه دوشمدی یولم * میوهٔ وصلنه ارمدی الم
بارحسرت ایکی قات یوکدی بلم * غم فرقتله آغردی صقلم
دوشه لی طبرغه اول بی بدلم * اغلمقدر کیجه کوندز عملم
راضی یم باری ایرشسه اجلم * امر حق بویله ایمش پس نیده لم

دکل ایمش بو جهان دار امان
عاقبت عمره ایررمش پایان

قنی اول نازنین مه پاره * طعمه می اولدی موریله ماره
طویمدم اول جمال کلزاره * درد هجرانه بولمدم چاره
باقمدی بو جهان غداره * ایتدی بن بنده سنی آواره
سوربوزك یارکه غفاره * مغفرتلر ایده اودلداره
مظهر ایده جنانده دیداره * ایده صبری عطا بو بیچاره

ویرمزایمش اجل ایرنجه امان
دیمزایمش که بو پیرو بو جوان

قنی اول شکر بکی تعروقشی یا * ایلمشدی دل وجانی یغما
اول سیه بکلرینی مسك آسا * ایلدی پنبه لر ایچره اخفا
تن صافورنی بو باد فنا * محو ایدوب ایلدی چون ناپیدا

روز و شب ایلیه لم خیردعا
اوله قبرنده رفیق حورا
عزتك حق ای رحمان

روضهٔ جنت اوله یاتدیغی جا
بله حشر ایلیه عقباده خدا
ایله فضلکله انی ضیف جنان

بو رباعی دخی اول جانمه مرثیه در

شاه بازم بال آچوب دار بقایه تفاق
جان آتوب باغ جنانه ایلدی عزم یراق
خانهٔ قلبمی یاقدی دریغا نار اشتیاق
الفراق الفراق الفراق الفراق

اول پری رخسار کنج غمده قویوب بی امان
قیلدی بن افتاده سندن جان کبی اوزن نهان
حشره دك آه و فغانیله دیرم زاری کنان
الفراق الفراق الفراق الفراق

اولمدی آلوده دل اشوفنا دنیا ایله
ایلیه مولی مزین حلهٔ دیبا ایله
عید گاهی اوله جنت صالنه حورا ایله
الفراق الفراق الفراق الفراق

همچو بلبل ناله لرله اغلرم هر گاه آه
غنچه لب مهپارم الدردم مدد الله آه
وادی هجرانه واردی راه عشق ایواه آه
الفراق الفراق الفراق الفراق

اول درخت میوه داری اوزدی یره روزکار
دوکنوب طاشلرله هردم اغلرا سمه وجهی وار
او لمادك داعی متاع وصلتندن بهره دار
الفراق الفراق الفراق الفراق

کوزم یاشی دونوب سیل روانه   اوقوردم کیجه کوندز یانه یانه

بو مقاله رمز ایله یارك وداعن بلدیرر

چون اولدی سودیکیم خاك ایچره مدفون   دلم محزون اولوب دیدم طولوب خون
کلوب غمخانه مه نالان وکریان   جهان اولوب اودم باشمه زندان
تفکر ایلدم چون مامضایی   که دلدا ردیله اولان ماجرایی
که جورن حددن آشوردقده اول شاه   دیمشدم رقت قلبیله الله
بنی عشق مجازی ایتدی عاصی   الهی لطف ایدوب سن ویر خلاصی
بنم الده دکلدر اختیارم   کوربجه اول مهی قالمز قرارم
چیقار دریای محنتدن الم ال   بنی عشق دلارا ایتدی پامال
نه وجهیله اولورسه یا الهی   خلاص ایله نصیب ایت طوغری راهی
نیاز ایتمش ایدم اول لایزاله   که درمان ایده بو امر محاله
دیمشدم آکه ای سرو ملاحت   جفاکی چکمکه قالمادی طاقت
بو درده بولمدم ای ماه تابان   فراغت ایلمکدن غیری درمان
دیمشدی ایتمه سومکدن فراغت   جفادن فارغ اولم بن نهایت
نکیم ایتدمسه اکه مامضایی   تمام ایتدم بوکون جور وجفایی
بوسوز ایتمشدی اولدم باکه تأثیر   ولکن ایلر ایدم حسن تعبیر
ترحم ایلیوب اول سرو آزاد   که شمدنکیرو ایتمز جوره بنیاد
وداع ایتمك ایمش آنك بوسوزی   تفکر ایتمدم بن بو رموزی
فراغت ایتمه دیمك بو کدایه   که مشغول اوله وز هردم دعایه
خلاص اولماغه ایتمشدم دعایی   تعقل ایتمامشدم بو ادایی
مریض عشق اولان انسانه ای جان   اجل ایمش مکر اول درده درمان
نهایت بن اولم اول قاله دیردم   دعایی داخی بو یوزدن ایدردم
شو دکلو ایتمش ایدم آکه تعلیق   بو حالك غیری ایتمز ایدی تفریق
خدادن ایتمش ایدم التماسی   قبول اولدی بو عاصینك دعاسی

که بو احواله صکره اولدم آکاه
که خیر اولدر اوله ما اختاره الله

انك حقنده غایت خیر اولوبدر
حضور عزته معصوم کیدوبدر

چوبن عاصی ایدم اول ایدی معصوم
بنی محروم ایدوب اول اولدی مرحوم

او کتدی روی دل آراسی ایله
که بن قالدم یوزم قاراسی ایله

ایدوب پس هر سحر قبرن زیارت
اراسن کسمدم بر ییل تمامت

ظهور ایتمکله برکون بر حوادث
زیارت ایتمامکه اولسه باعث

ایدردم ایرته ایکی کز زیارت
مقرر هر زیارتده تلاوت

بوحالت اوزره قالدم برنیجه کون
نه سویلربردخی کوش ایت بو محزون

توصیف کردن برادر دلدار

قرنداشی وار ایدی بر پری رو
اولوب برشیر مرد چار ابرو

که بر محبوب ییکت ایدی براشق
اولوبدی برقویونده ایکی آشق

ایکی کل ایدی بو باغ فتاده
بری غنچه ایدی بری کشاده

بریسینك رخی ساده کل ایدی
بریسینك عذاری سنبل ایدی

جمالینه ویروبدی خطی زینت
که خطیله ویرلشدی فتوت

یکرمی بش یاشنده ایدی سنی
شب قدره ایروبدی ماه حسنی

تکلم ایتسه اول جنت نهالی
حجابندن قزاروردی جمالی

مؤدب پر حیا بر سرور ایدی
محبت ایده جك بر کوهر ایدی

سوردی جانی کبی قرد شبنی
دوکردی حسرتندن کوز یاشینی

بو داعیء حقیره کلدی ناکاه
اکوب قرد شجغینی ایلدی آه

که چفته سرویلر کبی هراحیان
اولوردق باغ عالمده خرامان

دریغا روزکار موت اسوب پك
یقوب قرد شجغم قودی بنی تك

فراقی یاقدی بو جان حزینی
انکچون ایدرم آه وانینی

دیدم حقدر سوزك ای یار خوش خو
نه چاره چونکه طلوندی اومهرو

کیدن کتدی چودور اولدق اوکلدن
بزی باری چیقارمك سز کوکلدن

ولكن ایده ربز سزدن حجابی — قیاس ایتمك كه ایدم اجنابی
دیدم ایمدی اجازت سا كه ای یار — حجاب ایتمه كلوب كت بزه هر بار
سزلك ایله مشرف اولدیغم آن — انی كورمشجه حظ ایدر دل وجان
غم هجران ایله دل اولدی بیهوش — كرم ایله بزی ایتمه فراموش

وداع كردن برادرجانان

كلوب بركون بكا اول یار جانم — صفا ایتدی كورنجه انی جانم
دیدی دیكمسك كركر رقیبنه طاش — نه نقش ایتسه عجب اول طاشه نقاش
یازوب بوتاریخی اول كونده برخوش — اكا ویرد منكه ایده طاشی منقوش
دوشوب سنك مزاره بو مناسب — جلی خطیله رسمن یازدی كاتب

تاریخ وفات یار

غرهٔ ذی الحجه ده آه اومعصوم پاك — ایتدی فدا جانی حقدن ایروب لایحه
اجه‌سی دیدی انك موتنه بو تاریخی — روح محمد ایچون اوقویه لم فاتحه
الوب تاریخی ایتدی حرفنی عد — بكندی ایلدی تحسین بیحد
كیدوب پس كلمدی بر هفته اولدی — درونم بنه افكار یله طولدی
سؤال ایتدم برنه بكلیوب یول — دیدی سن دوعدكی خسته‌در اول
سكردوب بینه واردم كوی یاره — نه حالت اولدی كوردم تا اویاره
كورندكده كرزومه دار دلدار — دوكلدی سیل اشكم چار وناچار
آچوب قاپویی واردم آكه فوری — سلاملقده یاتورمشلر او سروی
قرنداشی كبی یاتور اوداخی — همان كتسم دیوب یاتور اوداخی
دیدم حالك ندر ای یار صادق — ندن اولدی مزاجك ناموافق
دیدی احوالی صورمه بزبونه — قرنداشم بزه یتر نمونه
فراموش ایلمه بزی دعادن — مقدر بویله ایمش اول یرادن
الوب پس آیغن موت كشمكیری — یاتوردش رقدسی ارزره اوشیری
آجیبوب قان اغلر كن اویاره — بوداخی ویردی یارم اوزره یاره
قوم قوم وقبیله بابه آنه — بنه باشلادلر آه وفغانه

بونکده ماتمـن ایتمـك اعاده … دکل لازمکه اوندن بش زیاده
اوغول دکل ایدی دردانه سیدی … که طقوز اوك اول بردانه سیدی
کمالیله عطا ایتمشـدی خلاق … برینه حسن و بیریسینه احلاق
بری کتدکده قالمش ایدی بری … اوده کتدکده هیچ قالمادی بری
طلوندی چون ایکی آیده ایکی ماه … پدر مادر نیجـه دیمیه لر آه
که دور اولدق دریغا ایکیکزدن … جهانده صانکه چیقدق ایکی کوز دن
نیجه بونك کبی سوزلر له انلر … که یاس ایتدکجه یانر ایدی انلر
انك داخی قرنداشی کبی هب … نکیم لازم ایسه ایتـدم مرتب
ایدوب تجهیز وتکفیـنن اوخانك … که غسل ایدوب نمازن قلدم آنك
کتور دیلر آنی لحده قودیلر … ایکی معصومی بر مهده قودیلر
اولوب اول ایکی کنج یان یانه مدفون … کمك اولمادی اولدم بغری پرخون
لب دریاده ویروب باشی باشـه … یاتورلر ایکی سرورقونشه قونشه
دولابی الوب اول عالی مزاری … صناسن سرویلردر تربه داری
اوسرویلرده مرغان خوش الحان … کیمی تسبیح خوان کیمی جزخوان
دیکوب درداته مرمردن نشانلر … صناسن قوندی سیمین شمعدانلر
دیدم بو قطعهٔ موتـنـه تاریخ … اوله تا اول فتی فوتینه تاریخ
دخی مرثیـه ایچون بررباعی … دیدی پس اشتراك اوزره بوداعی
اوقوندقچه اوله اسمـلری یاد … حقك غفرانی ایله اوله لر شـاد

تاریخ وفات برادر آن مرحوم

آه کیم باد اجل خاکه صالوب ناکهان … کوش ایدنلر موتنی دیدیلر انا الیه
غرهٔ ماه محرمده عقبایه کذر … ایتدی تاریخ مصطفی رحمة الله علیه

مربع در حق آن مرحومین

ای دریغا ایتدی کورینه بودهر بیوفا
بر بداغ اوزره ایکی کل بتمش ایدی پرصفا

اوغرایوب باد خزانه ایلدیلر اختفا
قانی محبوبم محمد قانی دوستم مصطفی
اول ایکی چشم غزالی صید ایدوب شیر اجل
قلب احبابی فراقی ایتدی پر خون وکسل
روز وشب آه وانین ایله بونی دیرسم محل
قانی محبوبم محمد قانی دوستم مصطفی
بیرسی اون بش یاشنده رخلری گلزار ایدی
بیری یکرمی بشنده رویی سنبل زار ایدی
بیری دل اگلنجه سی بیری مصاحب یار ایدی
قانی محبوبم محمد قانی دوستم مصطفی
بیری خورشیدم بریسی ماه تابانم ایدی
بیری شاگردم هم اوغلم بیری یارانم ایدی
بیریسی جانم ایدی هم بری جانانم ایدی
قانی محبوبم محمد قانی دوستم مصطفی
ای دریغا بو یوادن اوچدی اول ایکی هما
گوش ایدنلر دیدیلر الله یرضی عنهما
سویله ای داعی بو مصرع وردك اولسون دائما
قانی محبوبم محمد قانی دوستم مصطفی

بو مقاله باعث نظمدر

بو داعی هر سحر اوفرقدین
سودکلو یاندی بو غمدن درونم
کوکل برلحظه بولمایجه آرام
یوغیدی نظمه کرچه اقتدارم
که زیرا شعر عقل وفکر ایشیدر
غم عشق قورمی هیچ آدمده عقلی
که هر برمصرعی ایتدیکده تحریر

زیارت ایلرایدم مرقدین
که قطعا قالمدی صبر وسکونم
همان احوال نظمه ایتدم اقدام
ولی الده دکلدی اختیارم
بو عقلی اولمیانك نه ایشیدر
باشنده کلمیان بلمز بو نقلی
ایدردی کوزلریمك یاشی تغییر

بوزوبدی طبعمی چون جور محبوب　　که بکر فکرم اولمش ایدی معیوب
اکر وار ایسه بو نظممده نقصان　　که معذور اوله وار فهممده نقصان
دکل مقصودم اظهار فضیلت　　که بو یوزدن فضیلت کی فضیحت
مرادم اهل حال اکلر افندی　　اکا کچمش اوله عشقلک کندی
سوزم فهم ایلمز اولمیان عاشق　　بشرط آن اوله عشقنده صادق
بو حاله چون کوکل اوغرامشیدی　　غمیله بغرنی طوغرامشیدی
کماله ایرمشیدی عشق دلدار　　زواله کلمشیدی عاشق زار
جفاکار ایدی غایت اول پریوش　　ایدوبدی جوریله عقلم مشوش
یوغیدی بنده قطعا صبره طاقت　　نصیب اولمادی روحانیجه وصلت
نه غملر چکدیکیم عشقنده آنك　　نه یاشلر دوکدیکیم عشقنده آنك
میسر اولمادی آنکله الفت　　ایدم ما فی الضمیرمدن حکایت
او بیك کونده اولان احوالی بر کون　　دیوب دویمادی بندن اول یوزی　　کون
بو دکلو ایتمشیکن آه و آهی　　یوزومه ایتدی برکز نکاهی
تمام بدر اولمش ایکن حسن ماهی　　بقا اقلیمنه عزم ایتدی راهی

بنم روحم ایشت ضرب مثالی

نیه بکزر دیم کوش ایت مثالی　　که تافهم ایده سن بو حسب حالی
مثال ایدهم سکا بر باغچه وانی　　دیکوب باغینه برتازه فدانی
بونی ایشلیوب ایدنمش ایدی ایش　　بونکچون چکمشیدی نیجه تشویش
بو که خدمت ایدردی ایوه ایوه　　اومردیکیم دیره ویردکده میوه
بو دکلو زحمت ایله اول درختی　　یتشدردی تمام خوش اولدی وقتی
دولاشوب اول فدانك چوره یانی　　فدا ایدردی آکه باش وجانی
کلوب آچلدی چون برك بهاری　　قریب اولوب آنك وقت ثماری
اسر یلدن کونشدن صاقنورکن　　تفخر ایدوب آکه باقنورکن
یتشمشکن تمام اول نخل زیبا　　طراوت اوزره ایکن همچو طوبا
ایروب اکا قضای آسمانی　　قیروب اورسه زمینه اول فدانی
صولوب دوشسه یره برك بهاری　　میسر اولماسه آنك ثماری

کیدنجه اول بقه قالسه یرینه — کورنجه یرنی هر کون یرینه
نغداخی مثالم آکه بکزر — نهال عمرم اولمشدی او دلبر
بودکاوسعی ایدوب تربیت ایتدم — ایکی کوزم کبی کوردم کوزتدم
نیجه ییللر ایدوب تعلیم قرآن — ایدردی روزوشب تحصیل عرفان
سچیلوب اولمش ایدی مردمیدان — ایشتدك نتدی آخر آنی دوران
که نصب عینم ایدی مکتبمده — ییقلدی باشیمه صبان مکتبمده
یرن کوردکده خالی اول نهالك — یرنمامکه وارمیدر مجالك
یرندم کیده جك یارم یرندن — اوصاندم یکرنوب چرخ پرینددن
فراق یار اولوب غایتده مشکل — کوکل تا کیم اوله بونکله مشغل
همیشه نوحه باکه خواولوبدی — ییلك کیم نظمه باعث بو اولوبدی

بومقاله اسم ورسم نازلیمی ایلر بیان

درونمده اولوب قات قات دوکونم — که هردم اغلمقله کچدی کونم
او محبوبی مقدم کوردیکم آن — سووب دل ویرمش ایدم آکه پنهان
کرك مهر وکرك قهر ایتسون اول شاه — اقاردی کوزلریمك یاشی هرکاه
بو منظومك تمام ایتدکده رسمن — که ویردم نوحة العشاق اسمن
مداد اولسه بحار اقلام اشجار — درونم دردینی ایتمکه اشعار
اکر جمع ایلسم دنیا دبیرن — رقم ایتمیدلردی بیکده بیرن
غم عشقیله باشه چقمق اولماز — که زیرا عاشقك دردی اوکلمز
نیه بکزر افندی عشق عاشق — صارلسه بر درخته صارماشق
خلاص اولمازلر انلر بربرندن — چیقرمایجه بیرینی یرتدن
چیقرماسك قوریدر اول اغاجی — چیقرسك بولمز اولکی رواجی
یقین اولورسه بوعشقه بر آدم — ایراغ اولمز یانندن بر نفس غم
نه غم یرسن دلا اولدکسه مغموم — ایدر غم آهنین کوکلری موم
غم ایچون خلق اولنمشدر بو عالم — غم ایچون خلق اولنمش نوع آدم
خدا خلق ایدیجك آدم انابی — دخی ایترزدن اول اول خطایی

قوری قالب ایدی اولدمده آدم / دخی روحیله اولمامشدی همدم
نه ایدی آدمك آیا که جرمی / دخی بیجان ایدی اول حینده جرمی
یاغوب باران غم اوستونه قرق ییل / سرور وذوق وشادیده بر ییل
حساب اولنسه دم دم عیش ومحنت / اوله قرق سهمی غم بری مسرت
اولوبدر آب غمله چونکه تخمیر / نیجه ممکندر ایتمك آنی تغییر
که عقل ایرمز خدانك حکمتینه / ینه پس کندی بیلور حکمتی نه
یتر یلدك بو پوردك تمییر عمده / یتر یاندك یتر نار المده
اولوب میدان غم ایچره فتاده / یتر ایتدك یتر قدك کپاده
یتر اوق کبی یوق یره آتلدك / یتر بازار محنده صاتلدك
یتر قان اغلدك هجران الندن / یتر آه ایلدك دوران الندن
یتر ایتدك یتر بو قاره یاسی / جهانی طوتدی بو نالهك صداسی
یتر ویردك صداعی سامعینه / ندر جورك به داعی سامعینه
بو معنالر بلنمشدر ازلدن / فراغت ایت بو بی معنی محلدن
اولوب بحر حقایق ایچره غواص / اریسك ظاهر ایت بر کوهر خاص
چیقر کل درج دلدن شول عقیقی / تجلی ایده اسرار حقیقی
سوزك قشرینی قو لبن بیان ایت / مرادك نیسه کل آنی عیان ایت

بو مقاله مقصد اقصادر ایله استماع

مقالاتمی کوش ایدرسك ای یار / ایدر بو بیوفا دنیا بی اشعار
مجازا کرچه کیم برقصه در بو / بکیم طوت سن حقیقت سمتنه رو
که ظاهرده بو برضرب مثلدر / حقیقت اهلنه برخوب عملدر
قیاس ایتمه همان برقیل وقالدر / بیلور احوالی شولکیم اهل حالدر
حقیقتدر افندی بینه مقصود / اولوبدر چونکه حقدن غیری مفقود
بیلور عارف اولنلر بو رموزی / که استدلال ایدر حبه کنوزی
یتر بو طالب دنیایه مقیاس / الورپس حصهٔ عارف اولان ناس
که مکتبخانه بو دنیای دوندر / همیشه خواجه‌لر انده زبوندر

طولوبدر ایچی انسان همچو صبیان کیمی شادان وخندان کیمی کریان
کیمی عاقل ایدر تحصیل عرفان کیمی غافل ایدر تضییع اوآن
که وصف ایتدم اکا اول کلعذاری کیم اولدر دنیه نك نقش ونکاری
مقدم رام اولوب ایتدیکی اولفت که کند وسینه ایتدیرر محبت
کوزل یوز کوستروب ساکه اولور قول مدارا ایله دل ملکن آلور اول
تمام ایدنجه شهر قلبی تسخیر پس اندنصکره باشلر جوره بربر
کیدرصکره وجودك شهری الدن قالورسن اخروی صالح عملدن
هوا ونفسله ال بر ایدرلر سکا آل ایتمکه تدبیر ایدرلر
سکا وصف ایلدم دنیای دونی ایدر اول سنی اخر انك زبونی
که کلمز دنیه نك برایشی باشه سورر یوق یرلره طاغیله طاشه
اجل ایردکده کل سیریله حالی نیه ایرر بو دنیانك مآلی
اوکی جور وجفا ومحنت وغم صوکی بس بوجهانك یاس وماتم
بودنیای دنی یه اولمه مائل اولور جانك کوزینه پیلکه حائل
کوزك آج چشمه کل راه ادبدن صاقن قالمه کرویه امر ربدن
کوکل ویرمه جهان چون بیوفادر وفاسی دنیه نك عین جفادر
یولوب بال وپرن ویرر زیانه قومز اوچاغه جان مرغن جنانه
بودنیایه کلن البته کیدر کوکلدن مرد ایسك حبی کیدر
نیدرسن بوفنا دهری نیدرسن صوکنده حسرتیله قور کیدرسن
قابورد کسه اکر اخرت ایچون زاد ضرورت کونلرنده اوله سن شاد
اکر غافل بولند کسه افندی کوریسرسن نیجه نیجه کسرزندی
جهانك نقشنه الدانمز عاقل بلور بوقدر صوکی ویرمز اکا دل
قلیل وبرچورك قوزدر بودنیا بیلور میل ایتمز اکا اهل عقبا
آنك نفعی همان برکوستر شدر سن انی صانمه کیم برخوش یمشدر
چو بوقدر بوفنا دهرك مآلی خیال ظل کبیدر حسن وآلی
یقار باشنه برکون خیمه سنی ایدر جسمینه آخر خیمه سنی

فنا

فنایه‌لی اوسوب نیجه فلانی
قویانلرکه رویه بر نیجه آثار
کشینك ایو آدیمش فلانی
چو کوردم بویله در احوال عالم
دیدم آیا نه چاره ایلسم بن
همان اولدم بوراه نظمه سالك
بلنمادك دنیا دك جهانده
انکچون ایلدم بو رسمه منظوم
مرادم بو در اول حی وقادر
ایکی عالمده آکا عزت ایده

صاوردی قالمادی آدی وصانی
اکارلر آدینی خیریله هربار
فناده باقی قالمزمش فلانی
کلوب کتمکده هردم ابن آدم
که قالسه بر اثر کیرویه بندن
کیم اولدم بنده انجق بوکه مالك
عجب برسوزمی قالمشدر نهانده
اولم تا صحیفۀ عالمده مرقوم
بنم بو نوحه مه کیم اولسه ناظر
دیه داعی یه مولی رحمت ایده

بو مقاله‌در که حقه نیازمدر بنم

کل ای داعی یتر باشله دعایه
ایدوب نیجه زمان تضییع اوقات
که شمدنکرو کل انصافه باری
کل ایمدی ال اچوب باشله دعایه
درونمدن دیدم استغفرالله
اولوب نادم الم چکدم هوادن
یوزم درکاهکه دوتدم الهی
ضعیفم عاجزم چوقدر قصورم
دوشوردی بحر عصیانه بنی نفس
هوا و نفسله شیطانه اویدم
جنابکده اکرچه خور و زارم
انابت ایلیوب کلدم قپوکه
جنابکده بنم بر عبد آبق
یوزم قاره کناهم چوق الم بوش

الك آچ بارکاه کبریایه
اولان اولدی نه چاره فات مافات
شو دکلویان یاقل عفوایده باری
اوله کیم ایرشه حقدن عنایه
رجوع ایتدم دیوب تبت الی الله
ارتدم قلبمی حب سوادن
قپوکدن ایتمه رد بو پرکناهی
ذلیلم عاصی یم یوقدر حضورم
که غرق ایتدی اونوندردی سنی نفس
خطا ایتدم الهی شمدی دویدم
بو ایشلرده ولی بی اختیارم
یوزم یره قویوب طوردم طپوکه
دکلدر قولمه فعلم مطابق
سوزه کلدکده اماسوزلرم خوش

بنی کورن صانور کیم بر ولی یم　　انی بلمز که بر احمق دلی یم
اکر بنده اولیدی عقل کامل　　تحقق اولمزایدم بویله غافل
جهان ایچره بنم کبی بر عاصی　　بولنمزیوقله سك عامیله خاصی
اقار کرچه کوزومك آجی یاشی　　ولی پرمعصیتدر ایچی طاشی
بنم قرقنده آزمش بر کنهکار　　اولوبدر عقلم عصیانیله بدکار
نه یوزیله اوله غفرانه اومم　　نلر ایتدی بکا بو نفس شومم
بکا هر نه عذاب ایتسك سزادر　　بیلورم جمله جرمیمه جزادر
بر ایشم یوقدرر درکاهه لایق　　قاچه محشر کونی بندن خلایق
ندکلو چوق ایسه جرم وکناهم　　دکلدر رحمتکدن چوق الهم
بولنمز بحر غفرانیکه غایت　　بکا بر قطره سی ایدر کفایت
آغاردر رحمتك آبی الهی　　بنم کبی نیجه روی سیاهی
بلورسك قوللرك ایشی خطادر　　سنك هردم ایشلك لطف وعطادر
امیدم کسمزم سندن الهی　　که سنسن جمله مخلوقك پناهی
سکا معلومدرر بالجمله حالم　　انکچون یوقدر انکاره مجالم
یوزم قارا سنه باقمه الهی　　جحیمك نارنه یاقمه الهی
یوزم یوقدر سوزم یوقدر الهی　　یاشم چوقدر غمم چوقدر الهی
ال اچدم ایلمه بن سائلی رد　　در لطفیکی ایتمه یوزومه سد
بنم یارب قپوکده بریالن آج　　فقیرم بی کسم غفرانه محتاج
عطا ایله غنی سن یاالهی　　که سنسن پادشهلر پادشاهی
ترحم ایله بر مور سقیمم　　کرملر ایله برخور و حقیرم
سورسن مبرم وملحاح یارب　　انکچون ایدەرم الحاح یارب
که بریوزسز دیلنجی یم قاپوکده　　مرادم وار حضور عز تکده
بنی سن یوغیکن وارایتدك ای حق　　نیجه لطفه سزاوار ایتدك ای حق
بنی ابلیس تلبیس ایتدی مغرور　　قپوکدن ایلدی بر نیجه کون دور
جنابکدن ینه ایروب هدایت　　کلوب درکاهکه ایتدم انابت

نیاز

نیاز ایدوب یوزم الومه آدم
صوچم بلدم سا که یلواری کلدم

بلور سن حالنی بو کائناتك
کسلمز آیغی بر سور چن آتك

بنم بو ایتدیکیم ایشلر دکلدر
چوق اغلادم بنی اطفکله کوالدر

دعامه ایله یاربی اجابت
مرادم واردخی بعد الاجابت

غنای قلب ویر تا اولمیم آج
سنك غیریکه یارب ایتمه محتاج

بیون اکدرمه یارب هرخسیسه
که بسدر یا که لطفك هرنه ایسه

خلالقدن تصبب ایله کفافی
میسر ایت بکا راه عفافی

جنا بکدن چقانکیم ایره فرمان
بنی حفظ ایله تا بولمیه شیطان

ویرم ایمان وقرآنیله جانی
کورم فضلك ایله دارجنانی

چقان دفن ایده لر یاران واخوان
تن زارم ایدوب قبر ایچره پنهان

الهی ایتمه قبرم حفر نیران
بنی اول ظلمت ایچره ایتمه حیران

کلیجك اول ایکی سائل ملکار
ینه سندن بودر اودم دلکار

مزارمده بنی قورقتمه سونلر
اوروب بوشاشقینی اورکوتمسونلر

بکا رفقیله ایتسونلر سؤالی
دیم تاعونکیله خوش مقالی

ایرنجه با که من ربك خطابی
سرور یله دیم الله ربی

صوروب من نبیك دیرسه با که
محمد نبی دیم اکا

چقانکیم صوره لر دین مبینی
دیم عونکله والاسلام دینی

دیم صوردقده قبله امامم
که قبلم کعبه در قرآن امامم

سن ایت یارب بکا اولدمده تلقین
ایده لر اول ملکلر با که تحسین

دیم اولدمده منکرله نکیره
که لطف حق اولوبدر بو فقیره

حیاتمده بونی هردم دیر ایدم
نیجه موتایه تلقین ایلر ایدم

بوکون پس ایتدی با که ربم احسان
دخی چوق لطف اومار بودل وجان

دیه لر با که اولدم طاب مثواه
هنیئا لك مرادك ویردی الله

حضور ایت تا اولنجه روز محشر
ایده حق قبریکی واسع منور

اودم قبرم ریاض جنت ایله
قومه بی کس رفیقم رحمت ایله

غنیسن یاد شاهم ایله احسان / که یوقدر رحمتک بحرینه پایان
هم ایت آبا واجدادیمه رحمت / اولالر تا جناننک ایچره راحت
خصوصا والدینم ایله مغفور / اوله هر بیرسینک قبری پرنور
ایکن معصوملریمه مغفرت ایت / بکا انلری ذخر آخرت ایت
دخی بالجمله یارب اقربایه / احبایه ویار اصدقایه
کیمکله کیم ییدم بر لقمه نانی / نصیب ایله قوسینه جنانی
کلامکده بیوردك چونکه ای حق / اجیب دعوة الداع محقق
بوداعینك دعاسن مستجاب ایت / خطاسن عفو قولن برصواب ایت
دخی اولادمی ای رب خالق / خطادن حفظ ایدوب بین الخلایق
اوکده بونلری عز و شرف قیل / صوکده هر برن خیر خلف قیل
مصون ایت سوء افعالدن الهی / نصیب ایت ساکه واران طوغری راهی
حقیر ایتمه بولاری محترم قیل / فقیر ایتمه همیشه مغتنم قیل
ایده لر دائما تحصیل عرفان / اولالر هر بری برکامل انسان
الهی ایلدم سکا امانت / کیمسنه ایتمیه قصد خیانت
ایدوب صالح عمللر له معمر / رضاك ایت بونلره هردم میسر
بوداعیدن ایدنلر استفاده / ایریشه ایکی عالمده مراده
ایده کچمشلرینه تکری رحمت / ویره باقیلرینه عمر و دولت
خصوصا اول ایکی مرغ همایه / عطالر ایله یارب بی نهایه
آیرمادك جهانده بربرندن / آیرمه هم جنانده بربرندن
اولیجق یا الهی روز محشر / کله لر قارشومه اول ایکی سرور
ملاقات ایله جنت ایچره یارب / اوله همصحبت اول ایکی مؤدب
قو استادیمه هم رحمت ایله / مقامن هر برینك جنت ایله
جنابکدن بودربرداخی مقصود / عطا قیل آنیده ای حی ومعبود
بوکونلرده خصوصا عید اضحی / طولبسر رحمتیله خاك بطحا
بوکونلرده • اچقدر باب رحمت / سوزم ردایتمه یارب باکه رحم ایت

مکرر

مكرر ايدرم يارب زارى		كه محروم ايتمه بو جسم نزارى
الهى بيت اعظم حرمتيچون		دخى اول بئر زمزم حرمتيچون
اول ابراهيم مقامى حرمتيچون		عراق وركن شامى حرمتيچون
دخى اول باب عزت حرمتيچون		دخى ميزاب رحمت حرمتيچون
دخى اول سنك اسود حرمتيچون		حطيم ايله او معبد حرمتيچون
صفا وسعى مروه حرمتيچون		طواف بيت وعمره حرمتيچون
دخى اول كوه عرفات حرمتيچون		او كونده اولان افغان حرمتيچون
دو كيلن قان اولان قربان حقيچون		او يوللرده ويريلن جان حقيچون
مراديله ايرن حجاج حقيچون		سنك غفرانكه محتاج حقيچون
دخى هشت بهشتك حرمتيچون		بهشتكده فرشتك حرمتيچون
دخى عرشيله كرسك حرمتيچون		دخى اول روح قدسك حرمتيچون
بديع صنعك آدم حرمتيچون		دو كيلن هابيلك ناحق دميچون
خصوصا صدر عالم حرمتيچون		رسول فخر عالم حرمتيچون
شب معراجده كى وصلت حقيچون		او وصلتده اولان رؤيت حقيچون
او رؤيتده اولان لذت حقيچون		او لذتده اولان حالت حقيچون
رسولك چار يارى حرمتيچون		خصوصا يار غارى حرمتيچون
بو دينى يولنده بذلى حرمتيچون		دخى فاروقك عدلى حرمتيچون
دخى عثمان حياسى حرمتيچون		علينك اول سخاسى حرمتيچون
حسن ايله حسينك حرمتيچون		اول ايكى نور عينك حرمتيچون
جميع انبيالر حرمتيچون		جميع اوليالر حرمتيچون
دخى كوكارله يرلر حرمتيچون		كه معصوملرله پيرلر حرمتيچون
فراق اودينه يانتلر حقيچون		وصال آيينه قانلر حقيچون
حقيقت اوزره عاشقلر حقيچون		ره عشق ايچره صادقلر حقيچون
اهل عشقك اول زارى حقيچون		درونندە نهان نارى حقيچون
چودوكدم كوزلرم ياشنى بول بول		بنم بو نوحه مى سن ايله مقبول

نوکندی ایشك چشم بولدی پایان   کتابدن فراغت ایتدیکم آن
دوشوب یادیمه از آفاق تاریخ
بنام نوحة العشاق) تاریخ   ۱۲۵۹

خاتمهٔ منظومه

اشبو داعی محمد بن رجب
افقر الراجی الی غفران رب
ماه شوال ایچره ایدوب ابتدا
غرهٔ ماه صفرده بوکدا
ایلدم تنظیم ترقیمین تمام
ویردم اکا نوحة العشاق نام
هر کیم اوقورسه بنم بو نوحه‌می
کورمیه ایکی جهان ایچره غمی
کوریجك تصحیح ایده نقصانینی
کوره حقك بی حساب احسانینی
نسخه سین الان کشی بی اول اله
جنت عدن ایچره ایده پادشاه
نوحه‌مه هر کیم ایدرسه احترام
ناردوزخ جسمنه اوله حرام
نوحه‌مه باعث اولان مرحومی حق
رحمتی دریاسنه ایلیه غرق
اشتیاقی ناری یاقدقجه بنی
برتر اوله جنت ایچره منزلی
ویره بو تشنه دله اندن نصاب
هم بله حشر ایلیه روز حساب
لطف حقه مظهر اوله دائما
ایلین داعی فقیره بر دعا
ایره آکه قرب حقدن رایحه
اوقویه بو داعی یه بر فاتحه

بیت فارسی

بپایان آمد این دفتر حکایت همچنان باقی
بصد دفتر نشاید کفت حسب حال عشاقی

رباعی

پری پیکر ملك منظر سمن سیما وسیمین بر
بکاغی کل دلی بلبل لبی سکر بکی عنبر
کوکللر شهرینك شاهی کوزلك اوجنك ماهی
بوداعی بنده‌نك کاهی نظر کاهیدر اول دلبر

حقا

حقا بر محبوب جهان ومرغوب جنان کو یا که حوریٔ جنان بر نورسیده جوان ایدیکم کمال حسنله ممتاز وخیل خوبان ایچره سرفراز و کوکل قایمقده بر شهباز پرناز ایدیکم نظیری عالم ایچره آزدن ازایدی خصوصا بوداعی در دمندك فرزند ارجمندی مقامنده بر دلبر هوشمندی و بر شه لوند دلپسندی ایدی دریغا وحیفا بودنیای بی وفا اول نهال باغ جوانی وسرو چمن زندکانی کل ابنه لطافت ومیوهٔ درخت ظرافت و برك شاخسار طراوتی باد خزانه و صرصر بی امانه دوش اولوب مرغ جان عزیزی فضای انسه وهمای روح لطیفی هوای قدسه پرواز ایدوب سیلاب مصیبتی ونیران حسرتی وجمال اشتیاقنك کربتی دیده لری کریان وسینه لری سوزان وجکرلری بریان وعقللری حیران وسرلری سرکردان وصبرلری پریشان ایلیوب

قطعه

* دریغ اول سرو رعنایه * بقلدی سرنکون اولدی *
* دریغ اول ماه غرایه * کسوف ایروب فنا بولدی *

انا لله وانا الیه راجعون * وانا الی ربنا لمنقلبون * حضرت رب العالمین اول محبوب مه جبینی فردوس برینده حورعین ایله همنشین ایدوب رحمت نعمتیله ضیافت ومغفرت شربتیله سقایت و رضاسی قباسیله تلطیف ولقاسی ضیاسیله مشرف ایلیه آمین یارب العالمین ویا اکرم الاکرمین

ناله کان دیدهٔ کریانله * نعره زنان سینهٔ سوزانله
دیدم او دم موتنه بو تاریخی * دکله کوزم نوری دل وجانله

خاتمهٔ منظومه

ای دریغا بو چرخ ظالمده
قنقی ذی روح اولمادی مظلوم
هر کیمه صونسه طعمهٔ شیرین
لقمهٔ آخرین ایدر مسموم
کیمه یوزویرسه بر ایکی کون
جویروب یوزونی ایدر محروم
قنقی دیوان طاغلمدی قالدی
قنقی ایوان شهده اوتمه‌دی بوم

بو كه ديوانه در محبت ايدن — اولدى عاقل قتنده مذموم
روز و شب سعى ايدر عمارتنه — بونده باقى قلم صانور نيجه شوم
اى نيجه غنچه لب وسمن سيما — اولدى برك خزان وش موسوم
چون اجلدن خلاصه يوق چاره — كرك بنده اول كرك شاه روم
برايمش يانده باى وكدا — بيلمز ايمش اجل خصوص وعموم
ويرمز انسانه برنفس امان — شير موت ايديجك كشى يه هجوم
اولمك ايچون بيلكه چالندى قلم — بويله قوندى ازل بوكونه رسوم
اسو بن ناكهان باد اجل — ايتدى اول نورسيدهٔ معدوم
شاه اقليم حسن ايكن اولدى — قره كو قبر ايچنده واه مقحوم
تيشهٔ مرك ايله بو دهردنى — ايلدى جسمى خانه سن مهدوم
كوزيوموب باش وجاننى ايتدى فدا — ايديجك طيب جنتى مشموم
عالمى باقيه ايدوب پرواز — ايندى دهرك فناسنى معلوم
كيتدى اون بش ياشنده او محبوب — طويمادى كنجلكنده اول معصوم
آفتاب جمالى طولندى — غمى احبابى ايلدى مغموم
قومه يارب مشهدنده وحيد — قرب ذاتكده اول اوله مخدوم
ايله يارب جنانكى مفتوح — روح پاكنى حوره ايت مقسوم
بيت قبرن او شمع رخسارك — ظلمات ايچره نورينى قيل موم
باغ جنت اوله مقامى آنك — بزه اولدى فراقى نار سموم
مونسى اوله حضرت قرآن — يارغارى اوله قبر ايچره علوم

بانقط حرفى تاريخ اولدى
نخل تازه محمدم مرحوم
١٠٥٧

بعون الله تعالى اشبو منظومهٔ مرغوبه‌نك دخی طبع و تمثیلی
ناظم مناظم عالم * خلیفهٔ مفخر بنی آدم * السلطان ابن السلطان
السلطان ﴿ عبد المجید خان ﴾ دام مجده و شوکته
الی نهایة الدوران افندیمز حضرتلرینك سایهٔ
کردون پایهٔ ملوکانه لرنده طالب خلق الحمید *
محمد سعیدك نظارت عاجزانه سیله بیك ایكیوز
التمش برسنه‌سی شعبان شریفنك
اواخرنده رسیدهٔ حد ختام
اولمشدر

م

PL
248
A23N3
1852